

Tract. Incoblog

R (Ms)

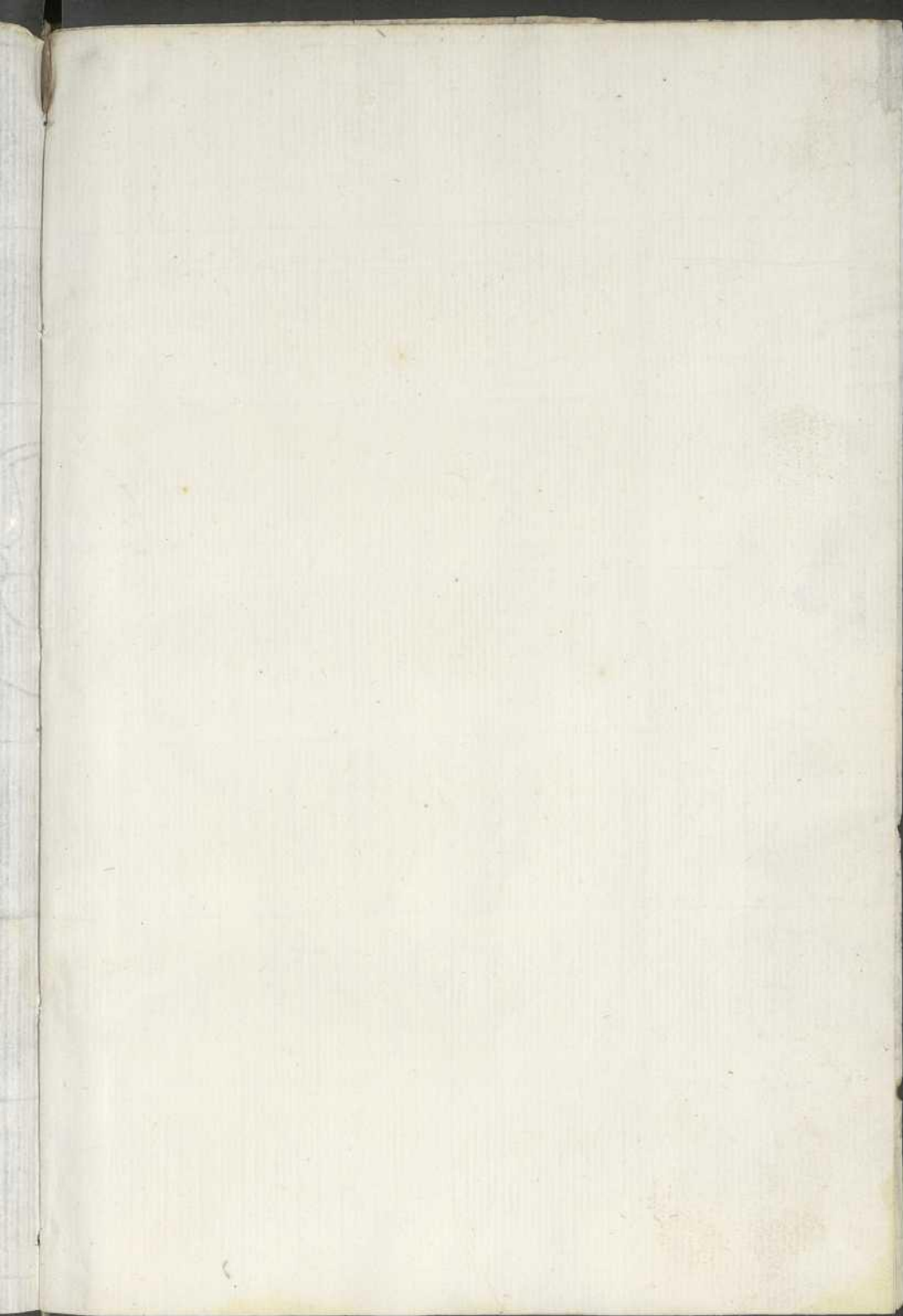
371

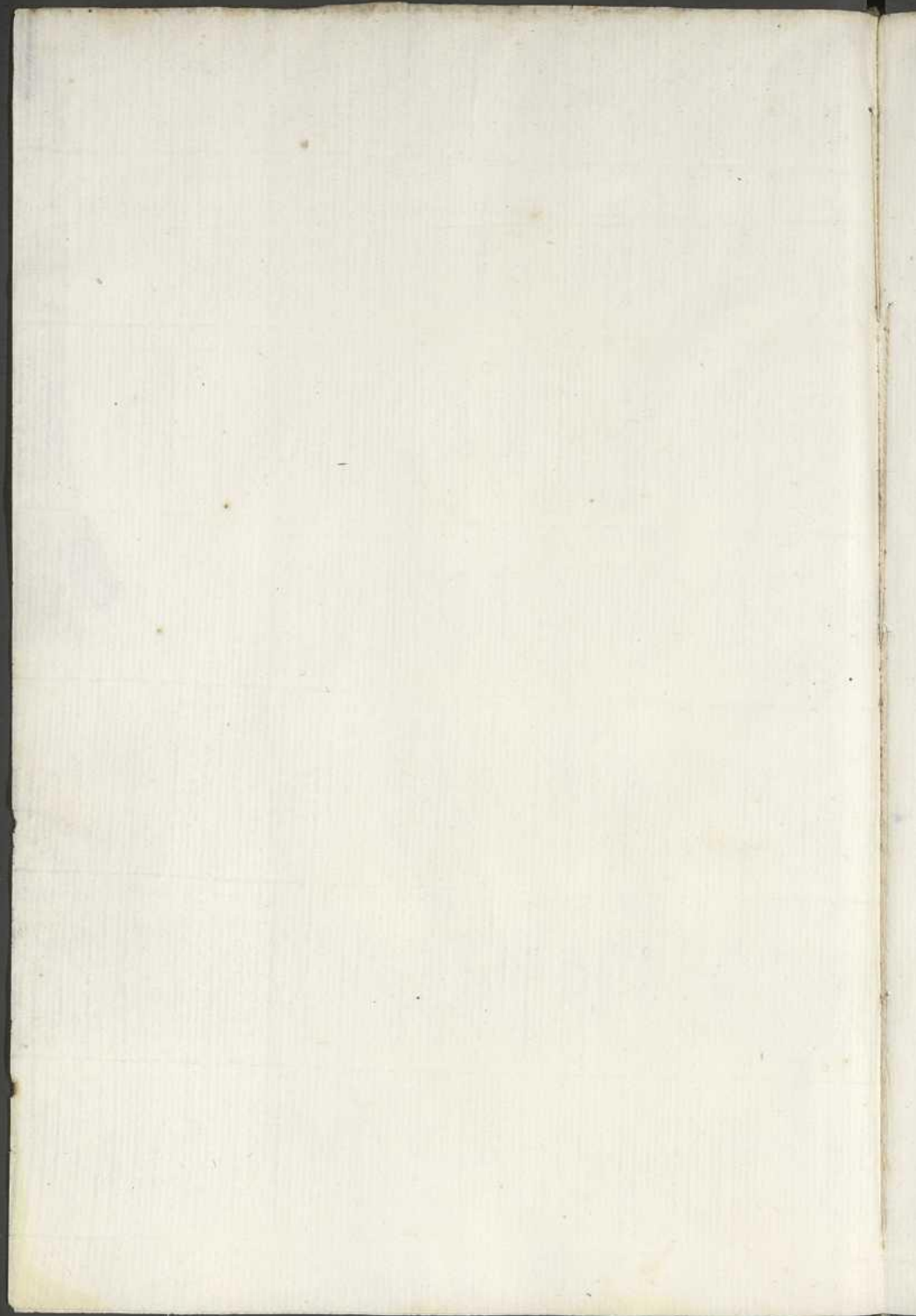
R (Ms)

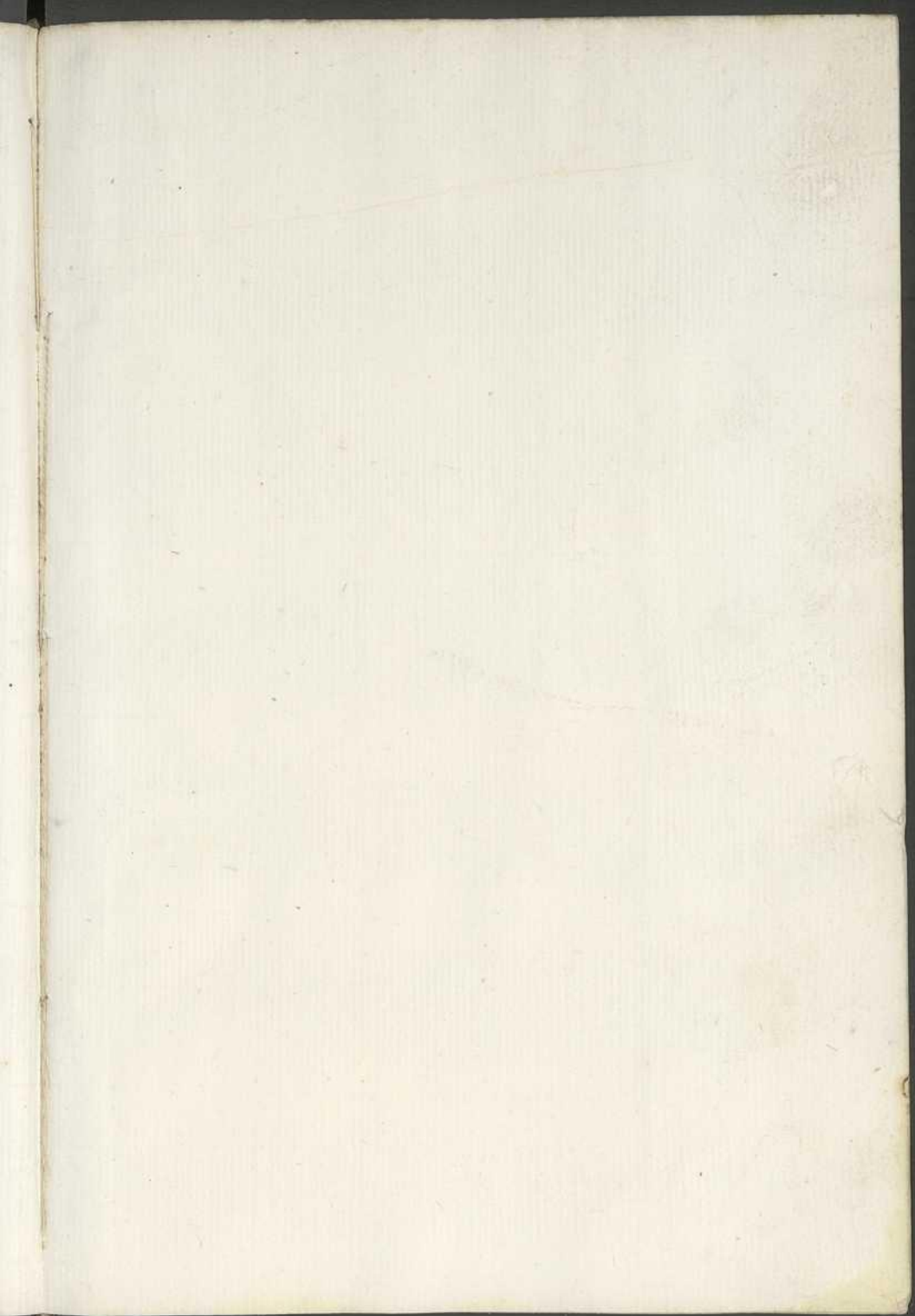
371

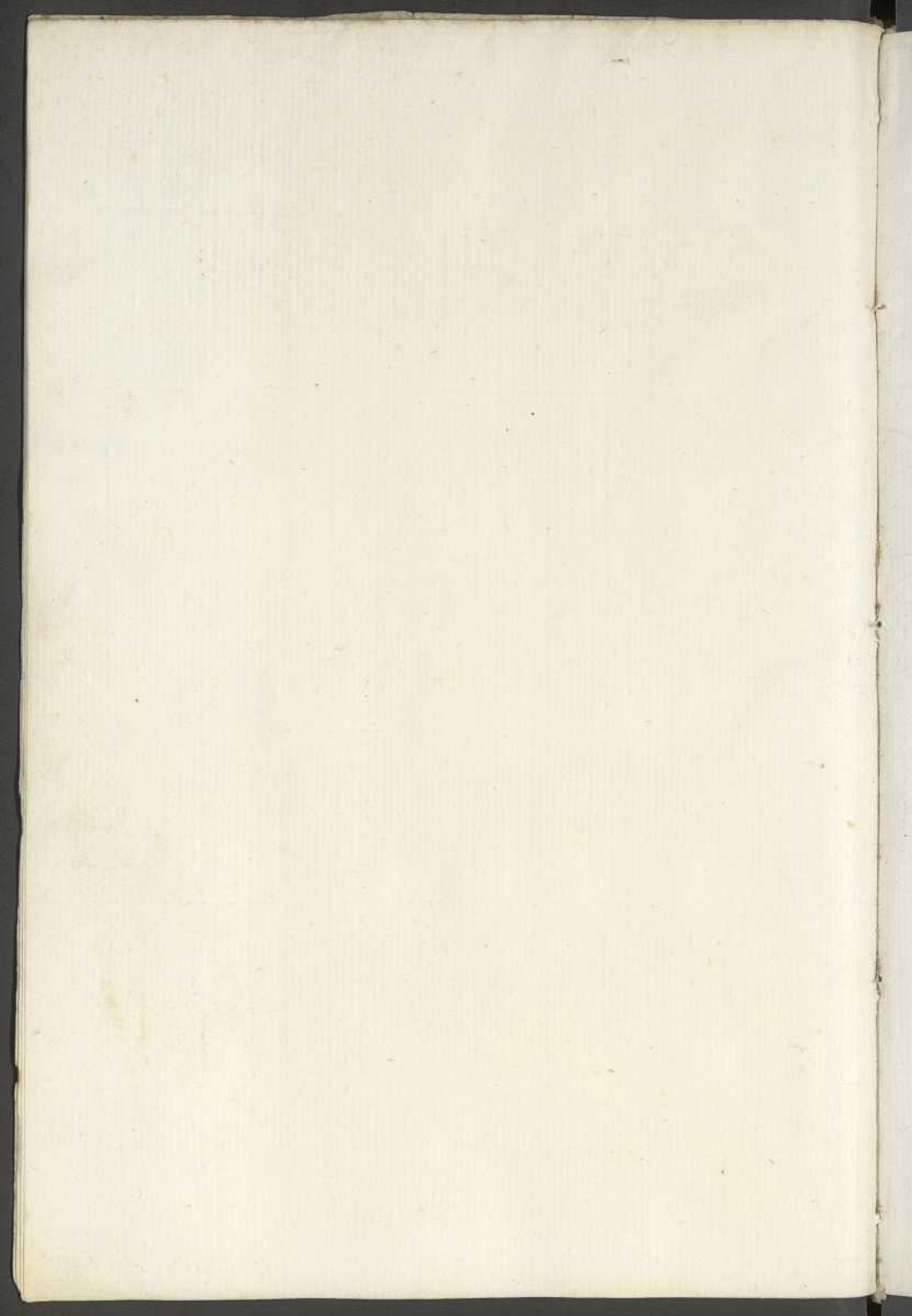
Sala Rensselaer Est^e 9-3.

Disputatio de Sacramento
ordinis,
In quinque quaestiones diuisa.

Gravis est, et difficilis disputatio de ordine sacra-
mento, multas habens quaestiones, easque valde con-
trouersas, neque a recentioribus omnino explicatas,
vt constabit dum agemus de ordinibus minoribus,
an sint sacramentum, an non; de Episcopatu an sit
sacramentum in primario characterem, an non; et quo-
modo differat ab ordine presbyteratus; in quo signo
vel alibi imprimantur singulorum ordinum caracte-
res, quot Episcopi necessarii exigantur, et essentialiter
ad Episcopi consecrationem, An coepiscopi antiqui
fuerint verè, et essentialiter Episcopi: In his fere omni-
bus sunt adeo graues, et implicatae difficultates, vt notus
earum non videatur satis executioni esse solutus, neque
veritas explicata, nisi et nos fallimur. Non habimus
eam aperte ex doctrina antiquorum Theologorum, nisi
vni vtero concilio, nimirum Tridentino, ex quo, et
alijs antiquis concilijs grauisima sese nobis offerret
Theologia, et multae erant nouae, quae hactenus et antiquissi-
mae sunt, et constans, et cum sacrorum canonum decre-
tis necessarijs, et sacris, saluo semper sanctae matris
Ecclesiae, et melius sentientis meliori iudicio.

Theologi cum Magistro de hoc Sacramento disputant
in 4. d. 24. et 25. Dicitur Thomae solum ibi, nam in 2. d. 24.
tertia parte nihil de eo attingere potuit, cum neque
disputationem inchoatam de poenitentiae Sacramento
natura morte praeventus potuerit perficere. Summi-
ste videnda sunt verbo ord. Canonista in decretorum
distinct. 23. Cardinalis Bellarminus tom. 1. lib. vnic.
de Sacramento ordinis. Henricus in Summa lib.
10. per capita vltra triginta. Valencia tom. 4.
commentariorum in Summam diui Thomae de disputatio-
ne nona generali. Eum secuti, de disputatione hactenus
in quinque diuisimus quaestiones. Prima est de substan-
tia huius sacramenti, et singulorum ordinum. Secunda
de effectu. Tertia de ministerio. Quarta de suscipientibus,
Quinta de Annexis ordini. Quaestiones vero iuxta solitas
in articulos diuisimus, et quae iuxta methodum, quam
semper in commentarijs diui Thomae seruauimus con-
gruis dubitationibus conabimur explicare. Haec et no-
stra methodi ratio. Jam Deo duce ad rem ipsam aggre-
diemur.

Quaestio. 1. De substantia, et parti-
bus sacramenti Ordinis, in 4. art. diuisa.

Art. 1. Vtrum in ecclesia sit ordo?

Conclusio est, In ecclesia verè est ordo, qui est sacramentum.

Prima dubitatio

Prima dubitatio, quid sit ordo, et an sit
sacramentum?

Primo conveniunt plerique nomen ordinis late sumptum
significare vel graduum, vel locorum diversitatem in
hancve Republica, vel communitate. Ita Sotus in q. d.
24. q. 1. art. 1. Valencia q. 1. puncto. 1. Henricus lib.
10. cap. 1. et idaceperunt ex Augustino lib. 19. de civi-
ta. cap. 13. ubi ab ipso ordo in genere sic describitur.
[Ordo est parium, dispariumq; rerum, sua cuiq; loca-
tibus dispositio] Hinc varij dicuntur ordines Somi-
num, civium, militum, ageritum, et omni Romae Patri-
tj; Consulari, modo etiam ordines religiosi, Imo et ordi-
nes angelici ut pleriq; patrum docent, Origen. Com. 2.
in Numeros, et Gregorius homil. 34. in Evangelia. Dio-
nysius de caelata hierarchia, et omnes scholastica cum i-
psis docent nonem esse ordinem angelorum. Jam per
ambrosio namq; accommodatum est hoc nomen ordo ad
significandum sacramentum a Christo institutum ad distri-
ctionem, ac dispositionem ministrorum Ecclesie iuxta
suos gradus ac dignitates. Et videtur hoc sacramentum
dicifordol ab effectu, nempe quia ordinatos constituit
in certo gradu, et quasi loco ministerij Ecclesiastici, et
dignitatis spirituali, et sacra.

Secundo adverstendum est quosdam hereticos errasse
in hoc, ita ut negaverint rationem sui sacramenti ordi-
nis, et omnem potestatem, aut dignitatem de iure divino
institutam a Christo ad spiritualia ministeria sacra-
mentum. Sic Wicelid. ut referunt Waldensis, et Sotus. Postea Lutherus
et Hemnicus, et Bellarmus cap. 1. et 2. Calis-
tus, etiam et Melancthon dubij fuisse videntur in hac
parte.

Dicendum tamen est conclusionem nostram esse certam
de fide; quod in Ecclesia Christi sit ordo, et sic ordo a Cri-
sto institutus sit verum sacramentum. Conveniunt omnes
Theologi cum Magistro in q. d. 24. Alphonsus a Castro
adversus hereses, verbo ordo, Quardus et Bellarmus
et Valencia, et alij contra hereticos. Et probant primo
ex scriptura. Acto. 6. 13. et 14. ubi frequens est mentio
ordinationis sub nomine impositionis manuum ut notavit
Crisostomus ibi, et Leo epist. 61. et 1. ad Timoth. 4. et
2. ad Timoth. 1. ubi constat per manuum impositionem da-
ri gratiam, quod est proprium sacramentorum non de legi.
Contra hoc prosequitur Bellarmus, et Loanus Sphas.
At dedit quosdam quidem Apostolos, alios presbiteros, ali-
os doctores. Et notat Ignatium in epistola ad Ma-
ce dicit Xpocroviam id est manuum extensionem, tam
in Acto. 1. locis citatis, quam in concilio Niceno, in
epistola ad Alexandinos, et apud Theodoretum. 1. lib. 5.
Flores cap. 9. Ex quibus colligitur hoc sacramentum fuisse
a Christo

2
a Christo domino institutum, sicut reliqua omnia noue
legis. Et ita etiam post institutionem sacramenti Eucha-
ristie, et sacrificij in nocte coena ordinauit Apostolus,
et instituit sacerdotes, siue ritus hoc Ecclesiastico, et me-
dio sacramento, uel quod probabilius est) potestate ex-
cellentia, absq; sacramento, et signo illo exterio, nisi
forte aliquo serbōum, quo indi cauit eos manere ordi-
natos, quorum nihil est omnino certum, quia non omnia,
qua dominus fecit scripta sunt in euangelio.

Secundi eadem catholica ueritas constat ex decretis
Pontificum, et concilioꝝ. ex Anacleto Petri Insigne,
et Sabetur cap. In nouo] d. 21. ex Innocentio. i. epist.
18. ex Anastasio. 2. epistola ad Anastasium Impera-
torem cap. 7. ex Leone. i. epist. 27. et 91. ex d. Gregorio
lib. 4. in libros Regum cap. 5. qui omnes Pontifices
ad matronem uel uocant sacramentum, aut in sententia
id docent. Idem constat ex concilio Calcedonensi cap. 2. ex Bra-
caren. 2. can. 3. ex Florentino in decreto vniuersi, ubi exo-
numeratur in tres sacramenta noue legis. Tandem ex Tridentino
sessio. 7. de sacramentis in genere. et sessi. 23. de sacramen-
to ordinis, ubi plurimum et elegantem de hac materia
inueniemus Theologiam.

Tertio ex Patribus. Dionysius Apostolorum discipulus
lib. de Ecclesiastica Hierarchia cap. 5. tradit ritum huius
sacramenti, quem impie procaez huiusmodi contemnit, quasi
nihil sciat solida eruditionis, et facile dicit se nulli-
rem scripturam Hierarchiam. Dionysium uero ita
ueneratur Ecclesia, et Gregorius homilia. 34. in euange-
lia ut pulchrum, et antiquum suspicit, laudat, et sequitur.
Martianus apud Iosomenum lib. 7. Sistoria cap. 10. di-
cit et baptismo, et sacerdotio non iustificari. Crystosto-
mus lib. 3. de sacerdotio dicit ad mem Ecclesiasticum
spiritus Paracliti gratia esse dispositum. Tarasius
in epistola ad Adrianum Papam, dicit a quibusdam
uendi spiritum sanctum, qui datur in ordinatione et
Crystostomus, Theodoretus, Theopylactus, et Occumenius
et fere omnes in id id ad Timotheum. 5. [Manus cito nemi-
ni inposuerit.] Ambrosius lib. 4. de dignitate sacerdo-
tali. cap. 5. Hieronymus in dialogo contra Iuciferia-
nos lib. 4. ordinationem confert cum Baptismo. Augu-
stinus lib. 1. de Baptismo. cap. 1. fere decies ordina-
tionem uocat sacramentum, et asserit neminem esse,
qui de hac ueritate dubitet. et 2. lib. contra Iar-
menianum cap. 13. docet sacramentum ordinis uel
acceptum amitti non posse, et per hoc sacramentum
dari gratiam. Idem Sabet epistola. 50. ad Bonifacium.

Quarto tandem ratione id probant Theologi. et
diuus Thomas in 4. d. 24. q. 1. ar. 1. per omnes quos-
uinculas docet, omnium esse hanc sententiam, ex diffi-
nitione

nitione sacramenti, quia sacramentum nihil aliud est, quam [signum sensibile sanctificans Luminens] In ordine autem per signum externum, et ceremoniam, actum sensibilem consecratur homo, ac sanctificatur. Quo certe argumentis conuincuntur etiam ipsi Sacerdotes, ut notauit Bellarminus. Nam et ipsi admittunt tria sufficiens autem rationem sacramenti, Primum, ut sit ritus, aut symbolum externum. Secundum, ut sciat permissio rem gratia. Tertium, ut sit ex mandato, aut institutione diuina. Haec autem omnia sine dubio sunt in ordinatione, ut late ille probat cap. 2. ex locis scripturae citatis. ergo ordo est verum sacramentum nouae legis conferens gratiam. Confirmatur, quia Dei per facta sunt opera Deuter. 32. non ergo debuit dare potestatem conferendi sacramenta sine gratia ad recte et debite exercendum hanc potestatem. Datur ergo sicut potestas, ita et gratia in hoc Sacramento. Et sicut in baptismo potestatis parua ad recipienda sacramenta non datur sine gratia, minus certe debuit sic dari potestatem ab illa, et precipua, ad conferenda, et confidenda sacramenta sine gratia. Et sicut in visibili mundo voluit Deus infirma per media, et media per quae prima gubernari. Sic in sua Ecclesia visibili Christus voluit esse gradus ac potestates superiores, et inferiores, et praecipue supremam potestatem sacerdotalem ad conferenda sacramenta, et alias inferiores huius administrat, neque deuit dare eas potestates ad ministeria sacramentalium sine gratia iustificante.

Secunda dubitatio, de diffinitione quid rei sacramenti ordinis.

Primo, ex dictis constat hoc sacramentum ordinis primo, et praecipue non esse institutum ad bonum et priuatam perfectionem recipientis, sed ad bonum commune totius Ecclesiae; quod idem dici solet de sacramento matrimonij. Igitur sicut matrimonium ad generationem naturalem, ita ordo est institutus ad generationem spiritualem et educationem filiorum Dei et Ecclesiae; iuxta id. 1. ad Corinths. 4. [Per euangelium ego vos genui] In utroque vero sacramento, datur gratia propria perficiens suscipientes in ordine ad tale finem vel ad communitali.

Secundo, quod ad diffinitionem ordinis attinet, variè quoad verba diffinitur aduersus. Iuxta Waldensem, cap. 2. cap. 119. [Ordo est] sacramenta ministrantium in sacramento legitima, cuius ratione sui ordinis conueniens] Iuxta Sotum est sacramentum, quo spiritualis potestas traditur in ordine ad consecrandum corpus, et sanguinem Christi. Iuxta Nauarrum in summa, cap. 22. n. 17. est sacramentum, quo traditur character, et potestas consecrandi Eucharistiam, vel in id ad ministrandi.] Iuxta Hen-

vique? lib. 10. cap. 1. est Signaculum ecclesie, quo traditur
ordinatio, spiritualis potestas circa Eucharistia in missa
Sacrificio tractationem. Iuxta Valenciam est Ceremonia,
seu ritus, quo potestas alicuius Ecclesiastica in missis signi-
ficatur, et datur, ut rite ac reuerenter sacramentum corpo-
ris, et sanguinis Christi celebrari possit. Iuxta Magistrum
in 4. d. 24. Dicum Thomam, Saludarium Durandum,
Argentinam, et alios, et Siluestrum Ver. Ordo. q. 1. est
Signaculum quo spiritualis potestas traditur ordinato
et per potestatem ut explicat diuus Thomas, et omnia, in-
telligitur potentia actiua ad aliquid speciale faciendum
in ordine ad Eucharistiam. Per signaculum intelligitur ipsum
signum visibile, et externum, id est ritus, et ceremonia exter-
na, vel etiam iuxta diuum Thomam character interius, et
spiritualis, prout externo signo imprimatur, et significatur.
Per particulam [locus] distinguitur hoc sacramentum a
Baptismi sacramento, et Confirmationis, in quibus charac-
ter et potentia, que imprimitur non omnino est actiua,
sed in Baptismo potestatem positiua aliorum sacramentorum,
licet suo modo etiam actiua professionis fidei. In confirma-
tione vero, partim etiam actiua defensionis fidei, partim
etiam re actiua aliorum sacramentorum. In ordine vero
omnino actiua potentia imprimatur ad officia, et ministere-
ria circa Eucharistiam. Et parum refert quod in disti-
nitione Magistri ponitur, sicut et in alijs particulis
[ordinatio] vel [suscipienti] hoc sacramentum, quia de-
bit potestati suscipienti cui traditur potestas dicta.

Tertio ex his sequitur, Ordinem sic non sumi pro rela-
tione inferiorum ad superiores, aut e contra, sed prae-
tunc pro gradu, et dignitate spirituali, et potentia actiua
in ordine ad Eucharistiam, quali modo neg, et in rebus
naturalibus, et ordine vniuersi, neg, in ordinibus ange-
lorum, neg, etiam in vniuersis regum, sed solum im-
primatur in hoc sacramento. Et hoc loco Scotus caput
Scotum, eo quod dicat ordinem non esse sacramentum, sum-
pto sacramento pro signo visibile, licet possit dici sa-
cramentum, sumpto sacramento pro characterem, et signo
inuisibile; quasi Scotus neget ordinem esse sacramentum,
et signum visibile. Sed nihil est quod in hoc argua-
tur Scotus; ipse enim distinguit ordinem ab ordinatio-
ne externa, et sane vocat sacramentum, et signum
visibile; ordinem vero dicit esse gradum ipsum, et digni-
tatem internam, in qua ordinatus constituitur per ordi-
nationem. Et eodem modo loquitur etiam d. Thomas dist.
24. q. 1. ar. 1. question. 2. d. 1. dum dicit characterem
posse dici ordinem, nisi et esse sacramentum ordinis, nam
id, quod est sacramentum tantum transit, id est ordina-
tio, et ceremonia externa, potestas vero, et dignitas
impressa manet in eternum.

Distinctio

Distinctione ergo. Utendum est cum Dicar. ar. 3. q. 2. et Bonau. ar. 2. q. 2. Vel enim ordo sumitur pro sacramento tantum, et sic est ipsa ordinatio externa, et sacramentum visibile, ac ceremonia sensibilibus; et sic loquuntur Scotus, Henricus, et alij, dum arguunt Scotum. Vel ordo sumitur pro eo, quod est res, et sacramentum. et sic ordo est potestas interna, et character impressus, seu dignitas, et gradus spirituales, in ordine ad celebrationem Sacramenti, et administrationem sacramentorum. Et hoc modo distinguitur ordo ab ordinatione, sicut effectus a causa; et supradiximus sacramentum ordinis vocari per respectum ad hunc effectum. Et in hoc sensu loquuntur omnes fere antiqui, D. Thomas, Ricardus, Bonaventura, Scotus, et alij. Deo tantum in hoc sacramento, sicut in alijs, et gratia ipsa, quae est effectus suius sacramenti, et propria eius, cui scilicet debentur auxilia necessaria ad officia ac ministeria suius spiritualis potestatis.

Articulus secundus.

An sit materia, et forma in hoc sacramento?

Conclusio est affirmans, et de fide. [Dari materiam, et formam in hoc sacramento, sicut in omnibus sacramentis nouae legis.]

Prima dubitatio, an sit conueniens forma ordinis in genere?

Primo certum est, et de fide conuenientem esse materiam, et formam in hoc sacramento, sicut in reliquis, cum sint a Christo instituta forma, et materia omnium sacramentorum. Ut constat ex concilijs, et patribus, et ex dictis suo loco de sacramentis in genere.

Secundo circa formam aduertunt fere omnes cum D. Thoma. q. 1. ar. 1. q. 2. et 3. Scotus licet. 2. Viuenerius in Institutionibus cap. 6. §. 6. vers. 2. Henricus lib. 10. cap. 6. Valencia q. 1. puncto 2. §. 7. Sed non certum est. Formam ordinis merito proferri et exprimi per verbum Imperatiui. [Accipe potestatem etc.] quia iuxta diuum Thomam eo loco, hoc est discrimen inter hoc sacramentum et reliqua, quae primo, et proprie sunt instituta ad peculiarem sanctificationem ipsius suscipientis, nam cum hoc accipere institutum sit ad bonum, et regimen communitatis, debet fieri per traditionem potestatis, eo modo quo in Republica Summa fit creatio Regum, et Imperum. Inter enim ministros per hoc sacramentum deputati, ac ordinati, non sunt supremi

suscipientis

41
supremi Principis, quasi Sabentes precipiam, ac supremam
potestatem erga sacramenta; neq; enim Sabent Potesta-
tem vel [Auctoritatis] ut Deut, vel [Excellentia] ut Cri-
stus; Habent tamen potestatem, et dignitatem Sacramenti,
et ordinis, et Characterem in presbitero ad exercitium offi-
cium, et alius circa celebratio nem Eucharistia, et alia
in inferiora. Haec igitur traditio huiusmodi potestatis merito
significatur Verbo Imperativi

Tertio docet diuus Thomas Sac forma Verborum signi-
ficari quandam, quasi generationem uniuocam, qua nonne
minister ordinans confert ministro ordinato potestatem, si-
milem ei, quam ipse habet. quod etiam est discernimen respe-
ctu aliorum Sacramentorum, nam in ceteris intentio
ministri est suscipientem assimilare sibi, scilicet
in potestate Characteris et ordinis, licet et hoc ipsum
faciat ut minister Christi. Et licet gratia gratum
facient sit excellentior forma, et utilior suscipienti,
Character tamen, et potestas ordinis magis intenditur
et principaliter in hoc Sacramento, propter utilitatem,
et necessitatem maiorem respectu boni communis. Et ita
potius sic effectus significatur in forma huius Sacramen-
ti, quam gratia, quae potestas publica, et gradus, ac
dignitas.

quasi aduertunt autogel relati, licet in concilio Flo-
rentino in verbal forma huius Sacramenti ponatur etiam
Inuocatio Trinitatis, eam non esse necessarium, neq; de
essentia in hoc Sacramento, neq; in illo alio, praeterquam
in baptismo, et confirmatione, quia in his duobus Sacra-
mentis fit peculiaris professio fidei, et ideo supremum
fidei mysterium, id est expressa inuocatio Trinitatis parti-
net ad essentiam, et formam ipsorum, non sic in ordine,
et Penitentia, et matrimonio. An autem nomen
necessitas sit pars forma, vel materiae, dicemus infra
articulo 4.

Secunda dubitatio, De materia sacramenti ordinis in genere?

Primo certum est, et omnes conveniunt materiam
in hoc Sacramento esse rem illam sensibilem, quae
ordinando porrigitur, vel traditur ab ordinante, vel
ministro. Sic materia officij sunt clavis, lectore
liber lectionum, Exorcista liber exorcismorum, et pa-
num refert, ut notant Syluester an sint diversi libri,
an eodem contineant omnia ista, et, ut ipse dicit, sufficit
for magister esse diversus. Materia adesti sunt can-
delabrum cum ceris extinctis, et cum vinctis vacuis. Mate-
ria subdiaconi, Liber epistolarum iuxta quosdam,
de quo infra. Diaconatus Liber euangelis. Presbyterij,
Calixcum

calix cum vino, et patena cum hostia. licet Henricus
cap. 6. dicat sufficere traditionem vassi cum altera spe-
cie, et probat quia veram putat illam sententiam,
quam et nos defendimus, dum agimus de sacrificio
missae, quod in altera tantum specie possit inueni-
ri ratio sacrificij essentialis, sicut et ratio sacramen-
ti. sed de singulis solum quantum ad materiam et
formam essentialem dicemus infra, dum agemus de
numero ordinum, et de essentia singulorum.

Ratio generalis est, quia materia in sacramento
quolibet est consona suae forma. Cum ergo forma
in hoc sacramento explicet aliquam potestatem ^{ordini}
nato confertur respectu celebrationis iudicis, sive
aut alterius ministris, erga sacramenta, tribuit
etiam materia essentialis, ut significaret eandem po-
testatem, vel eius officium, et exercitium circa talem
materiam, vel instrumentum.

Secundo d. Thomas ar. 1. quae. 1. s. et cum secuti
Sotus art. 2. et Viguerius verum. 1. adueniunt discrimen
esse inter applicationem materiam in hoc sacra-
mento, et in reliquis, quae habent exteriorem mate-
riam sensibilem, ut in baptismo, Confirmatione, et
extrema unctione. nam in his quia sacramentum pre-
cipue ordinatur ad sanctificationem ipsius recipientis,
ideo materia per sui applicationem confert effectum
gratiae, et simul denotat ministerium non sanctificare
nisi virtute Dei, applicata per talem materiam, verbi
gratia media ablutione, aut unctione. Hoc autem
Sacramentum, ut iam diximus, institutum est precipue
ad consecrationem ordinati, et deputationem eius
per characterem respectu boni communis. Et ita in
forma explicatur virtus Dei applicanda precipue
per ministerium, in quo est similis potestas, et charac-
ter. Ideo materia non applicatur, quasi habens ipsa
virtutem sanctificandi, sed quasi demonstrant, ac
determinant intentionem, ministerii per sui applicatio-
nem; et simul significant officium potestatis collatum
a ministro. In caeteris ergo materia tangit suscipi-
entem, quasi agens ipsum, et efficiens proprium effe-
ctum sacramenti. In hoc vero sacramento potestas suscipi-
entis tangit materiam, quasi quodam modo agens
in illam, id est eam accipiens. Non quod etiam in
hoc sacramento materia suo modo non concurret
ad effectum, sed quia diversi modo applicatur, ut ali-
quid etiam diversum significetur, scilicet officium,
et adus ordinati circa talem materiam. Unde etiam
in reliquis materia applicanda prius benedicitur,
non

non sic, sed tantum promittitur, et traditur, ut deus tantum officium potestatis circa se.

Tertia dubitatio, an contractus materia sit de essentia ordinis?

Hec dubitatio grauius est, et scrupulosa in hoc sacramento, et multos vidimus nimis perplexos, et dubios, an mereant rite ordinari, an non, eo quod non sint certi de contractu physico calicie, vel hostie, qui est ritus necessarius in ordinatione presbyterorum. De hoc ergo queritur, an physicus contractus calicie, et hostie aut patene, sit ita necessarius, et ita de alijs respectu cuiusvis ordinis, ut dubitari possit de vera ordinatione eius, qui dubitat de contractu physico materia sibi probante, ita ut in dubio debeat saltem sub conditione iterum ordinari, ut videmus aliquando viros doctos ab scrupulis consulti respondisse, cum tamen nobis casus videre: tur nimis scrupulosus, et non dubius, neque probabilis moraliter loquendo.

Prima sententia est, quam refert diuus Thomas ar. 1. q. 8. ad 3. dicentium contractum physicum non esse essentialem, neque necessarium, ita ut sine eo non impuratur character. In hac inclinat Caietanus in Summa verbo ordinandi, et Sa. ver. Ordo n. 3. Probari potest primo, quia neque in concilio Florentino, neque in Pontificali ponitur contractus quasi necessarius. Secundo ex eo discrimine assignato a diuo Thoma inter materiam suius sacramenti, et aliorum, quia hic materia non videtur imposita ad sanctificandum, sed ad determinandam intentionem conferentis ordinem, et ad significandum officium, seu usum potestatis collate. Tertium vero satisfactum videtur per hoc quod materia proponatur ac monstratur, licet non tangatur a sacramento. Tertio quia in communibus usibus, si quis alteri tradat equum, vel rem aliam, sufficit solo nutu accipi licet physice non tangatur, et sic complectur translatio. Ob hoc et Solus q. 1. ar. 2. probabilem putat hanc sententiam.

Dicendum tamen est nobis magis probabilem videri oppositam sententiam, quod contractus physicus, et realiter essentialis sit in hoc sacramento ordinis. Ita docet diuus Thomas d. 24. q. 1. ar. 1. q. 1. s. Ricardus ead. dist. art. 4. q. 3. Bonavent. ar. 2. q. 4. Syluester var. Ordo. 2. q. 5. dicto 3. indubie ita esse tenendum, et Ordo. 2. q. 9. dicto et sequentibus Caietani in quodlibetis. tom. 1. tract. 26. 4. Solus lib. supra, et Viguerius, Valencia q. 1. puncto 5.

Henricus lib. 10. cap. 10. p. 1. putat probabilem Alben. mag. q. d. 24. ar. 3. dicit potestatem non sufficere, nisi in actu de officio. Quia dicitur in potestatis legitime non de necessitate, et capto q. non sufficit, qui dicitur ut accipiens, intelligitur tam accipere. Et de calicie. De una autem diuinis quibusdam verbis dicitur. Maxime. Alben. ad actus sacramentorum. Rubeus. Ordo. n. 4. dicit sufficere potestatem in actu. d. 24. q. 1. ar. 1. q. 1. s. et Cal. in Summa. et respondet dicit Caietanus. Si contractus quod in quibus dicitur. Et d. 24. q. 1. ar. 2. de hoc la. potestatem et dicitur ne laqueum. Sed A. q. ar. 1. et la. ad 3. dicitur contractus esse accipendum per se ipsum.

Paludanus q. eadem d. 24. q. 1.

quaestio.

*at Nauary cap. 22. n. 17. Henricus cap. 10. citato magis probabilem dicit esse hanc instrumenti ex parte ordinantis, sed est necessarium accipere traditionem, et susceptionem per contactum physicum eius instrumenti, per quod significatur principali potestatis eius ordinis. Et quamuis aliqui Theologi aliquando talium dicant per traditionem exteri nam imprimi viderem, simul certe videntur intelligere acceptio nem, et contactum physicum materiae tradite. Sic videtur intelligendum concilium Florentinum, et alique Pontificalia, ob qua dicit Caietanus in sum. non esse iterandum, licet non tetigerit materiam.

Nobis tamen, quia hae sententia est plerumque, et in de magis consona institutionis sacramentorum, iterandum videretur ordo, in quo certum est non fuisse materiae contactum; si enim est essentia aliter necessarium, ut asserit hae sententia, sine eo nullum est sacramentum; et ideo necessarium iterandum. Probatur ergo hae sententia. Primo probat diuus Thomas, et alii ex verbi forma, quia Episcopus dicit [accipe potestatem etc.] nam ut optime argumentatur Caietanus quodlib. 110. demonstrationali, et iurisdictioni, et altissima sacramentali, completibus per materiam externam, et ita debent perfici ad sensum, et corporaliter, et modo proprio materiae debitis, scilicet contactu physico et copulato. Ergo cum dicitur [accipe potestatem] debet spirituali potestati significata per verba hae, accipi, et imprimi, media acceptione, et contactu corporali eius materiae sensibiles, qua traditur, ac porrigitur, ab Episcopo, aut altero ordinante, aut ministro, ad imprimendam talem potestatem. Haec ratio nobis est efficacissima.

Secundo probat Caietanus ex cap. [Presbyter] de sacramentis non iterandum] ubi in ordinatione presbyteri, et diaconi, in positio manuum dicitur debere fieri tactu corporali ritu ab Episcopo introducto] et si omissa fuerit, postea caute supplenda. Et quidem argumentum est efficax, si hae ceremonia, qua non est forte essentialis debet tamen fieri corporali, quanto magis acceptio materiae, et instrumenti essentialis.

Tertio optime Syluester probat ex dist. 23. cap. sub diacono] ubi ex concilio Carthaginensi, q. dicitur. [Tribda capus cum ordinatur, quia manus impositio non accipit, patenam de manu Episcopi accipiat vacuum, et calicem vacuum; de manu vero Archidiaconi accipiat vireolum, cum aquamale, et manutergium.] Sic ibidem cap. [Acolytus] ex eodem concilio dicitur, quod ab Archidiacono accipiat cerosferarium cum cereo, et vireolum vacuum. et cap. [Procurator] ex eodem concilio, Procurator ab Episcopo accipiat

accipiat

accipiat libellum. etc. Et idem est intelligendum de hostia: re, et ostiario, licet in eo concilio solum dicatur: Tradat ei codicem, aut clauel etc. quia traditio hae intelligitur sicut in ceteris cum physica acceptatione.

Sed hic valde dubitan solet, an in ordinatione Presbyteri sit necessarius contactus et calicis, et patenae, et hostiae, In hoc enim varij contingere solent scrupuli: Sotus et Valancia aduertunt non debere nihil scrupulose tangi materiam, sed sufficere, si verbi gratia calicis tangatur ab ordinando presbytero, et patena, licet forte non tangatur hostia, quia calix cum vino, et patena cum hostia traduntur per modum vnius. In quo duntaxat dubia partialiter forte floquuntur magis lectum aperiuunt dubijs, et scrupulis. Et notis de hostia certissimum est, non esse necessarium aut immediatum contactum, sed sufficere si vasa ipsa continentia vinum et hostiam tangantur. Ratio ratio videtur euidens, licet forte aliter qua fugi possint effugia, nulla enim est ratio, quare potius vna materia tangatur immediate, quam altera. De vino autem nemo unquam dubitauit, aut dixit, immediate esse tangendum, quoniam potius vsus est in oppositum in omnibus Sacramentis, ergo neq de hostia dubitari debet, neq dici, aut immediatum contactum esse necessarium. Neq deest et, neq commemoratio Dei saltem illud in hac re scrupulose. Sufficit igitur si materia mediata in suis vasib, id est in calice, et patena tangatur, et non in se, et immediate. #

Henricus per etiam cap. 10. n. 5. dicit ordinandum esse hostiam digitis, ut non Pontificali dicitur.

Ita Henricus ex Valancia et alij. et in Pontificali non dicitur nisi hostiam immediate esse tangendam.

Itaque et dubitatio, an debeat necessario, et essentialiter tangi utrumq, vas, id est calix et patena: ita ut si alterum non tangatur, necessario debeat ordinatio iterari. Sententiam huiusmodi grauium virorum auidam scrupulose consulenti respondenti, id videri magis tutum, ac necessarium. Hic consulens dicebat se valde dubitare an dum presbyter ordinaretur calicem tetigisset, deq, patena, et hostia erat carere. Illi ergo in tali dubio dixit: vult magis tutum fore, ac necessarium, ut iterum sub conditione ordinaretur. Ratio eorum ^{est} quia exota non agit probabilis sententiam contactus physici, et cor: poralis materia tradita est essentialiter necessarii, materia autem in ordine presbyterij est utrumq, vas contineat materiam, vinum et panem, et non est vlla ratio maior de vno, quam de altero, quare contactus illius sufficiat, sine contactu alterius, igitur si alterum omittatur, reperi debet ordinatio.

Dicendum tamen videtur oppositam sententiam non solum esse magis probabilem, sed et speculatiue et practice ita certam, ut modo fuerit contactus alterius vasis sacri, nullatenus debeat, neq sub conditione iterari ordinatio. Et ita intelligi et corrigi debet quod dicunt Rayne, Aponis et Goffedul, quod refert Syluester verbo Ordo. 2. q. 11. dum dicunt omnia illa esse de substantia, et necessitate, et si omitterentur iteranda, quae in

que in iura dicuntur debere fieri, nisi in eodem iura ex-
 presse inuariantur tale aliquid non esse de substantia.
 quod summa Angelica verbo ordi. 2. extendit ad ea
 omnia que in Pontificali; seu Pastorali iubentur
 fieri. Melius Syluester. q. illa. u. dicit in hoc Canonista
 non satis facere, quia non habent clauem. quemuis enim
 in iure habeatur quod ordinant habeat ritum, et rit
 uis ritus, licet in iure non habeatur id non esse de sub-
 stantia, certum est non esse de substantia, et ad hoc suffi-
 cit manifesta ratio Theologorum. Ut si dicatur utraqz
 manu tangat, sufficit altera tangere. Multa tamen
 ex iure constat non esse de substantia. Ut tempus
 ordinationis, et al. ordmandi, Impossibile manuum in
 Sacerdotis et diaconatu, quod ordinatio fiat a proprio
 Episcopo, Greco vel Latino, et cum debitis intentionibus,
 et quod sint ambo ieiuni. et quod dicatur missa, ut
 habet Angelus. n. 3. Syluester. q. illa. u.

+ et claudere

Secundo scrupulus ille quod quis non tangat cali-
 cem, tangat vero patenam, vix admitti potest, quia
 nisi qui accurata diligentia velit colligere digitum
 medius ne calicem tangat, videtur physice loquendo
 fieri non posse, ut calicem non tangat, tangat
 vero patenam, considerata natura, ac digitorum
 dispositione statuta in ea ceremonia. vnde non quam
 consulenti illi fidem habui, Imo conuici ipsam scru-
 puli absqz ulla fundamentis. Et hoc experientiam
 statit cuius rem consideranti.

x ueletiani patena so-
 lus

Tertio ad rem, et punctum dubitationis, constan-
 ter mihi fides sufficere contactum vel calicis so-
 lus, modo habeat supra se patenam, et omnia re-
 quisita. Et hanc existimo esse mentem diu Bonna,
 et Alberti d. 24. ar. 38. Durandi. q. 3. Antonii, Pa-
 ludani, et aliorum, et tenent expresse Angelus verbo
 ordo. 1. q. 10. Syluester ordo. 2. q. 5. dicto. 4. Ambo
 dicunt non esse necesse tangere calicem, et patenam,
 sed sufficere tangere modicum quod, quod sit conui-
 ctum cum toto. Et ita dicunt sufficere si tangat
 calicem patenam, Ita Syluester. q. illa. u. cum Ar-
 cidias Argumantum etiam est. lex cap. nico de
 consecrat. Religia. lib. 6. nempe quia ibi dicitur, polli-
 ta Salegia polliu cometerium d. contiguum sit, non
 si remotum. Itaqz quia calix et patena, et omnia
 traduntur per modum vnius, sufficit tangere vel cali-
 cem, vel patenam modice, etiam si alterum non tangi-
 gatur. Et credibile non est Christum dominum in
 suis sacramentali talis voluisse admittere scrupulos.
 opposita ergo sententia nullo videtur solido riti fun-
 damento. Cum etiam quia potest altera species
 in sacrificio sua altera consecrari, ut diximus de sa-
 crificiis missa, in altera tantum posse dari rationem
 sacrificij, sicut sacramenti, ergo saltem si vnu vel
 quo tamen factum aliquando Pontifex dispensasse. tangatur

licet preceptum sit et
 diuinitu Christi, et su-
 mam Salegie, ut trans-
 speciem consecrari, in

tangatur, dabitur potest ad consecrandum materiam eius, siue sit uinum, siue panis, et hoc nisi est certum sicut autem in forma datur utraq potest simul in materia utraq proponitur simul conuicta, et sufficit ad tangere per modum unius, tangendo aliquo ellius. Et hoc uelut iam omnibus esse indubitatum, ne uinquam agatur de iterando Sacramento ob hunc defectum.

Et quod dicit Henricus capitulo. 10. n. 1. lit. c. Sac nostra sententia excusari culpam, et non suppletur me: diuine necessarium, non est intelligendum de hoc nostro casu, sed de prima illa sententia, qua quidam qui tant contactum physicum non esse necessarium, illo modo. De hac enim ut supradiximus, merito dubitari potest. non de ea, quatenus paulo ante dicebamus, quia ex omnibus fore, et ratione ipsa constat, sufficere materiam cuiusuis contactum, modo tota sit simul, et tangatur per modum unius, sicut qui fovea sacralis tangit, quod et sacrosancti in ministerio. Sic igitur qui calicem tangit patenatum, patenam tangere iudicatur. Omnes etiam conueniunt non esse necessarium contactum fieri utraq manu, sed sufficere altera, et maxime Syluester, Angelus, Henricus, et alij. x

Optime etiam aduertit Caietanus tract. illo 26. An gelus, Syluester, Nauarrus, et ceteri Henricus cap. illa. 10. n. 1. contactum materia debere esse simul cum prolatione uerborum, non omnino physice, sed saltem moraliter, ut non longe distat, ut de baptis mo cum diuo Thoma docent omnes. 3. p. q. 66. ar. 8. Quamuis Caietanus dicat saltem partem prolationis et contactum debere esse eodem pressul tempore; Ad tamen ita rigide dicit ob negligentiam quorundam episcoporum; nam in re non debet ita scrupulose intelligi.

Ad primum pro prima illa sententia, respondetur, non omnia omnino exprimi in omnibus uocalijs, nostram uero sententiam colligi ex forma tradita in concilio Florentino, et in Pontificali, et expresse haberi in concilio Constantiensi, quod debent copulata tangi et accipi instrumenta. et praxi saltem ita habet. Ad secundum respondetur, sufficiens esse, si crimen, ex hoc quod materia in hoc Sacramento applicatur per modum traditionis, et acceptiois, et quasi materia arca quam futura est actus et officium, non uero quasi per modum sanctificantis, ut in alijs sacramentis. Ad tertium respondetur, diuersam esse rationem materiae sacramentalis, quam possessionis civilis, quia uniuersum in sacramentis institutum ad sanctificationem

x Et moraliter loqui do impossibile est non tangere talem sufficiens et physice, si quidem Episcopus bene calicem patenam autem cum utraque materia tradit illis in manus ut tangant et in se eis manus et digne uolunt tangit. et hoc sufficit ut in si physice accipere manus, et tangere simul cum Episcopo.

tionem suscipientis per materiam extrinsecam, nec
parius est ex institutione Christi contractus tabi
materie reali et physici, non sufficit morali.
Vno et possessio civilis exigit sepe aliquam con-
tractam, vel saltem presentiam valeam ex homi-
num institutione.

Tandem omnes aduertunt traditionem materia
in maioribus ordinibus, id est sacris debere fieri ab
Episcopo ordinante; in minoribus sufficere, et ita
fieri ab Archidiacono, aut alio ministro. Et ali-
quid sit omnium, id esse supplendum ab eodem Ep-
iscopo, eadem die, si fieri possit, aut saltem in altera
ordinatione capite, et diligenter; aut si iam ab ipso
non possit, ab altero. Et eadem est ratio si sacramen-
tum sit iterandum, quia veritas ministri seruau-
da est, quantum potest, si non suppletur quod deest,
vel essentiali, vel accidentali ab altero, aut etiam
iterari, ut si forte traderetur ordinando in gaudio
tem calice sine vino, aut potena sine rosia. Ita
Syluester q. illa. y. ex D. An. Gose. l. 1. p. 1. Rosella.
Taberna, Armilla n. 10. et ex S. Henninguel lib. 10.
cap. 10. n. 2.

Articulus Tertius, Utrum in Ecclesia sint
septem ordines distincti.

Conclusio [In ecclesia tantum sunt septem ordi-
nes inter se distincti.] Haec disputatio de
numero, et distinctione ordinum, grauius est et ma-
iorem in hoc tractatu, et varijs dubitationibus
expedienda.

Prima dubitatio, an in Ecclesia sit
ordinum multitudo.

Primo certum est fere etiam Sacratas, id in quo o-
mnes Catholici conueniunt, in ecclesia esse plures
ordines, et gradus inter se distinctos, id est, ita docui-
sse. Ita omnes Theologi cum Magistro in q. d. 24.
et 25. D. Thomas, Albertus, et omnes alij; et est
de fide ex concilio Carthagenensi q. ex Tridentino sessio. 23. cap. 2. et can.
2.º, preter sacerdotium esse in Ecclesia catholica
alios ordines maiores, et minores, per quos, velut
per gradus in sacerdotium tendatur. Probatur id
ita de iure Dei Ecclesiam, quia in sacri graduum, et ordi-
num varietate apparet similitudo diuinae sapientie,
sicut et in natura terrarum, ex ordine ac varietate
orbium celestium, astrorum, elementorum, animalium,
plantarum etc. Secundo in figuram diuini Regum
Salomonis in varietate ministrorum, et in diuini ordines
domus eius. Tertio deo David psal. 44. sponsam
domini

domini Ecclesiam, dicit circumdatam varietate. Quare pro
 rei necessitate, neq; enim ab eodem ministro congruet
 apte perfici possent omnia munera ad cultum, et cele-
 brationem; seu consecrationem Eucharistia pertinen-
 tia. Ideo et olim in veteri tabernaculo, et templo
 fuit maxima multitudo sacerdotum, Levitarum, mi-
 nistrorum, ad diversa officia ad antiqua illa sacrificia
 requisita. quanto magis decuit novum Soc, ac divi-
 num sacrificium magna ministrorum et officiorum
 varietate ac dignitate coli, et celebrari. ^{quinto}
 tandem ac vltimo, quia ut docet Dionysius de Eccl.
 hierarchia Sierar. sic docet homines paulatim perfici,
 et proficere usq; ad supremum gradum Sacro-
 terii vltimis et similibus vltibus Theologi locis
 supra citatis.

Secunda dubitatio, an sint septem
 ordines, an pauciores?

Modo non quaerimus an omnes septem ordines sint
 sacramenta, quamvis Soc statim consequenter videatur
 si veri habent rationem ordinis de q; supra diximus.
 Sed de hoc methodi gratia dicemus a. a. sequenti.
 Solum igitur quaerimus an in Ecclesia sint septem
 ordines, et gradus distincti, quae Sacrosanctis, et
 numerus ordinum sit ex institutione divina Cri-
 sti, sine q; iure humano Ecclesiastico a tempore
 Apostolorum introducta.

Prima sententia, potius error fuit Nicleus, ut
 refert Waldensis tom. 2. cap. ub. qui s; s; ad multu-
 bat duos ordines et gradus in Dei Ecclesia, saltem
 a Christi institutio. Scilicet Apostolos, qui erant sa-
 cerdotes, et discipulos, qui erant diaconi, et mini-
 stri Apostolorum. Alij etiam haereticis negant mu-
 nera minorum ordinum pertinere ad celebratio-
 nem Eucharistiae, sed solum eos dicunt fuisse sa-
 culos Episcoporum, aut saltem nullum habere ra-
 tionem ordinis, aut saltem non tot q; sic Calvi-
 num, et Rembertum contra Ecclesiam errasse
 et multa obicisse referunt Bellarm. to. 1. contro-
 vers. 3. generali. lib. 1. cap. 10. et to. 2. lib. 1. de
 Sacramento ordinis cap. 6. Valencia disputa. 9.
 q. 1. puncto. 2. m. 6. quaestiuula.

Dicendum tamen est certo cum omnibus catho-
 licis, ut minimum in Ecclesia esse septem ordines,
 et gradus inter se distinctos, iam a tempore Aposto-
 lorum, mox ut infra dicemus ex divina institutione
 Christi. Sententia est omnium Theologorum cum
 Magistro m. 4. d. 24. ex d. Isidorus lib. 3. etymolog.
 Dni Thoma ibi. q. 2. ar. 2. per totum. Ricardi art.
 3. q. 3. Bonaventur. art. 2. q. 4. et m. 2. parte disti-

ar. 2. q. 4. Durand. q. 2. Argentin. q. unica art. 2.
conc. 1. Valida. q. 1. Soti. q. 1. ar. 3. Valencis locuta:
10. d. [Sexto certum est] Bellarini. locis citatis. Sylve:
sui verbo deo d. 1. Angeli. Nauanni. maioris, tandem
omnium. Henrigniel lib. 10. cap. 2.

Itaque, omnes catholici distinguunt ut minimum se:
ptem ordines, et gradus Ecclesiasticos, Sacerdotes, Diaconos,
Presbiteros, Subdiaconos, Acolythos, Exorcistas, Leuitos, et Ostrac:
ty. An autem sint plures dicemus infra. Et de his con:
stat iam a tempore Apostolorum can. 42. et 43. ff.
de populo. Item docet Elemen. Po magus epist. 3. Ana:
cletus epist. 2. Ignatius in epistola ad Antiochenos.
Cornelius Papa in epist. ad Fabianum Antiochenum.
ut refert Eusebius lib. 6. Ecclesiastica historia cap. 35.
enumerat omnes hos septem ordines, et quot Romae
essent cuiusque ordinis. Ambrosius, Hieronymus, Isi:
dorus, Iacobus, et alij relati a Bellarmino, et Va:
lencia.

Item dicitur in concilio Romano sub
Syluestro. cap. 3. et in Cart Sagmen. q. cap. 4. et tan:
dem in Florentino, et Tridentino ss. 23. cap. 2. ab
initio Ecclesie fuisse usum omnium istorum ordinum,
et nomina, et propria vniuersorum eorum ministeria
a patribus, et sacris concilijs referri, et refert sa:
cram^{entum} ^{omnes} septem, et singulos, a sacerdotibus
usque ad Ostrac^{ty}. Item definitur postea can. 2. et
6. Conueniunt tuncodem numero Hugo lib.
2. de sacramentis p. 3. cap. 1. Gratianus in decreto
d. 23. et 25.

Beatus quidam hunc numerum ordinum colligit
penes numerum gratiarum, quae dicuntur gratiae debere,
iuxta Paulum 1. ad Corinth. 12. sex nomina sagion:
tia acion modant ordini Episcopatus, sex nomina sci:
entiae, sacerdotis, fidei, diacono, oblationem euan:
gelij, opera virtutum, subdiacono, ob continentia
vestim^{entum}, interpretationem, sex nomina acolytho, ob
lumen, gratiam sanitatum exorcista, genera liris
quarum psalmista; prophetiam, lectori, discre:
tionem spirituum ostrac^{ty}. Haec refert d. illa 24.
locis citatis. d. Thomas, Bonaventura, Sotus, et alij.
Qui etiam reiiciunt hanc rationem, quia quia iste
gratia non dantur eidem, si ubi ordines, nec tamen
patris non probat, quia et ordines, et gratiae possunt
eidem conferri; et sicut diuersae possunt muneribus gra:
tiarum exercere, ita etiam diuersi sunt, quia in eadem
celebratione solenni sacrasacrificij, exercant
aliquid ex muneribus diuersorum ordinum. secundo
reputant Sotus, et alij, quia Episcopatus non est ordo,
satis enim omnino diuersus. sed et hoc parum refert, suffi:
cit enim quod sit aliquo modo diuersus. Tertio me:
lius, quia psalmista non est specialis ordo. Quarto
tandem

+ concilium.

tandem, quia ordines non pendunt ex gratijs gratis datis.

Secundò alij distinguunt penes hoc quod est purgare, illuminare, et perficere. Sed contra est, quia Sac etiam eidem ordini sacerdotis conveniunt, neq; possunt septem ordinibus commode aptari.

Tertis alij iuxta septem dona Spiritus sancti. Sed contra est quia in quolibet ordine dantur septem Sac dona; neq; possunt satis solide singula dona singulis ordinibus accommodari; et constat Sab accom: modationes nullo rati gravi fundamento, cum Sac dona etiam sine ordinibus si mul cum gratia Sabitu: li infundantur, et cum ea etiam designent esse, et eorum abut potius sunt intra animam et mentem, quam extra, abut vero et officia ordinum sunt extra.

Quarti Ricardus, Donaventura, Durandus, et alij sine numerum septem ordinum colligunt penes respectum ad Eucharistiam, circa quam est præcipuum abut ordinis, distinguuntur ergo ministri respectu Eucharistia, et sunt mediatores inter Christum, et populum. Et parum distat horum explicatio, ab ea, quam statim dicemus ex divo Thoma.

Dicendum ergo est optimam Suis numeri ratio: nem esse, quam tradit divus Thomas, et sequitur dicit. Sicut enim templa, et vasa consecrantur ipse respectum ad Eucharistiam, ob dignitatem huius sacrificij, et sacramenti; ita etiam respectu eiusdem consecrantur diversi ministri, et quo minister propinquius accedit ad Eucharistiam, eo maior est eius ordo. Nam ut docet concilium Tridentinum sess. 23. cap. 1. sacrificium, et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumq; in omni lege extiterit. Et ita in novo testamento cum Ecclesia catholica sanctum Eucharistia sacrificium visibile ex domini institutione accepit, ideo etiam in ea novum debuit esse sacerdotium visibile et exter: num, in quod vetus translatum est. Hinc cap. 2. beate colligit sacra synodus, cum divina rei sit tanti Sacri: dotis ministerium, consentaneum etiam fuisse, quod digni: us, et maiori cum veneratione exerceri posset, ut in Eccl: sia ordinatissima dispositio ne plures, et diversi essent ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deservirent. I sunt verba concilij, quibus reddit eandem ratio: nem quam divus Thomas.

Iam privatim singulorum rationem reddit divus Thomas. Primus ergo, seu summus, ac supremus ordo est sacerdotium, quia proxi me respicit Eucharistiam, nomi: pe, quia eam potestatis ipsam consecrandi, et conficiendi ideo in ordinatione dantur vasa cum materia Suis

sacramenti, ac sacrificij, scilicet cum pane, et vino. Reli-
qui omnes non attingunt hunc supremum adum, sed
tantum ministrant sacerdoti consecranti, et offerenti,
hoc sacrificium, et sacramentum.

Primus et praecipuus minister sacerdoti est Diaconus,
qui ministrat materiam consecrandam, et tribuit
ipsi sacerdoti; et olim etiam sanguinem consecratum
populo ministrabat.

Secundus est Subdiaconus, aut Hypodiaconus, quasi
subminister diaconi. Diaconus enim, est minister per
anonomasiam, sicut olim levites. Subdiaconi sunt
post diaconos, sicut olim Nativiani. i. lib. Esdras. cap.
2.

Tertius est Acolytus, id est non profectus, quasi iam
initiat, et proxime dispositus ad sacros ordines; vel,
ut alij legunt [Acolytus] a sequendo, quasi pedisequus,
et proximus minister superiorum ordinum. Utramque
nomini explanationem notavit Pamelius in Cipri-
ni epistola. ss. ni. s. hic enim ministrat subdiaconus
no vices, et si quid aliud sit opus. Reliqui tamen
non ita proxime ministrant ipsi sacerdoti, et suada-
ntia celebrationi, sed remote circa populum, cum pra-
parando.

Optariarius quidem, qui vltimus est, et infimus, eici-
endo in mundos ab Italia, id est infidelis, et ad mitem-
do fidelis; ideo ei dantur clavis, ut aperiat, et clavi-
dat, cymbalum etiam, quo pulsat, et vocat.

Alij sunt in mundi, quidem, qui tamen fidem susci-
pere volunt, et debent circa eam instrui. Hi sunt Ca-
techumeni, et bonum instructio pertinet ad officium
[Catechou] ideo ei traditur Liber Catechismi sub illis verbis.
[Accipite, et scite verba Dei relata]

Tandem alij sunt in mundi, iam fidelis, sed energu-
menis, id est a demone obsessi. Hos mundare, ac pra-
parare pertinet ad officium et ordinem exorcistae ideo
ei traditur Liber Exorcismorum sub illa forma [Acci-
pite, et scite potestatem imponendi manum super ener-
gumenos]. Haec in sententia dicitur Thomas.

Paulo aliter alij, ministros dicunt esse mediato-
res inter Christum, et populum ad faciendam unionem
populi cum Christo, praecipue medio hoc sacramento Eu-
charistia. Haec autem unio vel fit consolatione sacramen-
ti. et hoc pertinet ad ordinem Sacerdotis, et ad tres se-
quentes. Nam acolytus preparat materiam conse-
crandam in vasis non sacris, scilicet vicesibus, et tradit
subdiacono. Subdiaconus eam ponit in vasis sacris,
diaconus tradit sacerdoti, sacerdos consecrat. Vel fit pra-
paratione populi, et hoc pertinet ad alios tres ordines
minores. quorum duo preparant populum removendo

prohibent

prohibent, scilicet vel malum hominem, et hoc pertinet ad ostiarium, vel malum demonem, et hoc pertinet ad exorcistam. Vel preparat conferendo bonum dicitur: scilicet, tum quantum ad cognitionem veri, tum quantum quantum ad amorem boni; et hoc pertinet ad lektorum, legendo scilicet propositias veteris testamenti.

Bona natura omnes quatuor minores refert ad preparationem populi, vel admittere ad locum sacrum, quod est ostiarij, vel prebendo documenta necessaria, quod est lectoris, vel prebendo auxilium, quod est exorcista, vel quarto monstrando bonum exemplum, quod est acolythi, ut luceat lux eius. In quibus fere convenit etiam Ricardus.

Sed multa obijciunt Sacerdotes, Calvinus, Kemnitius, et alij. Primis Hieronymus in psal. 19. solum ponit quinq; ordines, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Fideles, et Catholicos. Respondeatur eum non agere de specialibus ordinibus Clericorum, sed generaliter de ordinibus Christianorum. Alibi autem nominat solum septem ordines. Subdiaconum, episcopum, acolythi et lektoris in epist. ad Nepotianum; sacrista, et ostiarij in cap. 2. ad Titum.

Secundo ex Dionysio 5. cap. Ecclesiastica Hierarchia, ubi solum enumerat Pontifices, Sacerdotes, et Diaconos. Respondetur Dionysium solum agere de ordinibus hierarchicis, qui aliquem habent principatum in populum, nam et diaconos olim preerant populo cum auctoritate, ut constat ex dno Ignatio in epistola ad Trallianos, Hieronymo in 2. caput ad Titum. Chrysostomo Homil. 33. in Mattheum; quod et de alijs patribus notavit Pamellius in Tertullianum de fuga seculi num. 79. Et ibidem Dionysius meminit reliquorum ordinum.

Tertio Canonem Apostolorum referunt tantum quinq; et inter eos Cantores, non exorcistas, ostiarios, et acolythos. Respondetur alibi in eisdem canonibus etiam solum numerari. Cantores vero non distinguuntur a lectoribus, ut infra. Neq; Ambrosius ad Epistolam 4. omnes enumerat; quia dictum Apostoli accommodat quibusdam ordinibus.

Quarto falso obijciunt ministros ordinum minorum tantum fuisse famulos Episcoporum, semper enim ordines minores fuerunt deputati ad munera sacra, et origo illorum non fuit ex voluntate tantum Episcoporum, vel consuetudine Ecclesie, sed vel ex traditione Apostolorum, ut quidam putant, vel potius ex institutione Christi, ut infra dicemus. Falsum etiam est

Itaque etiam est quod ipsi ordines tituli sine officijs modo in ecclesia retineantur, et adhuc est in Galicia dominum expellendi demones per exorcismos. Sed ~~inter~~ inter catholicos dubitatio an sint plures ordines tantum propter primam tonsuram, tum propter episcopatum.

Tertia dubitatio an prima tonsura sit alius ordo proter septempredictos?

Quæritur an sit proprie ordo, si enim sit, distinctus erit, et erunt plures ordines, quam septem. Prima sententia est affirmans, quam tenent Canonice, quod referunt, et sequitur Angelus verbo ordo 1. n. 1. ad Marti in 4. d. 24. q. 1. qui dicunt et esse ordinem proprium, et omnem ordinem imprimere characterem Materiam huius sacramenti in prima tonsura dicunt esse altationem capillorum, formam verba, quæ tunc dicuntur. Præcipua ratio est ex capitulo contringat. de etate, et qualitate ordinand. vbi Innocentius v. expresse dicit [per primam tonsuram clericatus ordo confertur]. Secundo quia habet privilegium clericale, et potest habere beneficium ecclesiasticum. Tertio ex ritu ipso, in quo est signum visibile, et verba, ergo sacramentum. Et dicunt esse eum ordinem cum Galuistatu, cuius fit mentio in concilio Carthagin. 4. cap. 10.

Dicendum tamen est primo tonsuram non esse proprie ordinem, ut modo de ordine disputamus, prout ordo significat spirituales potestates, et characterem, per quem ordinatus deputatur ad aliquod officium, aut ministerium speciale erga eundem celebracionem, vel forte erga corpus christi mysticum. Dicimus non esse proprie ordinem, cum omnibus locis referendis, nam quod sit ordo late, et improprie idem conveniunt, quia solum est dispositio quædam ad ordinem et existentionem Galicie. Ita fere omnes Theologi in 4. d. 24. v. Thomas 9. 2. ar. 1. Ricard. art. 1. q. 1. Bonaven. art. 1. q. 1. et B. Durand. 9. 4. Palud. 9. 3. Supplementum Gabii. 9. 1. ar. 3. dub. 1. Sotus. 9. 2. ar. 1. ad 4. Vignierus Institutionum cap. 16. §. 6. versus 3. Bellarmin. Tom. 1. contra 5. generali. lib. 1. qui est de clericis. cap. 11. Navarri cap. 22. num. 13. in veris a quibusdam velatur in primam sententiam. Sylvestri. ordo. 1. q. 1. Henricus 2. lib. 10. cap. 2. Sa, et alij.

Quidam probant, quia nullus ordo in Galicia confertur sine missa celebratione, corona vero confertur sine missa, quavis die, et quavis hora diei. Sed dici potest

set etiam minores conferri aliquando ad vesperam
 sabbati, aut potius venerit. Sed nihil huius argumenti
 esse videtur in hoc, quod in celebratione missæ, et ordinum
 generalium, omnes ordines conferuntur eadem die. Con-
 grua autem tunc non confertur, quasi reuera non sit
 ordo.

Secunda ratio et præcipua est quam docet d. Thomas,
 Paludanus, et Ricardus, et plerique, nempe ex defini-
 tione ordinis, quia in tonsura nulla specialis pote-
 stas datur ad aliquod officium, vel ministerium erga
 celebrationem eucharistiæ, ut per se constat, nullum
 enim munus ei datur, neque significatur per verba. Unde
 de et iure canonico non enumeratur inter reliquos
 ordines, ut constat d. 23. et 25. dist. 32. c. [Sedatum]
 dist. 77. c. [Sunt] et dist. 93. cap. [A subdiacono]
 si autem esset proprie ordo inter ceteros enumera-
 retur.

Secundo dicendum est, tonsuram esse ordinem latè
 communiter, et minus proprie, quia ut omnes citati con-
 veniunt, est dispositio quadam, vel preparandum, aut
 signaculum ad ordines suscipiendos. Et sacramentale
 quoddam visibile ex sacrosanctæ institutione. Datis autem
 huius sacrosanctæ institutionis est, quia in omni transitu
 ab extremo ad extremum, ab eis ponitur quadam dispo-
 sitio quasi media, vel preparatio, ut scilicet quis sit
 abbas ad talem transitum. Sicut inter statum secularem
 et religiosum omnibus novitiis; et inter infidelitatem,
 et Christianitatem ponitur catechesis. Sic igitur inter
 statum laicum, et proprie sacrosanctam, scilicet mi-
 nistrorum sacrosanctæ ordinationum, merito ponitur dispo-
 sitio media, et preparatio, et hæc est tonsura, per
 quam tonsurati iam quodammodo separantur a statu
 laicorum, et preparantur ad statum ministrorum. Ideo
 tenduntur, ut capillorum ablatio significet iam eos depo-
 nere superfluum curam temporalium, et quia pre-
 parantur ad ministerium Dei, cui servire volunt, et
 ideo raduntur in modum corone, signi regalis.

Dicitur igitur ordo latè prout iam significat quan-
 dam ordinem vivendi et gradum super communem ordi-
 nem laicorum. Et hoc modo dicitur ordo clericatus, et sta-
 tus privilegiatus, non tamen ordo ministerii sacrosancti.
 Dicitur autem clericus, a clericis, quæ dicitur [sed] dicit
 [Sors] ut expressè docet Hieronymus in epistola ad Ne-
 potianum, Hinc in collatione tonsuræ, loco quasi
 forma dicuntur hæc verba [dominus pars heredita-
 tis mee, vel quia iam clerici desorte domini sunt,
 vel quia ipse dominus sors illorum est, id est pars,
 et hereditas.

Tertio dicendum est tonsuram non esse dispositio-
 nem ad ordines necessariam simpliciter, sed solum ex
 congrua

ad ordines, ideo non est proprie ordo. Itaque omni ordo proprie ordo est sacramentum, et habet specialem potestatem ex vi ordinationis.

Ad secundum respondetur privilegium, et beneficium dari etiam sine ordine proprie dicto, modo qui habeat statum, seu gradum clericalem. sicut monachi, et sanctimonialia habent privilegia clericorum, et sunt ordines supra communem plebem, licet non proprie ordines, ut modo loquimur.

Ad tertium respondetur tonsuram non esse signum sensibile per se, et ratione sui significanti et conferenti gratiam sanctificationem, sed solum est dispositio, et praecambulum ad signa propria gratiae sanctificantis, id est ad ordinis sacramentum, ideo ipsa tonsura neque est sacramentum, neque proprie ordo.

Psalmista vero, seu cantor non dicit ordinem per se, sed officium quoddam ordini annexum, scilicet lectori, ut expressè dicit diuus Thomas, Syluester, et alij, et constat quia in concilio Cartaginensi cap. 10. dicitur posse psalmistam a presbytero eligi, etiam sine licentia episcopi. Nullus autem ordo, imo neque tonsura datur sine licentia episcopi, imo nisi ab ipso, nisi forte ex privilegio.

Ordo vero monachorum non est proprie ordo, sicut neque consecratio virginum, aut viduarum vel diaconarum, quorum omnium meminit Dionysius 6. cap. ecclesiastice hierar. Ita igitur ordines neque solum sunt deputatio ad quaedam facta ab ecclesia, absque sacramentis vel ordine proprio ad aliquod ministerium non respectu iustitiae celebranda. Si milites laborantes in sepulchra non habebant ordinem specialem, eorum meminit episcopus in Panario, et Ignatius in epistola ad Antiochenos. Si milites catechista non dicit specialem ordinem distinctum, sed est officium pertinet ad ordinem diaconi, vel lectoris, ut diximus, dum egi mult de baptismo.

Quarta dubitatio

Utrum episcopatus iure diuino sit ordo superior sacerdotio?

An sint diuersae partes sacramenti ordinis, et mutuant obiecta diuersa, dicimus articulo sequenti. Hic modo solum quaerimus an episcopatus ex institutione diuina habeat aliquam potestatem superiorem sacerdotio, an ex sola ecclesia institutione.

Error fuit haereticorum, dicentium discrimen sub episcopo

* Dubitatum est autem supra suppleda sit, si quis ordinatur omnibus ordinibus sine ea? quod si non est soluta, ubi fuerit casus occurrant de quibus ubi iuriso. et nihil in auctoritate inuenio, neque in iure, praeter regulam generaliam, quod quae dantur in ordinibus, ordines sacra si per se habent sicut, necessario sunt suppleda. si accidentaria expressio est suppleda sunt. Et scilicet videtur in hoc casu et suppleda est ratio ob praedictam rationem. quia quodammodo sunt ordinibus per se saltem, et absque dubio cum peccato mortali, licet non cum peccato veniali, quia non est verus ordo per se constitutus.

Episcoporum, et sacerdotum fuisse inuentum Summam.
Sic olim Hieronimus, sicut refert Episcopus Daniel Sarosi. 75. et
Augustinus lib. de Sacerdotibus cap. 53. dicebat omnes
presbyteros ordina et autoritate parari esse Episcopos
fuit. Sic postea Vnicuersus errauit, ut refert Walden-
sius to. 2. de sacramentis a cap. 117. et to. 1. de sa-
cramentalibus 2. par. tit. 9. cap. 2. Sicutiam hu-
tberiani, et Calvinistae, Kemnitius, et alij dicunt
omnes a Republica designari esse presbyteros,
et Episcopos, nisi forte aliqui presbiterii cate-
ribus omnibus autoritate Summana, qui sit Episco-
pus iure Summano, ut consul in senatu.

Potest primo probari efficaciter, quia in nouo
testamento sine discrimine Episcopi dicuntur pres-
byteri, et contra omnes presbyteri dicuntur Episco-
pi, vt colligitur ex 1. ad Timoth. cap. 3. et 4.
et ad Titum. 1. et ad Philipp. 1. ubi Paulus salu-
tat omnes sanctos cum Episcopis, et diaconibus,
absq; ullo discrimine presbyterorum. Credibile
autem non est Philippis plures fuisse Episcopos,
id est Summos sacerdotes, nisi tantum presbyteros.

Secundo Actuum. 20. Paulus a Phileto mittent
Episcopum vocauit maiores nate Gallegia, id est presby-
teros, et semivros, eisdem autem ibi vocat Episcopos.
Attendite vobis, et vniuerso gregi, in quo vos Spiritus san-
ctus posuit Episcopos, regere Galliam Dei.

Tertio idem sensu videntur antiqui Ecclesia pa-
tristina, praesertim Hieronymus ad Titum. 1. ubi hoc dis-
crimen Episcopi, et presbyteri, dicit in scriptis diaboli
fuisse interdictum, et ambitione hominum, [olim inquit]
idem erat presbyter, qui Episcopus, antequam diaboli
in scriptis studia in religione fierent, et in fradicit.
Episcopos magis consuevit in Ecclesia, quam dominice
dispositionis veritate presbyteris esse maiores. Eandem
sententiam ibi transferunt ex Hieronymo Sedulius, et
alij. Et quidam referunt Anselmum, cum illa commen-
taria stylum sapientium inuolunt scolasticum, et ibidem in
prefatione dicuntur esse Hieronimus. Idem inquit Augusti-
nus epist. 19. ad Hieron. et d. Ambrosius ad Episcopos
4. primo presbyteros fuisse Episcopos, postea vnum
esse mutatum, ut non ordo, sed meritum crearet Episco-
pum. Et Crisostomus. Simil. 11. in primam ad Timoth.
becumen. etiam Theophylactus, et Primasius in 1. ad
Timoth. cap. 3m

Dicendum tamen est, non solum iure Summano, sed
etiam diuino, et ex institutione Christi domini Episco-
pum simpliciter sacerdote, aut presbytero esse superio-
rem, quo ad gradum, et potestatem. Et hoc iam est de
fide. Et in oppositum errorem incidisse fertur Hieronimus
ambitione

ambitione episcopatus, quem adipisci non potuit. In
 Sac. sententia catholica conveniunt omnes Theologi in 4.
 dist. 24. licet non ita perspicue omnes loquantur. Ita
 d. Thomas ibi q. 9. art. 1. q. 1. expressit 22. q. 134.
 ar. 6. ad. 1.^m Ricard. in 4. dist. 24. art. 5. q. 1. et 2.
 Durand. q. 5. et 6. Paluda. q. 5. et 6. Almain. q. 1.
 Supplem. q. 1. ar. 3. Dub. 1. Propos. 3. Caraban. tom. 1.
 opusculor. tract. 11. art. unico. Bellar. in lib. illo. 1.º de
 Clericis cap. 14. et 15. et tom. 2. lib. unico de ordine. cap.
 5. Sotus. 4. d. 24. q. 2. ar. 2. et lib. 10. de iustitia q. 1.
 ar. 4. Castro contra Sareses. verbo [episcopos] Joann.
 Michael Medina lib. 1. de continentia a cap. 3. usq[ue]
 ad 11. Valencia tom. 4. disputa. 9. q. 1. pundo. 2. 5.
 [Quarto certum est] Turrecrem. lib. 1. de Ecclesia cap.
 79. Angelus verbo [ordo. 1. 7] Sa verbo ordo. n. 7. Nauw.
 cap. 22. n. 13. Henriquez lib. 10. cap. 7. et omnes ca-
 tholici tenentur convenire.

Probatur prius ex Matt. 10. Mari. 3. Luca. 6. et
 10. ubi duodecim elati vocati sunt Apostoli, reliqui tan-
 tum discipuli; Apostoli autem successisse episcopos, disci-
 puli simpliciter sacerdotel, est communis sententia san-
 ctorum Pontificum, et Patrum. Ita Clement epist. 1.
 ad Jacobum. Anacletus epist. 3. Damasus epist. 3. Hierony-
 mus epist. ad Marcelianum de erroribus Montani. Augusti-
 nus psal. 44. Leo epist. 33. Isidorus lib. 2. de officiis
 Ecclesiasticis. Beda in Luca cap. 15. Idem habetur in
 concilio Neocaesariensi cap. 13. et modo in Trident. sess.
 23. cap. 4. ut infra.

Secundo ex Paulo 1. ad Timoth. cap. 5. aperte constat
 Timotheo episcopo convenire superiorem potestatem.
 [Ne aduersus presbyterum accusationem accipias, sine
 duobus, aut tribus testibus.] et Tit. cap. 1. ad ipsum
 precipit tanquam episcopo, ut constituat per civitates
 presbyteros. Et ad Ephe. 4. varia enumerat munera,
 et discrimina ministrorum. Apostolos, prophetas, Evan-
 gelistas, doctores, etc. ubi certe Apostolos, et eorum successores
 vel episcopos discernit ab inferioribus presbyteris. Sic
 et Mattheus Acto. 1. singulari ceremonia annumeratus
 est Apostolus.

Tertio, episcopi videntur successisse in nouo testamento
 summis sacerdotibus veteris testamenti, scilicet Aaroni,
 et eius successoribus, simpliciter sacerdotel minoribus sacer-
 dotibus, filijs scilicet Aaron, et eorum successoribus, et
 diaconi leuitis, ut dicit Damasus Papa epist. 3. Hie-
 ronymus epist. 85. Leo epist. 33. Continuum Hispanense
 2. cap. 7. et certum est illos ordines in lege veteri fuisse
 distinctos consecratione, et officijs, et verbis Exodi. 18.
 et 40. Leuitici. 2. Numer. 7. 4. et 20. Deuter. 17. et
 omnia illa fuisse vmbra futurorum 1. Cor. 10. et ad He-
 bre. 10.

Quarto Dionysius 5. cap. Ecclesiastica Hierarchie.
 et Ignatius in epistola ad Magnesianos, et ad Phila-
 delphos

delphos, et ad Antiochenos docent esse discrimen officij
et dignitatis inter simplices sacerdotes et Pontifi-
cem, quia Pontifici credita sunt sancta sanctorum. Hi-
larus etiam in id Matt. 24. [fidei seruis, et prudentes]
Clement epist. 1. et 3. et Canon Apostolorum 40. et
concilium Nicenum cap. 14. et concilium Calcedonense
cap. 3.

Ultimo ex professo concilium Tridentinum sessione
23. cap. 4. docet, et declarat Episcopos ad Hierarchy-
cum ad memm precipue pertinere, et eos in Aposto-
lorum locum successe, et presbyteris superioris esse,
et sacramentum confirmationis conferre, ministros
Ecclesie ordinare, atq; alia pluraq; peragere posse,
quorum fundatio non potestatem vel quod inferioris
ordinis nullam habent. et can. 6. sub anathemate
diffinit [Si quis dixerit in ecclesia catholica non esse
Hierarchiam in uina ad matione institutam, quae
constat ex Episcopis, Presbyteris, et ministris, anathe-
ma sit.] Et canone 7. [Si quis dixerit Episcopos
non esse Presbyteris superioris, vel non habere po-
testatem confirmandi, et ordinandi, uel eam quam
habent, illis esse cum presbyteris communem, etc.
anathema sit.] Et can. 3. Episcopos autori-
tate Romani Pontificis assumptos esse legitimos, et
veros Episcopos, et non figmentum sumendum.

Et ratione concilij confirmatur, quia Episcopi
iure diuino potestatem habent in functiones, et mi-
nistria, ad quae eam non habent simpliciter sacer-
dotes. Sunt enim ordinarij ministri sacramenti confir-
mationis, et sacrae ordinationis, tam maiorum, quam
minorum ordinum. Simpliciter uero sacerdotes nulli-
us fori sunt ordinarij ministri, licet ex commissio-
ne aliquando possint forte confirmare, et mino-
res ad mel conferre. Igitur potestates iure diuino
et ex institutione Christi sunt diuersae.

Neq; refert obiectio Durandi, quae dicitur, s. quod in
Euangelio non alia habeatur consecratio, uel ordi-
natio episcoporum, quam sacerdotum, ideoq; non
uideatur esse discrimen de iure diuino. Respon-
dent enim optime Sotus, Valencia, et alij, primo
multa dominum fecisse, quae non sunt scripta,
et ita instituisse Apostolos in Episcopos, licet non
sit expressum in Euangelio; Constat autem certa
traditione Patrum, et decretis conciliorum. Secun-
do Christum dominum per potestatem excellentiae,
absq; speciali sacramento potuisse, aut externa
consecratione potuisse eos interim Episcopos con-
secrare, licet sepe de aliorum Episcoporum, qui succi-
derunt Apostolis, instituerit sacramentum legitimis
ritu conferendum. Tertio eo ipso, quod eos elegit
in Apostolos, et postea consecrauit sacerdotes in cona
ultima

14
ultima, et dedit postea potestatem remittendi peccata, et
ordinandi alios, et contra marci, certum est eos con-
secrasse Episcopos. Et hoc certissimum est, et docet
Augustinus libro questionum vet. et noui testam. 9.
97. Dominum antequam ad caelos ascenderet Aposto-
los Episcopos ordinasse. Idem constat ex Tridentino
cap. 4. et can. 6. et 7. Optime etiam notat Epi-
scopus Iohannes Episcopos constitui, vel generari Ecclē-
siae patres, id est Episcopos, et presbyteros, a presby-
teris non nisi Ecclēsiæ filios per baptismum, quod
certe est discrimen de iure diuino. Idem sage docet
Ambrosius, Chrysostomus, et Narsisemus, scilicet
Episcopos competere quoddam imperium Ecclēsiasti-
cum, et quod possint Presbyteros ordinare, non e con-
tra; ut etiam dabetur in concilio Carthagen. 2.
cap. 2. et 9. Vide etiam ab initio Ecclēsiæ Sabinesum
cathedra[m] iustar[um] Hieronymum eminentium. Haec con-
firmabuntur magis ant. sequenti, si Episcopatus
sit ordo et sacramentum inprimis characterem, ut
ibi dicemus.

Ad primum in oppositum, varie respondetur ad
illa testimonia. Ambrosius illud ad Philippenses [tam
Episcopis, et diaconibus] refert non ad ipsos Philippen-
ses, sed ad ipsos scribentes, Paulum, et Timotheum.
Episcopus dicit omnes sacerdotes tunc fuisse Episco-
pos; sumunt vero sacerdotes appellari scribit Aposto-
lus. Sed dicendum videtur cum diuo Thoma
9. 134. ar. 6. ad 2. quae etiam videtur sententia
Chrysostomi, Theodorici, et aliorum, scilicet initio Ecclē-
siae nomina [Episcopos] et [Presbyteros] fuisse commu-
nia, non tamen officia ipsa, et dignitates, quia vnus
poterat ministros consecrare, non alius, et vnus erat
regimen non aliorum. Paulus etiam aliquando quorundam
[Presbyteros] vocat [Apostolos] Ad Roman. 16. Androni-
cum, ad Philipp. 2. Episcopus dicitur, scilicet, ut notant Theo-
doretus ad Philip. cap. 1. et in 3. cap. 1. ad Timotheum. ob dig-
nitatem Episcopalem. Iuxta hoc dicendum est etiam
ad 2. et omnia, si milia testimonia.

Ad tertium Michael Medina i. lib. cap. 5. mo-
strat, Durandum, et totum saltem de Hieronymo cen-
sent in eo fuisse errore. Imo Medina eundem tuendit
Ambrosio, Augustino, sedulo, Primasio, Chrysostomo,
Theodoro, Cyrillino, et Theophylacto, quos tamen dicit
non esse damnatos ab Ecclēsiā, ut Aerium, quia alio-
qui fuerunt p[ro]p[ter] et catholici. Sed certe credi non
potest Hieronymum, et alios patres ignouisse damna-
tum in Aerio illum errorem, praesertim cum Augu-
stus illum referat ut Sacerdotem. Opere ergo ipse h[ab]ere
varentur ab Ecclēsiā, post damnatum Aerium.

Secundo totus et alij dicunt, Hieronymum non
omnino

omnino fuisse certum de illa sententia, usum tamen ea
contra supercilium Episcoporum. sed primò illa sen-
tentia iam erat erronea, et vix posset sic erronea ex-
cusiari Hieronymus, utent falsa et erronea sententia
quasi vera. Secundo longe, et serio scribit illam sen-
tentiam obiectam Hieronymus ad Titum. i. et epist.
85. ad Euagrium.

Tertio Delphinus 2.º lib. de Ecclesia, et alij dicunt
Hieronymum tantum velle olim omnes presbyteros simul
fuisse Episcopos, ob Ecclesie necessitatem, non quod digni-
tas fuerit eadem. sed certe Hieronymus ibi nullam effert
dignitatem sacerdotalem, et non satis confiteret eorum
dignitatem, si dignitates essent diuersae. Dicit etiam
Presbyteros communem autoritate Ecclesiam gubernasse,
non singulos.

Philardus Bellarminus, Henricus, Valencia, et alij
dicunt quòd Hieronymum agnouisse discrimen quan-
tum ad potestatem ordinis, in epistola ad Euagrium?
[Quid (inquit) fuit Episcopus excepta ordinatione, quod
non facit etiam sacerdos?] Sed quòd patet contra Maximam
non idem sensisse Hieronymum cum Hiero, ut meritis
preceptis et inconsiderata iudicaretur censura dicens.
Secundo ex doctrina Hieronymi constat etiam a tem-
pore Apostolorum Episcopos fuisse superiores Presby-
teri iurisdictione, ex libro de scripturis et Ecclesia, et
in Jacobo, et ex epistola ad Cyrillum, ubi Episcopus compa-
rat cum Aaron, Presbyteros cum eius filijs, et in episto-
la ad Marcellam, dicit Episcopus succedere Apostoli, quòd
certè non improbat Hieronymus fuisse etiam iurisdic-
tione superiore.

Tertio ergo ment Hieronymi in loco obiecto videtur esse
olim in quibusdam ecclesijs simpliciter presbyteros in com-
muni habuisse iurisdictionem, regimem, ac potestatem
Episcopalem externam; sicut modo habet capitulum
Sede vacante, postea vero propter schismata vbiq;
locorum decretum fuisse, ut vnus presbyterorum eli-
geretur, qui illam potestatem episcopalem, et iurisdic-
tionem totum haberet; et si multus consecraretur, ita ut
etiam potestate ordinis esset superior. Quòd autem
dicit consuetudine tantum ecclesie hoc fuisse in introductum,
potius quam veritate dominica dispositionis, non negat
ut Aetius iure diuino Episcopos esse superiores Presby-
teris etiam potestate iurisdictionis. sed tantum vult non
semper eos habere iure diuino hanc potestatem ab eis, licet
sint magis capaces; et quòd ex Ecclesie tantum consue-
tudine, et applicatione habeant ab eis, et exercitium
suis potestatis, et hoc modo certum est iurisdictionem
potius conuenire ex Ecclesie consuetudine et decreto,
quàm ex dominica dispositione. nam ab hac tantum
Episcopis conuenit iurisdictionis secundum potentiam, et
capacitatem, ab Ecclesia vero secundum ab eis. Ita

ut non obstante dominica dispositione potuerit Ecclesia
sane iurisdictionem dare Presbyteris in commune, vnde
facto aliquando fecit. Et sic ita differunt Hieronymus
ne Episcopi propter amicitiam iurisdictionem nihil
superbirent, vel scirent in Presbyteris, et simul asse-
deret, quantaque dignitas Presbyterorum.

Prelegenti constabit sane esse mentem Hieronymi,
nam ibidem aperte agnoscat Episcopos officio esse su-
periores, et ad ipsos pertinere, ut constituant presbyte-
ros per civitates, sicut inquit Moyses elegit Iosum quon-
iam nullum, sic Presbyteri designandi sunt, non gratia sed
merito. Et quando dicit debere Episcopos, habere
+ una Presbyteris, non de iuris dictione loquitur, sed tantum
de consilio communi Presbyterorum, quo dicit Ven-
dum iuxta eorum exigentiam. Declinat exemplo Moy-
si, qui licet solus haberet in potestate perire populum
Israel, septuaginta elegit cum quibus populum iudi-
icaret, Num. 11. significat etiam Hieronymus, respe-
ctum in Presbyteris, et Episcopis, namque quia habent
potestatem subscriptionem, consecrandi, offerendi sacri-
cium, et ministrandi populo sive sacramentum, et pecca-
ta remittendi in sacramento poenitentiae. Haec etiam
omnes potestates habent aequaliter Christo. In quibus
potestatem videndum, et confirmandi. Sabent Episcopi
superiores, non negat Hieronymus, sed aperte loquitur
de gubernatione externa. Et ita accomodat omnia
testimonia ad Philipp. 1. ad Hebr. 13. Acto. 20. et 2. Petri
3. et 1. Joan. 2. vbi omnes Presbyteri voluntur Episcopi, ob
communi gubernationem, quam habent etiam populum,
quod dicitur ad 1. Joan. 2. vbi dicitur.

Sedulus, et Hieronymus eodem modo loquuntur quia
transcripserunt verba Hieronymi. Multi tamen epist. 9.
aperte fatetur Episcopos sanctorum et officis esse superio-
res, licet inquit, dignitas Episcopos in multis sit minor
Hieronymo Presbytero. Aperte tamen aperte agnoscat emi-
nentiam Episcopos, licet etiam in verbis Hieronymi
non si patet, et in quibuslibet aliis, et in quibuslibet
etiam sic sunt intelligendi, in quibus cum alibi docent
causam veritatem.

Omnia dubitatio
An sint in ecclesia alii ordines et gradus
Episcopo superiores?

Primo certum est, quod in ecclesia alios gradus ac digni-
tates Episcopo superiores saltem quosdam aliquos, sic
Antistes Episcopi sunt proprii Episcopi, id est, et metropo-
litani dicuntur, sicut etiam Patriarchae et Primates,
et omnes super quatuor Patriarchis sive et in tempore Apo-
stolorum aut saltem in tempore Sylvestri, constitit Cap.
desiamus

dicebat novum esse ordinem.

Dicendum tamen est certissime non plures Theo-
 logis, iure tantum Summas, fuisse interdictas. Eorum
 quodam emmentiam super Episcopatum, ut illi paulo
 antea relati dicunt contra Turrescrematensium, et Alisipio-
 nem. Nam, Cardinales, et Archiepiscopi, nihil sa-
 bant superius Episcopati de iure diano, aut neq. Pa-
 triarcha, et Primatus, quos dicunt quodammodo esse homines
 distingu, quosdam latinos, et significat eum nunc val-
 deantur. Cardinales autem dicuntur, a Cardine, in
 quo nunciat, aut quodam obitu aperitur, et clauden-
 dum. Ut dicit Sylvestrius verbo Cardinalis, ex Augustino
 de Aedona. Sunt quoque quatuor Cardinalis, et prae-
 sicuti Papa constituitur, cum absente, in quorum collegio
 nunciat quodam modo potestatis Papae constitutus, et ipse
 ipsum eligunt, et materialiter Pontificatus, et per eorum
 potestatem non tantum formale, sed et ad ministratio-
 nem, sicut Sabotus ipse, vide. neq. Constitutio, vel mutare
 aut minueret, ut ab eisdem, vel sunt. Et est. The Roman
 in Clementi, idem hoc comitari, aut magis participari
 in electione, si decedant, potestatem in subrogare, et re-
 medium Sabotus ad Sibog, periculis si minus neant terra,
 vel seculi, et claudere.

Quidam autem est fuisse in ista, et tempore Sylve-
 strii, quia in concilio Romano cap. 6. hic mentio Cardi-
 nalium, et Sabotus qd. dicitur. c. Praefati et cap. a
 Subdiacono, et notant Sabotus Boetium, et Galanin,
 et alij, licet Sabotus patet Praesbyterum, Card. inalem
 et cum pro Archiepiscopo, per. et dicitur nunc Cardinalium,
 pro Archiepiscopo, et probabile quod in quibus tempora
 Nicolaus secundo, non fuisse tunc quodam Cardinalium, et
 in capite in sexta synodo. Ceterum Sylvestrius videtur, in
 qualibet saecula agnoscere dicitur nunc Cardinalium in
 concilio Romano, ut refertur cap. illo, [et publico] 93.
 dicit, neq. in ea est aliquid cap. Praefati. Si autem
 in qualibet saecula et dicitur nunc Cardinalis, non loquitur
 Sylvestrius in concilio de Cardinalibus in Romano. ~~non dicitur~~

~~non dicitur~~ Patet vero et dicitur nunc no-
 mine differunt, quod scilicet, et Latino, sic Sylvestrius
 verbo Patriarcha, et dicitur nunc. Et dicitur tit. de
 primatu, et dicitur nunc, nunc. q. in ecclesia cap.
 greca dicuntur Patriarcha, in latina Primatus. in gre-
 ca sunt quatuor Patriarcha, ordine superioris, in latina
 sunt, et dicitur nunc, quod dicitur, in quibus, contine-
 entia, et alij, quodam privilegia vide apud Sylvestrum
 de non Patriarcha, ex d. partibus de primatu, et dicitur

Archiepiscopus, id est Princeps Episcopatus, dicitur obam
 ex nomine, neq. polytami, ab urbe metue, et antea est
 de metue, et dicitur xodis, est urbe de metue, sic se
 he

be in suffraganeos videtur ut est Sy lueson verbo Archiepiscopus
giscopos. Italicensis ubi supra num. 19.

De Papae auctoritate et eam esse superiorem omnibus epis-
copis, non solum iure humano, sed prius diuino ex insti-
tutione Christi, quod de fide est, sicut quod sit caput vni-
uersae ecclesiae, ut late sic dicitur tractat, et quod sit
q. 2. ar. 5. Valensius in 3. disput. in q. 4. quod
et multum habent de hac subiecta potestate Papa.
de qua tamen usque ad hunc diuina veritas.

An etiam iure diuino haec Potestas Papae pertineat
ad Episcopatum Romanum, alibi est disputatum.
Cuiusmodi quidem affirmat in Apologia de Primatu
Papae cap. 3. et inquit Innocentius cap. per vone-
rabilem. et tunc qui filii sunt legitimi. Alii, ut solus,
dicunt nullo modo dici fundamentum, quia Papa potest
esse Episcopus vniuersalis, ab eo speciali electione, et
mutare sedem in aliam ecclesiam a Romana, sub-
iunctis et tamen iudicis Ecclesiae totae. Et quidem
ubi probabilius apparet eius sententia, licet non in
Roma deficeret a fide, et tota Italia (quod Deus
auertat) sicut contigit in alijs Provincijs, et nationi-
bus, ad hoc maneret Ecclesia, et eius caput vniuersale,
et Petrus vere fuit Pontifex Romanus, antequam Ro-
ma fidem suscepit, et Pontificatus in Arimine
sedem habuerunt, fuerunt Episcopi illius Ecclesiae
et modo legatum habent ubi gubernatorem, sicut
modo Episcopi sunt Romani, sed tunc etiam erant
si mul. nam apparet quare iura diuina an deus
sit Proprietarius Episcopatus Romani. Vtriusque partem
ut probabilis de fide et de malis determinat tom.
1. lib. 4. de Romano Pontifice cap. 4. sed de hoc
alibi latius erit dicendum.

Articulus Quartus

Utrum omnes septem ordines habeant vel
nam rationem sacramenti?

Conclusio est affirmans.

Prima Dubitatio

Utrum quatuor inferiores ordines sint sa-
cramentum?

Est quatuor rationes in hoc articulo adduntur quod sunt
sentis, et grauitate, quam rationum pondere constanter
sa. Prima sententia dicit non esse sacramentum. Ita
dicit q. 2. ar. 4. cumq. dicit alibi, illo tam-
culo erroris esse per se, multo magis videndum eadem
est q. 2. qui et de subdiaconatu ita dicit, et de diacono
natiua potest probabilissimum. Quod etiam inquit Vitorius
de sacramentis quaest. 226. et Catechismus tomo 2. opusculum
tract.

tratt. 11. Et de minoribus ita sentiunt plerique. Nauarrius
cap. 22. num. 13 et lib. 5. Consiliorum. Consi. 28. ad 2am
questionem, et alij non ignobilis Theologi hoc tempore
Probatur primo, quia in ius Ecclesie nulla fuit mentio
ordinum minorum. Secundo quia non est grave pecu-
tum exercere munera istorum ordinum in peccato mor-
tali. signum ergo est neq. gratiam recipi iuris ordinibus
ad talia munera, et ite neq. characterem illum vel
potestatem. Tertio, quia neq. sunt ita a communibus pec-
catorum conuicti seu necti, quin possint matrimonium
contrahere. Quarto quia ad nullas solas recitandas
obligantur, neq. ad caetera, ut graduum, ut quidam
sine fundamento obligant. Putant ergo in his in
hoc esse de fide. Et hanc sententiam esse veram.

Quia autem eorum sunt quatuor, minus ad in eis esse
proprie ordinis, et vere sacramenta a Christi insti-
tuta, conferentia gratiam, et iurisdictionem ab ipse
sunt. Hec sententia nobis est plusquam probabili,
et opportuna nimis consona et doctorum omnium anti-

quorum, et de his conuicti Tridentinis. Et dicendum
Primo in Sa. et consentis omnium Theologorum
antiquorum. [Idem] in 2. dist. 24. q. 1. ubi dicitur q. 1.
et art. 2. q. 1. et 4. lib. contra gentes. cap. 68.
et ibi Ferrar. et Do parentu. q. d. 2. art. 2. fol.
et sequentibus. Recordat art. 3. q. 2. Scotu. q. 2. dicitur.

[De Tertio] Supplem. q. 1. art. 2. con. v. et D. Baldus.
3. d. 1. q. 1. Almar. q. 1. art. 3. Capred. q. dicitur
art. 1. Argent. n. 9. v. art. 1. et 2. dicitur in verbo
ordo. n. 2. Venerunt in verbo. cap. 16. d. 6. Et dicitur in
verbo ordo. n. 2. et refert omnia Consequenter dicitur de
4. Simil. d. 8. Petrus a Soto. dicitur in verbo. dicitur de
ordine. Valencia tom. 4. disputat. 9. q. 1. dicitur in verbo. dicitur de
Quodam Taper art. 4. d. 1. dicitur in verbo. dicitur de
Bellarmini libro. de ordinibus. cap. 2. dicitur in verbo. dicitur de
probabiliorum, Victoria q. illa. d. 26. dicitur in verbo. dicitur de
munera omnium Doctorum. Henricus q. dicitur in verbo. dicitur de
d. n. 2. lib. N. dicitur in verbo. dicitur in verbo. dicitur de
lib. Variarum cap. 10. q. 9. et 10. dicitur in verbo. dicitur de

Et primo probatur. Et fundamentum, quia in multis
quam, praesentia sacramentorum, et in multis
sententia omnium in fidei, et in multis
Secundo, quia in multis in Ecclesia, et in multis
patris et consilia totius ordinum, et in multis
num, et ordinationes, quae conformantur, et in multis
art. 13. dicitur in verbo. dicitur in verbo. dicitur de
ex Anacleto constat, Tertullianus, Ignatio, et alij ubi
citatur, qui omnes in verbo. dicitur in verbo. dicitur de
Cleat. quae in verbo. dicitur in verbo. dicitur de
in Petro in epistola ad Galatas. Episcopus dicit etiam
in multis in verbo. dicitur in verbo. dicitur de

Guilielmus Aluer
Inul Parisiensis
Episcopus, et parte
suum operum, de
sacramentis ordi-
nis. cap. 2.
Et hanc etiam sen-
tentiam sequitur au-
dialis Beconig to:
mo. 1. Annalium to:
Anno Christi 44. v.
Claudij. 2. num. 77.
et. 78. ex Ignatio, et
alij. praesentia nam-
q. d. et sequenti in
ubi ordines dicitur
scipem, ab alijs officijs
laborantibus, qui curati
sunt sequentibus de fun-
ctorum. Cantuarii, qui
Ebalus parum, et de
cursum, qui liberali
Episcopus ad seculo
itas dicitur. Dicitur
sum, et Notarium

Cleat. quae in verbo. dicitur in verbo. dicitur de
in Petro in epistola ad Galatas. Episcopus dicit etiam
in multis in verbo. dicitur in verbo. dicitur de

Sancti Tertii

Tertio, quia, ut docet Augustinus, ordines, qui iterari non possunt, verè sunt sacramentum. Nullus autem etiam ex minoribus potest iterari, ut patet ex praxi Scholæ. Neque satis facit solatio Soto, sufficere ut iterari non possint, quod sint sacramentalia, quia per quamdam consecrationem celebrantur, qualis est etiam consecratio altaris, et vasorum. Arguit nempe contra Soc, si animus esset consecratio Sac. ex sola humana institutione, saltem si de functis rediret in vitam, deberet iterum minoribus ordinari, sicut altare vel templum destructum, si reedificatur, debet iterum consecrari, sicut et vessel, si multum dirumpantur, aut diruantur, debent iterum benedici. Hoc autem videtur esse contra iudicium Ecclesie, quæ omnes ordines proprie dictos putat esse mirabilia, eo quod censent in omnibus propriè clavationem spirituales.

Confirmat Paludanus, ex hoc quod non conferatur simul cum omnibus sacris, sed duobus die, vel Sota, nam si tantum essent sacramentalia conferrentur simul, sicut excoisim cum baptismo. Similiter si quando diaconus, aut presbyter ordinatur, contingit error, deberet postea iterari, sicut quando iteratur baptisimus, iteratur catechismus, et excoisim. Sed ad hoc posset responderi cum Soto, non esse minores ordines sacramentalia ad modum excoisim, et catechismi, sed esse consecrationem quandam, ac dedicationem minorum, ad certa ministeria, et officia, et ideo eos conferri longe ante sacerdotium, non et tertia fides multo ante conferri, et postea non repetiri.

Quarto tandem efficacissime nostra sententia confirmatur præsertim ex sacris concilijs, in quibus omnis proprie ordo vocari solet sacramentum, et quatuor minores dicuntur proprie ordines. Sic aperte loquitur Concilium in Carthageno, 4to. de ordinatione Episcopi, presbyteri, et reliquorum omnium etiam minorum, sub nomine ordinationis, non sic de Presbyteris, et de consecratione virginum. Et concilium in Florenti non dissertur verbis de consecratione trium sacramenti, quæ est illa, quæ traditur, formam verba, quæ in ea traditione profertur. Et cum sigillatim declarasset in maioribus, sacerdotio, diaconatu, et subdiaconatu, addit sic etiam intelligendum esse in alijs ordinibus, quæ etiam in his minoribus, ut per materiam et formam sacramenti. Et sane difficile solvetur hoc argumentum, sed accedunt præsertim confirmationes.

Primo, quia in concilio Carthageno citato in quo libet materia assignatur, sua materia, et sua forma, et eodem constat in omnibus Pontificalibus, præsertim in Romano, in quo eadem assignantur materia et forma, quæ in eo concilio Carthageno.

Sed secundo

Et secundo. Hec doctrina grauissime confirmatur eo
sacro Tridentino concilio sess. 23. cap. 2. Vbi dum agitur
de sacramento ordinis, sub nomine ordinis expressè enu-
merantur septem ordines predicti, scilicet sacerdos, et quatuor
minores. Postea cap. 3. dicitur sacramentum ordinis
baptismi, et signis perficitur, et per eam confectum, et ideo
ordinem vere, et proprie esse sacramentum. Vbi primò
absq; vlla exceptione loquitur, nempe de omnibus ordinibus,
quos tradiderat cap. 23. et alijs quibus minimè dubio, non con-
stans, et leuiter est eius doctrina. Debat ergo doctrina
capituli tertij esse generalis, et conueniens omnibus ordi-
nibus assignatis. Secundo ex ratione qua, si nect suam
doctrinam, ex eo amine probat ordinem esse sacramen-
tum, et conferre gratiam, quia veritas, et signis passi-
vibus. Sed etiam in alijs omnibus verbis, et signis speciali-
bus perficitur, nempe specialiter, materia, et forma,
et hinc in alijs concilijs. Callagymensi. Florentino, et
ex Pontificali, et constat, ex vlla dubio. Vbi feruorem.

Tertio ex eodem Tridentino concilio sessione can. 2.
vbi sub anathemate decernitur esse in sacra catholica
propter sacerdotium alios ordines, et maiores, et minores,
per quos velut per gradus quorundam ad sacerdotium venia-
tur. Vbi dicitur de fide haberi, ordines, et maiores, et mi-
nores esse proprie ordinis. Et ita plerique concedunt de
fide esse, quod subiacet, ut credo, et sacramentum
ordinis, ex hac doctrina Tridentini. nullum autem est
expressum decretum de subdiaconatu, quam de minoribus.
Cum in hoc serone expresse decernatur etiam mi-
nores esse ordinis. Et statim can. 3. decernitur
verbum signis dixerit ad men, siue sacramentum
nem non esse vere, et proprie sacramentum a Christo
domino institutum, quatenus dicitur. Vbi etiam dicitur
in definita, cum certè habet vniuersali, nempe respectu
omnium ordinum, quas antea distinguerat de can. 6.
dicitur esse in sacra hierarchia diuina ordinatio,
ne instituta, ex episcopis, presbyteris, et ministris.
quatenus et etiam ministris, sunt ex institutione Christi.
Antea autem inter ministros, non fuerat supra etiam qua-
tuor, minores ordines. Vbi etiam in definita, cum certè
vniuersali serone illo. 6. Nota ergo, et sententia
nostra quod quatuor minores vere sunt sacramentum, ad-
iut a Christo domino institutum, videlicet distincta in his
concilijs citatis, Callagym. Florentino, et Tridentino.
Neq; apparet quid ad ea, non similia, passim respondendi.
In alijs ordinibus habetur in concilio Tridentino, sed
nempe, et alijs. Proinde alibi dicitur in minoribus ordinibus
absoluit et instituitur, et confectus ordinis.

Et parum in oppositum respondetur, licet in scriptura
non sit expressa mentio minorum ordinum, si non sufficere
ut negentur pertinere ad sacramentum, quia
negq; sub

neq; subdiaconatus est mentio in scriptura; sufficit ve-
ro et omnia sine ordine, et sacramenta, quod eorum
sit mentio apud patres ab initio Ecclesie ex traditione
ne Apostolorum, et institutione Christi, et in conci-
liis dicatur eis conferri singulos cum sua materia, et
forma, et id constat, ex antiqua Ecclesie praxi in usi-
nata usq; ad nostra tempora.

Ad secundum respondetur, non debere. Nauarros
durum videri, ut quis habeat se debite disponere etiam
ad subdiaconatum in eodem ordine, ita ut non accedat
ad consecranda mortali, nisi prius sit saltem contai-
tus, et melius erit, si accedat etiam confusus, quia ubi
dicitur ex conciliis, maxime ex Tridentino, conferunt
gratum, cui non debet obesse oppositio subdiali peccati
to. Quod vero ad ipsum, seu ex cautionem, quum ordi-
nem attinet dicendum est non esse mortalem eorum
aliam in mortali excois, etiam solenniter. Ad hoc propter
causam materiam in his aliorum loquuntur Victoria, et
alii. Imo etiam de aitionibus diaconatus, et subdiacona-
tus ad hoc in locis, deo putant, valde probabile,
et non ita videtur, et forte in talibus probris, non
esse mortale, quum excoisatur in mortali, nempe
quia non sunt alia ex se sanctificationem habentia,
qualibet ad ministratio sacramentorum. Et hoc non est
conferri ex dno Thoma, 2. 2. q. 6. art. 6. ad finem.
Vnde non ex eo dicitur esse peccatum mortale, excoisatur
aliquem aliam sacramentalem in mortali, quia ad
ipsum in ipso est consecratus per gratiam sacramen-
talem, sed quia alia in se habet sanctificationem, et
ideo minister ad ipsum est specialis, per hoc, consecratus
tanquam ad aliam sacramentalem. Et eodem modo
est loquendum de diacono. Quum igitur talis, suam gratiam
aut sanctificationem, etiam solenne, non in alio in se habens
sanctificationem, per quam scilicet populus sanctifi-
cetur, tunc non videtur esse mortale peccatum, etiam
si fiat in mortali. Et tunc sententiam sequitur ba-
lena in hoc tract. q. in puncto 4. ad 4. et super e qu-
est. in probabiliem 3. parte q. 6. art. 6. et in eodem
non potest oppositum etiam de officio diaconatus,
de probabiliem esse valde probabilem, eo quod functio-
nes habeant solennes, et gradual, circa diuina, sed ex aliis
aut sacramentis, et valde probabilem.

Et ita, non q. illa 6. art. 6. dicitur, et modo etiam
dicitur sic videri probabilem, quod scilicet aitione, sunt
in his, propter quod excoisatur in subdiaconatu, de quo est q. 6. art. 6.
tunc materia, scilicet talis ac tunc consecratus ministrum
debent excoisari in gratia, et aliaque, de laicis, excoisatur
talem fundum in consecratione peccatum. Alia tamen
est ratio de executione et ministris, etiam solenne non
num ordinum, licet enim character, et potestas, scilicet
in eodem ordine solenniter excoisatur in peccato mortali,
non id est ad hoc, ut deo non sit mortale, quia
materia

eos exant velatores carminum. De hoc, cum ordinatur, lo-
 quitur Episcopus ad plebem, indicant eius fidem, vitam et
 ingenium; ut ex concilio ~~Constantinensi~~ Carthagini. 4. Sabe-
 tur. 23. dist. can. lector. Postea postquam plebe tractat
 ei concionem lectionem, sub hac forma. Verbum Domini
 et esto velator verbi. Deo, Sabetur, si fideliter, et utiliter
 impleveris officium, parum cum eis, qui verbum Dei mi-
 straverunt ab intro, licet hac particula ab intro, so-
 lum Sabetur in Pontificali, non in concilio Carthagini. x
 officium lectori, ut predicare, id est legere sonantem,
 lectiones, ac propositas, et ut psalmista est, et cantor,
 canit, et pronuntiator dicitur, quia debet omnino esse
 pronuntiare, ut populus audiat. ad ipsum etiam per-
 tinet benedicere parvam, et omnia fuisse dicitur, ut dicitur
 tur in illo concilio, et in Pontificali. Et dicitur legitur
 (inquit) alto loco patris, ut ab omnibus audiamur et
 videamus, figurantem positione corporali nos in alto
 virtutum gloriu debet conversari. Et cap. lectoris. 22.
 dist. decurrit Martinus Papa, ut nullus episcopus addeat lega-
 re, aut psallere in Eclogia, nisi sit lector ordinatus ab
 Episcopo. Narefertur a Durando cap. illo. 8. sed distinct.
 22. non est fuit, nisi cap. 11.

x Durandus hoc in
 tionalis ubi supra re-
 fert ex concilio Vole-
 no et ex dist. 23. sed
 ubi solum refertur
 ex concilio Carthagini
 si, non ex Voleto.

Tercia Exorcista graecis Latine et adiuvant, aut in-
 ceptant, iuxta primum lib. et mystagium, et Sabetur
 21. distinct. cap. clericos: et alibi refert Josephus Regem
 Salomonem modis exorcismi adiuventis, quibus mundum
 spiritibus per Eleazarum exorcistam adiuvari pellebat.
 Hic cum ordinatur, iuxta corarium Carthagini. 4.
 et Sabetur dist. 23. can. Exorcista, accipit librum de-
 manu Episcopi librum, in quo scripti sunt exorcismi, sub
 hac forma. Verbum Domini Accipe, et commenda memoria,
 et adhibere potestatem imponendi manus super energum-
 num, iuxta baptismum, que catas ubi nuntium. Accipit
 ergo librum sicut, et hac verba sunt de substantia sicut
 adhibet, catasa, si que sunt, erunt solennitate. Emergu-
 memi vero nuntius qui ademonibus obassit sunt, vel lega-
 tic, que manum caducum patitur, ab Episcopo quod la-
 borem significat, et quod dicitur quod de seipsum nuntius
 quasi laborem in mentis de seipsum nuntius patitur.
 officium exorcista est, et dicitur in nuntius nuntius, ubi
 nuntius, manus super energumnum et catechumenum, et
 quando imponere, et demonem abijcere, et iuxta con-
 carium Carthagini. Emergum cum in domo Dei cibum qui
 mittere, et consecrat. 3. energumnum. Sicut in Ponti-
 ficali dicitur, populo dicere, ut qui non communi-
 cat deum. Et ut ibidem Sabetur, docet ut mandatum
 Sabetur spiritum, et omnem negotiationem abijcat, qui
 debet mandatum spiritibus imponere.

Quarta Accipit librum graecis Latine est cetero ferentis,
 vel accipit librum. et olim fuerunt scripti filii ta-
 ram qui uicinarum in tabernaculo accendebant. Exodi
 27. apud gentiles etiam fuerunt emunctores et extin-
 ctoria luminum, ut Nadab, et Abiu. Hic iuxta cora-
 rium

lum Cartaginense, et Sabetur. dist. 23. can. Accolytus,
 dum ordinator primum docetur ab Episcopo, qualiter in
 officio suo agere debeat; nam ab Archidiacono, aut alio
 vice eius, accipit cassoferarium, id est candelabrum cum
 ceris; et dicitur accipere sic verba [Accipe, vel acci-
 pite cassoferarium cum ceris, et facitis vos ad accendenda
 Ecclesie lumina mancipati in nomine domini]. Accipiunt
 etiam vnicolum vacuam, ad ministrandum vinum, aut aquam,
 et debent omnia tangere, et omnibus dicit Episcopus sane
 formam, que Sabetur in Pontificali, et in concilio Carta-
 ginensi. Accipite vnicolum ad suggerendum vinum, et aquam
 in Eucharistiam sanguinis Christi in nomine domini.

officium igitur accolyti est cassoferarium ferre, lumina
 Ecclesie accendere, vinum, et aquam ad Eucharistiam
 sanguinis ministrare. Et ibi monetur, ne opaculis
 tenebrarum inferant, sed ita luceat lux eorum, ut omnes
 videant opera bona, et glorificent patrem. Vide Henrici
 queler lib. 2. cap. 9. Vbi recte aduertitur num. 1. Charaborem
 a colyti primum imperitum in cassoferario, non
 sed combendi et perfecti in vniculo. nam est duplex materia
 et duplex forma in hoc ordine, ut notauit Syluester verbo
 Tardosi. q. 4. Tabiena verbo Ludo/num. id. Bossella. Supplem.
 et Antonius Vlt supra. Sotus dist. 24. q. 1. ar. 2. ledagma
 q. 29. et Sabetur in additionibus diu Thoma q. 37. ar. 6.

Tertia dubitatio. An septem ordines

possint dici septem sacramenta ordinis?
 Cum dixerimus non solum maiora sacramenta, sed etiam gra-
 tiora minora esse sacramenta conferentia gratiam,
 et imperimenta charaborem, dubitatur illic, et merito,
 an possint dici septem sacramenta ordinis, siquidem sin-
 guli ordines sunt sacramenta ordinis.

Dicendum est absolute non dici septem sacramenta ordi-
 nis, sed vnum tantum sacramentum perfecti et completi, quia omnes
 isti ordines, quasi partibus, et incompletis, quia omnes
 isti ordines hic numero tantum, siue specie distinguuntur
 referuntur ad vnum primum ordinem, et ad vnum cha-
 racterem, ac potestatem, et ad actum eius, scilicet ad veter-
 dotium, et ad consecrationem Eucharistie. Nam duo species
 ei Eucharistie dicuntur vnum sacramentum, quia complent
 integrum coniunctionem spirituale, et perfecte significant,
 et faciunt resurrectionem animae. Hanc de septem his
 ordinibus loquuntur de quasi de vno sacramento concilia
 citata, et Thesigi, Primi Thomae d. 24. q. 1. ar. 1. et
 2. Albertus ar. 6. Ricard. am. 3. q. de Balis. Sotus, ledes-
 ma, Syluester. ardo. v. n. 2. Tabiena. verbo d. n. 4. et
 Henricus lib. 10. cap. 4. n. 1.

sed adhuc dubitari potest et an imperimant charabore
 vel specie diuersa, an solo numero. Prima sententia
 dicit charabore diuerso vnum ordinem esse accidentia sole
 numero diuersa. Ita Ricard. d. 24. ar. 4. q. 2. ad 2. et
 videtur

videtur colligi ex Dionysio. 2. cap. de divinis nominibus. Durandus
lib. 9. c. 6. ita sentit de episcopatu, et sacerdotio, de quibus
dicuntur infra. et Valencia putat probabilem sane sen-
tentiam de omnibus ad idem.

Dicendum videtur septem sibi ad idem nomen esse
sacramenta et specie distincta, siue specie proprie di-
cuntur, siue tribuantur per quendam analogiam. Ita secun-
do modo loqui videtur dicitur Thomas 2. 2. q. 2. ar.
1. q. 1. ad 2. Bonau. ar. 2. q. 4. Argentina q. unica
ar. 2. Caprestus ar. 1. q. 2. Palud. 5. 1. ar. 4. Dykeser
ordo. 1. q. 7. Absoluta vero distinguit specie dicunt
Maur. q. et Petrus Sotus de bidmte lect. 3. pro
modolibet enim loquamur de sententia et ratione differunt,
et ratione constat, quia dicunt respectum ad aliam specie
aliam diversam, ad quod habent potestatem. Dicuntur autem
vni sibi, et vni sacramentum per analogiam, et attri-
butionem ad proprium ordinis sacramentum, sicut sa-
cerdotium. Et veritas dicit Sotus quod nonnullum an differ-
rentiam specie sub eodem genere, an tantum per analogi-
am, videri tantum de voce, non de re, quia certum est
in utraque sententia in quolibet sacramente esse suam
specialem rationem ordinis, et sacramenti, et per quod li-
bet confessori gratiam coniugatam gratiam ordinatam, ad
specialem actum. Veritas vero sacramenti melius expli-
catur per analogiam cum duo Thome, et alijs, quam per
veritatem genericam, quia inferiores ordines non dicunt
respectum attributionem ad rationem genericam, in qua
vniuersim conueniunt cum sacerdotio, sed ad ipsam propriam
differentiam, qua sacerdotium differt, et emittit, ratione
sua inferiori ministrante sacerdotio.

Si autem verum esset id, quod probabiliter putat Valencia,
sacramenta et ordines solum differre numero, et differentia
individuali, facilius dici posset non esse diversum et aliud
vel, sed eundem extensum ad omnes alios duos. Sed sic
non est ita animum praxi ecclesie, et ipsi natura eorum
sacramentum. Sic enim dicerent ordinem esse rationem ad
inferiorem, negi posset superior ordo conferri, nisi procedente
quod potest sacerdoti, et diaconi sic eadem specie, et mul-
to minus potest sacerdoti et ministro ordinum. Et hoc
idem dicitur et de singulis inter se comparatis.

Quarta dubitatio

An subdiaconatus sit sacramentum?

Prima sententia negat esse proprie sacramentum, et
asserit solum esse sacramentale ex institutione ecclesie.
Hanc sententiam putat valde probabilem Durandus
in 1. 2. 2. q. 7. Inquit Caietanus tomo 1. 2. opusculo
2. tract. 11. Gratianus in decretis dist. 21. in fine.
Ayala de Traditionibus. part. 7. cap. de sacro ordine.
Sotus etiam, et Bellarminus inueniunt nihil esse defi-
nitum ab ecclesia. Probat Durandus sacra-
mentum quia quando plures actiones referuntur ad eundem
spiritualem effectum, quem tantum attingit una
ex illis

ex illis, sola illa videtur esse sacramentum, reliqua tantum sacramentalia, ut in baptismo catechismus, et exoramus, mul, licet referantur ad remissionem peccati, quia tamen sane solus attingit baptismus, solus habet rationem sacramenti. Omnes autem ordines referuntur ad consecrationem eius sacrificia, et ad absolutam remissionem peccatorum; quod effectus solum attingit ordo sacerdotij; ergo reliqui omnes non sunt sacramenta, sed tantum sacramentalia.

Secundo, quia subdiaconatus olim non erat ordo sacer, ut constat lex cap. [a multis de etate, et qualitate et ordine perficiendum] ubi Innocentius 3. expresse id asserit. Idem habetur cap. Nullus dist. 60. Signum igitur est neque esse natura sua sacramentum.

Tertio quia olim subdiaconus ordinabatur a non episcopo, scilicet a locopiscopi, ut constat ex concilio Ancyranis, ex Antiocheno, et ex Meddensi, et alijs. Ergo signum est ipsum non esse sacramentum ordinis.

Dicendum tamen et certissime subdiaconatum esse ordinem proprium, et sacramentum, quod eisdem fundamentis eque constat, vel efficaciter, atque supra de ordinibus minoribus dubitat. Primo, quia a tempore apostolico sum extat in ecclesia. Secundo quia apud patres ab initio ecclesie et eius mentio. Tertio ex concilio, ubi expressis verbis inter ordines enumeratur, et ei assignatur sua materia, et forma. Ita in [art. sacramenti] a. num. 5. et in Florentino, ubi ei assignatur specialis materia. Tandem Tridentino dum decernit septem esse ordines, et hunc enumerat inter sacros, et maiores, et sacram ordinem esse sacramentum a christo institutum. In hoc conveniunt omnes Theologi summam citati dubitat. s. d. Thomae. Dicitur. Petrus. Scotus, Paludanus, Navis, Sylvester et alij. Imo totus etiam, et alij, qui negabant de minoribus. Et nobis videtur iam esse de fide ex predictis concilijs, et usu ecclesie.

Ad primum in oppositum respondetur rationem ordinis sui non esse precipue esse in sacerdotio, in reliquis per analogiam ad ipsum. Et hoc modo unum ordinum est quasi totus potentialis, cum precipue ratio solum invenitur in uno, in reliquis solum per analogiam, ita tamen, ut in singulis sit aliquid diversum per ordinem ad illud precipuum. Et parum refert, siue differant specie sub eodem genere, siue tantum analogice, quia quomodocumque sit precipua species est unatum. Sicut precipua species animalis, cui omnia animalia ferunt, et ad quem dicitur analogiam, est homo. Sic igitur ab ipso gradus ordinis est in solo sacerdotio. At cooperativa, et desponsionis aliquo modo est in singulis ordinibus per propriam potestatem, et characterem, quo homo deputatur ad tale ministerium.

Ad secundum respondetur ordinem dici sacrum, vel quia est sacramentum conferens gratiam, et hoc modo omnes ordines

ordines, etiam minores, semper fuerunt sacri. Alio modo dicitur
sacrum, quia tangit materiam sacram, ut vasa sacra. Et
hoc sensu pueri et alii maiores, etiam subdiaconatus, semper
fuerunt sacri, ut docet diuus Iohannes, Donauentura, Ricardus,
et plerique alij. Tertio dicitur ordo sacer, quia habet annexum
votum continentiam, quo homo specialiter consecratur
Deo. Et sic tres isti maiores modo dicuntur sacri, et sic
et ex institutione ecclesie. Et aliquando subdiaconatus non
videatur, hoc modo fuisse sacer. Sic respondetur ad capitula
ta Sotel, Valakaa, et alij. Forte etiam dicitur ordo non
sacer, quia non habebat aliquam iurisdictionem ecclesiasticam,
sicut sacerdotum, et diaconatus olim habebat, et ita
ibi dicitur ex istis presbyterij et diaconi eligendum esse
Episcopum, quia soli sunt ordines sacri.

Ad textum infra videbimus an sac ordinatus subdiaconus
possit committi simpliciter sacerdoti. Interim responde-
tur Gregorio apud illos, a quibus olim ordinabantur subdiaconus,
fuisse vere episcopos consecratos, ut ostendemus ex eisdem
dem concilijs.

Quinta dubitatio

Quae sit materia, et forma subdiaconatus?

Quidam dant materiam subdiaconatus esse librum episto-
larum, ut loquitur Viguerius in Institutionibus cap. 15. §.
6. versus 1. neque meminit alterius materiae. Sed sine libro
sit materia, siue non, certum est non solum ipsum esse ma-
teriam, quia ex concilio Carthagini. 4. et ex institutione
patet dari in ordinatione subdiaconi calicem vacuum, cum
patena per modum materiae, et simul proferri verba.

Ideo secunda sententia dicit calicem cum patena esse
materiam. Ita d. Thom. in 4. d. 24. q. 1. ar. 1. ad 2. et Ni-
cardus art. 4. q. 3. Bonau. ar. 2. q. 7. Palud. q. 3. Sotel
q. 1. ar. 3. Valencia q. 1. puncto 5. q. 3. Durandus. q. 3.
n. 6. Et colligi videtur ex concilio Carthagini. et ex istis
sententijs, in quibus nulla alia traditur materia, neque
forma. Et ratio formativa, quia per solum vestrum sunt
materie, id est vasorum sacrorum subdiaconus deseruit
sacrificio eucharistiae.

Tertia sententia dicit subdiaconum ordinari manuum
impositione. Sic videtur loqui Supplementum dist. 24. q. 1.
et 3. dub. 3. Et colligi potest ex cap. 1. de Sacramen-
tis non iterandis 7. ubi Innoc. 3. dicit subdiaconum ordi-
natum sine manuum impositione posse ministrare, modo
caute suppleatur, quod manum relicto, quasi ma-
num impositione sit necessario supplenda, ^{quod} de absentia
sunt ordines.

Primo dicendum est necessariam, et essentialem mate-
riam esse calicem vacuum, et patenam. Hoc plerique
ex prece asserunt, ut constat ex secunda sententia, alij
non negant, et habetur in concilijs citatis. Et visus est te-
nentate, ne dicam sine errore negari potest. De forma,
qua huic materiae correspondet dicemus statim. ^{quod}

Henricus lib. 10.
cap. 8. num. 3. Durandus
dist. in Rationali lib.
1. cap. 3.

quod ergo quidam dicunt patenam non videri essentialem,
 in quam sententiam referuntur Innocentius, Rosella, et
 Supplem. ab Henrico, et alijs) nullatenus admitendum
 est, quia utrumque vel sacrum videtur essentialiter, eodem mo-
 do. ut et ad huc ord. 2. n. 11. Taberna. verbo ordo. s. 50.
 et Henricus, ibi putant saltem esse dubiam materiam,
 et ideo si desit iterandam, non videtur certo necessaria,
 ob concilia et Theologos citatos in secunda sententia. qui
 nullius aliorum materia meminerunt.

Secunda dicendum est, traditionem libri Epistolarem,
 missae et apiculis, et manipuli, et bacillae, id est dalmaticae,
 non videri essentialiter. Ita tenet Michael Medma lib. 2. de
 continentia cap. 44. omnes istae attributiones Episcopi, quibus
 traditur aliqua materia ipsi ordinando, pertinere ad
 materiam eius sacramenti, et ordinis. Et nobis videtur sac-
 ramentum, quia in Pontificali his omnibus attributionibus correspon-
 dent sine forma. Ut autem dicitur dubita. 1. ex consuetudine
 Florentino, et Tridentino ubi et materia, et forma, et materiam rati-
 sacramenti. Itae autem omnia constabunt ex Pontificali,
 et ex Cartagin. 4°.

In concilio Cartaginensi servatur
 sic ordo, subdiacono prout, dum ordinatur, non imponi ma-
 nub. sed patenam (sanguis) accipit de manu Episcopi va-
 cuam, et calicem vacuum; de manu vero Archidiaconi
 vincescum cum aqua, et manub. et manub. quibus, et
 nihil amplius habebat in eo concilio. In Pontificali vero
 plura habentur, nam accepit calicem et patenam, tangit etiam
 vicescum cum vino et aqua, et bacillam cum manub. regio,
 quae omnia ordinandi sigilla tenent manibus tangunt, pri-
 mo calicem, deinde reliqua. Ita ita factis, postea dicitur
 ordinandis, genuflexis, dicit Episcopus, sic verba. (videre
 cuius modi ministerium verba traditur, ideo hoc ad morem,
 et ita potest exhiberi, quod Deo placere possit.)

Sed sic quidam dubitant de ratione huius formae, quia
 sic verba videtur esse generalia, et per modum ex hor-
 tationis, non per modum formae sacramentalis. Sed
 certe cum dicitur sit ex concilio Cartaginensi et Tridentino
 calicem, et patenam et materiam, et illis non correspon-
 deat alia forma, necessario dicendum videtur in his verbis
 contineri formam essentialiter respectu eius partis, et mate-
 riae, nam in Tridentino dicitur formam esse eam, quae in
 Pontificali habetur, neque amplius ibi decernitur de forma
 essentiali, in Pontificali vero hinc materia responderet sac-
 ramentum. Itaque refert, quod omnibus si nihil dicantur.
 Sac verba, et quod traditio calicis praescribit. Omnia enim
 ista sunt si nihil moraliter loquendo, et per modum vnius
 attributionis. Et licet verba sint generalia, neque per se signi-
 ficanter aliqua ministerium, ad hoc speciale ministerium,
 et officium denotatur in ordine ad sacra vasa, perti-
 nentia ad Sacramentum, quia verba haec praescribunt rati-
 traditionem et constitutionem talis specialis materiae, et in
 contactum eorum vasorum exercitio subdiaconi cum sum-
 praepositi officium, et ministerium.

His peractis postea Episcopus dicit quaedam orationes,

et amicum

et amictum, qui in collo iacet ordinandum, in po[n]te super
capita singulorum, sub hac forma verborum, qua sa-
bentur in Pontificali [Accipe amictum, per quem desi-
gnatur castigatio peccati in nomine Patris, et filii, et spi-
ritus sancti.] Statim in brachijs sinistro mittit ma-
nipulum sub hac forma verborum [Accipe manipulum,
per quem designatur fructus bonorum operum, in nomine
Patris, et filii, et spiritus sancti.] Deinde singulos induit
tunica, seu dalmatica, et si unica tantum sit, aulicet
eam mittit usq[ue] ad scapulas, et retrahent[ur] ultimum
totaliter ea induit. Singulis vero dicit Sanc[ta] forma.
[Induat te dominus in vestimento salutis, et tunica iusti-
tia in nomine Patris, et filii, et spiritus sancti.]

Ultimo accipit, et tradit omnibus librum episcoporum,
quem omnes simul tangunt manu dextera, et episcopi
proferunt hac verba, [Accipite librum episcoporum, et
sabe[re] potestatem legendi eum in ecclesia sancta dei, tam
pro viuis, quam pro defunctis, in nomine Patris, et filii,
et spiritus sancti.] Et sic perficitur, et absolutur ordi-
natio subdiaconi. Vbi constat in singulis partibus suam
ordinationis respondere formam sua materia. Et certe
hac ultima verba maxime habeat modum forma, cum
dicatur [Accipite, et sabe[re] potestatem etc.]. Unde plu-
quam probable videtur hanc esse materiam, et for-
mam esse essentialem suam ordina[ti]o[n]i, ut dicebat prima
sententia. Imo omnes istas, quas retulimus nos cen-
sere esse essentialis.

Manus impositio expresse negatur esse necessaria ad
ordinationem subdiaconi, in concilio cartaginensi, neque al-
sabetur vlla mentio in Pontificali, ut constat ex ordina-
tionis impositio. Ad illud caput Innocentii, pleriq[ue] respon-
dente loquuntur esse corruptum, neq[ue] ibi agi de ordinatio[n]e sub-
diaconi, sed diaconi, qui ordinatur per manus impositio-
nem, ut sabetur cap. ultimo, eodem tit. ex Gregorio 9.
quod presbyter et diaconus dum ordinantur manus im-
positio non tantum corporali recipiunt ritu ab Apostolo tradidit etc.
sic respondet eruditissimus Antonius Augustinus. Secun-
do respondere potest ibi non sabetur expresse quod manus
impositio debet suppleri, sed generaliter respondet, sic
veritas in ad quod breuiter diximus respondendum, quod in
talibus non est aliquid iterandum, sed caute supplendum,
quod incaute fuerat praetermissum. Interrogatio vero
praecipua de eo qui sine manuum impositio[n]e fuerat ad
ordinem subdiaconatus assumptus; Et an sacramentum
consecrationis debeat in eo iterari, qui per errorem fuit,
non in signato, sed oleo delinitus.

Tertio non valde probable est Innocentium ibi non
agere de impositio[n]e manuum intrinseca, aut requisita
in ordinatio[n]e subdiaconi, sed forte de eo, qui non prius
confirmatus fuit ad subdiaconatum assumptus, et de hoc
dicit caute supplendum, quod incaute fuerat praetermissum.
Itaq[ue] sacramentum confirmationis vocatur manus impositio-
nis. Et sic magis placeat, quae ex impositio[n]e glossa in illud
caput, quae explicat de manus impositio[n]e, quae sit aliqua
benedi-

benedictio, aut oratio, quoniam enim negari non potest sic aliter
 quando accipi in positionem manus, ut constat ex Augusti
 sermo lib. 7. de baptismo, et Sabetur. i. q. i. manual et
 glossa ubi aperit, et de consuecra. dist. 4. quomodo ex eo
 dem Augustino lib. 5. de baptismo cap. 20. et Iustiniane
 in iure, tamen nulla est ratio, quare Innocentius ubi lo-
 quitur de hac manu in positione. Nulla enim apparet
 specialis oratio necessaria ad ordinationem subdiaconi. lo-
 quitur ergo de manu in positione non orationis, aut cu-
 rationis, sicut iuxta id super egros manus imponunt
 neq. de reconciliatua, neq. de consecratione, aut ordina-
 tione, sed solum de confirmatoria, sed eximiu manual
 in positione refert glossa. i. q. i. [in manu] de sacramen-
 tum confirmationis ubi manus in positionem constat ex-
 pressis de consecrat. dist. 5. can. [de his] ex Iustis mel-
 chade Papa. ubi confirmationis sacramentum vocat ma-
 nus in positionis Episcoporum. et statim can. 7. ex Iustis
 papa. [manus in positionis sacramentum magna venerati-
 ne teneendum est.] et can. 4. ex Rabano. de institutione
 clericorum lib. 1. cap. 30. [a summo sacerdote per impo-
 sitionem manus Paracletus traditur baptizato.] et can.
 6. ex concilio Meldensi cap. 6. [ut Episcopi, non nisi ieiuni
 per impositionem manuum spiritum sanctum tradant.]
 Ex his ergo apparet aptissima intelligentia illic capitis
 primis de sacramentis non interandi, nempe ille subdia-
 conus fuerat ordinatus subdiaconus absq. in positione ma-
 nus, deat non confirmatus. Dicit ergo Innocentius id
 esse suppleendum caute, deat illum confirmandum, non
 tamen iterandum ordinem. De? nisi est certa.

Et id non obscure
 inuit ille modus lo-
 quendi, qui sine ma-
 nuum in positione nequit
 ad subdiaconatum assum-
 ptus.] Tandem Act. 8.
 et. 19. sacramentum con-
 firmationis vocabatur
 manus in positione.

Sexta dubitatio.
 circa alia pertinentia ad hunc ordinem
 subdiaconatus.

Primo aduertendum est circa material, et formam, de
 quibus egimus dubitatione precedenti, eas non omnes
 expresse haberi in concilijs, sed tantum insinuari
 in genere, ut notauit Bellermannus lib. de ordine,
 cap. 9. Unde fit, ut licet in Carthagenensi concilio,
 et in Florentino nulla sit mentio libri Epistolaram,
 non ideo non est censenda essentialis materia, cum
 in Pontificali habeat etiam expressam formam, quod
 vidit Sotus, et non soluit.

Secundo aduertendum est, quod sit officium subdia-
 conis, ex Pontificali, et in decretis Gratiani dist. 21. et apud
 Magistrum d. 24. et 25. et aduertunt Sotus, Valenzia,
 et alij, et Durandus in Rationali lib. 2. cap. Officium
 subdiaconi est aquam pregarare, presertim in abluti-
 one manuum presbiteri, diacono ministrare, calicem
 et pascenam ad sacrificium afferre, pallas, et corpora-
 lia abluere, ostensionem, seu pascenam in altari
 ponere quantum pro populo sufficiat, abluitionem in ba-
 ptisimum mergere. Et quamvis ibi nulla fiat mentio lectio-
 nis

nis epistole in officio subdiaconi, potest tamen Sabetur traditi-
tio libri sub tali forma significante tale officium, et ex-
presse in concilio Nemeni cap. 4. Sabetur hac functio in offi-
cio subdiaconi. Et spiritualit omnium intelligentia Sabetur
in Pontificali, ut Sac vestigia ministeria ritale, et
diligenter complentes ministeria horum exemplo perficere
debent.

Tertio ex his videtur sequi in subdiaconatu impiri duo
characteres pariales; aut eiusdem exentis non ad diuer-
sa munera; alterum in contactu calicis, et patene respectu
Eucharistie: In reliquis vero rebus vsq; ad traditionem
libri inclusivè, alterum characterem, et potestatem, nempe
ad legendam epistolam ex officio. Qui videtur dari respec-
tu populi; sicut sacerdoti datur potestas remittendi peccata
post potestatem consecrandi. Et si impiritur duplex
character secundum rem et numero Eucharistie, vel se-
cundum modum, et extensionem, consequenter videtur dari
etiam duplicem gratiam. Et idem constat supra in ordi-
natione a castro. Et ratio est, quia prima pars ordinatio-
nis potest separari ab altera, ut et ante seculum, vel se-
culari vel ipse ordinatus, vel episcopus. Tunc prima pars
sacramenti non deberet esse ipse effectus. Sed de unitate
vel diversitate characteris dicemus infra.

Quarto dubitatur an calix et patena, qua ut vasa mi-
nisterij traduntur, debeant esse consecrata. Quidam
absolunt, et facile dicunt non esse necesse ut sint conse-
crata. Ita Henricus lib. 10. cap. 5. num. 2. et cap.
3. num. 3. et refert Sotum, Ledesman, et recentiores. Idem
dicit Sa, in apthorismis verbo [ordo] num. 6. Dicit Hen-
ricus et, quia in Florentino nulla est mentio calicis
consecrati.

Dicendum tamen est necessario, et essentialiter exigi
ut haec vasa sacra sint, et consecrata. Ita tenent Paluda.
I. 2. de iuribus ver[bo] [ordo] 2. q. 4. Turressem. cap. Perle:
ctis] dist. 25. et certe omnes Theologi dum calicem et
patenam dicunt esse materiam, loquuntur enim de vasis
pertinentibus ad Eucharistia sacrificium, et consecrationem,
qua debent esse consecrata. Hoc ergo non solum dicitur
sed et variè, quia calix non consecratur non est con-
gruum vel ad consecrationem sanguinis. Et alioqui posset
sufficere quodlibet vas profanum, at quilibet vnicuique, ni-
hil enim differt sub ratione vasis; et certum est potesta-
tem subdiaconi esse circa vasa non profana, sed sacra.
Et alioqui neq; ad ordinationem sacerdotis exigeretur
calix consecratus.

Et notandum fuisse olim ex statuto Ecclesie, non fuisse
subdiacono permittum tangere vasa sacra, sed id peri-
misit ad presbyterum, vel diaconum, ut colligitur ex
concilio Cardiceno cap. 21. et ex cap. Nullus] dist. 24.
Et neq; ex eo ordine poterat aliqui episcopus, et ideo, ut
supradiximus, non dicebatur ordo sacer. ut notavit Bellar-
minus lib. de ordine. cap. 8. Postea tamen concessum est
ex statuto Ecclesie, ut possint et vasa sacra tangere,
et ut

et ut ex eis possit aligi Episcopus. cap. Inon licent [dist. 23. et cap. Nullus] dist. 60. et cap. [a multis] de arate et qualitate perficiendum. Et ob hanc rationem forte: fuit Magister in q. d. 24. dixit Subdiaconatum, et mi-
 varet fuisse ab Ecclesia introductos, non quod negare
 velit fuisse a Christo institutos, et vera esse sacramenta,
 quia expressè concedit esse sacramenta; sed quia aliquan-
 do suspensum habuerunt suum ministerium, et officium,
 quod postea ex concessione eiusdem Ecclesia potuerunt exer-
 cere. Et sic Magistrum explicat diuus Thomas ibi, et
 Bellarminus, et alij.

Septima dubitatio
 An diaconatus sit sacramentum?

Prima sententia dicit non esse sacramentum. Hanc tenet Durandus q. d. 24. q. 2. et probabilem putat Caietanus tomo 2. opusculor. tract. 11. Sotus etiam, et Bellarminus censere videntur nihil de hac re esse diffini-
 tum ab Ecclesia, et ita asserit Sotus non esse magna re-
 presensione dignam hanc sententiam. In eam etiam re-
 fertur Magister dist. illa 24. cap. Septimus ordo, sed
 minime ita, ut diximus ad finem dubitationis precedentis.

+ Victoria in summa.
 de sacramento ordinis
 quest. 1. dixerat certum
 esse de sacerdotio et dia-
 conatu esse de institutio-
 ne divina, sed quest. 2.
 probabilius dicit non
 sententiam Durandi, et Ca-
 ietani, quod solum sa-
 cerdotium sit sacramen-
 tum. idem postea dicit q.
 quest. an qui suscipitur
 dines in presbitero, licet
 mortaliter. num. 233.

Primo ex eo probatur hac sententia, quia diaconi
 non potest consecrari, neq; ministrare sacramenta ex
 officio, neq; ergo recipit sacramentum ordinis. Secundo
 quia quando datur character ad aliquod ministerium,
 irritus est alius sine tali characterè, ut susceptio Sacerdotii
 sine characterè sacerdotij. Omnes autem alii dia-
 conum, et inferiorum ordinum, vati sunt, et validi etiam
 sine characterè, ut cantus Evangelij a non diacono. Ter-
 tio quia tempore Apostolorum diaconi solum habebant
 ministerium erga pauperes, non circa altaria, ut patet
 Acto. 6. cap. Quarto quia materia, et forma, qua mo-
 do in usu est in ordinatione diaconi, et subdiaconi, non
 potuit esse tempore Apostolorum, quia adhuc non erant
 scripta Evangelia, et epistola, et sola impositione ma-
 nuum ordinabantur Acto. 6. ubi autem noster est certa
 materia et forma, nulla est ratio sacramenti. Quinto
 quia Ciprianus lib. 3. epistolarum epist. 9. inquit dia-
 conus non fuisse a Christo institutus. Idem sententia vide-
 tur Anacletus epist. 3. et Damasus epist. 4. dum docent
 solum Episcopos, et Presbyteros fuisse a Christo institutos.
 Si autem diaconatus, et inferioris ordinis non sunt
 instituta a Christo instituta, certe neq; erunt sacra-
 menta.

Dicendum tamen est, absq; ullo dubio, diaconatum
 esse sacramentum conferens gratiam, et in primis cha-
 racterem. Conveniunt omnes Theologi citati dubitat. a
 d. Thoma, Bonauer. Albertus, Picardus, maior, Guppler.
 Argenti.

Argentina, Palidamus, et alij plurimi, qui etiam de minoribus ita dicebant. Et quamvis Sotus et alij ibi negabant de minoribus, de diaconatu sic expresse abserunt: nos cum. et Sotus dicit aliquam esse temeritatis notam in opposita sententia. Et licet Bellarminus et quidam alij dicant nihil esse definitum de fide. sunt tamen alij, qui saltem de diaconatu dicant de fide esse definitum in Tridentino sess. 23. can. 6. quod sit in Ecclesia hierarchia diuina ordinatione iustituta, qua combat ex Episcopis, Presbyteris, et ministris, ubi per ministros dicant, ut minimum debere intelligi diaconos. Nobis vero, ut diximus dubitatione. 1^a non solum de diaconis, sed etiam de reliquis videtur definitum, quia per ministros in eo canone intelligi debent omnes quos antea nominauerat concilium ministros, et designerat gradu, et ordine diuersos in doctrina, quam de fide etiam tradiderat in capitulis ante canones; Expressè vero designerat septem ordines, maiores, et minores quatuor. et cap. 2. docuerat [præter sacerdotium esse in Ecclesia alios ordines, et maiores, et minores] Et cap. 3° ordinem, que sacram ordinationem esse verè, et proprie sacramentum a Christo domino institutum. quod, ut diximus vniuersè intelligendum est de omnibus antea inter ordines enumeratis, cum nullus excipitur. Ita etiam dicitur in Carthagin. 4° et in Florentino, et assignatur diaconatu sine materia, et forma. Semper autem memoria retinenda est doctrina Florentinæ et Tridentinæ, quam supra adduximus dubitat. 1^a quod vbi est materia et forma, vel signa, et verba, est etiam ratio sacramenti.

Secundo, quia non solum in concilijs, et patribus, et in episcopali decretalibus Pontificum, ab initio Ecclesie et merito diaconatus, sed et in scriptura ipsa est expressa, ut Actor. 6. vbi per manus impositionem ordiabantur. et apud Paulum, ad Philipp. 1. et 1° ad Timoth. 3° et ad Titum. 1° vbi semper diaconi coniunguntur cum presbyteris.

Tertio, quia in iure constat, et in Pontificali, posse diaconos in absentia Presbyteri baptizare, Eucharistiam ministrare, predicare, publicè peccatores reconciliare; hæc autem omnia pertinent ad characterem, et potestatem specialem, quam diaconi habent super communem plebem, imò et super alios ordines miserios vel, et indigent speciali gratia sacramenti. Igitur ordinatio diaconi est sacramentum. Et nobis videtur hæc doctrina esse de fide post concilium Carthaginense, Florentinum, et Tridentinum.

Ad primum in oppositum respondetur, diaconum licet consecrare non possit, proxime tamen ministrare sacerdoti consecranti, et habere officium cum potestate ad tale ministerium. Neq. omni character datur ad recipienda, vel ministranda sacramenta, quia,

ut diximus

ut diximus, ordines minores habent characterem ad ministerium proprium erga Eucharistiam, licet neque conferant, neque recipiant sacramentum.

Ad secundum respondetur, abbas inferiorum ordinum propter sacerdotium, esse ratos, ac validos quoad substantiam, a quocumque exerceantur, quia non sunt sacramenta, ex officio tamen, et cum potestate solum posse exerceri ab ordinatis. Consecratio vero non est rata sine characteris sacerdotis, ad quod sit sacramentum, seu confessio sacramenti.

Ad tertium, etiam olim diaconi primum, ac precipuum ministerium habebant erga Eucharistiam, licet conferentes, et manus proutque fuerit illis cura pauperum demandata.

Ad quartum, licet initio non fuerint libri Evangeliorum, et epistolarum, semper tamen fuit data potestas ad ea legendam, et legentem certum non sit, quo ritu Apostoli usi fuerint in ordinatione diaconorum, et subdiaconorum, certum tamen est ritum, quo nunc Ecclesia utitur, et sane materiam, et formam esse ex institutione Christi, quam habet Ecclesia ex traditione Apostolorum. Sotus dicit forte eos pro materia usos fuisse charta aliqua scripta. Sed licet haec sit res dubia, certa tamen est regula Augustini lib. 4. de baptismo contra Donatistas. cap. 24. in hac materia de sacramentis; scilicet, prout Ecclesia, cuius initium non habetur ex certo aliquo Concilio, aut Pontifice, eo ipso esse ex traditione Apostolorum. Quaedam autem fecerunt Apostoli quo tempore ex Dei dispensatione, aliter, quam modo facta Ecclesia, et forte per solam manus impositionem ordinabant Apostoli, et conferebant omnes ordines, ut inter alios dicit Bellarminus lib. de ordine cap. 9. Neque enim eo tempore erant tot ornamenta, et ministeria, ad tam solemne ordinum celebrationem, qualis modo est in Ecclesia.

Ad quintum, Ciprianus tantum docet Christum non ordinasse aliquos diaconos praecipue, sicut ordinavit Presbyteros, et Episcopos, non tamen negat Christum instituisse omnes ordines, et sacramenta. Anacletus, et Damasus docent Christum instituisse tantum duos ordines, Episcoporum nempe et sacerdotum, in Apostoli, et discipuli. Sed id dicunt intra ordinem sacerdotum, contra tertium genus sacerdotum, quod inducebant corepiscopos quasi medium inter Episcopos, et simplices sacerdotes; hoc igitur medium sacerdotium dicunt non fuisse institutum a Christo. non tamen negant inferiores ordines esse a Christo institutos.

Ostensa dubitatio.

Quae sit materia, et forma diaconatus?

Prima sententia asserit sola manus impositione perfici essentiam huius sacramenti, traditionem vero libri Evangeliorum non esse de essentia. Tenet Durandus, in 4. d. 24. q. 3. et inuit scilicet q. unica art. 2. Primum probat Durandus, quia non est in praxi omnium ecclesiarum tradere

tradere librum in ordinatione diaconi, et dicit in sua ecclesia Anthonensi a se fuisse introductum hunc ritum. Secundo confirmatur, quia character diaconatus est unus, ergo semel tantum, et unico ritu debet imprimi, igitur maxime dum datur spiritus sanctus per illa verba *Accipe spiritum sanctum ad robur etc.* quae dantur in impositione manus dextere Episcopi super ordinandum.

Secunda sententia e contra dicit per istam traditionem libri Evangeliorum, et verba quae tunc dantur perfici essentiam cuius ordinis. Ita Ricard. d. 24. ar. 4. §. 3. Palud. q. 2. ar. 3. Sotus q. 1. ar. 3. Valencia disput. 9. q. 1. puncto 5. §. 2. Sylvester verbo ordo 2. Et inquit Thomas d. 24. dum tradit eam regulam, quod non omnibus ordinibus fere character imprimatur eo actu, quo suscipitur externum signum expressivum significans principalem potestatem talis ordinis, cum sua forma verborum. In diacono vero non ita est, quia cum sit media eius potestas inter sacerdotem, et subdiaconum, et sacerdos habeat potestatem super corpus Christi; subdiaconus tantum super vasa sacra, diaconus super corpus in vase contentum, quia potest ferre corpus in patena, et dispensare vinum in calice. Ideo potestas diaconi ad finem actum principalem, id est erga sustentationem, exprimi non potest vel per traditionem vasis tantum, quia hoc pertinet ad subdiaconum, nec vasis cum materia, quia hoc pertinet ad sacerdotem, ideo potestas eius exprimi debuit per actum secundarium, quando ei datur liber Evangeliorum. In hac ergo materia imprimitur character, et comprehenditur potestas principalis. Haec dicit Thomas ibi.

Dicendum tamen est probabilem non esse, et veram tertiam sententiam; quod utraq; haec ceremonia, sit essentialis, et completa materia status ordinis, scilicet impositionis manus, et traditio libri Evangeliorum; quod etiam postea dicemus de sacerdotio; Ita tenet Bellarminus lib. de ord. me. cap. illo. §. 1. §. 1. in confessione catholica cap. 52. Michael Medina lib. de continentia. cap. 44. Et probatur primo, quia in concilio Carthagini. 4. cap. 4. et refertur dist. 27. cap. diaconus, tantum fit mentio impositionis manus in ordinatione diaconi. In concilio vero Florentino non fit mentio traditionis libri Evangeliorum, et secundo dicitur esse materia, haec non negatur de altera. Ut autem supra diximus non videntur in his conciliis, ex parte traditionis, et forma ordinum. Ex utroque igitur concilio colligitur utramque esse materiam.

Secundo ex cap. [Presbyter] deserviam. non iteram. Vbi dicit Gregorius 9. in ordinatione Presbyteri, et diaconi ritus ab Apostolis traditus, necessarium esse manus impositionem. Et certe videtur intelligendum de manus impositione ordinatoria vel consecratoria, nam altera manus impositio benedictionis, vel orationis invenitur in omnibus ordinibus, et bonum.

Tertio ex ritu Pontificali, vbi facta conione ad populum, et exposito officio diaconi, et facta oratione dicit Episcopus specialem praefationem, et intra eam facit manus

Invenitur in Rationali lib. 1. cap. 9. in fine et libri traditione cum verbis ritus q. dicit perfici operam, non habent manus impositionem.

manus impositionem super quemlibet ordinandum, imposita
 sola manu dextera, et dicit hæc verba Accipe spiritum san-
 ctum ad robur, et ad resistendum diabolo, et tentationibus eius
 eius in nomine domini. quæ verba licet sint generalia, et
 non explicent specialia ministerium, tali tamen loco, et
 ordine posita, videntur exprimere specialem potestatem
 diaconi, et necessitatem gratiæ ad firmum ministerium, et
 vitam, et eam etiam conferri, et eo ipso videntur verba hæc
 sacramentalia. Et ita infra eodem tono præfationis dicit
 episcopus hæc verba Emitte in eos quæ simul, domine
 spiritum sanctum, quo in opus ministerij tui fideliter exe-
 quendi septiformis gratiæ tuæ munere roborantur.

Postea finita præfatione sedens cum mitra, autbet
 ordinando genuflexo stolam imponit super dumerum sinistra
 dicens hæc verba Accipe stolam candidam de manu dei, im-
 ple ministerium tuum, potens enim est dominus ut auget
 tibi gratiam suam, qui vivit et regnat in secula sæculorum.
 Deinde accipit etiam palmatam, et singulis cum manu
 speculivæ vel usq; ad numeros, vel omnis sub his verbis.
 Induat te dominus vestimento salutis, et circumdet te sem-
 per indumento latitæ in nomina domini. Et hæc etiam
 partem esse essentialem, et valde probabile, ut genera-
 liter dicit Michael Medina.

Tandem ultimo tenens librum euangeliorum, tradidit
 eum omnibus coram se genuflexis, et simul manu dexte-
 ra tangentibus, et dicit hæc verba Accipite potestatem
 legendi euangelium in Ecclesia Dei, tam pro vivis, quam
 pro defunctis in nomine domini. Et postea gladius erat
 super ordinatos. Hæc etiam pars videtur habere modum
 materiæ, et formæ sacramentalis. Igitur omnes isti
 ritus, aut saltem impositio manus, et traditio libri, et verba
 eis correspondens videntur esse de essentia ordinationis
 diaconi.

Et hæc sententiam non obscure inveniunt Magister in
 4. d. 24. et diuus Thomas ibi q. 2. ar. 3. solum presbyte-
 rum, et diaconum ordinari per manus impositionem. Ex-
 pressè vero tenet Bonau. ar. 2. q. 4. ad 2. utrumq; esse
 de essentia, nam de traditione libri omni fere Theologi con-
 ueniunt. De impositione vero manus dicere videntur ex-
 pressè Magister, diuus Thomas, et Bonaventura, et alij. no-
 bis placet ista sententia.

Ad primum Durandi responderetur potuisse in aliqua
 Ecclesia esse ignorantiam sed probabiliter opinione dicebatur
 traditionem libri, quia in concilio Carthaginiensi nulla est
 de libro mentio, et alij forte apostoli sola manuum im-
 positione ordinabant. Jam tamen post concilium Florenti-
 num negari non potest etiam traditionem libri euangeli-
 cum esse essentialem in hoc ordine, mo in ea maxime
 exprimi potestatem diaconi, licet circa altarem secundarium,
 quia potest dicari secunda sententia iuxta regulam diui
 Thome, Ricardi, et aliorum, non potuit potestas diaconi
 exprimi per vasa sacra, neq; per materiam eucharisticam.
 Quamvis hæc potestas erga eucharistiam conseruetur manus
 impositione.

Ad secun-

Ad secundum nos admittimus illa verba Accipe spiritum
sanctum esse essentialia, inde tamen non sequi quod sita
manuum impositio sit essentialis, quia etiam traditio libri
est essentialis, et nulla traditio vasit, vel materiae substa
ntia et sic essentialis. Sine tamen non sequitur quod
manus impositio non sit essentialis. sed sicut de subdia
conatu discimus, ita sic dicendum est de sacramento diaco
natus duali habere partem, modo infra dicendo de sacramento
re sacerdoti, alteram et precipuam circa ministerium
in sacrificio, quae imminuitur manus impositione; alte
ram erga populum, quae imminuitur in libri traditio
ne, et verbis huius partis.

Officium diaconi est, ut dicitur in Pontificali, ministra
re ad altare, baptizare, et predicare, et, ut ibi dicitur, con
ministrum, et cooperatorem esse corporis et sanguinis do
mini, euangelium annunciare. quod autem dicitur et
de munere predicandi, et baptizandi, explicat magister
in 4. dist. 24. per modum assistentis, et ministrantis
in omnibus, quae aguntur a sacerdote in administratione
sacramentorum, scilicet in baptismo, in confirmatio
ne, in patena, in calice. Oblationes etiam infert, et dispo
nit in altari. Certum tamen est aliquando diaconum in
absentia sacerdotis, vel ex eius licentia, et commissione
baptizare, et predicare, imo et ministrare eucharistiam.
Similiter etiam fuit diaconi officium assistere ad mensas pau
perum Act. 6. sed hoc officium non est proprium huius
ordinis, sed proprium et precipuum est erga eucharisti
am, secundarium erga lectionem, et certum euangelij
ad populum. licet plerumque solum possent essentialem unam
materiam, et formam.

Nona Dubitatio

Quae sit materia et forma Presbyteratus?

Non quaerimus an Presbyteratus sit sacra mentum ordi
nis a Christo institutum; id enim certissimum est et de fide
omnibus Catholicis, soli negant Haeretici. et res et aper
ta ex scriptura, et patribus, et concilijs, maxime Cartha
ginensi, Florentino, et Tridentino, iuxta ea quae dixi
mus dubitatione. 1. quae si probant se minoribus, multo
fortius probabunt de sacerdotio, seu Presbyteratu.

Dubitatio ergo solum est de materia, et forma huius
ordinis. Prima sententia dicit, quod sola manus imposi
tio sit essentialis. Itane tenera videtur Bonauen. 4. d.
24. ar. 3. q. 4. et Petrus Sotus de sacramentis ordinis lect.
5. Et loquuntur de manus impositione facta ab Episcopo,
et sacerdotibus simul, fit enim altera postea in fine ordinatio
nis a solo Episcopo. Probari potest ex concilio Carthagini. 4.
cap. 20. ubi in ordinatio ne sacerdotis solum fit mentio huius
impositionis manuum facta ab Episcopo, et sacerdotibus super
capite ordinandi.

Sed licet probabile sit hanc etiam manuum impositio
nem esse essentialem, quae fit ante traditionem calicis cum
patena, et materia eucharisticae, probabilius tamen vide
tur non esse. ut docere videtur d. Thomas 2. 2. q. 2. ar.
3. dicens eam ceremoniam solum pertinere ad quandam
prepara

preparationem, qua significatur plenitudo gratiae confer-
 rendae, et Bonau. in danc inclinat locum ad vltim. Salu-
 tem certissimam et non solo de ritu perficia, et compleri
 essentiam diuini ordinis, quia consensio et fere omnium Theo-
 logorum potestatem sacerdotalem ad consecrandum Eucharisti-
 am, et offerenda sacrificia, vel solum, vel maxime confecti per
 traditionem calicis cum vino, et patena cum pane, et per ver-
 ba huius materiae correspondentia [Accipe potestatem etc.] Ita
 expresse habetur in concilio Florentino Sane esse materiam,
 et hoc verba esse formam. et conueniunt cum Magistro d. 24.
 d. Thomae, Ricardi, Palud. Argentina, et Mauri, ubi in fra.
 Solut d. 24. q. 1. ar. 7. Valencia q. 1. puncto 8. Syluester
 verbo Theod. q. 4. Viguerius cap. 16. §. 6. vers. 1. Bellar-
 min. lib. de ordine. cap. 6. et 9. Henricus lib. 10. cap. 2. et
 latius cap. 6. quamuis hic probabiliter putet sufficere cali-
 cem sine vino. Sed certe vel nulla materia consecranda,
 vel tota et necessaria, nulla enim apparet ratio probabilis,
 quare potius panis sit necessarius, quam vinum. Sola autem
 vasa sacra non sufficiunt, cum sint materia subiecto-
 rum. Et de hoc forte infra. Interim omnes consentiunt vtram-
 que materiam in vasis sacri esse de essentia ad potestatem
 completam sacerdotij, scilicet ad consecrandam vtramque.
 Vbi Solut, Viguerius, et Sa verbo [ordo] num. 6. Et quan-
 tum Florentinum dicat in traditione calicis et solis sic
 in collationem characteris sacerdotij, certe per calicem in-
 telligit vinum in calice contentum. Quae enim ratio esse
 potest, quare potius solus consecranda in corpore Christi,
 sic essentia materia ordinationis sacerdotij, quam vinum
 consecrandum et conuertendum in sanguinem, sicut enim
 potest consecrandi panem datur per traditionem patris in
 patena, ita potest consecrandi vinum, et conuertendi in
 sanguinem Christi, datur per traditionem vini in calice.
 Imo ut supra diximus probabiliter et, si daretur in mare
 respectu, tunc nuprius characterem, et respectum solum
 respectu illius partis sacrificij, et non respectu alterius.
 Vt si verbi gratia diceretur [Accipe potestatem offerendi
 et consecrandi corpus Christi] talis character et potestatis
 esset erga solum consecrationem panis in corpus Christi.
 Sicut si traderetur solum vinum in corpus Christi.
 profertur [Accipe potestatem offerendi, et consecrandi
 sanguinem, aut conuertendi vinum in sanguinem Chri-
 sti] sane haec potestas, et character solum esset erga vi-
 num consecrandum, et non erga panem. Et haec satis
 probabiliter sunt, siquidem potest, et de facto ita contingit
 separari partem sacrificij vnam ab altera, quia prius tem-
 pore consecratur panis, quam vinum. Et ut diximus
 in tractatu de sacrificio missae potest Pontifex ex causa
 concedere ut sacrificium missae in altera tantum specie
 celebratur, ut fertur de facto concilium aligando Proxim-
 uae Noruegiae, ab usqueam vini, aut in vinum frigidum. Et
 ita aut non est de iure, et precepto diuino vtramque ma-
 teriam simul consecrari, aut saltem non est res diuina
 indispensabile, sed potest ex causa a Pontifice dispensari.

Decima dubitatio

An Impositio manuum Ultima, a solo Episcopo facta,
sic de essentia sacerdotij?

Diximus duas esse manuum impositiones, primam, quae fit ab Episcopo, et Presbyteris, et de hac habentur scribitur superius. Altera fit a solo Episcopo in fine ordinationis, sub illis verbis Accipe spiritum sanctum quorum remissis est et de hac dubitatur modo an sit essentialis?

Prima sententia est Valida. d. 24. q. 1. ubi inquit non esse perfecte sacerdotem sine hac impositione, neque habere potestatem absolventi a peccatis, nisi forte (inquit) ex commissione, quia non potest ex propria potestate. Mirum est Galidarium virum alioquin gravem, et doctum, et acutum sic loqui, et merito hanc sententiam rejicit Scotus, si enim non habet potestatem ad nisi perfectam, neque ex commissione vlla potest absolvere, quia commissio solum potest dare usum, et exercitium potestatis, non potestatem ipsam, quae est character, et debet imprimi per sacramentum.

Secunda ergo sententia absolute dicit hanc impositionem manuum non esse essentialam vlllo modo, sed per solam primam consecrationem, et traditionem materiae sacerdotem manere perfecte ordinatum. Hanc vero impositionem ultimam tantum esse quid sacramentale, quo non datur, sed declaratur potestas. Ita tenent Sylvester nep. 102. d. 2. q. 4. cum Ricardo, et Capresby. q. 1. ar. 3. ad 3. contra primam conclusionem. Et Maior. q. 1. Sotubetiam, et Valencia puncto. 5. Ratio est, quia in principali forma et materia videtur conferri tota potestas sacerdotis, cuius principis abitus est consecratio Eucharistiae, absolutio vero remittentis, et alius secundarius sacerdotis, annexus principali potestati. Secundo quia in Florentino nulla alia traditur materia, praeter vasa sacra cum materia Eucharistiae.

Tertio, quia si sacerdote iam consecrato moveretur Episcopus ante impositionem hanc manuum, durum videtur, et difficile crediti illum non manere perfecte sacerdotem, neque posse absolvere a peccatis. Quarto ex cap. Presbyter. de sacramentis non iterandis. Vbi in Presbyteratu, et diaconatu dicitur fieri manuum impositio, et si forte omittatur, non esse iterandum sacramentum, sed solum supplementam hanc ceremoniam. Et ibidem dicitur, quod ritum ab Apostolis intro ductum, quasi non sit ex institutione Christi, et ideo neque essentialis.

Dicendum tamen videtur hanc manuum impositionem esse essentialem. Tenet Scotus in 4. d. 24. q. unica. ar. 3. Bonaven. art. 3. q. 4. In eadem refertur dicitur Thomae in 4. d. 25. q. 1. ar. 1. quia dicit per manuum impositionem dari gratiam. Alciopodoren. in summa. tract. de ord.

Walcentis bo. 3. cap. 65. Medina lib. 1. d. 2. contra sententia. cap. 21. et 22. Viquerius cap. 16. ubi supra. Infol. verbo [ordo] Petrus a solo de ordine lect. 5. Henricus 10. cap. 2. et 6. Hofius Cardinalis in confessione Patro-

rica cap. 50. Bellarm. lib. de sacramento ordinis. cap. 9. Sa-
 dubius et verborum ordo. n. 7. Primo probatur efficaciter
 ex scriptura, saepe enim Paulus ordinationem Presbyteri signi-
 ficat per manus impositionem. 1. ad Timoth. cap. 4. et. 5.
 et. 2. ad Timoth. cap. 1. Improprium autem esset perali-
 quod accidentale significare hoc sacramentum, et nullum ali-
 ud ponere signum externum. Respondeat Sotus, et Va-
 lencia hoc signo non tradi potestatem novam, declarari ta-
 men potestatem iam datam in prima consecratione, et ita
 etiam tempore Apostolorum hanc impositionem manuum
 fuisse quod sacramentale, sicut manus impositio quo ubi fuit
 sic dicuntur Apostoli in sacramento confirmationis Act. 8.
 et. 19. tantum fuit sacramentale, non sacramentum.

Sed contra Bellarmum, et bene dicit Sane etiam fuisse
 sacramentum, et signum, quo Christum signabantur. Alij re-
 2o putant totum sacramentum confirmationis fuisse sola im-
 positione manuum absq; christum ex consecratione Christi
 pro eo tempore. Secundo efficaciter, quia etiam Apostoli
 quicumq; acceperunt prius potestatem consecrandi Eucharistiam
 in nocte coena, quando constituti fuerunt. Sacerdotes, iuxta
 concilium Tridentinum sessio. 22. cap. 1. sine illis verbis
 Luca. 22. [Hoc facite in meam commemorationem] sine sine
 verbis ex potestate excellentia Christi. quod nobis videtur pro-
 babilius, licet quidam probabile putant eam fuisse consecratos respe-
 ctu Eucharistiae consecrandae, per traditionem Eucharistiae, ut
 materia, et per illa verba [Hoc facite] ut forma, sic sentit
 Navardus Taper art. 17. §. [De materia] sed hoc minus in-
 certum est, et facilius creditur et fuisse absq; villo sacra-
 mento ordinatos a Christo domino. Id vero, quod ad praesent
 attinet, magis certum est, alteram scilicet potestatem absol-
 vendi a peccatis, eis fuisse datam a Christo post resurre-
 ctionem. Joan. 20. per illa verba [Accipite spiritum sanc-
 tum, quorum remissionem peccatorum] ut expresse habetur
 in eodem concilio Tridentino sess. 14. cap. 5. ubi dicitur, per
 haec verba a posset, et eorum successores institutos fuisse
 iudices respectu sacramenti penitentiae. Ergo si similiter modo
 omnes sacerdotes per haec eadem verba accipiunt potestatem
 ad hoc sacramentum penitentiae exercendum.

Et videtur hoc ita necessarium dicendum ex doctrina illa
 concilij in verbis citatis [Per illa verba non solum a posset,
 sed etiam eorum successores institui iudices] Per hanc enim insti-
 tutionem nihil aliud intelligi potest, nisi potestatem clavium, quae
 etiam datur sacerdotibus in sua ordinatione. Diversa ergo
 est potestatem hanc a potestate consecrandi, et datur per diversam
 partem sacramenti ordinis.

Tertio, quia patet, et concilium Tridentinum expresse
 dicit ordines tradidi per manus impositionem. Sic sacrum
 concilium ex Datibus. sess. 14. cap. 3. docet [Presbyterum
 rite ordinatum per manus impositionem esse ministrum sa-
 cramenti Vinctio, quasi ante manus impositionem non sit
 minister, neq; habeat potestatem ad sacramentum penitentiae,
 et vinctio, quae duo ad eandem potestatem videntur perti-
 nere

nere. Et efficacissime, nec dicam aperte, sed hoc confirmatur,
imo de cetero videtur in eodem concilio Tridentino. sess. 23.
cano. 4. [Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari
spiritum sanctum, ac proinde frustra episcopum dicere [Hic
est spiritus sanctus, anathema sit.] Decernit igitur aper-
te sancta synodus per hæc verba, quæ simul dicuntur
cum manuum impositione dari spiritum sanctum per qua-
tiam, hæc quæ aperte etiam, et necessarius sequitur sacre-
remontiam veram, et essentialiter esse sacramentum, et non
solum sacramentale. Neq; vides quid vel apparent possit
responderi ad canonem tam manifestum.

Quarto, quia universaliter Græci sacramentum ordi-
nis vocant Χειροτονία, id est manus impositionem. Imo et
Latini Patres, Ambrosius libro de dignitate sacerdotum, cap.
5. Hieronymus in Isaiam. cap. 58. Augustinus de gestis cum
Emerico, et alij pleriq;. Et certò credit non debet Latral,
et concilia in tradendo, vel explicando aliquo sacramen-
to, solum nominasse aliuam ceremoniam accidentalem, et
non pertinentem ad essentiam.

Quinto videtur colligi ex rite Pontificali, cuius etiam
meminit Vignerus, ubi supra, et dicit omnia symbola, et
ritus, ac ceremonias factas ab episcopo, simul cum verbis
per modum forme, pertinere ad essentiam. Sicut sacramen-
ti; quod sæpe diximus nobis esse probabilissimum etiam
in reliquis. In Presbyteratu vero due istæ ceremoniæ præ-
cipue, de quibus diximus, videntur esse maxime essentia-
les, nam de prima illa manuum impositione val et magis de-
bita, ut diximus dubitat.

Dicitur ordinationis Presbyteri et sic. Primo Episcopus
vocat populum, et querit quid sentiat de attributis, et mo-
ribus ordinandorum. Secundo ordmandos admonet sui
officij. Tertio Episcopo genuflexo ante altare, dicuntur Liba-
tura, et ordmandi benediciuntur. Quarto surgunt omnes,
et sedente Episcopo si in veniunt, et ipse stans cum mitra
nullo præmissa oratione, vel oratione, imponit hanc utramq;
manum super caput ingulorum, scilicet utriusq; ordmandi,
absq; ulla verbis, et post Episcopum similiter ambas manus
imponunt omnes sacerdotes ibi Episcopo assistent. Postea ite-
rum Episcopus et sacerdotes tenent manus dextera exten-
tas super illos, et ipse cum mitra stans ait, [Oramus dile-
ctissimi etc. ut super hoc etc. celestia dona multiplicet.]

Quinto si ne mitra post [flebamus genua] conuersus ad
ordinandos dicit præfationem, ut sicut filium in septuaginta
vires in fuit spiritum Moysi, et in filiis Aaron plenitudi-
nem paternam, et Apostoli addidit doctoris, ita et sanctis
et Episcopis in primitiis hæc adiumenta largiatur, et eis det
Presbyterij dignitatem, ut sint prouidi cooperatores ordi-
nis nostri.

Sexto accepta mitra sedens in Faldiborio reflectit
orarium, seu stolam, quam deferunt ordmandi in sinis:
vo finibus, reflectens scilicet partem retropendentem, eamq;
imponens super lumerum dextrum, aptantq; ante pec-
tus

ctus in formam oruati, dicit singulis [Accipe iugum domini, iugum enim eius suave est, et onus eius leue.] Statim annis successiue imponit casulam, seu planetam, usq; ad scapulam dicens [Accipe vestem sacerdotalem, per quam charitas intelligitur, potens est enim dominus augere tibi charitatem, et opus perfectum.] Tunc respondetur, [Deo gratias.] Statim surgens sine mitra orat collectam, [ut dominus sua benedictione, et munere eum infundat etc.] ut probent se gloriose etc.?

Septimo, genibus flexis ante altare incipit Spi's copul trem sancte spiritus repleturorum etc. Vel symnum veni creatus spiritibus et dicto primo versu, sedens cum mitra singulorum ambal manus ungit oleo cathecumenorum in orbem creati suo pollice produens duas lineas a pollice dextrae manus usq; ad indicem sinistrae, et a pollice sinistrae usq; ad indicem dextrum, et max. ut taliter ungit palmas, et interim dicit singulis sac. verba. [Consecrare, et sanctificare digneris domine manus istas per istam unctionem, et nostram benedictionem sic producit crucem +] ut quae cumq; benedixerint benedicantur, et quae cumq; consecrauerint consecrentur in nomine domini nostri ihesu christi Amen.] Statim singulis claudit manus, et ab uno ministro panmulo lines alligantur dextra supra sinistrae,

Obauis,

omnium manibus uncti, et consecrati, Pontifex manus suas lauat, et tenet, et tradit cuius successiue, calicem cum vino, et aqua, et patenam superpositam cum hostia, et isti assignant inter indicem et medios digitos, et cupam calicis, et patenam simul tangunt, et singulis dicit sac. verba, [Accipe potestatem offerre sacrificium Deo, missalq; celebrare tam pro uiuis, quam pro defunctis, in nomine domini.] Et sic finitur prima ordinatio, seu consecratio.

Secundo Nono lauat Pontifex, seu Spi's copul iterum manus, et sedet, et dicitur, aut canitur euangelium, et offeritorium, et interim sacerdotes ordmati lauant manus, et extergunt mappulis illis, quibus erant ligatae, et semper aqua ablutionis Pontificis, et sacerdotum, mittitur in sacrarium, id est baptisterium. In Pontificali hoc loco aduertitur aliquibus manus sacerdotum lauari finita missa. Pontifex lecto offeritorio, accepta mitra, sedens accipit offeritorium ab omnibus ordnatis, bini, genuflexis, singulos cereos, aut candelas, et osculantur eum manus; huiusmodi Presbyteri, tum diaconi, et sic successiue. Lauat manus, surgit, et proseguitur missam; et Presbyteri ad matam inclinat, inde genuflexi tenent libros missalis, et dicunt secreto [in usque sancte pater etc.] et omnia alia quae dicit Pontifex in missa, qui secretis morose dicit, et aliquantulum alta voce ut possint sacerdotes cum ipso omnia dicere, debent dici eodem momento a Pontifice, et ordnatis. Dat pacem singulis, si pauci sint, omnes etiam sacri ordnatos communicat, et diaconi, ac subdiaconi faciunt prius confessionem generalem, et Pontifex dicit, [Inferretur vestis, Indulgentiam etc.] si vero tantum

tantum sint Presbyteri ordinati, non faciunt confessionem,
quia concelebrant.

Dei nō facta ablutione calicis, et sumpta mitra
lauat manus, et deposita mitra stant in cornu Episto-
lae in cōsuetu in cantu [Nam non dicam vos seruos, sed
amicos meos etc.] Accipite spiritum sanctum in uobis
paracletum etc. Incepto hoc responsorio, et scilicet
prosequente Pontifex accepta mitra vertit se ad ordi-
natos, qui stant coram altari, si mul omni fidem
profitentur, et dicunt totum [credo in Deum, creatorem
caeli etc. Quo finito Pontifex sedens cum mitra ante
medium altaris, imponit ambas manus super capita sin-
gulum Presbyterorum gemeflexorum; et dicit [Acci-
pe spiritum sanctum, quorum remisit peccata, remi-
ttuntur eis, et quorum retinuit retenta sunt.] Sta-
tim explicat capulam, quam quilibet ad scapulas super
sumeros complicatam, et dicit in quibus hęc uerba [Sto-
la innocentis induat te dominus]. Et hęc est manuum
impositio de qua agimus.

Tandem ultimo manus eorum sumit inter manus suas,
et dicit quilibet, si suus sit diæcesanus [Promittis mi-
hi, et successorum meis reuerentiam, et obedientiam?]
Respondet [Promitto.] Si sint alterius diæcesis, dicit [Pro-
mittit Pontifici ordinatio tuo pro tempore existenti reue-
rentiam, et obedientiam.] Respondet [Promitto.] Tunc
Pontifex manus tenens inter suas osculatur unumquemque
dicens [Pax domini sit semper tecum.] Respondet ipse [Amen].
Et aliquid alia sunt ad finem, et petit aliquot missas,
et quasdam orationes. Hęc est ritus missæ.

Hęc hoc ergo ritu sunt qui purant ab sola incipere
ordinationem Sacramentis essentialiam, et ita etiam esse de
essentia vestem, et unctionem manuum, et traditionem cali-
cis, et patene cum materia. Vltimam etiam impositionem
manuum esse essentialiam, ut diximus in nostra senten-
tia. Sic supra reuoluimus ex Michaela Medina lib. 2.
cap. 44. et Viqueerius ita uidetur loqui. Nosius etiam in
confessione catholica cap. 50. per solam unctionem, et ma-
nitum impositionem explicat substantiam sacerdotij, et nul-
lus altaris materiae meminit. Si autem demus stolam,
capulam, et unctionem pertinere ad essentiam, salum uide-
tur se habere quasi dispositiue, et per modum unius, et qua-
si conditiones necessarias, si mul cum traditione calicis et
patene, in qua tandem confertur postquam consecrandi, et
non antea, ita tamen ut traditio calicis et patene non
sufficeret ad hunc characterem que illis quasi dispositio-
nis precedentibus in hoc probabili sententia.

Quod uero diximus de ultima impositione manuum
et multo certius, et nobis uidetur esse de fide ex canone
illo Tridentini, et forte etiam explicatio capulæ cum
suis uerbis pertinet ad essentiam unius partis sacra-
menti, scilicet ad hunc characterem, et potestatem cla-
uicium, per modum unius cum impositione manuum,
sed hoc non est ita certum, atque de ipsa impositione,
et
uorbi

et verbis illi correspondentibus, per modum forma, ut abunde constat ex supra dictis.

Ad primum igitur respondetur, in concilijs non semper tradidi totum ritum essentialem sacramentorum, quia ibi non duntaxat libri ritualis, aut Pontificalis. ^{Essenti-} num ergo explicat materiam externam, et subjunctam, et formam illi accommodatam. Reliqua alia tacet quidem, non negat. Contra Cartaginense. q. solum meminit impositionis manuum, mox solum prima, non tamen negat aliam esse materiam.

Ad secundum respondetur, nihil in eo esse durum, quod sacerdos ante ultimam impositionem manuum Episcopi, non habeat potestatem abstinendi, quia neq. Apostolica habebant per primum sacerdotium, et Eucharistiam ad consecrandum, quo fuerunt consecrati nocte coena. Et doctrina Sac. non solum dura non est, sed videtur expresse definita in Tridentino, ut diximus paulo ante. Et saltem concedunt omnes non debere sacerdotem exercere potestatem clauum donec sit rite ordinatus per ultimam manuum impositionem.

Ad tertium, quidam intelligunt illud caput Presbyteri, et glossa in hoc inclinatur, de prima manuum impositione, quae fit etiam a sacerdotibus, non de secunda, quae fit a solo Episcopo, et illam dicunt esse salutariam, vel accidentalem ceremoniam, quae suppleri postea debet non tamen iterari sacramento. Sed Sac. solutio dubia minus est, an si illa ceremonia accidentali sit, fuerit ab Apostolis introducta. Potius ergo per ritum ab Apostolis introductum in eo capite intelligi videtur aliquid ad essentiam pertinens, dicitur autem ab Apostolis introductus, non quasi ab autoribus, aut institutoribus, sed quia ritus a Christo institutus, traditio Apostolica, et eorum usu, ac doctrina fuit in ecclesia introductus. Dicitur autem in eo capite, et cap. [Pastoralis] non esse iterandum sacramentum; quia si quid prius essentialiter factum, ut consecratio sacerdotis ad Eucharistiam, id iterari non debet. sed solum caute suppleri reliquum, quod fuit in caute praetermissum: si autem nihil essentialiter factum, non dicitur iterari sacramentum; quia, ut beate glossa ibi, quod non est factum non iteratur, sed de novo fit. Si cut eodem tit. cap. i. sacramentum confirmacionis collatum sine christi morte non fuit verum sacramentum, et ita non iterari dicitur, sed de novo conferri. Potest ergo ibi esse sermo de aliqua parte essentiali sacramenti.

Undecima dubitatio

An ordo Episcopatus sit verum sacramentum?

Prima sententia est negans, quam docere videntur grauesimi, et antiquiores Theologi. Dicit Thomae in 4. d. 24. q. 3. art. 3. q. 2. Bonauen. art. 3. q. 2. et 3. Ricardus art. 3. q. 3. Albertus magnus art. 5. Innuent

Durandus

Durandus q. 5. Syluester verbo [ordo. 17] q. 3. et ver. [episcop.]
p. 7 q. 1. Rosella verbo [ordo] Capresul 4. d. 29. q.
1. ar. 3. Ferrari. 4. contra gent. cap. 74. Exorable ve-
ro ita loquitur Sotus d. 24. q. 2. ar. 3. et lib. 10. de in-
stituta q. 1. art. 2. Turres. dist. 21. cap. 2. Couarru-
Inclinat. Sotus d. 24. q. 7. x

x Tenere videntur
Innocentius, et Pano-
mirus in cap. 4. de uis
conferendi. Ita etiam
loquitur Guiliel.
Parisien. 2. par.
Morum opem, in ordo,
de Sacramen-
to ordinis cap. 2. et
ultimo, quod septem
tantum sunt ordi-
nes, et Episcopus
non sit ordo.

Nullus probat Sotus. Primo, quia si Episcopatus esset
superior sacerdotio. At nullus ordo respectu Eucharis-
ticae potest esse superior sacerdotio, quia ad sacerdo-
tium pertinet principaliter abut erga Eucharistiam, su-
licet consecratio, ergo Episcopatus non addit aliquam
charactarem, et per consequens neque est sacramen-
tum ordinis. Deinde, quia iam contra com-
munem ecclesiae usum et sententiam, debent dici pluri-
quam septem ordines. Tertio, quia Episcopatus neces-
sario, et essentialiter praesupponit sacerdotium. Hoc autem
videtur esse contra rationem ordinis distincti, ut constat
in reliquis speciebus rerum sub eodem genere.

Quarto, quia iam character episcopalis esset superior
characteri sacerdotali, et eo ipso contineret ipsum, sal-
tem virtute, et eminenter, et ita non necessarius, et essen-
tialiter exigeretur character sacerdotali ad episcopali-
tem; sicut quia character diaconi continet omnes esse-
ntiales, non indiget illi essentialiter, sed potest
de facto sine illi conferri, et in primi. Quinto, quia
omnis ordo confertur sabbatis, Episcopatus non nisi do-
minici diebus, non ergo est sacramentum ordinis. Sexto,
quia in tota consecratione, Episcopi nulla apparet ma-
teria, et forma sacramenti. Exempli gratia in unctio-
ne, vel traditione baculi, in positione mitrae et alijs.

Septimo, quia omnis ordo, ut supra dictum est, per se
respicit Eucharistiam consecrationem, vel eam efficiendo,
vel et cooperando, aut ministrando. At Episcopatus per
se non respicit Eucharistiam, vel eius consecrationem. So-
la enim illa munera directae, et per se ad Eucharistiam
pertinent, per quae Eucharistia vel conficitur, vel in confici-
endo iuuatur. Episcopatus autem per se neque conficit Eucharistiam,
neque ad eius conficiendum cooperatur. Sed solum
confert virtutem ad eam conficiendam, vel ei cooperan-
dum, vel etiam ad conferenda alia sacramenta. Hoc autem
non est per se respicere Eucharistiam. Sicut ad sacramen-
tum poenitentiae, et extremae unctionis essentialiter re-
quiritur ordo sacerdotalis, et oleum ab Episcopo consecratum,
et unctio, quae omnia conferuntur ab Episcopo. Semel
tamen habito sacerdotio, oleo, et unctio, demum non
per se requiritur Episcopatus ad hoc sacramenta. Macin-
ta tantum requiruntur per se ad conficiendum sacramenti,
quae requiruntur ad executionem eius faciendam a mini-
stro, non autem quae requiruntur ad institutionem mini-
stri. Sic ergo omnes ordines, etiam inferiores vel, per se
et proprie

at proprie sunt sacramentum ordinis, quia per se conavruunt ad executionem, et confectioem Eucharistiae, saltem, ut cooperantur, Episcopus vero nullum alium exercet circa confectioem Eucharistiae, licet antea exercuerit circa institutionem ministri. Haec est ratio Paludani contrarium.

Et confirmatur Sac ratio, quia est praecipua pro sacrosententia, quia nullus alius respectu Eucharistiae potest esse dignus, quam consecratio, vel confectio Eucharistiae, qui est alius sacerdotis, si autem episcopatus esset ordo, et sacramentum respectu Eucharistiae, deberet habere etiam respectu Eucharistiae alium digniorem, et superiorem consecratione.

Octavo, si episcopatus, ut sic, et praecise sumptus esset ordo, deberet esse distinctus a sacerdotio, et character eius distingui a characteris sacerdotij. Hoc autem videtur impossibile, quia neque character eius potest esse omnino diversus, nec essentia eius est, et essentialiter characterem sacerdotalem. Tunc etiam quia si esset specie diversus deberet esse nobilior characteris sacerdotali, et habere officium, et functionem digniorem. Cuius obstat id, quod diximus, scilicet consecrationem Eucharistiae esse dignissimum, et supremum alium circa illam. Quod autem sit idem character numero vel specie, dici non potest, non numero, quia consecratio Episcopi diversa numero est, imo et specie a consecratione sacerdotis. et si sunt diversa sacramenta necessario debent esse diversi saltem numero diversos. Neque etiam specie, quia si tantum differunt numero, eandem potestatem habet sacerdos simplex, et eiusdem speciei cum ea, quam habet episcopus erga omnia sacramenta, cum habeat eundem specie characterem. Potent ergo ampliare, et omnes ordines conferre atque episcopis. quod tamen est aperte falsum, ut constat ex praxi. quamvis enim simplex sacerdos tentaret sine commissione aliquem confirmare, nihil faceret. et si vellet alium quem ordinare, praesertim ordinibus sacris, seu maioribus, nihil faceret. ergo non habet potestatem, et characterem eiusdem speciei cum characteris, et potestate Episcopi.

Ex his ergo sequi videtur Episcopatum non esse ordinem, neque sacramentum diversam a sacerdotio, sed solum addere dignitatem quandam, et potestatem novam ex iure divino, non tamen characterem, aut potestatem, quae sit erga Eucharistiam. Et ita plerique in hac sententia dicunt per consecrationem Episcopi extendi characterem sacerdotalem ad aliqua munera, ratione dignitatis, a potestatis novae, ad quam character sacerdotis per se non attingit, sine dignitate episcopi. dicunt tamen non confieri novum characterem, et ideo consecrationem episcopi non esse novum sacramentum. Haec de hac sententia.

Dicendum

Dicendum tamen qd episcopatum esse proprie ordinem
 et sacramentum diuersum ab ordine, et sacramento sa-
 cerdotij simplicis; licet essentialiter preexigat sacerdo-
 tium. Hanc tenet Soto in 4. d. 24. q. unica. Maior,
 q. 2. Durandus q. 6. Paludanus q. 7. ~~tridens~~ post mul-
 tam diuersificationem, tandem concedit esse sacramentum
 et habere omnia necessaria ad essentiam sacramenti.
 Altijsiodoren. lib. 4. summa. cap. de sacramento ordinis.
 q. 1. Waldensis bo. 2. de sacramentis cap. 19. Cuiusd.
 homo. 1. opusculum trialt. u. Almain. d. 24. q. 1. Angelus
 verborum dicit Sa. ver. [ordo] num. 7. Michael Medina
 lib. 1. de continentia cap. 15. et 16. et oppositam,
 que negat episcopatum esse sacramentum, dicit esse
 periculiosam. Nauar. in summa cap. 22. num. 13. Petrus
 a Soto lect. 1. et 4. de sacramento ordinis. Bellarmus

+ Guillelmus Durandus
 in rationali diuino
 officiorum. lib. 2. cap.
 11. vocat expressè sacra-
 mentum, et explicat
 que sunt de eius sub-
 stantia.
 x Et quidem d. Thom.
 et alij plerique pri-
 mo de sententia
 re ipsa docent senten-
 tiam.

lib. de ordina. cap. 5. Henricus lib. 10. cap. 7. Refe-
 rantur fere omnes canonice in caput [Cleros] dist. 21.
 et in caput [Delebit] dist. 25. qui ponunt nouem ordi-
 nes, addunt nempe confusum, et episcopatum. Durandus
 Taper art. 17. ibi supra. Valencia disputat. 9. q. 1. pu-
 ta. 4. et dicit cum Petro a Soto sane senten-
 tiam esse de fide. x

Et quidem vix negari potest consecrationem Episcopi
 esse nouum sacramentum quod enim sit noua pote-
 stat, et dignitas etiam de iure diuino supra simplex
 sacerdotium, concedunt omnes Catholicos, et probantur
 art. 3. Quid vero sit nouum sacramentum probatur
 ex Dionysio 5. cap. Ecclesie sacris hierax. Vbi Episcopi tribu-
 unt supremum gradum, et altum hierarchicum; nam da-
 comit tribuit purgare per catechismum; presbyteris
 illuminare per baptismum; poenitentiam, et iudicium
 am. Episcopis vero perficere per confirmationem, ordi-
 nationem, et predicationem, et in hoc conueniunt omnes
 Patres.

Secundo efficacis confirmatur nostra sententia ex
 concilio. Primum ex concilio Carthagini. 4. cap. 1. et 2. ubi
 prima inter omnes ordinationes ponitur ordinatio Episco-
 pi, ante reliquas septem. Certum est autem sermo-
 nem esse de proprio ordine, et ordinatione, cui conua-
 niat ratio sacramenti ordinis. Sed efficacius ex concilio
 Tridentino sess. 23. cap. 4. Vbi decernitur Episcopi
 potest pertinerere ad ordinem hierarchicum, et positus esse
 ab spiritu sancto, et esse superiores Presbyteris, et posse
 conferre sacramentum confirmationis, et ministris Ecclie
 sua ordinare, et plerumque alia peragere, quarum fun-
 ctionum potestatem, reliqui inferiores ordinis nullam
 habent. Et semper concilium Tridentinum consecra-
 tionem Episcoporum eodem modo ordinationem vocat
 atq; sacerdotium, sicut concilium Carthaginiense. Di-
 xerat autem antea cap. 3. idem Tridentinum de omni-

sub ordinibus unice se, Sacram ordinatio nem, qua verbis, et signis exterioribus perficitur conferre gratiam, et esse verum sacramentum. Immo ex septem sacramentis noua legit a Christo instituta. Videtur igitur necessarius colligi ex doctrina concilii consecrationem etiam, seu ordinatio nem Episcopi esse verum sacramentum. Canone etiam 3. sub anat. Semate decernit hoc idem docentem generaliter, Sacram ordinatio nem esse verum sacramentum a Christo do mino institutum; quod non minus intelligendum est de ordi natione Episcopi, quia eam antea dixerat esse prae pium inter omnes. Et can. 7. decernitur Episcopos esse Presby teris superiores, et sapere potestatem specialem.

Tertio ratione probatur sumpta ex hac doctrina con cilio, quam nullus Catholicorum negat, mo etiam auctores prius sententiae concedunt, ut doctus et alij, quod scilicet Episcopi per specialem consecrationem, et ordinatio nem accipiunt specialem potestatem ad specialia munera et functiones circa sacramenta, ad qua non attingunt reli qui ordines. Habet enim Episcopus potestatem confirmandi ex officio, et ordina di, supra simplicem sacerdotem, sic enim si ex sola sua potestate vellet confirmare, vel conferre ordines maiores, vel etiam minores sine commissio ne, nihil efficeret. cum tamen omnis confirmatio, et ordi natio facta a quouis Episcopo, etiam sine licentia, aut iurisdictione rata sit, et valida: sicut omnis consecratio Eucharistica facta a quouis sacerdote, etiam excommunicato, suspensio, vel degradato, rata est, et valida ex vicarij vultu. necessarius ergo Episcopus habet specialem chara cterem, aut aliquid superadditum supra characterem sa cerdotis.

Et confirmatur haec ratio ex doctrina diui Thome, quam saepe tradit, scilicet ad solum Episcopum pertinere dis pensationem eorum sacramentorum, qua suspensum ponunt in aliquo gradu perfectionis super reliquos fide les, cuiusmodi sunt sacramentum confirmationis, et ordi nis, cuiusmodi perficiendi fidelis pertinet ad Episcopos. Ita docet. 3. p. q. 32. art. 3. ad 3. et in 4. dist. 13. q. 1. art. 1. q. 2. et 3. 2. q. 2. art. 1. 1. q. 3. et in 4. cont. ext. cap. 70. Datur ergo in ordinatione specialis potestas characteris, quia potest confirmare, et ordinare, ut aperte concedunt Almainus, Antoninus, Paludanus, Anglus etiam de sacra mento ordinis art. 2. con. 2. et 3. Supplem. Gabr. dist. 24. q. 1. ar. 3. dub. 2. proposit. 2. et 3.

¶ Unde omnes isti auctores videntur tandem redire in nostram sententiam.

Neq; satisfacio id, quod respondet Sotus, et parum etiam Supplem. sub quadam distinctione, quod scilicet Episcopatus non sit ordo, quatenus ordo dicitur sacramen tum per respectum ad Eucharistiam: sit vero ordo, prout dicitur ordo dignitatem, et gradum, et potestatem ad aliqua munera, et functiones. Hoc inquam non satisfactum primo, quia ex concilio aperte habetur Episcopatum esse ordinem, non solum pro dignitate, qualis ordo est Papatus

super

Super Episcopatum ex aere diuino, sed prout ordo sumitur
pro Sacramento, ut ex dictis patet. Unde in concilio Pa-
trali non enumeratur, aut distinguitur inter ordines, si
aut distinguitur Episcopatus inter reliqua ordines. Hinc
etiam ex ratione iam dicta, quia potestas specialiter con-
ficiendi aliqua sacramenta, est potestas characteris, et
eo ipso effectus sacramenti ordinis talis autem potestas con-
feritur per consecrationem, et ordinationem Episcopi post
consecrationem, et ordinationem sacerdotis simpliciter. Igi-
tur haec ordinatio est verum sacramentum.

Quare, quia ordinatio sacerdotis, et inferiorum ordi-
num confert characterem, et gratiam, eo quod debeant
vel ministrare aliqua sacramenta, vel cooperari erga
Eucharistiam. Ergo multo magis ordinatio, et consecratio
Episcopi conferre debet specialem characterem, et gratiam,
cum per eam deputetur Episcopus ad alia munera supe-
riora. Licet enim sacerdos consecraret Eucharistiam, quae
est summum omnium sacramentorum, Episcopus tamen con-
secrat ipsos sacerdotes per sacramentum ordinis, et con-
ferat illis potestatem consecrandi Eucharistiam. Et hoc
certe aliquid minus est quam consecrare ipsam Eucharisti-
am; quoniam aliqui negant etiam in nostra sententia. Et
hoc optime notauit Durandus, et confirmat ex eo, quod
si reliqua inferiora ordines sunt sacramenta, licet im-
mediate non consecrarent Eucharistiam, sed quia habent
aliquod munus in ordine ad Eucharistiam, ita certe, et
multo magis debuit ordinatio Episcopi esse sacramen-
tum, quia natura sua confert dignitatem potestatem
etiam ~~ad consecrandum~~ ad Eucharistiam consecran-
dam, nempe quia potestas episcopalis ordinat, et
consecrat ipsos ministros, ac sacerdotes, ut confici-
ant Eucharistiam.

Neque hoc debet uideri minus quasi per accidenti
respectu Eucharistiae, cum per se est institutione Christi
potestas consecrandi Eucharistiam, sit effectus potestatis
Episcopalis, quasi potestatis superioris, ac dignioris.
Respondet Syluester potestatem quidem Episcopi esse
aliquid collatum in eius consecratione, non tamen esse
characterem, quia non ordinatur ad Eucharistiam
consecrandam, et ideo esse quid minus characterem; quod
vero sit non explicat, minus tamen esse potestatem
dignitatis, ut Papatum. Sed contra est, primo, quia
quicquid illud sit quod confertur per consecrationem
Episcopi, si aliquid reale sit, certe imminuitur per
illam consecrationem tanquam effectus illius, et ni-
hil aliud esse potest nisi vel characterem, vel gratiam.
et quicquid sit, sequitur illam consecrationem esse sa-
cramentum, contra sententiam ipsius Syluestri, cum illud
conferatur ex opere operato. Sed non est gratia,
quia potestas ipsa Episcopi est indelebilis, et potest et
fieri, et manere simul cum peccato mortali, quod tamen
repugnat cum gratia. Tantum ergo potest esse chara-
cterem.

ter, et non aliquid minus. Secundo non potest esse tantum dignitas, vel potestas absque aliqua reali qualitate impressa, quia, ut supra abunde probatum est, consecratio Episcopi est vera ordinatio, et sacramentum conferebat gratiam, et cum sit sacramentum ordinis, imprimi etiam characterem. Et constat potestatem Papa supra Episcopatum non esse nisi iurisdictionis; et si antea erat Episcopus, non consecratur de novo, sed eligitur, et coronatur. At omnis Episcopus consecratur, et ordinatur supra sacerdotium. Ergo cum ordinatio, et consecratio est verum sacramentum. Quod tandem etiam constat ex solemnibus ritibus, quo celebratur hoc ordinatio, et consecratio Episcopi, de quo rite dicemus, dubitatione sequenti.

Ad primum in oppositum respondetur, quod non falso sacramentum, et characterem ordinis ponit per respectum ad solam eucharistiam, quia omnis character, et potestas conferendi aliquod sacramentum ex officio, imo, et ex commissione, pertinet ad sacramentum, vel potestatem ad characterem ordinis, si ne illud sacramentum conferendum sit eucharistia, siue quodvis aliud. Et ita licet Episcopus non habeat maiorem potestatem erga eucharistiam, quam sacerdos, quia tamen potest confirmare, et ordinare, ex officio, et ex vi potestatis, adhuc habeat characterem specialem ordinis, quia omnia huiusmodi potestas ad conferenda quaecumque sacramenta ex officio, imo et ex commissione, est character ordinis. Ut ex dicto Thoma diximus locis supra citatis, quod idem non obscure inquit in q. d. 24. q. 1. art. 2. q. 1. et 2. dum Episcopo tribuit munus perficiendi.

Sed secundo dici potest, etiam potestatem, et characterem Episcopalem dicere respectum ad eucharistiam, et consequenter etiam ad sacramentum confirmationis, et ordinis, scilicet quia potestas, et character Episcopalis non solum potest consecrare eucharistiam, sed etiam aliis conferre potestatem eam consecrandi. Et hoc certe aliis quid maius est, et dignius in ordine etiam ad eucharistiam, sicut in naturalibus maius est et perfectius posse generare hominem, quam esse hominem, quia pertinet ad virtutem perfectionem naturam, et complementum. Sic in ratione ordinis et potestatis perfectior potestas, et character est, quo quis non solum potest ipse consecrare eucharistiam, sed etiam aliis conferre characterem et potestatem, ut possint ipsi consecrare. Et ita hoc ad solam pertinet potestatem, et characterem Episcopi.

Ad secundum respondetur tantum esse septem ordines in vicem separabiles, Episcopatum vero non posse a sacerdotio separari, licet e contra possit esse sacerdotium sine Episcopatu. Alioquin vero, quod ad partes integrantes certum est plura esse sacramenta ordinis, licet non absolute, et omnino, quia saltem in tribus sacris ordinibus nobis pluraquam probabile est, ut supra dicta de singulis, eos perficiat, et compleri per parciales ordinationes diversas. Ad tertium

Ad tertium respondetur nullum esse in commodum quod
Episcopatus exigat sacerdotium, licet reliqui inter se non
sabeant essentialam dependentiam; nam sicut in sacerdote
potestas absolventi videtur essentialiter exigere potestatem
consecrandi, ut quous sit respectus ad verum corpus Christi,
quam ad corpus mysticum, ita etiam Episcopatus essentialiter
exigit potestatem consecrandi, quia quasi complex
mentum, et perfectio potestatis alij's tribuere potestatem conse
crandi, imo et ordinandi, conferendo illi eandem potestatem
sacerdotalem, et episcopalem, quam habet ipse Episcopus.

Ad quartum respondetur characterem episcopalem non
esse omnino distinctum a sacerdotali, ita ut eum possit con
tinere eminenter, vel ab eo separari. Et quamvis daremus
eos omnino distinctum, non ideo sacerdotali characteri esset finis;
sicut modo licet superiores ordines, et inferiores distinguan
tur, et in superiori eminenter contineantur inferiores, nullus
tamen eorum est finis, nisi ordinatus per saltum ad suc
tencatur suscipere ordinem inferiorem, ut habeat forma
lem potestatem, erga tale munus illius ordinis.

Ad quintum, discrimen illud, quod reliqui ordines dentur
in sabbatis, Episcopatus vero dominici diebus, solum est
ex institutione ecclesiastica, et inde non fit ut Episcopatu
tus non sit ordo, et sacramentum, sed quod sit supremus,
et maximus ordo. quocumque tamen die conferantur ordi
nes, factum tenet in omnibus quantum ad valorem sacra
menti, et characteris inordinationem; et ita omnes sunt sa
cramenta.

Ad sextum dicemus dubitat sequenti, qua sit materia,
et forma Episcopatus, et certum est in consecratione Episco
pi esse signa externa, et verba, quoniam forte ad suc
certum, non sit, que signa, et que verba essentialia sunt,
imo id etiam in alijs dubitatum est supra dum agitur
de materia et forma singulorum.

Ad septimum constat ex solutione primi, licet adara
cter Episcopatus non dicat immediatum respectum, quasi
ministrant, ad consecrationem, et consecrationem Eucharistiae,
sicut reliqui omnes, qui vel conficiunt, vel ministrant
in executione, et consecratione Eucharistiae dicit tamen
etiam character Episcopatus per se ordinem ad Eucharisti
am precipue, et consequenter ad alia sacramenta, sicut cau
sa per se efficiunt potestatem consecrandi, et alios potestates
inferiorum funditorum, et aliorum sacramentorum. Et sic
respondet non debet dici per accident ad Eucharistiam,
siquidem ex institutione consecrandi Eucharistiam instituit
sicut dare Episcopo potestatem, per quam possit ordinare
et ministrare sacerdotes, et alios ministros.

Ad octavum maxima difficultas est, quomodo se habeant
character Episcopatus, et sacerdotali, et an differant specie,
an numero? Valencia putat characteres omnes omnium ordi
num numero tantum distingui. Bellarminus et alij omnes
distingui specie, etiam Episcopalem a sacerdotali. sed Suarez
dixit non habent difficultatem, de qua dicamus infra q. 2.
Interim respondetur characterem episcopalem neque essen
tia, aut

tia, aut specie, neq; propter mysterio distinguere a sacerdotibus: addere tamen aliquid reale pertinet ad perfectionem et complementum characteris sacerdotalis, quod Episcopus constituitur summus sacerdos, et Pontifex. Et ita ratione suis complementi, et perfectionis realis superaddita, merito consecratis, et ordinatio Episcopi est verum sacramentum, et novum. Sicut in sacerdotio impositio manuum Episcopi per illa verba [Accipe spiritum sanctum etc.] quibus datur potestas ad exercendum sacramentum absolutiois, et extreme unctionis, est nova pars sacramenti, et illius ordinis sacerdotalis complementum. Hec nobis videntur et fidei, et ratio in valde consentanea.

Duodecima dubitatio.

Quis sit ritus, et qua materia et forma ordinatio Episcopi?

Hec est summa, et maxime solennis ordinatio, supra quam nulla alia superior celebratur, licet enim Papatus sit dignitas et potestas superior iure diuino, et Cardinalatus iure humano, tamen nulla sanum ordinatione confertur, aut nouo sacramento prater Episcopatum. Consecratio autem Episcopi celebratur die dominica, quia Episcopi succedunt Apostolis, in quod plauitudo spiritus sancti descendit die dominica hora tertia; ut bene notauit Durandus in Rationali lib. 2. cap. 11. Jam ritus huius consecrationis, seu ordinationis varius habet ceremonias.

Primo electus consecrandus a duobus Episcopis assistentibus afflu capella, cum birrato, et plumali, ad capellam consecratoris, et profunde inclinatus reuerentiam facit.

Secundo consecrator interrogat multa ab ipso, circa scientiam, et doctrinam, obedientiam Romani Pontificis, morum temperantiam, castitatem, et sollicitudinem, an diuina negotia velit esse mansuetus, circa similitudinem, et patientiam, an velit pauperibus, et peregrinis esse affluens, et misericors. Ad omnia respondet [Volo]. Postea interrogatur de fide circa Trinitatem, et alia. His diebus dicit consecrator [Hoc tibi fidelis augeatur etc.] Postea addit hec verba [Episcopum oportet iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, et baptizare, et post ordinationem procumbent inquit litatum, et in ea circa electum orat, ut eum dominus benedicere, sanctificare, et consecrare dignetur.

Tertio accepto libro euangeliorum inuenticibus duobus assistentibus, eum imponit super ceruicibus et scapulis consecrandi, et vnus ex capellanis electi genuflectit continuo super net librum, donec postea consecrando tradatur in manus. In hac autem impositione libri, ea finita consecrator et assistentes ambobus manibus tangunt caput consecrandi, et dicunt hec verba scilicet [Accipe spiritum sanctum] Et sunt qui putent sane solum in potestatem manus esse ordinatio: non essentialem Episcopi.

Quarto facta praefatione consecrator inquit Synnum [Veni creator spiritus] et post primam versum sedet, et inuncto pollice in chrisma, inungit caput consecrandi genuflecti, formans

formam signum crucis per totam coronam, et reliquam hinc
 ont, et dicit hæc verba [Vngatur, et consecratur caput tuum
 celesti benedictione in ordine Pontificali in nomine Patris,
 et filij, et spiritus sancti, Pax tibi]. Respondet [Et cum spi-
 ritu tuo]. Postea prosequitur præfationem, et dum dicitur
 antiphona mungit manus consecrandi, dicens, [Vngantur
 manus iste de oleo sanctificato, et chrismate sanctificatio-
 nis, sicut vixit samuel David regem, et prophetam, ita un-
 gantur et confirmantur (et sic per factum signum crucis dum
 dicit) In nomine patris et, et filij et, et spiritus sancti, fa-
 cientis magnam sancti et salvatoris nostri, qui nos a morte
 redemit, et ad regna celorum perduxit, Exaudi nos pie pater,
 omnipotens, æternus Deus, ut quod te rogamus ex volumus per
 Christum dominum nostrum, Amen.

Quinque post hæc benedicit baculum pascoralem, et sedens
 tradit consecratus, dicens [Accipe baculum pascorali officij,
 et sit in corrigendis vicijs pie pavens, iudicium sine irate-
 nis etc.]. Benedicit etiam annulum, et mittit in digi-
 tum amulorum manus dextra, dicens [Accipe annulum, fidei
 scilicet signaculum, quatenus possum Dei, sanctam vi-
 delicet collegiam, in temperata fide ornatus, illudare custo-
 diat]. Tandem accipit librum euangeliorum de spatulâ
 consecrati, et adiuuantibus duobus assistentibus clausum
 tradit in manus consecrati, quod ipse non aperit; et dicit
 hæc verba [Accipe euangelium, et vade, prædica popu-
 lo tibi commisso, potens est enim Deus augere tibi gra-
 tiam suam, qui vivit et regnat cum Deo Patre, in unita-
 te spiritus sancti, per omnia secula seculorum] et dat
 ei osculum pacis, et similiter assistentibus, singulis dicens,
 [Pax tibi] et respondet [Et cum spiritu tuo] sic finitur
 hæc prima consecratio.

Secundus consecratus medius inter duos assistentes redit
 in suam capellam, et ei lauat caput, et ipse lauat manus,
 consecrator etiam lauat manus, et procedit in missa usque ad
 offertorium, idem facit consecratus in sua capella, postea
 venit ad consecrantem, et genuflexus offert duo mtor-
 citia accensa, duas panes de auratis, et duo bacillia uno ple-
 na, et manum eius osculatur, et eos manes a cornu episcopa-
 li, et facit omnia ut in missali, postea datur ei pax suo tempore,
 et ipse dat singulis assistentibus Episcopis, Postea consecrator
 eum communicat in eodem cornu stantem inclinato capite,
 prius de corpore domini, mox de residuo sanguinis et missi in
 calice. Tandem in altero cornu euangelij consecratus pro-
 sequitur quod vult.

Septimus post finem missæ, et benedictionem populi, statim
 + consecratus cum sine a consecrator, hoc sedente cum missa, benedicit missam,
 et genuflexus, et tunc et eam imponit consecratis adiuuantibus assistentibus, dicitque
 hæc verba [Imponimus domine capiti tui sancti antistitis, et agonis-
 te galam munitionis, et salutis] et s. qua verba sunt longissi-
 ma. Postea benedicit, et mittit esurientes in manus, et super
 eas imponit annulum Pontificalem. Statim surgens consecra-
 tor consecratum interrompat simul cum alteris assistentibus
 in altari domo consecrati, vel si consecratio fiat in Ecclesia
 consecrati in sua cathedra, et sece, et tradit ei baculum pas-
 coralem

yalam, et verus ad altare consecrator incipit [Te Deum laus
dignus etc.] et consecratus interm ducitur ab assistenti-
bus per totam Calesiam, et omnibus benedicit; et tandem
reversus ad altare facit solemnam benedictionem Episco-
palem. Et sic finitur tota consecratis Episcopi.

Id aduertit Durandus cap. illo. 11. Episcopum sic, qua
consecratus non posse celebrare ordines, quia ipse non
celebrat missam, sed concelebrat cum consecrante. Pa-
pa vero quando consecratur, potest, si vult celebrare ordi-
nes, quia omnino consecratur ante hymnum Angeli-
cum, Gloria in excelsis, et deinceps ipse celebrat missam.
Vsqz ad finem.

Hic positum modo restat dubitatio inquam ex pres-
dictis ceremonijs sita sit essentiali ordinatio Episco-
pi? Prima sententia dicit in sola illa prima ma-
nuum impositione trium Episcoporum, quasi materia,
et in verbis illis [Accipe spiritum sanctum] quasi
forma, sitam esse suam ordinationis substantiam. Ita
Mairis in q. d. 24. q. 1. conc. 4. Armil. verbo ordi-
n. 11. et Henricus lib. 10. cap. 7. num. 1. Bellar-
minus lib. 1. de clericat. cap. 3. et 15. Pro bant pri-
mo ex cap. [Episcopus] d. 23. iuncta glossa. Se-
cundo ex eo. 1. ad 1. mors. 4. [gratiam, que in te
est per impositionem manuum presbyterij] et ex
Cypriano. Theophylacto. Theodoro, et alijs ibi. Et
ex quibusdam concilijs, in quibus per impositionem
manuum presbyterij intelligi videtur eam debere
fieri a multis Episcopis concurrentibus ad sanc-
tificationem Episcopi.

Secunda sententia putat essentiali suam ordinationis
fieri esse in impositione libri euangelium aperti
supra cornicem et scapulas consecrandi. Hanc tenet Fran-
cisus Turrianus lib. 2. pro episcopis Pontificam cap. 21.
et lib. 1. Constitutio num. Clementis in caput. 12. Sicut, inquit,
Apostoli duo tempore ordinati fuerunt Episcopi in die Pentecoste
per impositionem linguarum. quia Episcopi sunt libri clausi,
et lingue tacentia, aperti vero libri sunt lingue loquentes,
et ita merito pro linguis igneis substitutus est liber euangelij,
et in concilio etiam Carthagen. 4. cap. 2. fit mentio
huius impositionis libri euangelium super caput, et cer-
uicem ordinandi, et dicitur duo Episcopi ponant, et te-
neant librum. +

+ Hanc etiam senten-
tiam tenet Salmeron
tract. 41. in Acta. in
societate sitam esse
ordinationem essen-
tialiam.

Dicendum videtur omnes et singulas ceremonias qua-
cum verbis per modum forme dicuntur, pertinere ad essen-
tiam suam ordinationis. Et notis valde probabile est et
iam in ordinatione Episcopi esse diuersas partes sacra-
menti, quibus conferuntur diuersa potestates. Itaqz pos-
sibile est prima libri, et quatuor capitulis et manuum cum
suis verbis, et traditio baculi et annuli cum suis verbis
videntur.

videntur pertinere ad primam potestatem, que Episcopi potest confirmare ex officio, et ordinare, et pacare gregem per sacramenta. Ultima vero traditio libri in manus, videtur ad potestatem predicandi ex officio, et pacandam gregem per verbum Dei, ut aperte significant verba, que tunc proferuntur. Tandem etiam ultima impositio manuum, et seorsum in faldifono cum baculo, videtur pertinere ad potestatem clauium, que potest iudicare, et gubernare oues, et tradit

quamuis dicitur Ihesus in hac materia dicit aliquando ordinationem in ordinatione esse quodammodo precedens auctori, et annulli, et quanguam, postquam sequitur postea forma et essentia sacramenti, ut in sacramento, et idem est valde probabilis in ordinatione Episcopi. sed licet hinc ostendat sequentia essentialia, adne probabilis est, etiam ipsam esse essentialem.

De re alij potestatem clauium. It ita in his nobiscum sentit Guillelmus Durandus lib. 2. Rationali diuinae officiorum cap. illo. 11. Vbi meminit ordinationis, et multis, et quanguam, et omnia cum suis verbis, dicit esse essentialia. Reliqua vero ad solennitatem pertinent, et orationem. Neq in his aliquid certum dici potest.

Ad primum prima sententia respondetur in eo capite agi de impositione manuum omnium Episcoporum, de qua ut ab omnibus sit valde dubium est, quod sit de essentia, et dici valde probabiliter potest illam primam impositionem libri et manuum non esse de essentia, sed quod preparatoriam quandam, et similiter verba illa Accipe spiritum sanctum nam infra dicemus presentiam plurimum Episcoporum non esse de essentia. Unde et glossa in eocapite librum euangelij putat non esse de essentia, sed in hoc quia multa et mentio libri euangeliorum in ordinatione Episcopi. Forte tamen illa prima impositio in ceruica et capite non est essentialis; aut solum, ut sit a se consecratis tam in impositione libri, quam manuum. quare autem non sit essentialis, etiam ut ab ipso facta ratio probabilis est, quia eadem verba Accipe spiritum sanctum dicuntur etiam a reliquis, quorum tamen impositio, et prolatio non est de essentia, ut infra probabitur esse dicemus.

Ad secundum respondetur per manus impositionem potest apud Paulum intelligi ordinationem quamlibet, presentem sacram, ut cap. 8. T. manus cito veniri impositionem cap. autem illo. 4. Crisostomus, Theophylactus et alij, intelligunt de gratia doctrinae per impositionem manuum Episcoporum, et hoc impositio potest non solum de prima illa intelligi, sed de tota ordinatione, que manuum impositio dicitur, et presbyterij, quia a multis Episcopis fiat, quamuis an tunc multi essent, dubitat diuus Thomas ibi. Lev. 8. ob pauertatem Episcoporum. Caietanus dicit tunc etiam fuisse ordinatos per impositionem manuum sacerdotum, sicut modo; quod autem plures concurrere vult Seneca, non ex parte dicit. An autem et quando plures debeant concurrere Episcopi iuxta precepta conciliorum, dicemus infra.

Et secunda sententia admittimus necessarium esse libri impositionem; sed diximus hanc solum non sufficere, sed valde liquet etiam ceremoniali, et verba que se debent per modum retentionis, et forme necessario exigi, et traditionem etiam libri in manus. Et hoc sunt potest maxime probabilia.

Decima tertia dubitatio.

An materia et forma sacerdotij, quoad potestatem consecrandi, sit indiuisa?

Non quamuis ansit indiuisa, quoad totam potestatem sacerdo

x sed quamuis sic potest sit de essentia, non modo sit de essentia.

sacerdotij. scilicet enim diximus sane potestatem divinam esse
 respectu Eucharistiae ex una parte, et respectu poenitentiae
 et extremae unctiois ex altera, et ita ob id rem etiam
 quodam modo dixerimus, saltem quantum ad modum super
 additum, et materialiter similiter, ac formaliter dixerimus in
 his partibus diversis huius ordinationis. Id quod supra ex
 concilio Tridentino collegimus non obscure. Unde nihil pro
 babile est id quod Armacanus inquit, neque tenuit doctus,
 Apollotus in nocte cena accepisse etiam potestatem ab
 soluendi. Oppositum enim videtur expresse haberi in Triden
 tino; scilicet post resurrectionem fuisse illi datam po
 testatem absoluendi illis verbis [Accipite spiritum san
 ctum.] Et confirmatur quia in multis conciliis dicitur ordi
 nes conferri impositione manuum, ut in Augustino cap.
 35. et alijs. Hoc autem praesertim videtur intelligen
 dum de Episcopatu, Sacerdotio, et diaconatu. et de his
 duobus ultimus habetur cap. ult. de Sacram. non ita
 vari. In Sacerdotio autem manus impositio praeci
 pue est quando datur potestas absoluendi, ut supra
 vidimus, per illa verba [Accipe spiritum sanctum etc.]
 De hoc ergo modo non dubitamus.

Sed de ipso ob id ob id ob id ob id ob id ob id ob id
 respectu Eucharistiae consecrandam, an in prima
 tur per indivisam materiam, et formam, et ipse
 in se sit indivisus, et unus, an potius sicut conse
 cratio eucharistiae habet duplicem materiam, et for
 mam, ita etiam potestas consecrandi, respectu huius
 duplicis materiae, sit duplex ut unus ob id ob id
 respectu panis, consecrandi in corpus Christi, alter
 respectu vini, consecrandi in sanguinem, an potius
 unus omnino, idem, et indivisus respectu utriusque.
 Ratio dubitandi est, quia dum egimus de consecran
 do Eucharistiae, et de sacrificio missae, diximus
 posse salvari absentiam sacrificij eucharistici in una
 tantum consecratione alterius speciei, sicut salu
 uatur absentia huius sacramenti in una tantum
 specie. Videtur ergo similiter possideri in ordi
 natione sacerdotis per se ob id ob id ob id ob id
 potestatem ad consecrandum solum corpus, si tradatur
 sola patena cum hostia; et proferantur verba
 [Accipe potestatem ad consecrandum corpus domini,
 et offerendum hoc sacrificium.] Et similiter solum
 potestatem ad consecrandum sanguinem, solo traddi
 to calice solo cum vino, et proferatis verbis [Accipe
 potestatem consecrandi sanguinem domini, et offeren
 di eius sacrificium. nullam enim apparat in ordina
 dum, quare non possint hoc modo separari mate
 ria, et forma huius ordinationis; Et si de facto se
 parantur, quare non etiam conferatur ob id ob id
 et potestas in unam materiam consecrandam,
 sine

4
sine characterē, et potestate in alteram. Confirmatur, quia
omnes potentie actiua distinguuntur in ordines ad alios, sicut et
alios consecrationis possunt separari, una specie consecrata
sine altera, ita et potestates videntur posse inuicem separari.
Ob sane igitur rationem posset probabilis videri ista
sententia.

Dicendum tamen videtur (licet apud nullum auctorem
inueniamus sane questionem tractatam, vel tactam) potuisse
quidem a Christo domino ita institui ordinationem sacerdotis,
ut traderetur character, et potestas consecrandi corpus
per se, distinctus a characterē, et potestate consecrandi sanguinem,
de facto tamen non esse ita institutam; sed potius
per eam conferri vnum simplicem, et indivisum characterem
respectu utriusque materiae consecrandae, qui imprimitur
per traditionem utriusque materiae simul eodem actu,
et per vnam prolationem vnius formae. Hoc constat ex
usu, quem de facto servat Ecclesia, non separant vnam
materiam, et formam ab altera, sed coniungunt eadem
verba respectu utriusque materiae simul in ordinatione sacerdotis.
Igitur vno simplici actu, et eisdem verbis, per
modum vnius formae, confertur vnus simplex character
ad consecrandam utramque speciem.

Et quemvis sunt, qui putent sufficere alteram materiam
ad hunc characterem imprimendum respectu utriusque
materiae consecrandae. Verbi gratia solus Episcopus cum vno
no, vel sola patena cum pane, ut tenet Henricus
lib. 10. cap. 6. num. 1. nempe si ex oblivione altera
materia relinquatur, et vna sola tradatur, perfectus
ordinatio sacerdotis respectu utriusque materiae consecrandae.
quod etiam probat primo, quia dicitur Thoma
id inquit, additis numeris in 3. part. q. 37. art. 5. et Tabien
na [ordo. 2] s. 7. et Armilla verbo [ordo] num. 5. quia
dicunt acceptio calicis ordinari sacerdotem. secundo
ratione, quia potestas consecrandi non confertur diuisim,
sicut in alteram speciem, sed ita, ut qui potest consecrare
vnam, possit et alteram, sufficit ergo etiam
vna materia sine altera. Tercio quia sicut Pontifex
dispensavit cum quibusdam nationibus, ad quas vel
non potest vnum apportari, vel apportatum conseruari,
ut possit in altera tantum specie offerre missae
sacrificium, ita, inquit Henricus, posset Episcopus
in eisdem nationibus ordinare sacerdotem per traditionem
vasorum cum sola materia panis. Itaque putat
utrumque vas esse necessarium, licet vna materia sufficiat.

Dicendum tamen est non posse ordinari sacerdotem,
neque de facto imprimi characterem sacerdotis, respectu
Eucharistiae consecrandae, nisi simul tradatur utraque
materia in vniuersis nationibus, et si per vnam solam materiam
imprimeretur character, solum inprimere respectu
respectu illius materiae solius consecrandae, non alteram

Et primo

et primo auctores citati ab Henricis, oppositum non habent, neque enim expresse loquuntur de hac nostra questione; et aliquando per unum vas, praeipue per calicem intelligunt etiam patenam illi superpositam, et simul in quous vase suam materiam. et quando de materia ordinationis loquuntur, utramque expriment.

Secundo, quia concilium Florentinum utramque percipit cui ponit pro materia tradenda in ordinatione sacerdotis. Tertio quia hac est praxis Ecclesiae de facto, et nunquam saltem in hoc fuit dispensatum, neque videtur posse dispensari. Quarto ratione, quia ut diximus in prima parte dubitationis, character sacerdotali respectu Eucharistiae consecranda est simplex, et indivisus, et imprimatur traditione materiae, simul cum prolatione verborum. Generale autem est in suis modi signis sensibilibus sacramentorum, ut materia debeat correspondere verbis formae. sicut ergo non esset essentialis ordinatio sine talibus verbis expressis erga utramque materiam consecrandam, ita etiam non censeri debet essentialis ordinatio sine traditione utriusque materiae simul, quae correspondeat verbis formae. Verba autem sunt Accipe hoc et offerre sacrificium Deo, nisi quae celebrare tam pro visis, quam pro defunctis in nomine Domini. Visi cum forma sit generalis, debet etiam utraque adesse materia. Et alioquin certe arbitraretur forma hac ad solam materiam, quae tradideretur, ut in ea sola posset offerre sacrificium. Et alioquin verba formae non essent congruentia cum materia. Sicut enim si sola adesset materia corporis, et verba significarent potestatem consecrandi sanguinem, non apte congrueret forma cum materia; ita certe si tantum ad sit una materia, et verba significarent potestatem consecrandi utramque, non videntur satis invicem congruere. Et tunc potest adferri dicendum solum adferri potestatem offerendi sacrificium in ea materia, quae ad est, et non visa. Neque opposita sententia videtur satis tuta.

Ad primum in oppositum constat ex dictis, nempe auctores illi nihil habent pro sententia Henrici. Ad secundum potius ex eo colligi nostram sententiam, cum enim character sit simplex, et indivisus, debet esse ad utramque materiam, et ideo etiam procedi per traditionem utriusque. Ad tertium libenter admittimus eam sententiam Henrici, et propterea in his duabus dubitationibus, et latius explicemus dum egimus de sacrificio missae cum nostro Salmon et alii, et tenet ipse Henricus lib. 8. summae, qui et de Eucharistia cap. 18. num. 1. et refert Gabrielum, Maiorem, Adrianum, Antoninum, Turrocrematam, Palaeum, Angelum, Summam, Disaram, et Tabienam. et nobis illa ratio videtur valde efficax, quia potest conducere utilitati communi Ecclesiae, ut Pontifex

lex dispensare possit in eo precepto, licet sit de iure di-
uino, scilicet de celebrando missa sacrificio sub utraq; spe-
cie. quamvis enim aliqui putent hoc preceptum esse in-
dispensabile, nobis tamen oppositum videtur variis
nam regio, quo non possit apparari vinum, vel conser-
uari, quare non debeat fieri tanto bono diuini sacri-
ficii saltem sub specie panis. Et certum est rationem
sacri-ficij essentialem conuenire cuius consecratio in per-
se, sicut et sacramenti, non quidem eo quod totus Chris-
tus sit sub quavis specie, qua ratio ne utitur Hen-
riquet, quasi ex hoc sit integrum sacrificium, Sacram-
nti saltem in triduo non valeret. Ratio ergo propria
fuit et, quam loco citato reddidimus, nempe quia etiam
sub vna sola specie satis representatur mors, Christi
et sacrificium cruentum, licet non ita explicitè, sicut
sub utraq;. quatenus enim sub specie panis per se est
corpus, et non sic sanguis, nisi solum per concomitanti-
am, eatenus representatur separatio corporis, et sanguis
nis, ex qua fuit secuta mors in sacrificio cruento. Licet
ergo hæc ita sint, hinc tamen non sequitur potestatem
de consecrandum dari in vna tantum materia, quia hæc
debet esse in diuisa respectu utriusq; materiae, et ita
debet mixturi per traditionem utriusq; materiae si-
mul.

Decima quarta dubitatio.

An Christus dominus omnium ordinum officia
exercuerit?

Non tam necessaria, quam curiosa questio, sed partim
utilis, ut sciamus quando Apostoli fuerunt ordinati, et
quomodo Christus his fundauit munera sua fuerit.

Prima sententia dicit Christum omnium ordinum
functiones exhibuisse. Sic Hugo de 8° Victor. de Sacram.
parte 3. p. cap. 6. et Magister in 4. d. 24. Hostius Cardi-
nalis in confessione catholica cap. 51. et 52. Guillel-
mus Durandus in Rationali lib. 2. fere per omnia capi-
ta, dum agit de singulis ordinibus. Primo munus officij
exhibuisse dicunt Joan. 2. dum exemplo cecit emen-
tas, ac vendentes, et Joan. 10. ubi sedisit ostium. Les-
us iuce 4. dum legit librum, et locum Isaacus dicit
fuit dominus etc. Exorisse Matthe. 8. et sepe, quando exie-
bat de monia. Acolythi Joan. 9. quando dixit [quandiu
sum in mundo lux sum mundi.] Subdiaconi dum nocte
uene misit aquam in peluim, et ante se praecinxit, et
emin nihil subdiaconi, deferre aquam, et manutergium
pro ablutione. Diaconi quando eadem nocte corpus, et
sanguinem suum ministrant Apostolis. et Matthe. 26. dum
discipulis dormientibus dixit [vigilate, et orate] nam
ad diaconum pertinet Eucharistiam ministrare, saltem
ex commissione, et populum exhortari, seu excitare ad
orandum. Hæc forte non ita proprie dicta sunt, sed
Solum

Solum per analogiam quamdam, haec enim sunt officia, et mi-
 nera inferiorum ministrorum, quae non possunt ad potesta-
 tem excellentiam animae Christi vlatentur pertinere. De quo
 latè, et minutè proprie dictum est. Magis attem proprie et ve-
 re junctus fuit munere sacerdoti, et Episcopi, quibus titulus
 expresse nominatur in scriptura. sacerdos dicitur psal. 9.
 et ex eo ad Hebr. 5. 6. 7. et sequentibus, et Pontifex
 ad Hebr. 9. et Episcopus animadurh. 1. Petri. cap. 2. in fi-
 ne. Et ex re ipsa constat, quia et corpus, ac sanguinem conse-
 cravit per verba propria super de bitam matrem, et obcu-
 lit Patè, se ipsum etiam in sacrificiis cruento obtulit ut sacer-
 dos, et Pontifex futurorum bonorum, et modo etiam in celo
 attribit ut Pontifex, commemorant, et offerent pati suame-
 vita. Unde in aut etiam Apostolus sacerdoti, ac Episcopi,
 conferens eis perfectam potestatem bonorum ordinum. Haec cer-
 te sunt munera sacerdoti, et Episcopi, seu Pontifici; licet
 obitus ea non obicit potestates ab ardentem imperari, sed po-
 tuit potestate excellentia, et capit.

Decima quinta du-
 bitatio.
 Quotempore et ritu
 Apostoli fuerunt ordi-
 nati Episcopi?

Sed modo restat dubitatio, quò tempore Apostoli fuerunt
 ordinati Episcopi? Prima sententia a priori in nocte cano-
 fuisse ordinari Episcopi. quam probabilè putat Salme-
 ron tom. 12. in Acta Apost. tract. 36. §. [Verum] Et
 probat quia illi verbis [hoc facite] videtur dominus non
 solum dedisse potestatem consecrandi Euccharistiam, sed
 et consecrandi ministror, sicut et ipse tunc utrumque pra-
 stitit, et consecrans Eucharistiam, et instituent, ac conse-
 crant sacerdotes. Sed contra hanc obijci potest, quòd
 ordo Episcopatus videtur praexigere integritatem sacerdotium,
 nondum vero Apostoli erant integro sacerdoti, donec
 post resurrectionem acceperunt potestatem remittendi
 peccata. Et verba illa [hoc facite] solum videntur
 referri a patribus, et concilijs ad potestatem consecran-
 di, et ministrandi Euccharistiam.

Secundam sententiam ibidem refert Salmeron, et
 putat etiam probabilè, quòd fuerint consecrati
 Episcopi post resurrectionem, quando acceperunt Spiri-
 tum sanctum Joan. 20. id est potestatem remittendi
 peccata. Ita sentisse videtur auctor questionum veter-
 tib, et novi testamenti. q. 93. apud Augustinum tom. 4.
 quia in confirmatio nem gratiae dicit Joan. 20. addu-
 cit id. 2. ad Timoth. 4. [noli negligere gratiam, quae
 data est tibi per impositionem manuum presbyterij] quòd
 videtur intelligi, ut supra vidi mihi, de consecratio-
 ne Episcopi. Sed potest obijci, tunc solum fuisse com-
 pletam ordinationem Apostolorum in sacerdoti iuxta
 Tridentinum, non autem in Episcopos. Et hinc ille. 12.
 ad Timoth. 4. a plerisque intelligitur de ordinatione
 sacerdotum, in qua etiam plures sacerdotales manus
 imponunt, aut saltem potest etiam de hac intelligi
 cet simul intelligatur etiam de ordinatione Episcopi.
 Et sane Tridentinum sess. 14. cap. 3. de extrema unctio-
 ne

ne, ita videtur intellexisse de impositione manuum, qua sacerdos constituitur minister sacramenti poenitentiae et vincendi.

Tertiam sententiam refert, dicentium, quod solus Petrus fuit a domino immediate consecratus Episcopus, reliqui omnes a Petro. nullum refert auctorem. Et quidem haec sententia videtur minus probabilis, et contra communem sententiam, quae docet omnes Apostolos immediate fuisse institutos et sacerdotes, et Episcopos a Christo domino, vel ab spiritu sancto.

Quarta sententia dicit eos fuisse ordinatos Episcopos in die Pentecostes, quando Spiritus sanctus descendit in linguis igneis. Ita sentit Franciscus Ferrerius, loquitur supra citatus dubita. 11. Et probatur ex Hieronymo in dialogo contra Luciferianos, et ex Cyrillo Alexandrino in id. Joelis. 2. Effundam de spiritu meo quod refertur Acto. 2. quasi ex die adimpletum, et dicit eam esse fuisse constitutos Evangelizantes, quia ut Paulus ait, ad Hebr. 5. Nemo sibi assumit honorem, et loquitur de honore Pontificali. Et ex Cyrillo Hieronymo in Epistola ad Romanos. 9. dum per igneis linguis dicit denotari novam coronam spirituales, id est novam ordinationem Episcoporum. Sic etiam Simeon Thesalonicensis de mysterijs missae, dicit Apostolos tunc fuisse constitutos Pastores, et Magistros, et accepisse virtutem, et operationem ad ordinationem, et miracula. Idem colligitur ex Petro Damiano lib. de institutis Ecclesiasticis. ubi dicit tunc accepisse ministerium baptismatis, et omni consecrationis. Tandem ex Cyrillo Alexandrino lib. 12. in Joan. cap. 56. dum dicit in die Pentecostes completam fuisse potestatem remittendi peccata.

Contra hanc tamen sententiam obijci potest, quod soli duodecim Apostoli fuerunt immediate a Christo consecrati Episcopi, vel ab spiritu sancto. in die vero Pentecostes in plures alios descendit Spiritus sanctus in linguis, nempe etiam in septuaginta duos, ex quibus aliqui fuerunt postea ordinati Episcopi ab Apostolis, imo et deinde, Acto. 6. ergo impositionis illa linguarum non fuit consecratio Episcoporum; nisi forte dicamus solum respectu duodecim Apostolorum fuisse completam consecrationem episcopalem, nempe quia iam erant complete sacerdotes, non autem respectu aliorum, qui nondum erant sacerdotes. Et ita est probabilis haec sententia.

Quinta sententia est dicentium, fuisse ordinatos Episcopos a Christo domino, quando eis dixit Matts. ultimo. et Marci ult. Date etiam omni potestatem in caelo, et in terra. Iuratis ergo docete omnes gentes etc. Tunc enim acceperunt plenam potestatem predicandi Evangelium, non solum Judaeis, sicut antea, sed etiam gentibus. Matts. am vero dicit fuisse ordinatum Episcopum adeo, quando fuit electus. Negi, Christus ad consecrandos Apostolos in
Episcopos

Episcopos usus fuit illis verbis, sed sola potestate excellen-
tia. Sed contra obijci potest nullam videri so lidam
fundamentum ad asserendum illi verbis [quod in mun-
dum etc.] accepisse Apostolos aliquis ordinis, sed so lum
tunc fuisse declaratam, aut datam potestatem Apostoli-
cam, quia possent predicare in universo orbe. Alia autem
est ratio institutio huius, et consecrationis Episcopi, quae de
putatio in officium Apostolicum, quamvis in eandem perso-
nam fere coincidant, imo multi patenter in unum sum-
mendum, ut predicatores Apostolici, qui tamen non sunt Epis-
copi. Et Paulus a Deo immediate fuit constitutus Episco-
pus gentium, fuit tamen ordinatus Episcopus cum Barnaba,
per impositionem manuum ab Apostolis Act. 13. ut ibi
Cyprianus, et alij, Mattias etiam videtur fuisse ordi-
natus per impositionem manuum. Haec sunt in Sac-
re duarum sententia.

Dicendum ergo videtur in hac re nihil omnino esse
certum, et in singulis ex praedictis sententijs esse aliquis
certi, nam et in nocte partim fuerunt consecrati Episco-
pi, quatenus, acceperunt characterem sacerdotalem, qui
est necessarius et differentia characteris Episcopalis, et qua
iam per illum destinabatur ad ordinem Episcopalem,
nempe ad alios consecrandos, licet nondum tunc comple-
te acceperint hanc potestatem Episcopalem, cum neque fue-
runt tunc completi sacerdotes, quia nondum habebant
potestatem absolventi in sacramento matrimonii et poeni-
tentic, et unctionis, hanc enim acceperunt post resurrectionem
Iohannis. 20. Ut supra diximus ex Tridentino. Haec
autem potestas absolventi sicut pertinet ad perfectionem
characteris sacerdotalis, ita multo magis pertinet ad per-
fectionem characteris Episcopalis, quia Episcopus ex vi sui
characteris, et potestatis, confert sacerdotibus utramque po-
testatem, et primam consecrandi Eucharistiam, et hanc
ultimam remittendi peccata, et hoc necessarius ipse tam
gratus habet.

Iuxta haec probabile est, Iohannis. 20. completam fuisse
consecrationem Apostolorum in Episcopos iuxta primam
et secundam sententiam, licet postea quantum ad char-
acterem alia, id est quantum ad gratias gratis datas
acceperint complementum suae potestatis in die Penteco-
stae per adventum Spiritus sancti. Specialem vero
iurisdictionem in primatas Ecclesiae acceperunt postea,
per distributionem regionum factam ab ipso Apostolis
iure sumans, quae tamen specialis potestas, et iurisdic-
tio non est essentialis characteri Episcopali.

Et quamvis probabile sit illa quarta sententia, quod
in die Pentecostae fuerint complete ordinati Episcopi, di-
cta tamen sanctorum non cogunt, quia possunt intelli-
gi ita ut velint eos fuisse constitutos Episcopos per impositio-
nem linguarum, quatenus tunc acceperunt potestatem
quibus digni essent Apostoli, doctores, et magistri, et pastores.

vel, euangelizant, etc. et possunt predicare, et exercere omnia munera Episcoporum; non tamen sunt nec essent intelligendi de ipsamet essentiali consecratione, et ordinatione Apostolorum in Episcopos.

Quinta sententia non tam de consecratione videtur vera, quam de Apostolica potestatis declaratione. Id tamen quod contra ipsam obiectionem est de consecratione Pauli, et Barnabae per manuum impositionem Act. 13. Caeteri tamen et alij non admittunt, sed solum de quadam quasi benedictione, qua ab alijs mittebantur in eos, illis missis, ad quos assumptis eos spiritus sancti. *Cyprianus* missis tunc *Decemones*, et *Hieronymus* in lib. de scripturis *S. Ekt. 1.* *Gracianus* dicit Paulum, et Barnabam in Apostolatum fuisse ordinatos, quamvis *Decemones* cap. 22. in alia, dicat eos *Episcoporum dignitatem* habuisse, quia et diaconos, et presbyteros creabant. Sed non dicit eam dignitatem per se nec impositionem manuum habuisse. *Salmeron* vera tract. illo 36. in alia. *S.* Dicendum igitur contendit ea impositione manuum fuisse eos creatos Episcopos. a *Lucio Cyrenensi*, et a *Manasse*, de quibus i. *lib. 1.* mentio. Sed id difficile est, quod ipse *Salmeron* bene notat, scilicet verballa *[Ministrantibus autem illis Dominus] alij vertunt [sacrificantibus, et gratia est [deus] gratia] et videtur intelligi de ministris publicis, et sacrificas missis Deo oblati. Itaque omnes ministrabant et sacrificabant, Prius autem qui ibi enumeratur inter Presbyteros et Doctores est Barnabas, licet vltimus Saulus. Creditibile autem non est reliquos potuit fuisse Episcopos, quam Barnabam, qui erat *Agrocolus*, et primo loco enumeratur. Saulus etiam erat Apostolus; Itaque illa impositione manuum potuit non esse ordinationis, sed tantum orationis, et benedictionis. Nihil tamen in comodi in ve esset, licet esset etiam consecratio eorum iam sacerdotum in Episcopos. Itaque iam putant Petrum tunc venisse Antiochiam, et ab ipso eos fuisse ordinatos Episcopos. Quod tamen non placet alijs, quia Petrus forte non aderat. Id *Gracianus* nisi uat *Avastri* in *Poemate* lib. 2. nitro. *Salmeron* vero dicit ad fuisse tunc ad sacerdotium, et Episcopatum eorum promotos. Sed ut diximus difficile est Barnabam nondum tunc fuisse sacerdotem, cum primus inter omnes enumeretur, et de omnibus ibi dicitur eos publice ministrantibus vocationem factam esse ab spiritu sancto [segregato nisi Paulum, et Barnabam etc.]*

Negari non potest multos, etqz graues viros in eam esse sententiam, quod ea sacrificatio et manuum impositione Paulus, et Barnabas fuerunt ordinati sacerdotes, et Episcopi. Grauius est *Salmeron*, qui antiquiores refert. *Comenent* in eadem sententiam *Cardinalis Baronius*. l. 1. fo. *Annal.*

X Sed, ut dixi, difficile anno, *Christi*, *Claudio* 2. num. 83. 84. 85. et manus le veteris Barnabam impositionem veram fuisse sacram ordinationem, quam accepit et Paulum et iam *Galat. 1.* ab antiquo *Episcopo* *xi. 29.* ubi *Aaron* et *filii* *missis* *habent* *magis* *super* *gloriam* *sacerdotis* *in* *mandos.* et *diabolus* *in* *dicant* *euangelium* *per* *sacerdotes* *emulatos* *et,* *ut* *uox* *ibidem* *no* *id* *num* *fuisse* *sacerdotes* *Baronius* *num.* 85. *ex* *libro* *decade* *lib. 1.* *de* *ex* *Disquisitio* *secundum* *Paulum* *de* *prescriptis.* cap. 40. X

Quaestio secunda.
De effectu sacramenti Ordinis.

Articulus primus

Utrum sacramentum ordinis conferat gratiam?
gratum facientem?

Conclusio est affirmans.

Dubitatio. Utrum omnis ordo conferat
gratiam iustificantem?

Paras negant probari videtur, primo, quia sacramentum ordi-
nis videtur praecipue institutum contra ignorantiam, ut dici
solet in explicacione omnium sacramentorum. At contra de se-
cundum ignorantia non immediate ordinatur gratia probum fa-
cienti, sed potius gratia gratis data, ut donum sapientiae,
vel scientiae. Secundo, quia ordo dicitur quantum distanctio-
nem, membra autem Ecclesiae non distinguuntur per gratiam
aut gratum facientem, sed per gratias gratis dadas. Et
ad Cor. 12. [Diuersas gratiarum sunt.] Tertio quia
ante susceptionem ordinis necessaria dispositio est gratia
gratum facientis, est igitur praecedens ordinem, et non effe-
ctus eius.

Dicendum tamen est certum, et de fide, in sacramento
ordinis, et in singulis ordinibus conferri gratiam gratum fa-
cientem, si digne recipiatur. Certa res est de omnibus
sacramentis in genere, ex concilio Florentino in decreto
fidei, et in Tridentino. sess. 7. et de hoc sacramento graui-
tatis sess. 23. quod hoc, et omnia conferant gratiam gratis
facientem. Secundo consentiunt in
hoc omnes Theologi cum Magistris in 4. d. 24. diuisio-
nis q. 1. art. 2. q. 1. Ricard. ar. 4. q. 1. Sotus art. 4. conc.
3. Valencia disputa. 9. q. 2. puncto 1. co. Henricus lib. 10.
cap. 2. et 14. num. 1. cum multis. Valencia dicit, negat ab
haereticis hoc negari. Probatur ex Paulo 1. ad Timoth. 4.
et 2. ad Timoth. 1. ubi Apostolus monet Timotheum ut exsequi-
tet gratiam acceptam in ordinatione per impositionem
manuum; in quo tamen errant haeretici, qui putant ad-
iudicationem fieri solitam in Ecclesia, non esse legitimam, et effi-
cacem ad conferendam gratiam, ipsi enim sola voluntur, at-
tamen in impositione manuum. Sed in merito, licet enim in scri-
ptura tam ordinatio, quam confirmatio vocetur manus im-
positio; traditis tamen a tempore Apostolorum probat
Xm Ecclesia, et ritum ordinationis, de quibus diximus
eius initium non extat in concilio aliquo, vel decreto Pontificis,
cuius referri ad traditionem Apostolicam, et institutionem Christi,
iuxta regulam Augustini.

Secundo constat ex conditione generali omnium sacra-
mentorum nona legis, quae et significant, et continent,
id est conferunt gratiam ex virtute operis operati.

Tertio, quia septenarius numerus ordinum significare
videatur

videtur septem dona Spiritus Sancti, quae nunquam separantur
a gratia gratiam faciente; Sacramenta autem nouae legis
efficiunt quod significant.

Quarta, quia a Deo perfecta sunt opera, ut dicunt Diuus Tho-
mas, Ricardus, Paludanus, et alij hoc loco. Cui ergo Deus dat po-
tentiam, dat etiam ea, per quae possit digne exequi munus
illius potentiae. Sicut in naturalibus dat membra, et organa
animabilibus, quibus potentia animae potest exequi suus
actus, nisi desolentur sit ex parte materiae. Gratia autem
gratiam faciens non solum est necessaria, ut homo digne reci-
piat sacramentum, quae ratione datur in baptismo, ad dignam
receptionem aliorum sacramentorum, sed etiam ut digne
administretur sacramenta, debuit ergo dari in hoc sacramen-
to ordinis, quo homo deputatur ad sacramenta administran-
da.

Sed aduertendum est primo, gratiam hanc in ordi-
nate non dari, tanquam simpliciter necessariam ad va-
lorem actus ordinis, et quodam relati a Ricardus dicebant,
quasi sacerdoti, Verbi gratia, sine gratia non conficiat Sacer-
dotium, hoc enim Sacerdotium est, et alibi constitutum dum
est simul de sacramento Sacerdotii. Negi etiam datur gra-
tia, quasi sola sufficiat ad valorem actus ordinis, et ho-
mo per gratiam constituitur in gradu altiori, et eorsus
potest exequi actum ordinis, et quo habet maiorem grati-
am eo melius; quod etiam refert ibidem Ricardus ex
quibusdam, sed ~~non~~ est verum, quia laicus quantumuis
gratus non potest exercere actum ordinis. Igitur gratia da-
tur ad actus ordinis digne, et cum merito exercendos.

Secundo aduertendum est nos vniuersale de ordine in gene-
re, et de singulis ordinibus dixisse in eis conferri gratiam.
Et in quocumque parte omnes Theologi conveniunt, quia omnes
consentunt ut saltem aliquem ordinem esse sacramentum,
ut sacerdotium. Nos autem supra q. 1. ar. 4. dubit. 1. et
diximus ex consensu Cantabrigiae. 4. et Florentino, ac Fi-
rentino, esse etiam certum de omnibus ordinibus, maioribus,
et minoribus quod sint sacramenta, et ita nunc peruenit cas-
tum quid conferant gratiam omnes et singuli ordinis, non
solum maiores, sed etiam minores, quia sunt sacramenta no-
uae legis. Qui vero supra dicebant minores ordinis, et ali-
quod aliis non esse sacramenta, tenentur dicere est non con-
ferre gratiam. Sed nobis oppositum videtur certum, ac defi-
nitum in gradibus conciliis.

Tertio notandum ex Paludano q. 2. conc. 2. per sacra-
mentum ordinis conferri maiorem gratiam, quam per alia
sacramenta, nisi forte nigrity per Sacerdotium. Et senten-
tia quidem, et ratio est probabilis, quia maior gratia vide-
tur exigi ad actus ordinis digne exercendos, quam ad alios
actus communes omnibus fidelibus. Sed nihil certo statui po-
test. nam cum de fide sit Sacerdotium esse supremam inter
omnia sacramenta, valde probabile est per eam conferri ma-
iorem gratiam, quam per reliqua. Inter cetera vero

omnia ordo videtur esse praeipuum, et conferre maiorem. Id
etiam videtur certum in hoc ordine maiorem gratiam conferti
in maioribus, quam in minoribus, nempe iuxta excellentiam
absolutam supra alios.

Ad primum in oppositum respondetur cum duo Thomas, Di-
cardo, et alijs, ordinem in Ecclesia non dari in remedium vni-
us tantum persona, et contra ignorantiam eius, quasi per
susceptionem ordinis pellatur ignorantia in suscipiente.
sed datur in utilitatem, et remedium totius Ecclesiae, scilicet
et quia suscipiens ordinem perficitur ad pellendam ignorantiam
triam plebis, maxime per dispensationem sacramentorum.
Ad hoc autem munus necessaria est gratia sanctificans.

Ad secundum, alius dicitur, et gratis gratis date, se autem
dum quas attenditur distinctio in membris Ecclesiae, non possunt
ita dignè, et congruè exerceri sine caritate, et gratia, et
ideo sacramentum ordinis confert gratiam.

Ad tertium respondetur, ad idoneam ordinum executio-
nem non sufficere caritatem, et gratiam qualemcumque,
sed exigi sanctitatem excellentem, ut dicit ordinati consi-
truntur supra plebem in gradu ordinis, ita etiam sint supe-
riores merito sanctitatis. Licet ergo ad susceptionem ordinis
praeceat gratia, qua fideles connumerantur in plebe Chris-
tiani, in ordine tamen conferitur amplius gratia, per quam
suscipiens redditur idoneus ad maiora munera, et dantur
etiam ei auxilia necessaria suo tempore. Ut diximus quan-
do egimus de gratia propria sacramentorum, et de suscipi-
tione ad eam necessaria subdistinguitur de sacramentis in
genere.

Articulus secundus

Utrum in sacramentis ordinis imprimatur character.

Conclusio est affirmans.

Prima dubitatio.

Utrum in omnibus ordinibus imprimatur character?

Primum sententiam referunt duo Thomas, Bonau. Ricardus,
et alij, dicentium in solo ordine sacerdotali imprimi chara-
cterem. Et reuera sanc tenent qui supra q. 1. art. 4. dubita-
t. 1. et seq. dixerunt non omnes ordines esse sacramenta, sed
solum sacerdotium, quam ibi tenebant Durandus, Caieta.
et alij. Durandus tamen in hac quaestione aliter loquitur,
nempe concedit in omnibus ordinibus imprimi characterem,
nam si sint sacramenta, dicit eum imprimi a Deo: si non
sint nisi sacramentalia, dicit eum imprimi ab Ecclesia.
Ita loquitur dist. 24. q. 2. art. 1. Et non mirum quia antea in 4.
dist. 4. q. 1. dixerat characterem non esse quid reale, sed
tantum relationem rationis, nempe deputationem alicuius
ad aliquod munus a Deo, vel ab Ecclesia.

sed minus sincere, ne dicam subdole dicit Durandus per
ordinem imprimi characterem. nam si tantum est relatio
rationis

ratiōnis, nulla est eius impressio, ut diximus in 3. p. in questio-
nibus. 63. Omnia autem concilia docent imprimi characterem, et consentiunt omnes Theologi. Hanc ergo pri-
mam sententiam rejiciunt diuus Thomas, et alij, quia
neque absum diaconi potest quis licite exercere nisi diaconus
natus. Habet ergo ordinatus aliquam spirituales
potestatem circa ministerium Sacramentorum, et alia munera,
quam non habent alij. Et ista spiritualis potestas
dicitur character, et est vera qualitas realis impressa in
anima. Eadem est ratio de subdiacono, et de reliquis mi-
noribus ordinibus.

Secunda sententia refertur ab eisdem dicentium, tan-
tum in sacris ordinibus imprimi characterem, non in quatuor
aut minoribus. Et videmus q. 1. ar. 4. dubita. 1. multos senti-
entiales sub ordine non esse sacramenta Duran. Caiceta. Sic
et alij. Et potest probari, quia in minoribus ordinibus adhuc
potest redire ad alium seculi, vel ob gratiam, ad matrimonium;
um; non ergo accipit vllam spirituales potestatem, qua
a seculo separaretur. Sed sane rejiciunt d. Thomas,
Ricardus, et plures alij, quod loco citato retulimus, quia
per quemlibet ordinem etiam minorem ordinatus confir-
matur, supra communem plebem, in aliquo gradu potestatis
ordinatus ad dispensationem, seu administrationem sacra-
mentorum. Cum igitur character sit spiritualis potestas,
et signum distinctionis vniuius hominis ab alio, necesse est
ut in omnibus etiam minoribus imprimatur character. Et
confirmatur, quia isti etiam ordines perpetuo manent, et
nunquam iterantur.

Dicendum igitur est in omnibus ordinibus vniuersum im-
primi characterem. Ita docet d. Thomas in 4. d. 24. q. 1.
ar. 2. q. 1. et dicit esse communem. Bonau. art. 3. q. 1.
Dicar. ar. 4. q. 2. Paluda. q. 2. ar. 2. Syluester Ord. 2. q. 1.
Bellarmi. Valencia, et alij plerique, quos retulimus in illo
4. dubita. 1. ubi diximus minores ordines esse sacramenta
et postea in sequentibus dereliquis. Et quamuis Valencia
de solis sacris putet definitum in Tridenti sess. 23. can.
4. nobis vero de omnibus videtur definitum, quia ad
minores septem vocantur ordines, nam can. 2. definitur
praeter sacerdotium esse in Ecclesia ordines maiores, et
minores. Et can. 3. vniuersum, et absque vllis discrepantia
definitur ordinem, siue sacramentum ordinationem esse sa-
cramentum a Christo domino institutum. Et can. 4. Per
sacram ordinationem dari spiritum sanctum, et impri-
mi characterem. Et si omnes canones videntur generales.

Secundo idem probatur ratione diui Thomae, Ricar-
di, et aliorum, quia character est potestas spiritualis,
et indelibilis, et in sacramento ordinis est potestas vni-
ua, ad exercenda munera sacra, et tradenda sacramen-
ta, ut docet diuus Thomas 3. p. q. 63. art. 6. quo scilicet
licet velut signaculo ordinatus differatur ab alijs
non ordinatis, et habet spirituales potestatem ad alia
quod munus circa sacramenta. Sed per quoslibet ordi-
nes

nel, etiam minoris ordinatus signatur, ac deputatur, et
habet specialem potestatem ad aliquod munus, vel circa
sacramentum Eucharistiae, vel circa aliquod aliud. in
quolibet igitur ordine imprimitur character.

Tertio, quia omne sacramentum, quod iterari non po-
test, confert aliquem effectum indelebilem, quilibet
autem ordo est sacramentum, ut diximus q. 1. ar. 4.
et nullus ordo iterari potest. igitur omnes ordines, etiam
minores, imprimunt characterem. non enim potest
dari alius effectus indelebilis, nam gratia, licet sit ordi-
nis, deletur per peccatum mortale. Conuenit in his
Henricus lib. 10. cap. 14. num. 2. ex Tridentino, et
Florencio, cum Bellarmino, et alijs; quamuis cum
eisdem probabile putet in minoribus non imprimi
characterem, scilicet iuxta sententiam dicentium non
esse sacramenta. sed, ut saepe diximus, oppositum vide-
tur colligi ex his concilijs.

Primo aduertendum est, ad characterem ordinis, si-
cut ad receptionem, et effectum cuiusvis sacramenti, ne-
cessario exigi characterem baptismi, nempe quia hic
character est potentia receptiva omnium sacramen-
torum, ut docet diuus Thomas q. illa 63. art. 6. eodem
4. loco ut. q. 3. et ita in concilijs Florentino, et
Tridentino baptismus vocatur ianua omnium sacramen-
torum. Et hoc necessitas characteris ad omnia sacra-
menta, et sigillatim ad sacramentum ordinis, habetur
cap. Noniensis de presbytero non baptizato. Ibidem vero
diuus Thomas in 4. dicit illa 4. dicit characterem confirma-
tionis non esse de necessitate, sed solum de congruentia, ad
characterem ordinis. Idem dicit Syluester. ver. ordo 279. 1.
Tabienas ver. confirmatio n. 2. Victoria q. 232. in summa.
Nauar. cap. 22. n. 9. Henricus cap. 14. n. 2. Ratio quia
per baptismum homo fit simpliciter potens suscipere sacra-
menta, per confirmationem solum magis idoneus. Et ita
hoc dictum verum est loquendo solum de necessitate sacramen-
ti; loquendo vero de necessitate precepti probabiliter est
exigi etiam characterem confirmationis. Et ita habetur ex-
presse in Pontificali quod omnis initiandus prius conpura,
et reliquis ordinibus debeat iam esse confirmatus. Et idem
colligitur ex cap. illis. 1. De sacramentis non iterandis. De
quo diximus q. 1. ar. 4. dubita. 5.

Secundo notandum est ex diuo Thoma ibidem characterem
inferioris ordinis non exigi ad characterem superioris ad huc
de congruentia, quia potestates, inquit, sunt distinctae, et una
quantum est ex sua natura non praesigat aliam in eodem
subiecto, mo dicit in primitiua Ecclesia quosdam fuisse ordina-
tos episcopos, presbyteros, et diaconos, quam prius susciperent
inferiores ordines, qui tamen poterant omnia, quae inferiores
quia inferior potestas virgute comprehenditur in superiore si-
cut sensus in intellectu. Addit tamen diuus Thomas posse
per constitutionem alicuius decretum esse, ne quis ad maio-
res ordines accedat, nisi per minores. Et ita est preceptum
Ecclesiae

ecclesiasticis necessaria iam character superior praecipue in-
feriorem, licet non ex necessitate sacramenti. Et deo ordi-
nati per saltum non iterum ordinantur, sed suppletur ordo
inferior. Et sic ordinatus suspensus est ab exercitio supe-
rioris ordinis donec suppleatur inferior, ex cap. siue lita-
re de clericis per saltum promoti et clarus est Tudenti-
seff. 23. cap. 14. de reformatione. Conuenit in his Syluest.
ubi supra. Nauar. cap. 25. n. 71. Henrriquez loco cit. licet
dicat iure antiquo tantum fuisse suspendendum. Negat
etiam Henrriquez quod in primitiua ecclesia fuerit, quisi-
am ordinatus sacerdos, hinc minoribus, nullum tamen affectu
fundamentum. Et diuus Thomas, Bonaventura, Ricard. et Hen-
ris et alij, expresse illud dicunt; Et ipse Henrriquez alibi di-
cit in primitiua ecclesia tantum fuisse Presbyteri, et dia-
conos, et eos exercuisse omnia munera inferiora.

Tertio notandum ad huius characteris susceptionem in adul-
ta exigi intentionem, quod generale est in omnibus sacramen-
tis, etiam in baptismo, et confirmatione adulti; quia nullus
militat recipit vltimum characterem, neque substantiam sacramen-
ti, ut docet diuus Thomas. 3. p. q. 63. art. 7. et Henrriquez
affectu cap. 14. n. 3. Si quis vero metu graui coactus subiit
voluntatem suscipiendi sacramentum ordinis, recipit quidem
characterem; tamen si metus fuit cadens in constantem vi-
rum, potest non uti ordine etiam sacro, neque prohibetur vxo-
rem ducere, ut Angelus [ordo. 3.] Syluester [ordo 4.] Si-
v. Armill. [ordo] n. 14. Rosella, et alij eodem verbo. Nauar.
cap. 22. n. 51. et refert Henrriquez ubi supra. Et Grego-
rius in 13. cuiusdam cartusiano sic per vim professo, et dedi-
natus permissit matrimonium. Et si confes de coactus ne
non videtur necessaria dispensatio, ut Tabiezza, Arnul-
Syluester, Piana, et Henrriquez ibi. An autem infans ordi-
natus ante usum rationis recipiat sacramentum, et cha-
racterem ordinis, dicemus quae 4.

Ad rationem illam secundae sententiae, respondetur licet
ordinatus minoribus permittatur contrahere matrimonium,
eo quod non habeat votum continentiae, non tamen ideo et
omnino de communis plebe, quia semper in eo manet charac-
ter inderelictus in praesens vel verum sacramentum ordinis;
licet non semper gaudeat privilegio clericali, nisi sub debitis
conditionibus.

Secunda dubitatio

Utrum in diuersis ordinibus diversi imprimantur
characteres?

Prima sententia aperit in omnibus ordinibus vnum tantum nu-
mero characterem imprimi, qui per primum in praesens, per
alios perficitur ac completur. Sicut si sigillum imprimatur
in cera, primo producitur idea, et postea paulatim potest
magis, ac magis perfici per plures impressiones. Hanc re-
fert Bonau. 4. d. 24. ar. 3. q. 2. Sed contra. Sane senten-
tiam est, quod iam non potest superior ordo recipi sine inferio-
ri, quod est expressa contrarium, praecipue in tit. de clerico
per saltum promoti. Secundo iam ordinis non differunt nisi
si secundum magis et minus, quod etiam videtur saltem, cum
sint potestates volute ad munera valde diuersa. Tertio
quia

quia iam character recipit magis, et nulla est ratio quare non etiam recipere minus, et paulatim posset delecti. Sic argunt Bonau. et Ricar. Sed responderi posset nullum esse contrarium, a quo minuat character, esse tamen causam, a qua recipiat magis. Reliqua tamen argumenta sunt effecticia.

Secunda sententia dicit in diuersis ordinibus diuersos produci characteres, numero solum diuersos, non specie. Ita valentia dicitur in 9. q. 1. puncto 4. controu. 2. Id tamen nullatenus solido fundamento. Et contra hanc sententiam est, quod licet forte possint dari aliqua accidentia eiusdem speciei, et numero tantum diuersa, in eodem subiecto uerbi gratia, duo luminaria in eadem parte medijs aduobus luminosis differentia producta, ut alibi diximus in physial, ex Diomphio 2. cap. de diuinit nonini. quod etiam non obscure docet diues Thomas 22. q. 23. ar. 3. et Ricardus in hac nostra questione in 4. d. 24. ar. 4. q. 2. et Bonauentura m. 1. d. 17. ar. 2. q. 4. ad 2. et in 2. d. 13. ar. 3. q. 2. ad argumenta. et d. 27. ar. 2. q. 1. in corp. et Scotus in 2. d. 13. quæst. unica. ad argumenta. licet inquam hoc verum sit, tamen in nostra questione nulla est ratio, quare characteres diuersorum ordinum numero tantum distinguantur, et non specie, cum sint potestates omnino diuise, et ad munera speciei diuersa, tanquam ad alia adæquata omnino speciei distincta, ubi autem alibi differunt specie, si adæquati sunt, potentia, quæ ad illos dicuntur ordinem naturalem, erunt speciei diuersæ. Secundo, si semel demus characteres, magis distinguantur, specie, nulla est ratio, quare neq. numero distinguantur, cum eodem numero characteres possit extendi ad omnia illa munera, per nouos modos superadditos. Tertio, magis videtur duo characteres diaconatus uerbi gratia, inter se, uel duo subdiaconatus inter se, et quilibet duo eiusdem ordinis, quam unus character diaconatus, et alius subdiaconatus, uel quilibet duo diuersorum ordinum. Sed duo eiusdem ordinis numero differunt, ergo duo diuersorum ordinum magis quam numero differunt, et ita etiam specie.

Dicendum ergo est, loquendo absolute de septem ordinibus inuicem comparatis, characteres ei eorum esse specie distinctos. Ita docet d. Thomas 4. d. 24. q. 2. ar. 2. Ricar. ar. 4. q. 2. Bonau. ar. 3. q. 2. et si duo ex præmissis. Inclinant etiam Duran. q. 3. Paludan. q. 2. Bellarminus lib. de ordine cap. 5. La vox. [ordis] num. 7. Ratio est, quia isti characteres sunt inuicem separabiles, et independentes, et sunt signa, quæ quadam, et potestates intellectuales ad munera ualde diuersa, licet inuicem subordinata. nulla est ratio, quare dicantur esse eiusdem speciei. Certum enim est quod distinguantur re, et numero, cum possint omnino inuicem separari. dicit enim potest character inferior, in primi sine superiore, ita etiam est contra superior sine inferiori. Et hoc est unica, et efficacissima ratio, quare si semel distinguantur numero, et re ipsa, debeant etiam distinguere specie. Adhuc tamen dicunt aliquam ueritatem analogie, scilicet attributioni ad unum præcipuum ordinem; ut docet d. Thom. Bonauent. et Ricar. et declarant exemplo literarum, quæ cum sint diuise, componunt tamen unam dictionem, et plurimum linearum, quæ componunt unam scripturam, et aggregantur

tur ad unam sententiam exprimeretur. Sic enim omnis ordinatio
et configuratio animae refertur ad hoc, ut in ea inscribatur et
gnoscatur perfecti mysterii, scilicet sacerdotij, aut saltem ad hoc
perfectum mysterium referuntur.

Idea supra diximus cum dno Thoma, quod hoc sacra-
mentum Bonau. ar. 2. q. 4. Ricard. ar. 3. q. 2. scilicet omni-
um ordinum esse unum sacramentum ordinis, licet etiam nonnulli se
sabeant quasi partes substantivae, et quasi species unius gene-
rit, cum omnes sint ordines, et in singulis sit ratio sacramen-
ti ordinis, si mul. tamen se sabent, ut partes potestativa,
quarum qualibet sabet rationem potestatis, sed non perfe-
ctionis in illo genere; et omnes ordinantur ad unum ordinem
quasi perfectum. Ex his ergo fit et ordinis distinguere specie,
et simul unum referri, et analogiam dicere ad supremum
ordinem tanquam ad summum et perfectissimum omnium.

Confirmetur, quia ordo, ut sic, distinctionem dicit in partibus
sicut numerus, qui simul potest componi ex multis partibus,
quarum qualibet sabet rationem numeri, ut separatus extra
sub binariis, aut duobus ternariis. Sic igitur licet omnes ordi-
nes vel ratiōnes dicantur rationem ordinis, simul tamen respec-
tum dicunt ad unum summum, et perfectissimum ordinem. Et
ideo supra diximus divisionem ordinis esse etiam analogi-
am analogiam. In hoc igitur quod characteres septem ordi-
num distinguantur specie, et numero, et secundum rem nul-
la apparet difficultas, si quidem et materia, et forma,
et officia, seu functiones sunt diversa species. Et quis
sibi inuadeat characterem, seu potestatem Presbyteri solum
numero differre a characterem seu potestate diaconi, non
si sunt potestates eiusdem species, eodem aliter efficere
possunt, sacerdos autem consecrare potest subdiaconum
vi, ac potestati sui characteris, non diaconus. Sic in missa
replet subdiaconum, et euangelium ex officio cantare et
predicare, non subdiaconus. Sic de reliquis, semper enim
superiores ex vi sua potestatis aliquid minus exequi possunt,
quod non inferiores. Igitur omnes isti septem ordines
maiores et minores sabent characteres species diversos.
Neque vlla est ratio vel apparet contra hoc.

Tertia dubitatio

An in eodem ordine sint characteres diversi?

Maiores est haec difficultas de illis quasi partibus eiusdem or-
dinis. Diximus enim supra in tribus sacris ordinibus,
esse in eorum singulis duas partes illius ordinis, quarum
utraq; essentialiter est ordinatio, et sacramentum, et secunda
pars complet primam. Ut in subdiaconatu prima pars est in
traditione calicis et patene, et vestimentorum, et verbi, quae
sive materiae respondent; secunda pars est in traditione,
libri epistolarum, et verba correspondentia. In diaconatu pri-
ma pars est in impositione manus dexterae Episcopi, cum suis
verbis; secunda in traditione libri euangeliorum cum verbis
respondentibus. Et in sacerdotio certissimum est esse duas
partes, primam in traditione materiae consecrandae. Secun-
dam in impositione manuum Episcopi, et illis verbis *Accipe*

spiritum sanctum etc. Imo et in acolyto sunt dua mate-
ria, et dua forme, cerei in candelabro, cum suis verbis, et
vinctolam cum suis verbis. Et forte in reliquis ministris est
quid simile. Igitur vel in omnibus, aut saltem in quatuor
predictis sunt dua partes ordinationis, et altera se habet quasi
respectu Eucharistia consecranda, altera quasi respectu populi,
et corporis mystici. Hoc ergo posito dubitatio est, an per
secundam partem ordinationis producat novum characterem di-
stinctum specie, vel numero, ut inquit dictis ordinibus.

Prima sententia esse posset dicent, nihil de novo produ-
ci reale per secundam partem ordinationis, ut in sacerdotio
per manuum impositionem, sed tantum characterem pu-
tatio impium extendi ad novum munus remittendi peccata,
non per aliquod rei superadditum, sed per quandam extrinse-
cam denominationem, et relationem rationis. Forte non
desunt, qui ita sentiant. Et fundamentum nullum aliud esse
potest, nisi difficultas explicandis characteribus diversi nune-
ro, sine specie. Sed contra sic sentientis est, quod vere ipsi
admittunt, id, quod verissime est, et necessarium ad mittendum,
impositionem manuum in sacerdotio esse sacramentum ordi-
nis, et conferre spiritum sanctum, et gratiam, iuxta doctri-
nam Tridentinam, supra adductam. Ergo debet etiam impri-
me characterem reale; quia univiale est in omni sacra-
mento ordinis, quod impliat characterem, ut diximus
in hoc art. dubita. 1. ex Tridentini. sess. 23. can. 4. illa enim
indefinita, quod sacra ordinatio impurat characterem, vi-
detur habere vim univalem; et alioquin nihil esset certum
in doctrina concilij.

Secundo, idem docet Augustinus, et omnes sancti patres,
et constat, quia etiam potest remittendi peccata, que sa-
cerdoti confertur per manuum impositionem, inolebilis
est, unde neq. iterari potest talis impositio manuum; igitur
illa potestatem veram habet rationem characteris.

Tertio, omnis potestas data per sacramentum ordinis ha-
bet rationem characteris, ut saepe docet divus Thomas 3. p.
q. 63. propter art. 6. ubi docet in ordine conferri potesta-
tem actuam ad tradenda alijs sacramenta, et hanc potesta-
tem esse characterem ordinis. Sed illa potestas remittendi pecca-
ta confertur sacerdoti per sacramentum ordinis, et est potestas
actuam ad ministrandum alijs sacramentum poenitentia, et
vinctio. Vere igitur est character ordinis, et non solum ve-
latis rationis. Neq. ulla est ratio quare una potestas
ordinis sit character realis, inest potestas consecrandi, et non
alia, scilicet potestas ministrandi sacramentum poeniten-
tia.

Secunda sententia esse potest dicentium, produci novum
characterem specie distinctum. In hanc inclinat Bello-
mi. lib. de ordine, cap. 5. licet quaestionem sane plura tra-
ctet, de sacerdotio, et Episcopo. De his enim dicit eorum
characterem esse specie diversum. quamvis concedat charac-
terem Episcopi essentialiter pendere a characterem sacerdotij, neq.
posse esse sine illo, quia, inquit, character sacerdotalis se
habet

Sabet ad episcopalem sicut genus ad speciem, et ex utroque fit
quasi aliquid unum, quod essentialiter constituitur episcopum.
Eodem autem dicendum videtur de reliquis ordinibus, et eo-
rum characteribus, si semel demul in ijs esse duas partes
ordinationis, quarum qualibet sit sacramentum. Quodiam
ut certum possumus ratio huius dubitatio nil. nam sicut in sa-
cerdotio, et episcopatu secunda pars characteris non potest
fieri, neque esse sine prima, ita neque in ceteris praedictis. Igi-
tur in hac sententia Bellarmini eodem modo videtur di-
cendum de omnibus, quod secunda pars ordinationis im-
mat characterem specie distinctum a characteris primae.
Eandem sententiam inmit Sa. Verbo [ordo. num. 7. cum dicit
sacerdotium et episcopatum esse ordines duos, et sacramen-
ta diversa. Non tamen explicat an differant specie, an nu-
mero, vel quomodo.

Sic etiam Salmeron in 1.^{am} ad Thomaeum disputa. 12.
§. [ad secundam dubitationem] attingenti sane questionem, an
character episcopi, et sacerdotis sit idem, dicit esse contro-
versiam inter scholasticos, et sibi magis placere quod disti-
quantur. An vero specie, an numero, non explicat. Pro-
mittit se dicturum a sebi quod non invenio. Haec tamen
diversitas specifica potest confirmari maxime ex diversitate
consecrationis, et distantia munerum episcopi et sacer-
dotis.

Sed contra hanc sententiam est, primo quod impossibile
est characterem sacerdotis proprie loquendo se habere
ad episcopalem, sicut genus ad speciem, quia in senten-
tia Bellarmini sunt inuicem specie diversi, et numero.
Et constat esse reipsa duos alio modo, quia character
sacerdotis prius tempore per se produciatur ante episco-
palem. Genus autem proprie nunquam produciatur nisi mali-
qua specie. Neque in hoc rigore loqui potest Bellarminus.
Potius ergo in eius sententia si characteres sunt duo spe-
cies characteris sumpti in genere; sicut character sacerdota-
lis, et character diaconalis.

Sed secundum hoc etiam videtur impossibile. Nam enim cha-
racter episcopatus posset per se et produci, et esse sine cha-
racteris sacerdotis. Quod tunc contra ipsum Bellarminum
est, tum etiam contra communem sententiam theologorum,
et contra iura Pontificum. Et constat, quia episcopus, ut
sic est summus sacerdos, ergo in timore, et essentialiter
includit characterem sacerdotis, ergo non potest character
episcopi esse species diversa, a characteris sacerdotis. Ita
dubitet ver. [ordo. 2.] q. 1. contra Hostiensem dicit non posse
ordinari episcopum eum, qui non sit sacerdos, licet possit ordina-
ri sacerdos, non est diaconus, et sic de reliquis. Eadem
autem est ratio de qualibet parte characteris secunda ordina-
tionis, in singulis ordinibus, quia illud secundum, quod additur
per secundam partem illius sacramenti, et ordinationis, non
potest fieri, neque esse sine eo, quod per primam partem ordina-
tionis produciatur. Secunda igitur pars non addit caracte-
rem specie distinctum, a characteris primae partis. Tertia

Tertia sententia est, quam sequitur Valensia quæst. i. pun. 4.º. controu. 2. cum Durando d. 24. q. 6. characterem Episcopalem non differre specie a sacerdotali. cum quo simul accedit posse, saltem per Dei potentiam haberi characterem Episcopalem per saltum sine sacerdotali, licet non possit secundum potentiam ordinariam. quo certe non dicitur characterem solum differre numero. sicut antea pun. 2.º. et eodem pun. 4.º. dixerat de reliquis characteribus omnium seipsem ordinum, solum eos differre numero. Et eo ipso concedit, et fatetur Episcopalam characterem, non esse superiorem sacerdotali.

Sed contra hanc sententiam est primum quod si semel characteres ipsi numero differunt, et possunt saltem per Dei potentiam separari, nulla est ratio quare etiam per potentiam ordinariam separari non possunt, si verbi gratia, qui consecratur Episcopus antequam sit sacerdos. Secundo, si saltem per potentiam absolutam potest esse, et ordinari Episcopus, qui sit sacerdos, iam Episcopus, ut sic, non est sacerdos, et potest non sacerdos sacerdotem consecrare. Sicut si forte Episcopus non esset ordinatus diaconus, aut subdiaconus, adhuc posset sibi ordinem, et omnes inferiores conferre. Consequentem autem videtur propterea absurdum, quod non sacerdos possit sacerdotem consecrare; quia similiter posset et similitudinem consecrare non sacerdos, que impossibilia sunt, et contra munimur Ecclesia sensum, quo Episcopus vocat Pontifex, seu sacerdos magnus, quasi vocat ista synonima sunt Pontifex, Sacerdos magnus, et Episcopus. Unde et in concilijs veli qui inferiores vocantur simpliciter sacerdotem, Episcopi vero summi sacerdotem, vel sacerdotem magni. sic in Tridentino sess. 14. cap. 7. de reformatione Episcopi distinguuntur a sacerdotibus quasi superioribus, et summi, a simplicibus, at inferioribus. ^{et expressis sess. 23. cap. 4. et can. 7.}

Sed respondet Valensia Episcopum non consecrare sacerdotem præcisè per characterem Episcopalem, licet per solum conferat inferiores ordines, quasi sacerdotem consecrat per characterem etiam sacerdotalem. Contra hanc autem solutionem est, quod nullus unquam dixit, characterem sacerdotis, ut sic, esse potestatem conferendi ordinem nisi forte ex commisso quatuor minoribus, de quo dicemus infra q. 3. sacerdotium vero in nulla sententia potest conferri a sacerdote etiam ex commisso, nisi a solo Episcopo. Igitur sacerdos, ut sic, non consecrat sacerdotem, sed solum Episcopus. Magnam autem absurdum, et per se absurdum, et manifestum videtur quod qui potest consecrare sacerdotem, qui ipse sit sacerdos.

Tertio vniuersi omnes patres, et scriptura Episcopum, vel Pontificem vocant summum sacerdotem, ut diximus, sicut olim in lege veteri, igitur interinde in sua essentia, et intellectu character Episcopalis, aut Pontificalis, includit characterem sacerdotalem. Et ita contra Hostiensium tenent expressè Paluda. d. 24. q. 6. et 7. Durand. q. 6. maior. q. 1.
Supplem.

Supplem. q. unica. ar. 3. quib. 6. et sequentibus. Syluester [ordo 2.]
q. 1. et Henricus lib. 10. cap. 7. ex plurimis num. 1. et 2.
Et Sabet Gratianus ex D. Hierony. c. [Legimus] dist. 93. [In
Episcopo et presbyter continetur] et ex concilio Carthagini.
4. c. 35. cap. [Episcopus] dist. 95.

Quartò, si hæc sententia Valentiãa esset vera, quòd esse-
raster Episcopalis, vel de potentia absoluta possit separari
a characterè sacerdotali, quasi omnino, et re ipsa nu-
mero distinctus, certe multò probabilius esset, quòd non
tantum numero, sed etiam specie distinguantur, ut dice-
bat Bellarminus. nam si semel re ipsa distinguantur, et
separantur, sufficienter habent rationem distinctionis etiam
specificæ, et essentiali. quòd tamen impossibile est, ut dixi-
mus contra Bellarminum.

Dicendum igitur est primò veram esse illam senten-
tiam, quòd in tribus sacris ordinibus due sint partes ordi-
nationis, quarum singule habent rationem sacramenti,
et ideo etiam imprimant characterem ordinis, qui charac-
ter sit vera qualitas realis impressa in intellectu, ut di-
ximus 3. p. q. 63. Et hoc probabile est etiam de acolyto,
nisi forte due materia, et forma uniantur in hoc ordine
ad imprimendum unum characterem. Conuenit expressè
Palud. 3. 24. q. 6. sed gratiane q. 7. n. 16. etiam de Rai-
ly 150. Henricus et alij, ut diximus supra. q. 1. ar. 4.
et partim Salméron de manu impositione in diacono. 1. 2.
ad 7. mors. 4. disputa. 15. Et saltem in sacerdotio videtur
ferè certum, et de consecratione Episcopi respectu conse-
crationis sacerdotis, ut abunde patet ex dictis ar. illo 4.
et modo in hac quæst. His positis.

Secundò dicendum est, per secundam partem ordina-
tionis addi characterem, non specie distinctum, neq. numero,
neq. re ipsa separabilem, sed solum quati modum quem-
dam, et complementum, ac perfectionem intra eandem
speciem, et numerum. Et hoc est quòd plerique dicunt, per
suam ordinationem extendi characterem prius productum
ad alios actus diuersos. Sic loquuntur Palud. n. illo 16. Doty,
Durandus, Henricus, et alij, quamuis ipsi præcipue hoc di-
cant de consecratione Episcopi respectu consecrationis sac-
erdotis. Sed eadem est ratio de alijs, et multò maior, quia ma-
ior connexio est inter reliquas partes unius ordinis quam inter
Episcopatum et sacerdotium. Acolytus verbi gratia per
primam materiam et formam accipit characterem ad vnum
munus accendendi lumina in ecclesia, qui per secundam ma-
teriam extenditur ad alterum munus ministrandi aquam, et
vinum respectu Eucharistiæ. hæc autem extensio fit per nu-
mum modum realem, de nouo productum in characterè præce-
denti.

Aperitur declaratur in subdiaconatu; in quo diximus
primam materiam esse vasa vacua respectu Eucharistiæ; et
ita in hac prima parte ordinationis imprimitur character
subdiaconatus respectu sui primæ functionis. Sed diximus
etiam

etiam secundam materiam, scilicet additionem libri Epistola-
rum esse essentialem, et cum sua forma constituere novum par-
tem ordinationis, et sacramenti. In hac ergo secunda
parte sacramenti extenditur primus character per novum
modum realem superadditum ad altum, ex officio legendi
vel cantandi Epistolam in missa. Sic in diacono prius cha-
racter imprimitur in prima parte ordinationis, scilicet
manus impositione Episcopi. In secunda, scilicet in tradi-
tione libri Evangeliorum cum sua forma, extenditur idem
character per novum modum realem, de novo impletum,
quo diaconus designatur ad novum altum, et manus cantandi
Evangelium ex officio. Tandem hoc certissimum est in
Sacerdotio. In quo prima ordinatio imprimat characterem, quo
possit consecrari Eucharistiam. Secunda vero ordinatio, scilicet
manus impositio ultima, extendit eundem characterem
per novum realem illi impletum, qui modus necessario,
et essentialiter exigat characterem sacerdotis, extendit ne-
quam, ad novum altum absolventi ac remittenti peccata in
sacramento penitentia, et extreme unctionis. Itaque essentia
et natura huius characteris primo respicit consecrationem
Eucharistiae. Sed secundarie per novum modum intra eandem
speciem, ac numerum respicit sacramentum penitentiae, et
unctionis, et alia, ergo est purum mysticum.

Tertio dicendum est, idem esse iudicium de characteris Episco-
pali respectu characteris sacerdotis. non ergo addit novum cha-
racterem specie, vel numero distinctum, sed modum quendam
realem intra eandem speciem, et numerum characteris sacer-
dotalis, quo ultimo perficitur, et completur sic character sa-
cerdotis, ita ut sic consecratus iam sit constitutus in ratione
summi Sacerdotis. Sic videtur loqui Durandus ubi supra. Et
propterea Paludanus, qui quod 6. dicit, periculosum videri esse
vere quod in Episcopo non sit potestas spirituali consecratio-
nis, et ordinis alia, quam in sacerdote. Et statim q. 7. num.
16. et 17. dicit per consecrationem Episcopalem extendi cha-
racterem sacerdotis, tanquam per complementum, ac perfectio-
nem, ad ultimum, ac perfectissimum actus ordinis. Et immerito
Mairus q. 1. reiicit sane sententiam leui argumento. Si Episcopi,
inquit, consecratio est verum sacramentum ordinis, necessario
addit novum characterem. Si autem non est sacramentum ordi-
nis, nihil addit. Respondet enim Paludanus, addere quidem
novum aliquid reale, sed non realiter distinctum, neque sepa-
rabile a primo characteris. Sic etiam loquitur Henricus
quod lib. 10. cap. 7. num. 1. et 2. Imo etiam tandem Domi-
nicus Sotus, et Sylvester ubi supra, quod scilicet fiat exten-
sio eiusdem characteris.

Suaver tom. 5. disputa. 31. sect. 1. n. 53. dicit characte-
rem Episcopalem, si quis est, non differre a sacerdotali, sed essen-
tialiter eum includere. et promittit se de hoc dicendum
tom. 6. Dubitari tamen non debet characterem Episco-
palem esse quid reale, ut constat ex dictis contra pri-
mam sententiam. Sic etiam loqui videtur Supplement. d. 27.
q. unica art. 3. Dub. 9. quamvis Tubio 6. inclinet in hoc
quod cha-

quod characteres essent omnino distincti, etiam specie. Dub.
vero q. apertè dicit ideo non esse octo ordines in Salaga,
quia Episcopatus essentialiter includit sacerdotium, si s-
cut in sacerdotio potestas clauum potestatem ordinis. Et
Episcopatus potest dici sacerdotium consummatum.

Hec sententia probatur necessariò ex dictis, quia con-
secratio Episcopi est verum sacramentum ordinis, imprimens
characterem realem contra primam sententiam. nam ta-
men imprimunt characterem distinctum, et separabilem aca-
racterem sacerdotij, contra secundam, et tertiam sententi-
am. Restat igitur, vt id, quod addit Episcopatus caracte-
ri sacerdotali, sit aliquid intra eandem speciem, et nume-
rum, scilicet summam perfectionem, et complementum cha-
racteris sacerdotalis.

Si quærat, quid sit iste modus realis? Respondetur non
posse aliter intelligi, vel explicari, quam similitudini-
ne sumpta ex modis qualitatum naturalium, et super-
naturalium, quantum ad intensionem, et extensionem,
verbi gratia habituum. Est enim intensio modus qui-
dam realis, et perfectio adueniens qualitati intra
eandem speciem, et numerum, sine quo tamen modo
ipsa qualitas seuera et concipi, et esse potest. Sed me-
tus explicatur extensione habituum ad nouos abus,
Sic enim modus characteris est per modum extensio-
nis, non intensionis. Sicut ergo habitus iam genitus
circa primam demonstrationem, seu conclusionem, per
nouos abus demonstrationum circa alias conclusiones,
seuera extenditur per modum realem nouum, superaddi-
tum intra eandem speciem; qui modus esse non potest
sine natura et essentia habitus precedentis. e contra ve-
rò habitus solet fieri, et esse, et tempore præcedere sine
tali modo, potest enim esse habitus genitus circa pri-
mum conclusionem, quum sit adhuc mediatio et facultas
circa posteriores conclusiones.

Sic igitur character sacerdotialis primo imprimitur
ut qualitas quedam, et potestas ordinata ad hoc munus,
scilicet Eucharistiæ consecrandæ. Secundo per impositio-
nem manuum Episcopi, ut per nouam ordinationem,
et verum sacramentum ordinis, extenditur per modum
quendam realem de nouo productum, ac impletum ei-
dem indiuidua qualitati intra eandem speciem, ac nume-
rum, extenditur inquam ad nouum abum, scilicet ad
ministranda alia sacramenta, scilicet poenitentia, et
vndionis. Tertio tandem per consecrationem, et ordina-
tionem Episcopi idem character, per nouum sacramentum
ordinis, recipit nouum quendam modum realem intra
eandem speciem characteris sacerdotalis, quo iam ma-
net sic character omnino perfectus, completus, ac consum-
matus, et extenditur ad munera præcipua, ac suprema,
scilicet ad abus Pontificales, nempe ad administranda
et conferenda ex officio ac potestate sacramenta, etiam
confi

confirmationis, et ordinis. Nulla igitur et maior diffi-
cultas in intelligendo hoc modo reali extensionis in
charactere, quam in modo illo habituum scientia, vel
artis, aut aliarum qualitatum.

Quarta dubitatio.

An character ordinis solum referatur ad sa-
cramentum eucharistiae?

Prima sententia est, quam douisse videtur diuus Tho-
mas in 4. d. 24. q. 3. ar. 2. q. 2. scilicet potestatem
conficiendi, vel ministrandi alia sacra menta praeter
eucharistiam, non esse characterem ordinis. Supplementum
tamen etiam ubi supra dub. illo. q. videtur distingere po-
testatem clauem a potestate et characterem ordinis. Et plerique
alii videntur ita loqui sacramentum ordinis semper necesse-
sario producere suum effectum in ordine ad eucharisti-
am conficiendam, vel ministrandam in eius celebratione.

Dicendum tamen est non omnem characterem impositum
per sacramentum ordinis referri ad solam eucharistiam.
Hoc necessario sequitur ex dictis. quia modi illi superadditi
per nouas illas ordinationes, pertinent ad naturam charac-
teris impositi per sacramentum ordinis, neque tamen illi
referuntur ad solam eucharistiam. Imo aliqui illorum re-
ferunt eundem characterem ad alia sacramenta, vt con-
stat in modo superaddito characteri sacerdotali per manu-
um impositionem, per quam imprimitur nouus modus ac po-
testas ad sacramentum poenitentiae, et extreme unctionis.
Et in modo superaddito toti huic characteri sacerdotali
per ordinationem Episcopi, per quem idem characterem
tenet, tanquam per nouam potestatem, et modum rea-
lem, ad sacramenta confirmationis, et ordinis ministran-
da. Sunt autem omnes isti modi, ac potestates, effectus
impositi per sacramentum ordinis.

Et hanc sententiam non obscure docet diuus Thomas
3. p. q. 63. art. 6. explicans enim sacramenta impu-
mentia characterem, dicit characterem ordinis se habere
ut potentiam actuam in sacramentis, nempe quia
per hunc characterem homines deputantur ad sacramenta
ministranda, sicut per characterem baptismi ad sacra-
menta recipienda. ubi vniuersae traditionem, et admistra-
tionem omnium sacramentorum, dicit pertinere ad
~~hunc~~ characterem sacramenti ordinis. Quo quodam
modo corrigi modum, quo solent fuerat in 4. Sed
neque ibi negauit potestatem conferendi alia sacra-
menta esse a sacramento ordinis. Sed quamuis non omnino
defendi possit doctrina ibi tradita; nam aperte docet
et videtur ordinationem, seu promotionem Episcopi ad
aliam hierarchiam non esse sacramentum ordinis. quod
tamen correxit in 3. part. loco citato, et alij loci supra
citatis, dum addiximus ordinationem, seu consecrationem
Episcopi esse verum sacramentum, conferens gratiam, et
imprimens characterem. Supplementum etiam ex parte
fateatur

fatatur Episcopum consecrari per sacramentum ordinis, et impositione manuum addi novum characterem permanentem ad ordinem. Et ita Dub. illo. 9. dicit S. P. S. h. d. in nocte cena fuisse ordinatus quasi semisacerdos.

Secundo sequitur ex dictis, in his ordinationibus partiali, sicut, sicut reuera imprimitur character, et modus realis, ita etiam infundi gratiam, vel augeri, quia est verum sacramentum, et cum partiali sacramento convenit sua partiali gratia. neque ulla est ratio, quare non conferatur nova gratia per novum sacramentum; maxime cum possit prima pars ordinationis esse sine secunda, et sepe sit multo ante tempore. Sic in Tridentino dicitur in ordinatione sacerdotis per impositionem manuum, et verba, dari spiritum sanctum, qui certe non datur sine gratia sanctificante. Maxime hoc certum videtur in ordinatione Episcopi, que tam solennis est, et tanto post tempore esse solet post ordinationem sacerdotis.

Tertio sequitur ex dictis saltem non videri constantem et verum id, quod plerique dicunt circa hunc effectum characteris, cum scilicet in ordinatione solum imprimi, in eo signo visibile, et actu, quo ordinatus deputatur ad precipuum actum sui ordinis, et non in aliquo alio. Sic loquitur Nicolaus, d. 24. ar. 4. q. 3. Bondu. ar. 4. q. 4. h. ar. 9. 1. Sylvest. ver. T. ord. 27. q. 4. et. s. Oppositum igitur verum est, et constat ex dictis in hac quest. et supra. q. 1. ar. 4. per varias dubitationes. scilicet in qua: hinc parte ordinationis esse rationem sacramenti, adeo etiam imprimi characterem, aut modum novum realem, ut ex plerisque diximus in hac questione, cum Palud. d. 24. q. 7. n. 16. Et forte Nicolaus, Bernardus, et reliqui qui loquuntur de prima substantia characteris, secunda in primis in prima parte ordinationis, quae deputatur ordinatus ad precipuum actum, neque tamen non debet quod postea non imprimatur character, quia imprimitur novus modus pertinet ad eandem substantiam, et naturam characteris. Et hoc in omnibus dictis est certum. Sed de fide ex Tridentino in sacerdotio; et in Episcopatu respectu sacerdotis.

Tandem quarto, et ultimo bene advertit Henricus cap. 10. num. 1. et 2. per optionem probabiliter reipso non suppleri defectum materiae, et formae simpliciter necessariae. Nam si contentus verbi gratia calicis, et s. p. sic et simpliciter necessariis, aut certa materia in certo ordine, si quid forte velm quatur materiae, et formae iterandum est ad eodem Episcopo, ut servetur unitas ministerii. Et si dubium sit an aliquid ex omnis sit substantiale, care peti debet, saltem sub conditione. Si autem prius Episcopus post consecrationem sacerdotis movit ante manuum impositionem, debet ab alio suppleri hoc secunda potest, quae est necessaria ad integritatem sacerdotis, vel eadem die ad vespeream, vel alio quo liceat ordinare. Et hoc necessario advertenda sunt, quia sacerdos si non sit rite ordinatus, neque suscipiam conficit, neque vere absoluit etiam

etiam in articulo morat, licet ipse, et populus possint in
vincibili ignorantia excusari. Si igitur ordinandus, aut alius,
adveniat, non vult ab Episcopo tradi materiam, et
proferri verba, deo monere debet Episcopus, ut re-
petat, et suppleat omnia necessaria. Quod etiam adven-
tit sa verba [ordol n. 11].

Inter affectus sacramenti ordinis enumerat Henricus
quod cap. 14. celibatum, et cap. 15. immunitatem sale-
siasticam. Sed hac potius pertinere videntur ad annexa
ordinis. de quibus dicemus infra quoad. Ultima. Hac
de hac questione.

Quaestio tertia.

De Ministro sacramenti Ordinis.

in duobus articulos divisa.

Articulus primus. Utrum solus Episcopus sic
ordinavit minister suiis sacramenti?

Conclusio est affirmans.

Prima dubitatio

Ancepsum sit solum Episcopum sive ministrum
ordinarium sacramenti ordinis.

Pars negans videtur suaderi, primo, quia in ordinatione Sa-
cerdotis non solum Episcopus, sed et alij sacerdotes manus
imponunt. manus autem impositio videtur essentialiter per-
tinere ad sacramentum ordinis. Secundo, quia et sub-
diacono datur ab Archidiacono Utricolus cum aqua, et crapa-
manile cum manutergio. Ab eodem archidiacono datur etiam
aolytus, Utricolus utraque, et candelabrum. ergo in suis ordi-
nationibus non solum Episcopus est minister. Tertio, quia
sunt ordinis et potestatis non possunt committi alicui non
sacerdoti talem ordinem, ac potestatem. sed conferre saltem
ordinem minorum committitur mulier non Episcopi, ut Presby-
teri Cardinalibus, et abbatibus, conferre igitur ordinem
non pertinet ad solum Episcopum, sed et ad alios ex pote-
state, et ordine. Quarto, quia cui convenit munus
principale, convenit et accessorium. sed sacramentum ordi-
nis principale munus habet circa Sacramentum consecran-
dam, Reliqua sunt accessoria. Cui ergo convenit ex po-
testate consecrare Sacramentum, scilicet sacerdoti, con-
venit et ordinem conferre. Quanto minus plerum-
que sacerdoti super diaconum, quam unus Episcopus
super alterum Episcopum. sed unus Episcopus potest
consecrare alterum. ergo et sacerdos potest ordina-
re diaconum. Imo et sacerdotem.

Haeretici nostri temporis, futores, Calvi nus, Ke-
nitius, et alij errant in hoc, sicut in alijs multis. Dicunt
enim potestatem deputandi ministros non pertinere
ad aliquem ordinem, vel characterem spirituales, sed
ad multitudinem fidelium, id est ad ipsam Rempub. Chris-
tiana

stianam, licet executio suius potestatis Episcopo committatur ad confusio nem vitandam. Sic dicunt ministros sine consensu populi ordinator, non esse veros ministros, Ideo neq[ue] Sceleriam Romanam Sabere ministros, sapientimos, quid non exigit consensum populi ad eorum designationem. Intra hunc ergo errorem potestas deputandi ministros propter committi currit sacerdoti, mo et laico, sicut et assignare ministeria, et presafuras, et carteraloca dicunt pertinere ad ciuiles magistratus.

Dicendum tamen est, ministerium ordinarium sacramenti ordinis esse solum Episcopum. Hoc docet d. Tho. in 4. d. 25. q. 1. art. 1. Ricar. arc. 1. q. 1. Bonau. art. 1. q. 1. Palud. q. 1. Argenti. q. 1. Supplem. q. 1. Durand. q. 1. Sotus. q. 1. art. 1. Valencia disput. 9. q. 7. punct. 2. Henrriquez lib. 11. cap. 7. n. 2. et cap. 23. n. 1. Petrus Sotus lect. 2. et s. de ordine. Syluester ver.ordo 37 s. 1. Omnes summissa ver.ordo. et constat ex consilio tridentini. et presertim ex Tridenti. sess. 27. cap. 4. ubi de fide docetur, Episcopos, qui in Apostolorum locum succedunt, ad hierarchicum ordinem precipue pertinere, et potestatem esse, ut dicit Paulus Act. 20. ab spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, et Presbyteris superiores esse, et sacramentum confirmationis conferre, et ministros Ecclesie ordinare. Et hoc idem definitur can. 7. et sane potestatem conferendi Sac. sacramenta confirmationis, et ordinis non esse Episcopis, cum Presbyteris communem. Vbi etiam contra hereticos definitur ordinem ab Episcopis collatum sine populi, vel potestatis secularis consensu, aut vocatione irritos non esse; Sed etiam qui non sunt ab Ecclesiastica, et canonica potestate, ordinarunt, et missi, sed aliunde veniunt, non esse legitimos verbi Dei, et sacramentorum ministros. Hoc idem habetur ex concilio Constantiensi. Vbi tota ordinatio omnium ordinum tribuitur Episcopo.

Secundo idem constat ex Dionysio de Ecclesiastica Hierarchia cap. 2. et s. ubi Pontifici tribuit munus ordinandi, et Clemense etiam, et Anacleto. et habet Gratianus in decreto per plura distinctional. dist. 11. 13. 63. et 65. Et habetur etiam ex scriptura. Act. 6. et 8. 13. 14. et 20. et 1. ad Timoth. 4. et 5. et 2. ad Timoth. 1. Vbi semper impositio manuum tribuitur Apostoli, vel Episcopis eorum successoribus, qui etiam aliquando nominantur Presbyteri, ut supra diximus, et Ioan. nel Apostolus de missis Episcopis vocat presbyterum. Sic Titus, et Timotheus ordinati fuerunt a Paulo Act. 16. et 2. ad Timoth. 1. Sic etiam olim Leuit. 2. Aaron, et filii eius fuerunt consecrati a Moyse, tanquam sacerdotes, ac Pontifice Moysen enim fuisse sacerdotem, et Pontificem constat ex psal. 98. [Moyse] et Aaron in sacrosanctis eunt] et ibi notat Augustinus, et Psal. lib. 3. de vita Moysi, Hieronymus lib. 1. contra Iovinianum. Epistolanius Seresi. 75. Leo magnus epist. 88. Hieronymus item

item in epistola ad Euagrium, qui omnes docent conclusio-
nem predictam.

Tertio, quia Letto, et successoribus eius, data est potestas regendi
dioclesiam, et vocandi, ac eligendi ministros, et omnibus Episco-
pis cuius in sua diocesi, tanquam successoribus Apostolorum,
Matth. 16. Tibi dabo claves regni caelorum, et quodcumque ligaveris
super terra, et cetera. et Jo. an. 20. (Tasce
oues meas) et Matth. 18. omnibus Apostolis, et Joan. 20.
[Sicut misit me pater, ita ego mitto vos] id est cum potestate
se mittendi alios. et constat non exigi consensum populi,
neque Christi eum expectauit. Et ad Hebr. 5. legitimus mi-
nister est qui vocatur a Deo, tanquam Aaron. ille autem
fuit electus a Deo per solum Moysen, sicut etiam Apostoli, et
discipuli a solo Christo.

Quarto, quia et olim, et et nunc plerique, missi sunt a Pon-
tificibus ut Episcopi diuersarum nationum, absque consensu
illarum, sic Dionysius a Paulo Apostolo ordinatus fuit Gal-
liarum Episcopus, Duffridus et Eleutherius ab ipso Dionysio, sicut
mentitur ad Hilarium Episcopus Indorum, teste Ruffino lib.
20. cap. 9. Augustinus Anglorum Episcopus a Gregorio ma-
gno. Bonifacius ad Germaniam a Gregorio secundo.

Quinto, electionem ad sacerdotium a turba, vel multitudine
populi fieri prohibetur in concilio Laodiceno can. 13. et
in 7. synodo can. 3. et in 3. synodo can. 22. Et constat plu-
ra accidisse incommoda tempore, quo ex concisione, vel ex
permissione populi ius habuit eligendi pastores, ut constat
ex Crisostomo lib. 3. de sacerdotio, et ex Augustino epist.
110. et epist. 225. et notauit Latimerus in Acta Aposto-
tract. 10. circa electionem Matthiae. Hinc Valentinianus
Imperator recusauit electionem Episcopi Mediolanen. quic-
quid autem sit de electione, aut uocatione ministrorum apo-
stolorum, certum est ordinationem nunquam fuisse factam, neque
fieri potuisse nisi ab Episcopis rite ordinatis.

Sexto ratione firmant di. Thomae, Ricardus, et alij, quia
ordines in ecclesia, se habent velut castrorum acies ordi-
natae. Potestas uero Episcopi respectu inferiorum, se habet
ut potestas principis in exercitu, seu ut prudentia Politi-
ca, quae respicit bonum commune, respectu artium, et uirtu-
tum inferiorum, quae respicit ut bonum speciale. Et ut dicit
Aristot. 1. Ethic. ad Politicam pertinet ponere legem in se-
uoribus; et in exercitu ad principem pertinet adscribere milites,
et multo magis eligere duces. Sic igitur ad Episcopum perti-
net et sacramentum confirmationis, quo signantur milites
Christi, et multo magis sacramentum ordinis, quo debentur
duces sicut milites. Unde etiam ad Episcopum perti-
net benedictio virginum, quae figuram gerunt ecclesiae,
cuius cura praecipue committitur Episcopo; conseruat etiam
uasa, et altaria, et benedicit uestes, quibus ornantur uasa
sacra, et altaria. Tandem constat sacra munera ordinis, et
ordinandi ad hunc pertinere ad characterem ordinis supremi,
ad quem tanquam ad perfectissimum pertinet quasi generare
alios

mul in sua natura, et essentia includit potestatem consecrandi, id est
 characterem sacerdotalem, et ei superaddit complementum, ac
 perfectionem, scilicet characterem, seu potestatem Episcopi paleam,
 confirmandi scilicet, et ordinandi. Solutio vero illa dicitur
 me hunc videtur habere sensum, quod sacramentum Sacramen-
 tis in se sit maius, non tamen habeat virtutem actuam, qui
 det potestatem aliquam, et dignitatem ad aliquid speciale munus,
 seu officium; sacramentum vero ordinis habet huiusmodi virtu-
 tem actuam, qua imprimet characterem, qui etiam sit virtus
 activa, et potestatis ad aliquid munus, et officium. Et ita abue,
 et secundum quod sacramentum ordinis est maius.

Ad quantum respondetur cum dicitur Thoma, Donauentura,
 et alijs ad communicandam alteri potestatem, quam quis ha-
 bet, non sufficere solam propinquitatem, aut similitudinem
 duorum potestatum; non enim acoluthus potest ordinare aco-
 lythum, vel diaconus diaconum, vel diaconus subdiaconum, aut
 sacerdos diaconum: sed exigi complementum potestatis. Exem-
 plum est facile in naturalibus, infans enim similior est infan-
 ti, aut puer puero, quam vir adultis, non tamen ideo potest
 infans, aut puer, generare infantem, vel puerum, sicut vir.
 Episcopus omnes ordines inferiori Episcopi, quia non habent
 perfectionem, et complementum in officijs hierarchicis, sed
 solum Episcopus, qui est summus hierarchia, ideo sacerdos non
 potest ordinare diaconos etc.

Multa obijciunt Sacerdotes. Primo id s. ad Timoth. 4.
 ubi dicitur ordinatus per impositionem manuum pres-
 byterij, quia si a presbyteris. Respondetur cum Doffen ar.
 13. Quando Jasper ait. 17. et plerumque alijs, per Presbyte-
 ros intelligi Episcopos, non simpliciter sacerdotales.

Secundo ex Augustino tract. 124. in Joan. quod Petrus in
 persona Ecclesie clausus accepit, quasi dicat vice multitu-
 dines. Respondetur Augustinum solum velle quod Petrus
 presbiter fuerit toti Ecclesie, et clausus accepit in commu-
 nem Ecclesie utilitatem, non quod potestatis fuerit tunc, vel
 postea sit in multitudinem. Sic etiam Prelatus vocatur mi-
 nister Ecclesie, non quasi subditi, sed quia habent potesta-
 tem et ministerium, seu functionem talem manerum, et la-
 borant in Ecclesie utilitatem. Sic etiam Christus venit mi-
 nistrare, id est laborare in utilitatem Ecclesie.

Tertio obijciunt id Matt. 7. [cauere a falsis prophe-
 tis] quasi ad populum pertineat id iudicare. Respondeatur
 fideles ex doctrina aliorum, qui sunt veri, ac legitimi Pastores,
 et prophete, posse cauere a falsis, et ex operibus etiam, ac
 reuerentis eos dignosci. modo tamen non sequi institutionem
 verorum prophetarum pertinere ad populum.

Quarto ad cor. 1. tota Ecclesia elegit Mattiam, et Bar-
 nabam. Respondetur cum Salmeron ibi tract. 12. et Valen-
 tia sic, ex Cyrillo, et alijs, id ita factum fuisse conuentione
 Petri ad vitandam viam, forte etiam precepto Christi aut
 reuelatione speciali. Et quamuis electio in Appellatione fuit
 ex consensu multitudinis, ordinatio tamen eius facta fuit ab
 Episcopo

Episcopis. Conueniunt alij eo loco Act. 1. nullum inde colligi
nisi diuinum, aut naturale, quo populus gaudeat in elec-
tione ministeriorum, et quamuis aliquibus nationes, aut po-
puli in sabant patribus, vel etiam priuatis, aut Prin-
cipal, quo vocare, et presentare possunt ad digni-
tates, vel Praefecturas, et beneficia, mo ad sedes Episcopales,
id tamen solum sabant concessione Ecclesiae; neq; rata
ac firma est electio, nisi firmata auctoritate Ecclesiae, et Pa-
strom eius, et quamuis electio valida esset, ordinatio tamen
semper fit ab Episcopis, et a nullis alijs, saltem ex officio.

Quinto, Actor. 14. Sacerdotes ordinati, et consecrati dicuntur,
iuxta textum Graecum, per manuum extensionem, quae apud
Graecos erat signum suffragij. Respondetur primo, licet demul-
cita factum, non sequitur id esse ex iure diuino, cum alibi
aliter sit factum. Secundo illa suffragia possunt intelligi
non fuisse omnium, sed Apostolorum, vel Episcoporum. Tertio
illa manuum extensio, graeco [Χειροτονία] ordinatio missae
cramentum significat cap. illo. 14. quamuis eadem vox
cap. 13. dubium sit, an ordinationem significat, an solum de-
precationem, seu orationem ad ministerium praedicationis
et utriusq; sententia probata habet auctores. Et ultimam
de impositione manuum deprecatoria, sequuntur aliqui re-
centiores post Caietanum, licet Saluator, et alij alteram
teneant de ordinationis impositione.

sexto, Cyprianus lib. 1. Episto. 4. populo tribuit electio-
nem ministeriorum. Respondetur cum non loqui de ordina-
tione, mo neq; de suffragio, aut traditione iurisdictionis, sed
de testamento, quo digni vel indigni probantur. Sic Paulus
absumendos ad diaconatum, et Episcopatum, vult testimo-
nium habere bonum apud populum, et idem sabetur
in Pontificali Romano sicut in concilio Carthagini. 4. et
Tridentino. In plerisque etiam agitur loquitur agitur de pre-
sentatione, et postulatione quae fieri debeat a populo,
et sabentur plura capita in decreto dist. 23. 24. 62. 63.
et 2. q. 1. Sic Leo magnus epist. 39. Et vbi constat ad
suetudine manare apud aliquos Principes circa Episcopatus,
et populos quibusdam respectu novorum Praefectorum, et
beneficiatorum.

Secunda dubitatio.

Utrum Episcopi haeretici, et degradati possint
ordines conferre?

Prima sententia est dicentium haereticos Episcopos posse qui-
dem conferre ordines de facto, et facere verum sacramentum,
quandiu ab Ecclesia tolerantur, non tamen si iam praesens sunt,
id est declarati ab Ecclesia, vel etiam degradati. Quam sen-
tentiam probabilem putat Ricardus. 4. d. 25. art. 1. q. 3. et
de degradato probabiliorem Scotus q. 2. ar. 3. quod non possit
verum facere sacramentum. et Almain. d. 24. q. 1. si postest
Episcopalis non sit ex obprobrio, sed ex iurisdictione dependens
a summo Pontifice, nec enim tollitur omnino per degradationem.

Secunda

Secunda sententia dicit Episcopos, quantumlibet praecipos, et de gradatos habere potestatem alios ordinandi, si eam antea habuerunt in Ecclesia; Episcopos tamen ab eis ordinatos non habere hanc potestatem alios ordinandi. Sed hoc merito reijcit diuus Thomas cum Magister, quia si promoti in Ecclesia retinent suam potestatem, certe exequendo illam, veram efficiunt consecrationem, et conferunt potestatem, quam ipsi habent.

Tertia sententia dicit, non solum est verum conferre sacramentum, sed etiam effectum gratiae. Sed hanc reijcit Magister, et diuus Thomas, et fere omnes dist. 25. et multi Tractatus de excommunicatione vel eo amittit ipso, quod quis communicat cum excommunicato, et praecipio, in receptione sacramenti, peccat mortaliter, et fictus accedit, et gratiam consequi non potest, nisi forte recipiat baptismum in articulo necessitatis.

Dicendum tamen est, Sacerdotes, licet sint degradati, si alios sint rite ordinati Episcopi, vera quidem conferre sacramenta, quantum ad substantiam, et effectum characteris, si habeant intentionem Ecclesiae; gratiam tamen non conferre, non quidem quia sacramentum sit inefficax, sed quia suscipiens non est dignus, nempe quia contra preceptum Ecclesiae communicat cum excommunicato, vel degradato. Ita docet Magister dist. 25. Thomaus q. 1. ar. 2. Bonae. ar. 1. q. 2. Albertus art. 1. Duran. q. 1. art. 1. Argentina q. vnic. art. 2. conc. 1. et 2. Paluda. q. 1. ad 3. Supplam. q. 1. Sotus, q. 1. art. 1. Valensia disput. 9. q. 9. puncto. 2. Petrus Socus lect. 5. de ordine. Sylva: iter Toledo Tit. 9. 6. Angelus, et alij omnes verbo [ordo] Henricus lib. 10. cap. 21. Nauar. cap. 27.

Primum patet est certa, quia hoc sacramentum solum pendet ex potestate conferentis et intentione, et ex capacitate suscipientis, scilicet quantum ad substantiam, et valorem sacramenti, et effectum characteris, quantum ad gratiam vero pendet ex digna ac debita dispositione suscipientis. Alia tamen est ratio de sacramento poenitentiae, quod praeter characterem in ministro exigit etiam potestatem iurisdictionis, sine qua non conficitur verum sacramentum, et ita excommunicati, et degradati de facto non conferunt veram absolutionem, nisi forte in articulo mortis, ut suo loco dici solet.

Secundo contra primam sententiam conveniunt fere omnes, D. Thomaus, Durandus, Paludanus, Capreolus, et alij, quod potestas data cum aliqua consecratione nunquam deletur, si aut altere, et essentia sua per manent conservata. Cum ergo potestas etiam Episcopatus detur cum aliqua consecratione, manet semper indelebita. In quavatione diuus Thomas, et alij eo melius revidentur, ut dicant consecrationem Episcopi esse de iure tantum summo, deo tamen non tolli etiam in degradatis, quia manet integra res consecrata. sic enim contingit in calice, altari, et similibus. Contra hanc tamen rationem sic intellectam facile dici posset. Si id penderet ex iure tantum Ecclesiae, seu summo, posse etiam eadem manente re consecrata, tolli eius consecrationem. Sicut aliquando ablatum est ab Ecclesia, at dispensatum totum, etiam solenne; sicut et contra bellum excommunicati, et alia censura. Sic etiam auferri potest iurisdictio, verbi gratia Archiepiscopi supra Episcopum, aut Episcopi in suis subditis per de-

ficio

fitionem, et degradationem; mo. et per excommunicationem, aut suspensionem, saltem impeditur executio.

Non igitur est Sac. ment. diu. Thoma et aliorum, qui profe. enim docent in Sac. materia Episcopatum non solum esse de iure Summo. no; sed etiam diuino esse superiorum sacerdotio, et Sabere superman, atq. excellentem potestatem in abut. Hierarchico. Ita ex dicit. 25. q. 1. ar. 1. et 2. et loci supra citati. q. 1. ar. 1. et 2. art. 12. Sum. epimus de ordine Episcopatus. Et conueniunt fere omnes Theologi, ut merito Supplem. d. 24. q. unica. ar. 3. dub. 9. in fine dixerit, inter Theologos questionem illam an Episcopus sit ordo, et sacramentum, forte magna ex parte non esse de re, sed tantum de nomine; quia tandem omnes concedere videntur per conservationem Episcopi conferri potestatem in delictum, et gratiam. Ratio igitur praedicta debet intelligi per quandam analogiam, ita ut consecratio Episcopi sit diuina, et omnino in delictum; benedictio vero, et consecratio altaris, altaris, et vestium, sit tantum Saecularia, et humana potestatis per quandam decantiam, et quasi ex consequentia iuris naturalis, maneat in delictum; licet quandoque non manet in segra; eo quod vel semel consecrata in cultum diuinum, non debeat iterum reddi pro profana, nisi forte ex urgente aliqua causa.

Sunt qui dicunt, ^{etiam} minores ordines, licet non sint sacramenta, posse conferri ab Episcopo excommunicato, vel degradato, quia zelus ob omnia probabilis noluit eos irritare. Sed sic potius constat eos vera esse sacramenta, quia Sabere nec vult, nec potest eos irritare. Et qui dem, si posset, irritum redderet, quicquid sit a praesens, et degradatis.

Tertia dubitatio.

An Episcopus necessario debeat Sabere ipse omnem ordinem, quem confert?

Prima sententia est affirmans, quam tenet Bonau. in 4. d. 25. art. 1. q. 1. Syluester ordo. 2. 7. n. 1. et ordo 3. 7. n. 1. Henricus cap. 20. lib. 10. n. 3. Et quidem in iure ita videtur Sabere, ut ordinatus per saltum, non Sabere executionem superioris ordinis, quem suscepit, donec suscipiat inferiorem, quem non Sabere.

Bicendum est hanc sententiam esse veram, et intelligendam de iure, et de digna executione potestatis Episcopalis, aut alterius suscepti ordinis. Et de hoc sic dubio loquuntur praedicti auctores, quia scilicet recte, et digne, ac licite conferat quolibet ordinem, nempe quia ordinatus per saltum non potest in susceptis ministrare, qui prius suscipiat inferiorem non susceptum, ex cap. [Soliditudo] 52. d. 1. et de clau. vel sal. p. mo. 7. cap. 1. Et in hoc nulla videtur esse ratio quare Episcopus ordinatus per saltum prohibeatur conferre praeter eum quem non Sabere. ut dicit Syluester ex Ray. et alij, verbo [ordo 2.] num. 1. quia ibidem fatetur non debere exequi suum officium ante suspensionem ordinis praeter missam cum Hostiensis, etiam quantum ad ordinem quem suscepit. Si autem loquatur de

collatione ordinum de facto. Episcopus ordinatus per saltum non minus conferet ordinem, quem non habet, quam quem habet, modo sit rite ordinatus sacerdos, et Episcopus. Ratio est, quia potestas Episcopalis est summa, et altissima omnium ordinum. Et ut dixit Epiphanius contra Aezium, Sarasi 75. Episcoporum ordo latrum generator est, Latres enim generat Sacerdotes. certum autem est posse quempiam ordinari sacerdotem per saltum, id est quum diaconus sit, vel subdiaconus, aut minoribus initiatus, ut dicemus infra suo loco. Unde etiam fit, ut possit ordinari Episcopus ~~per~~ inferioribus rite ordinatus.

Si autem generalis, qua sit poena eorum, qui ordinantur ab Episcopo, qui non possit ordinare. Respondent plerique eum qui ordinatur ab Episcopo excommunicato, interdicto, suspensio, simoniaci, schismatici, haeretici, deposito, vel degradato, esse irregularem; quia tibi Episcopus licet ex auctoritate habeat, et conferat, non potest conferre executionem ordinis, quem non habet. Hinc dicit Navar. cap. 27. num. 241. Valencia q. 2. pun. 2. Sa verbo Irregularitas ex ordine num. 4. Et colligunt ex. 1. q. 1. cap. [Gratiam] et cap. [Statutum] 1. et 2. Addit tamen Navarrus, ut incurratur haec irregularitas, aut alia censura, debere Episcopum esse denunciatum, iuxta capitulum [Ad evitanda scandala] sit cum ignorante denunciationem dispensat Episcopus. Excusat etiam metus iustus.

Sua vero ~~hinc~~ 5. disputat. 42. sect. 3. cap. 9. dicit sic ordinatum non proprie manere irregularem, neque etiam non dicitur ab Episcopo irregulari, quia non invenitur in iure tibi irregularitas. Sed solum manere suspensum ab executione ordinis, quia Episcopus irregularis, aut suspensus non potest conferre executionem, quam non habet. Et de hac suspensione dixerat, disputa. 76. sect. 1. cap. 12. sed tere omnes conueniunt non solum esse ab executione suspensum, sed ad aliud suscipiendos inhabilem. Ita dabet etiam Syluester Ver. Irregularitas q. 7. quamvis capita, qua refero, non satis id explicant. ut capitulum [Gratiam] 1. q. 1. et capitulum [Daibertum] 1. q. 7. et duo capita [Statutum] 1. q. 1. non de Irregularitate loquuntur, sed solum de suspensione alterum illorum. sed [de ordinati ab Episcopo, qui renuntiavit] cap. 1. is qui sciens ter ordinem maiorem suscepit ab eo, videtur non solum suspensus, sed et irregularis ad suscipiendos. Et quidem merito videtur admittenda haec irregularitas, cum in aliquis casibus non ita indignis, atque est iste suscipiendi ordinem a praesens, et haeretici denunciatis, incurratur irregularitas in iure. ut si quis suspensus, nisi nuptret, aut exerceat ordinem, non igitur est facile ad hoc commune sententia recedendum. Hic erat dicendum de ministro consecrationis Episcopi. id autem melius fiet post doctrinam articuli sequentis.

Articulus secundus

An simplex sacerdos possit esse iurisper ordinum
ex commissione?

Conclusio: simplex sacerdos potest conferre aliquos ordines, non tamen

Tertia sententia, consuevit, et minore, et subdiaconatum posse committi simpliciter sacerdoti. Ita tenet Henricus 1us lib. 1° de sacramentis in genere. cap. 26. num. 5° et lib. 10. de ordine cap. 7. num. 2° et cap. 23. num. 1° et 2°, et refert de uarru. lib. 3. variarum cap. 10. num. 3°. Eandem inquit Emanuel Rodriguez to. 1° questionum regularium q. 13. art. 3. ob privilegium Cisterciensium, de quo infra, cum etiam meminit Victoria in summa num. 226. Inquit etiam Navar. Sanc. sententiam, licet non omnis exprimat lib. 5° consiliorum. tit. 38. consil. 13.

Quarta sententia est dicentium omnes ordines etiam sacros, præter Episcopatum posse conferri a simpliciter sacerdoti te ex commissione Pontificis. In hanc inclinat Angolus ver. Cordo 27 num. 2. Innocent. in cap. 4. de consuetud. num. 4°. Et saltem quoad subdiaconatum, et diaconatum, tenet Supplem. Gebuelli in 4. d. 25. quæst. 1. ar. 3. conc. 2. negat tamen de sacerdotio. Primum, et præcipuum fundam. mentum est, quia olim coepiscopi conferbant sibi subdiaconatum, et constat ex consilio Anagnino can. 13. hoc Antiquæ no. can. 10. ex Meddensi can. 44. Et coepiscopi non ceperunt esse Episcopi, ut constat ex Damaso epist. 4.

Secundum, quia olim abbates Cistercienses conferbant omnes ordines præter sacerdotium, etiam diaconatum, privilegio sibi concessa ab Innocen. 3. et habetur inter eorum privilegia. num. 118. Et Victoria refert in summa min. 226. se vidisse hanc bullam Niverni cum suis concessam. Noverit etiam ubi supra eam refert. Et Simplicius Rodriguez locum istum, et in hunc privilegium de bullarum refert hanc bullam de falsatione. Nam, et Patet illud etiam et fuisse refert, haberiq. in ipsa summa supra.

Tertio præbetur etiam de sacerdotio, quia can. 10. consilij Antiodesentis conceditur coepiscopis, ut possint ordinare leborol. excoisitas, et subdiaconos, et aditus, si presbyteros vero, nec diaconos pudent ordinare, præter auctoritate Episcopum cui ipse coepiscopus cum possessione subdiaconatus et alia consuetudine subiecti fuerit consuetudine episcopi. I. quo aperte significatur, aut consuetudine, id est, consensu et voluntate Episcopi posse eos ordinare, etiam diaconos, et presbyteros. Erant autem coepiscopi tantum simpliciter sacerdoti.

Quarto confirmatur, quia in consilio Florentino conceditur posse simpliciter sacerdotem de ordine, etiam ex commissione Pontificis, minore, et confirmatione, sicut etiam Innocent. 3. in 2. d. 2. q. 1. et per omnes antiquos dicunt minore ordines esse sacramenta. Si autem sacramenta sunt, de eorum summo potest esse institutio, et non ab inferiori. Vatis, quare potest ex commissione posse conferri minore ordines, quam minore ordinis et sacerdoti.

Dicendum tamen, ut etiam istam consuevit, et minore ordines, posse committi simpliciter sacerdoti, non minore. Hoc probabile, non est, nisi de ordine præter dicitur constet de quibus habemus nihil et certum. Hanc nostram Leukentiam docent

docent omnes antiqui Theologi. D. Thoma in 4° dist. 7. q. 3.
art. 1. q. 3. et dist. 28. q. 1. art. 1. ad 3°. Theod. arch. l. 1. p. 1.
Pala. q. 1. art. 2. Duran. q. 1. Caprea. dist. 7. q. 2. art. 3. Sylve.
ster ver. [Ordo. 3.] q. 7. Valencia, est sequitur de potestate
q. 9. q. 2. q. 2. Et quod ordinal sacerdos non possit
committi simplici sacerdoti, conveniunt deano, et Adria-
norum tamen negant de minoribus. Huius etiam senten-
tia videtur esse Louer. i. lib. variarum. ubi supra. Et
fere omnes in hac sententia dicunt, minores licet sint
sacramenta posse committi simplici sacerdoti, non tamen
maiores. Ratio dicitur de hinc, Ricardi Palaem, Caprea,
et aliorum est, quia Papa habet plenitudinem potestatis
Pontificali, ex qua potest committere etiam non Episcopo ea
que pertinent ad Episcopalem dignitatem, modo illa non sit
sacro proxima et immediata ordinem ad verum corpus
Christi. Maiores autem ordines habent immediatum ordi-
nem, et ministerium erga Eucharistiam, non minores.

In hac ratione commentum etiam satis. neque sane sen-
tentiam sequitur, ex eo solum quod potest. Minores ordines
non esse sacramenta, sed etiam si sunt sacramenta, quia
non habent immediatum ministerium erga Eucharistiam.
Et eodem modo loquitur de confirmatione, atque de minori-
bus ordinibus, sicut reliqui summi auctores citati in hac sen-
tentia, prout Adrianus, et Maiores. confirmatio autem
a quoque collata sacramentum est. si militer etiam mi-
noribus, et in eodem sensu loquitur Durandus, licet minores sint
sacramenta. Et tam de confirmatione, quoniam de minoribus
traditur in concilio Florentino. Unde prima sententia est
omnino improbabilis, que id negat.

Precipua difficultas est de ordinibus sacris et maioribus,
quare committi non possunt simplici sacerdoti. Respondet
tunc rationem nobis precipuam esse rationem, et per se in Eccl.
vix. Sacramentum prout proprie nobis, manifestat ministerium
Christi. Itaque quod nunquam fit in Ecclesia, neque
fieri posse videtur. Cuius ergo minores, et confirmatio ali-
quando, ex commissione Pontificali, conferuntur a non Episco-
pi, maiores nunquam, signum est, valde probabile non
esse facultatem concessam a Christo, ut ab alio, quam ab
Episcopo conferantur. Quod autem hoc sit prout et
nulla alia sit admittenda, videtur colligi ex Florentino, ubi
conceditur posse simplicem sacerdotem ex commissione Ponti-
ficis conferre minores, eorumque ita negare videtur posse
conferre maiores. Et expresso Tridentinum sessio. 23.
cap. 3. dicit a potest proprio Episcopi conferri ordines ma-
iores, et cap. 16. ne abbas, aut alij exempti, cuiquam, qui
regulariter subditus non sit, conferant vel mino-
res ordines conferre possint. quo excludit abbas, a
collatione ordinum maiorum etiam regere subditorum,
et infra addit, non obstantibus quibusvis privilegiis etc.
quod etiam dixerat cap. 5. Desertur etiam Sixtus V.
anno 1587. 25° Julij confirmasse privilegia ordi-
nis Cistercij, quatenus sunt in vni, et decretis concilij

Trident

Tridentini non aduersantur. Ex qua doctrina concilij, et
 Sixti Pontificis, colligi videtur, nisi Sancta Religio alius ma-
 tuat) non esse certum, neq; firmum illud privilegium Cister-
 ciacensium. Et enim ex commissione Pontificis possent con-
 ferri ordines maiores, sicut minores, nulla videtur esse
 ratio, quare ita prosideretur abbatiis conferre maiores
 ordines, cum etiam committatur sacramentum confir-
 mationis simplicii sacerdoti, nullum enim esset incommodum
 in hoc quod abbas saltem suos subditos ordinarent etiam
 maioribus ordinibus. Hac stabiliscitur magis ex soluta-
 ne argumentorum.

Ad primum de Coepiscopis dicemus. Dubitatio ne sequen-
 ti, est fuisse vere episcopus, licet alij aliter senserint.
 Ad secundum respondetur, privilegium illud Cisterci-
 ensium non videtur certum. De maior loco citato referent
 illud ex quibusdam, dicit secundum diuum Thomam, et
 alios non esse admitterendum, et ipse negat aperte non posse
 a Romano Pontifice concedi tale privilegium. Neq; mi-
 rum, quia maior negat, sicut Adrianus, etiam de sacran-
 to confirmationis, et de maioribus. Quidam tamen, ut re-
 fert Emanuel Rodriguez exponunt illud privilegium, ut
 quilibet episcopus possit ex facultate ordinaria ordinare
 monachos in ipsorum monasterijs. Et in hoc sensu forte di-
 citur in Tridentino: cap. illo. eos abbates, aut alios exem-
 ptos, vel collegia, vel capitula quorumcumq; etiam cathedra-
 licum, non debere literatim dispensari aliquibus clericalis se-
 cularibus, ut ab alijs ordinentur, concedere, sed eorum omni-
 um ordinationem ad episcopos pertinere, intra quorum
 diocesis finel existant, non obstantibus quibuslibet privilegij
 exemptionibus, etc. Olim autem forte etiam secularibus
 minor conferre poterant, maxime si subditi essent, et lit-
 ras dispensationis ad maiores ordines ab alijs suscipiendos.
 Et quidam hoc colligunt ex cap. [cum contingat] de etate
 et qualitate ordinis et 69. dist. cap. 1. et ex 7. synodo Can. 14.
 Sylvester autem verba vda. 3. Inq. 2. solum intelligit de
 proprijs monachis. Unde certe restrictum est quodvis huius-
 modi privilegium per Tridentinum cap. illo. 10. et in extim
 v. iam citatum.

Sed obijci potest, ad huc ex iure communi subdigionatum
 posse a non episcopo conferri, cap. 1. de ordinat. ab episco-
 po, qui venundavit episcopatum, quia ordines usq; ad subdia-
 conatum, dicitur ibi, a non episcopi quandoq; conferri. Neq; op-
 detur cum glossa ibi partitam [usque] hinc exclusivae.
 et colligatur, quia, inferius distinguntur ordines sacri
 a minoribus, et quibus antea dictum fuerat in eodem capi-
 te.

Ad tertium dicendum est sicubi ad primum.
 Ad rationem vltimam constas, licet o maius ordines sint
 sacramenta, ad huc discrimen esse ex institutione Christi,
 qua vobis patet ex traditione, usu, et praxi Ecclesie. Et
 ex doctrina grauiorum Theologorum. Unde etiam confirma-
 tio collata a simplici sacerdote abq; commissione Ponti-
 ficis

fuit non est verum sacramentum. Ex communi opinione vero et va-
tum, et validum. Si ergo ratio est diversa inter maiores, et
minores, ex ipsa institutione Christi. Ita dicitur merito di-
cit verbo [ordo. 3.] quest. 7. sententiam Anselmi, et Sano cen-
tij esse contra praxim Calixti, et Sano praxim quae inter
pretam iuris diuini.

Secunda dubitatio.

Utrum olim Coepiscopi fuerint veri Episcopi.

Prima sententia est negans, dicentium solum esse fuisse sim-
pliciter sacerdotes, vicarios Episcoporum, non consecratos Epis-
copos. Hanc tenet Henricus 8. lib. 10. cap. 23. et ideo
supra dicebat subdiaconatum posse conferri a simpliciter
sacerdote, quia solebat conferri a laicis coepi, et refert
multos. Calista. opusc. de modo tradendi ordinem, et in apo-
logia de potestate Papae cap. 9. Victoriam ubi supra.
Medema. in 4. q. 40. Castro. verbo ordinatio, fuit Beller-
minum. lib. de ordine cap. 7. et alios.

Probat autem Coepiscopum plane non fuisse Episco-
pum, ex concilio Nicensi. 1. cap. 8. ex concilio Regensi.
cap. 3. Hispalensi. 2. cap. 7. Ayala de traditionibus
3. par. tit. de ordine considerat. 4. Democran. lib. 3. de
sacris. cap. 21. Sotol. verbo [Coepiscopi] Praecipue
vero ex Damasco epist. 2. et 4. qui ita in dicitur loqui,
ut dicat est non esse Episcopos. Secundo quia so-
lum ex permissione, et commissione ordinabant, ut con-
stat ex concilio Antiocheno cap. 10. ex Anagyrenis cap.
12. Hispalensi. 2. can. 7. hoc epist. 36. Joen. 3. ad Episco-
pos Germaniae. cap. si. Debus. 3. q. 1.

Tertio qui a solum erant quasi iudicatores ad 72. disci-
pularum, qui non fuerunt Episcopi. ut constat ex concilio
Neo-caesariensi. can. 13. Damasco epist. 4. et ex cap.
Coepiscopos. 63. dist. ex Leone Papa epist. 36.

Secunda sententia distinguit Coepiscopos, quosdam fuisse
veros Episcopos, et alios potuisse ordinari subdiaconos,
vel sacerdotes, et de his loqui Damascum Praeam epist.
4. Dum est negat esse Episcopos. Ita sentit Cardinalis
Bellarminus. lib. 1. Contro. generali. lib. de Clericis
cap. Et libro 2. lib. unico de sacramento ordinis. cap. 7.
apertè de subdiaconatu. Fundamenta utriusque partem
solum sumpta sunt ex praedictis concilio Antiocheno, ubi
videntur plura esse Episcopi, ut dicuntur. et ex epistola
4. Damasci, ubi aperte negantur dicendi Episcopi. quod
est fundamentum primae sententiae. In quam sunt qui
hoc tempore certa fide consentiant.

Dicendum tamen est Coepiscopos antiquè omnes
fuisse reipsa Episcopos consecratos, quantum ad potestatem
ordinis, licet quantum ad iurisdictionem. et usum, arctam
Sabent

Tract. 7. in Acta Apo-
stolorum. 8. 8. Neque
vero titulari quod in
climat Castro verbo
[Episcopos] et sequitur

nec aliquid eis licere
in sceleris, nisi quantum
eis conceditur a legi-
tis Episcopis, qui eodem
et regem inter quos
in ecclesijs obtinent.
Ordinati sunt autem
(inquit) chorepiscopi
propter pauperum car-
itatem, qui in agris et
villis consistunt, ne
eis solatium confirma-
tionis deesset, quod
quo ad officium et po-
tatem confirmari
di sunt veri Episcopi.
Et addit. [Dicitur] sunt
autem chorepiscopi
quia de clero sunt
sacerdotum; si autem
a solo Episcopo crean-
tis cui adiacent, ordi-
nantur, sicut presby-
teri. 7. Ecce nova ordi-
natio supra sacerdoti-
um, ergo quod ordi-
nari possunt veni Episcopi
si. et ab uno tantum
ordinantur, idem
subdit, nullus in sola
Episcopi auctoritate
creatur ordinatus.

Solutio. tum ex se, tum ex conatio Zoletano. 4. cap.
13. ubi taliter consecratur quam a tribus, et cum Metro-
politani licentia; cum ordinatis subiectis suis adepti sono-
rii penulo subiacent. 7. quod significatur suspensio po-
tatis adepti ab executione. Sic loquuntur conatum
Nicensi. Hisspalense, et Rhegense et aperit Dam-
sus, ut satis conuincat.

Ad secundum, quia non nisi ex commissione ordina-
bant, et confirmabant, sequitur est non fuisse Episcopi-
pro ample iurisdictionis, quia tamen sac. functio-
uel potestatem poterant ex commissione Episcoporum,
ut modo titularet, necessarios sequitur eos fuisse ve-
re Episcopos quo ad potestatem ordinis, seu clauis.
Vt, quia alioquin necessaria fuisset commissio summi Ponti-
ficis. Et certe caput illud. 10. concilij Antiocheni, quod
a quibusdam nobis opponitur, ut precipuum fundamen-
tum prima sententia, manifeste et aduersus ipsam tum
sub verba iam citata, tum etiam, quia ibi dicitur chore-
piscopi potuisse ordinare etiam diaconos, et sacerdo-
tes, ex voluntate tantum, et consensu Episcopi. In
nulla autem sententia simplex sacerdos potest ex vlla
commissione etiam Romani Pontificis ordinare diaco-
nos, et sacerdotes, neque subdiaconos in probabili sen-
tentia antiquorum Theologorum. Nisi vero ordine,
et sacramentum confirmationis solum conferre potest
ex facultate et commissione Romani Pontificis, non
aliorum Episcoporum, ut tradunt Theologi, et attes-
tatur ex conatio Florentino.

Ad tertium respondetur Chorepiscopos dici successores
vel septuaginta discipulorum, quoad potestatem iurisdi-
ctionis tantum, nam et multos discipulorum fuisse Episcopi-
pro ordinator ab Apostolo, credibile est, ut de Simone
filio Cleopse, Episcopo, et monye, ut agitur multi non
de postulo tempore Apostolorum fuerunt Episcopi conse-
crati, licet absent successor septuaginta discipulorum,
sicut nobis plerumque probabilia sunt ob fundamenta
adducta.

Tertia dubitatio huc reiecta,

Quis sit minister consecrationis Episcopi?

Iuxta ea quae supra retulimus ex Innocentio, et Pa-
normitano in caput. 4. de consuetudine, si auctor vel dice-
re tenentur posse simplicem sacerdotem esse ministrum
etiam proprium ordinationis, et consecrationis Episcopi,
quia dicunt, ut refert. supplem. dist. 24. quast. unica.
art. 3. dub. 6. otium simplicem sacerdotem fuisse ministrum
omnium sacramentorum etiam in primis clauis
etiam, nempe quia putabant nullum esse discipulum
ordinis inter Episcopum, et simplicem sacerdotem. In

quam

in caput. 4. de
consecratione ubi di-
citur, simplicem pres-
byterum qui in Constan-
tino poli confirmatus
veneram tantum sa-
cramentum conferre
sunt veni tate, et effe-
ctus. Rationem reddit
gloria, quia alioquin de
negatione Pontificis
no. 95. dist. cap. per-
neyd. 7. presbyteri et
ordines ministrant in
te, ex concessione
videlicet Gregorii, et
speciali indulgentia
ad tempus, quod autem
non liceat, constat
ex Innocentio, de conse-
cratio. dist. 4. cap. pres-
byteri.

Et de Marco, et Luca
Suzani alibi, qui ne-
runt discipuli, et Episcopi.

quod faciat Episcopum, quo procul significat concilium nullam fuisse substantiam sacramenti, nam aliq[ui]s reue-
ra faceret Episcopum.

Sunt, ex Joanne tertio Epist. vna. ubi docet ex omnibus concilijs colligi non esse Episcopum, qui minus, quem a tribus ordinatur Episcopul, et ideo. Et bene Episcopos non esse vere Episcopos.

Sexto, ratione, quia si non essent ad essentiam sacra-
menti necessarij tres, non deberent omnia materia, et
formam applicare, sed unus tantum, et alij duo solum
assistere ad solemnitatem. At omnia tres imponunt ma-
nus, et proferunt verba. Accipe spiritum sanctum. et
go omnia sunt necessarij, et essentia alter ministrum.

Dicendum tamen est, solum ex precepto Ecclesia,
et non essentialiter exigit tres. sic tenet Palud. tract.
de potestate Ecclesia, quibus refertur et sequitur. Maior in

art. 2. q. 3. §. Contra secundam conclusionem ve-
fert etiam Durandus, et Antonius 3. par. tit. 14.

cap. 16. §. 9. Sylvester verbis consecrationis. Principia
Heminger et cetera lib. 2. cap. 1. n. 3. Postea manifesti-
tatem in necessitate dispensatione, et defacto dispensatione

Gregorium primum, quod dicitur Sylvester, et alij ex
Paladano. Ita tenent S. lib. 2. de iusticia. q. 1.

art. 3. Bellarmus lib. 1. de Clericis cap. 7. et 15. Tabie.
verbo Episcopul §. 9. Annulla. Consecratio num. 2.

Innumeri etiam. Panau. 2. 2. 8. art. 1. q. 1. ad 1. m. dup.
dicit non omnes presbyteros, sed seniores, qui manus

imponent benedicere, aut consecrare, vel dare potesta-
tem. Supplementum etiam dist. 24. q. 2. unica. art. 2. sub.

8. licet non satis expresse, tamen probabile, putat cum
alijs. Tertium solum fuisse ad omnia ordinatum Episcopum,

ad ipso reliquos, promissum habere. Iohanni, secundo Joannem,
et ad sic scribit Jacobum Alax. et quod. tres is neu-

gant ex institutione tantum Ecclesia. Inuit etiam
Valencia disputat. q. 9. §. 3. pariter 2. dum dicit tres esse

necessarij ut licite fiat ordinatio Episcopi, quasi ad volo-
ntem, et substantiam sacramenti. non sicut est necessa-

24. Probatur quod modo ex lib. 3. Constitutio Clementis cap.
27. ubi si non Caracensius dicit, Episcopum ordinandum

esse adus aut, vel tubus, igitur iam saltem non videntur
necessarij tres. Et addit, quod si necessitas cogent

ab uno ordinari, afferatur decretum commissio nis plu-
rium Episcoporum. Ex qualicet potest argui pro opposi-
ta sententia, quod saltem requiratur commissio plu-
rium, quasi omnes sint necessarij de iure ad maius,

non de iure colligitur nostra sententia, quod si unus solum
potest committi ordinatio, non sunt de gloria plural.

Pro. addit ibi Apollolus, quod si ordinatur ab uno tan-
tum absq[ue] commissione plurium, vterq[ue] deponatur, quo
certe

x et dist. 25. q. 1. ubi
ca. art. 2. cor. 1.
vniuersi dicit omnes
si dicit posse a quom
Episcopo confectis et
non excipit illum,
negi dicit plurali
q. ad conferendum
ordinem Episcopatus.

certè significatur factum tenere, suspendi tamen, vel de
nomi utriusq. Satis tamen difficile est quod ille arbitri
tiones snt Apostolorum, tum ob alia argumenta, tum ma
xime, quia singule constitutiones diuersa singulis tri
buntur Apostolis, et non omnibus.

Secundo quia diuis Petrus solus ordinauit Clementem
et Iacobum, Epis copos, ut referatur lib. 3. Itinerarij alle
mente, et videtur colligi ex lib. 3. Constitutio. cap. 20.
et lib. 4. cap. 33. Et confirmatur, quia J. Gregorius ma
gnus dicitur commisisse ut in Anglia ab vno solo conse
craretur Episcopus, modo haberet commissionem a pluri
bus Episcopis, quæ conditio inuenitur, quasi requisita,
in pluribus concilijs, ut infra.

Tertio, quia solus etiam Paulus videtur ordinasse
Timotheum. 2. ad Timoth. 1. t. ut resuscitet gratiam, quæ
in ta est, per impositionem manuum mearum. Hoc bene
adducit Thaur, mo et illud. 1. ad Timoth. 5. 4. (notare
gligere gratiam, quæ data est per impositionem manuum
presbyteri;) et representat gloriam marginantem, quæ
dicitur presbyteri, pro presbyterorum, quia potius inquit,
reperignat textui, quam eum explicet. Certè diuis Tho
mas ibi lect. 3. Satis ad Soc. mlti tutum, notat vnam lite
ram legere [presbyteri] alteram [presbyterij] quia for
te (inquit) tunc non erant plures Episcopi, qui conuere
rent ad consecrandum Episcopum; licet iuxta alteram
literam explicet de multitudine Episcoporum, qui manus
imponerant. Sed aduertit ibi diuis Thome, licet plures
conuerrant, vngentem precipuum; et consecrantem esse
vnum. Et ita possunt exponi quotquot per Presbyte
rium intelligunt multitudinem Episcoporum concurrenti
um ad consecrationem Episcopi. In quam sententiam re
fert multos Henrri quos cap. 7. num. 1. Chrysostomum,
Geophylatum, Bedonotum, Cecumenium, et alios, qui
omnes ferè nihil aliud dicunt, nisi per Presbyteros ibi in
telligi Episcopos, quia non ordinabant Timotheum pres
byteri, sed Episcopi, quasi iam Sac solemnitas plurium
sit ex antiqua consuetudine, et praxi Ecclesiæ, iam
a tempore Apostolorum; non tamen quasi omnes sint
de necessitate sacramenti.

Et confirmatur, quia in Pontificali Romano in ritu
consecrationis Episcopi aperte distinguitur vnus Episco
pus consecrator, a reliquis duobus assistentibus. Alij
tamen illum locum Pauli aliter explicant, per Presby
terium intelligunt Sacrdotium, quasi dicat per im
positionem manuum sacerdotij, sic Henricus VIII. An
selmus, [per impositionem] accepit Presbyterium,
vel Sacrdotium, vel Episcopatum] Sic etiam Taper art.
17. initio, [per impositionem manuum sacerdotij etc.] Pleriq[ue]
legunt

legunt [Presbyteri] id est ipsius Pauli senioris, ut Herue,
 idi: Et non longe abest Concilium Tridentinum. *cap. 14.*
cap. 3. de sancta unctione, ubi loquimur videtur intelli-
 gere non de ista consecratione Episcoporum, sed sicut
 non meminit, sed de ordinatione omnium Sacerdotum,
 qua constituuntur nisi penitentia, et extrema un-
 ctione. Sicut ibi licet intelligat de consecratione
 Dionysii in Episcopum; tamen per presbyterium intelli-
 git officium presbyterorum, vel sacerdotum, quo, inquit,
 significatur non esse in positionem communem humana-
 manus, sed sacra, et sacerdotalis officij. licet concedat
 in plurali dici, forte ad significandum concursum plu-
 rium.

Confirmatur secundo, quia sic idem Paulus ordinavit
 Dionysium Episcopum Gallia; Dionysium Paphlagonum, et
 Eleutherium. Et lib. 7. Constitutio Apostolicarum. cap.
 27. dicitur quodvis a Petro Antiochia ordinatus, cui
 successit Ignatius a Paulo ordinatus. Ubi dicitur Ananiam
 Alexandria Episcopum a Marco Evangelista ordinatus, cui
 successit Abitius a Luca Evangelista ordinatus. et Linus
 Romanae Ecclesiae Episcopum a Paulo ordinatus,
 secundo Clemente a Petro, et sic alij ab alijs.

X In concil. Arauz, no
 6. 21. Si duo Episcopi
 Episcopum unicum, auctoritate
 damnatis, unus enim
 Ecclesiae, qui videri potest
 est, substitutus, et alij
 per in alteris de iudi-
 cato ordine, si volun-
 tarius duo fecerint,
 et ipsi damnabuntur,
 quo casu, si quis sunt
 antiquitate iudicata
 sententur. Constat
 vere manere consecra-
 tum ad usque, tantum
 cum in alteris locum
 substituitur.

Tertio probatur ex concilio Carthagen. 2. can. 12.
 et Carthagen. 3. can. 39. et Carthagen. 4. cap. 1. ubi post exa-
 minationem Episcopi consecrandi dicitur cum consensu
 clericorum, et laicorum, et conventu Episcoporum totius
 Provinciae, maxime Metropolitanorum, auctoritate, vel
 presentia ordinatur Episcopus. Vbi certe presentia Episcoporum
 non ad substantiam sacramenti, sed ad solam solennitatem. Constat ap-
 te quia in Carthagen. 4. cap. 2. ritus ordinationis est,
 ut in Pontificali Romano, ut duo Episcopi ponant, et tene-
 ant codicem Evangelium super caput, et ~~ordinem~~ ordi-
 nandi, et uno super eum fundente benedictionem, reliqui
 omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput eius tan-
 gent. Vbi nihil videtur benedictionem, et formam essentia-
 lem ad unum tantum consecratorem pertinere, licet ve-
 ligi etiam omnes, quotquot adsunt, imponant manus.

Et in hoc eodem sensu in concilio Antiocheno cap. 19.
 et in Bracaren. sub Martino Papa cap. 8. et in pleniss.
 alijs, ut Hispalensi 2. cap. 7. et in Segisiensi cap. 3.
 prohibetur Episcopi ordinatio sine synodo, et presentia
 Metropolitanorum, et dicitur melius esse, si simul adsint omnes
 Episcopi Provinciae, quod si non possunt, saltem per lite-
 ras consensus mittant, et alibi nihil valeat ordina-
 tio, et iuxta aliam traditionem, Nulla sit, aut nullus
 viret habitura. Vbi nulla dicitur ordinatio etc. non quia
 dem quoad substantiam sacramenti, quia ad hanc etiam
 in prima sententia sufficientes tres Episcopi, ad huc si-
 ne consensu aliorum, solum ergo et nulla ordinatio quoad
 executionem, quia suspenditur ordinatus.

Confirmatur ex concilio Antiocheno cap. 22. ubi dicitur
 [Signum]

Si quis episcopus adeat aliquam civitatem, et absq[ue] licentia episcopi ordinet diaconos, et sacerdotes, infirma est, et irrita ordinatio. Vbi certum est in omni ordinatione sacerdotis, vel diaconi a quovis episcopo etiam sacretico, non esse irritam quoad substantiam, sed tantum quoad executionem ordinis. *Idem cap. 23.* dicitur. *Neliceat episcopus alcerum per se successorem constituere etiam in fine vita. Et si fiat irrita et constitutio, quia non debet aliter fieri quam cum synodo, et iudicio episcoporum.* In omnibus ergo decretis potius videtur validam esse quoad substantiam, consecrationem episcopi etiam ab uno, irritam tamen esse quoad executionem nisi fiat a tribus, et cum consensu omnium. *Constabant sac magis ex solutione argumentorum.*

Idem confirmatur sac sententia ex dictis dubitat. procedenti ex Rabano Maguro lib. 1. mltitu. clerico. c. 5. quod a solo episcopo potest ordinari chor. episcopus, nam alii sac id est, dixerunt autem chor. episcopus esse veros episcopus quoad ordinem.

Ad primum diximus quid ibi significet nomen Presbyterij, et licet demum a tempore etiam Apostolorum convenisse plures episcopos, id tamen non erat, neq[ue] unquam fuit de necessitate sacramenti, cum aliquis ordinaverit Petrus, alios solus Paulus, et alioqui reliqui Apostoli, qui soli migraverunt in remotissimas Provincias, ut Mattheus, et Thomas, in Aethiopiā, et Indiam, scilicet in Persiam, alij in Scythiam, non potuerunt in illis regionibus consecrare episcopos. quod per se patet quam inprobabile sit, cum Ecclesia ibi fundata sine episcopis regi, et conservari non posset. Solum igitur est de solemnitate. Et certe in his accidentalibus videtur circumstantia, quod sint tres, vel unus, ut ex ea solum irrita sit substantia sacramenti. *Canon rego. 1. Apostolorum loquitur tantum de solemnitate. non de necessitate sacramenti.*

Ad secundum respondetur Jacobum Alphaei cum reliquis omnibus Apostolis immediate a Christo domino fuisse ordinatum episcopum, iuxta probabilis sententiam, et praetraditam, et bene advertit Maior ubi supra. Illud ergo dictum Anacleti intelligendum est de electione eius in certum locum, et cathedram, scilicet in Italiam Hierosolymitanam, sac ergo electio fuit facta a tribus, vel ab omnibus, aut plerisque Apostolis. Et sine sumpta consuetudine iam etiam ordinatio episcopi, ut solemnior sit, fit a tribus, aut pluribus. Et hoc dicit licet fieri necessitante domino, scilicet quia Apostoli sac instituerunt iuxta doctrinam, et spiritum domini. Et eundem etiam dicitur sic ordo, aut consecratio esse a Petro, quia illi data fuit gubernatio universalis Ecclesiae. Confirmatur, quia ex eodem Amico in illa epistola, et habetur dist. 66. cap. Archiepiscopus Archiepiscopi caput ab omnibus suis Provincie episcopis debet ordinari, ut qui omnibus praesens debet, ab omnibus eligatur, et ordinetur. Et si aliter presumpsum fuerit, viciū caret, et irrita est ordinatio. Vbi certum est hoc non intelligi de necessitate sacramenti, sed solum de solemnitate. Similiter igitur cum iuxta diversa tempora, et vult

Ecclēsia

Ecclesia, plura aut pauca vel dicuntur exigi ad consecratio-
nem Episcopi, id certe de solemnitate et intelligendum, non
de substantia, et necessitate sacramenti.

Ad tertium, Damasus, ut supra diximus, negat eos esse
vere Episcopos, quantum ad solemnitatem, et executionem
potestatis, non quantum ad substantiam sacramenti.

Ad quartum respondetur, ex eo potius confirmari so-
lennem sententiam. nam concilium Dilegiense coactum
fuit contra factum duorum Episcoporum, quorum unus
alterum ordinavit in Ecclesia Eoredunensi, absque praesentia trium, et sine auctoritate Metropolitani. Et de
hoc facto ibi dicitur, nihil in eo offendi, quod faceret
Episcopum, et ideo vacuanda esse ordinationem. Lo-
quuntur igitur illud concilium aperte de ordinatione,
quoad effectum executionis, quia dicitur vacuanda, ut
irrita. Et constat, ~~nam~~ cap. 3. Episcopo ordinato, et
quasi iuvenis erat, et suam culpam agnouerat, et Episco-
patus renunciauerat, conceditur ut moveat Eoredunensi
Episcopi, in unam parochiam iret, et Neoplytici confirmare re-
set in ea, et ante presbyteros offerre, et semper se ut
inferiorem Episcopo gerere, et presbytero superior rem.
Cum igitur illi concedatur, ut possit conferre sacramen-
tum confirmationis absque ulla licentia, et commissio-
ne Romani Pontificis, necessarius erat plus quam sim-
plex sacerdos, et vere Episcopus, quoad substantiam
ordinis.

Ad quintum Ioannes tertius eodem modo loquitur
ut Damasus, quem refert ex epist. 4. et sequitur eius
doctrinam, scilicet non esse Episcopum, qui nihil, quam
a tribus, et auctoritate etiam Metropolitani fuerit fa-
ctus Episcopus. Constat autem auctoritatem Metro-
politani non exigi ad substantiam sacramenti, sed solum
ad solemnitatem. Et ob defectum solemnitatis dicit Da-
masus, eos qui ab uno tantum, vel duobus, sunt ordina-
ti, nec nonnandos esse Episcopos, et si nomen non ha-
bent, neque officium habere, et rationem reddere quia
quicquid operantur, necesse est ut irritum fiat, quia quod
non habent, dare nequaquam possunt. quibus signifi-
cat eos nullam habere iurisdictionem, et suspensos esse
ab executione ordinum; et similiter ordinatos ab illis.
Et confirmatur, quia, ut diximus dubitat. 2. Da-
masus ibidem ex concilio Apsidiano, cap. 10. etiam de
Eoredunensi, qui erant ordinati a tribus, dicit eos non
esse vere Episcopos, quia erant ordinati in parua villa,
aut oppido, vel in modica ciuitate, aut sine loco prefi-
xo, sicut antea dixerat de ordinatis ab uno, Item etiam
dicit de ijs qui absolute ordinantur, absque ulla ciuitate,
vel loco prefixo. De his omnibus dicit [Neque Episcopi sunt,
neque esse possunt.] Constat autem hoc non posse intelli-
gi de substantia consecrationis, et sacramenti, quia nullus
dubitat consecratum a tribus, etiam sine loco certo, aut
sede

ade vere esse Episcopum, et solam ei deesse iurisdictionem.

Igitur in his omnibus locis, et in millibus, nulla dicitur ordinatio, vel ordinatus non esse Episcopus, quia reuera manet suspensus. Confirmatur hoc ex concilio Tolotano. 4.º cap. 18. ubi dicitur qui aliter consecratus fuerit, quam a tribus, et cum Metro politana licentia, cum ordinatribus suis adepti honoris periculis subiacent ubi poena imponitur suspensionis, scilicet honoris adepti, et potestatis quoad executionem. Item dicitur in concilio Hispalensi, et de genti.

Ad sextum respondetur, licet tres, vel plures imponant manus, solum unum esse consecratorem, qui solus benedicit, et consecrat, ut diximus ex Bonaventura, et duo Thoma. Unde valde probabile est, licet omnes dicant Accipe spiritum sanctum, a solo vno consecrari, maxime si ista non sit forma essentiali consecrationis Episcopi, sed alia, quae dicitur cum libro Evangelium, ut supra diximus ex Duriano, et tenet expressè Salmeron tract. 4.º in Acta, et est valde probabile, quia sequitur post unctionem capitis et manuum, et traditionem saculi, et annulus semper enim unctus in ordinatione, ut supra notavimus ex duo Thoma in hac materia, se habet veluti dispositio ad ordinem postea tradendum. Haec autem forma libri Evangelium, ab vno et solo consecratore profertur, licet assistentel iurant ad impositionem libri, et teneant. Et multa alia sunt a solo consecratore. Et ita solus ipse est minister essentialis. Et confirmatur quia iuxta Amiceum, ut supra, in ordinatione Archiepiscopi debent adesse omnes Episcopi Provinciae, et ab illis debet ordinari. Tunc autem non est credibile ab omnibus fieri essentialem ordinationem. Et in pluribus conciliis ad consecrationem cuiusvis Episcopi decretum erat adesse debere non solum tres, sed omnes Episcopos Provinciae cum Metropolitanano. Et in concilio Carthagini 3.º cap. 39. refertur duos Episcopos Numidia ordinare presumptisse alterum Episcopum, Ideo Honoratus, et Vivianus Episcopi ibi petierunt non nisi a duodecim celebrari ordinationem Episcopi. Aurelius vero respondet servandam esse formam antiquam, ut non minus, quam tres sufficiant. Et rationem reddit quia difficile est, ut omnes Provinciae, aut regionis Episcopi possint occurrere; facilius vero est parvitate nostra alios duos adungere vicinos. Si autem igitur reliqui praeter tres in nulla sententia sunt de necessitate sacramenti, ita neque tres in nobis, sed tantum unus, reliqui quotquot sunt tantum sunt de solennitate.

Secundo respondetur, licet forma essentialis esset illa sola Accipe spiritum sanctum, et omnes tres illam simul proferrerent, et reuera simul consecrarent, et conficerent sacramentum, adhuc sic numerus non esset de necessitate sacramenti, siue id fieret ex institutione Christi, siue ecclesiae, sed sufficeret unus, quod in textu alio notavit Sylvestrus verbo. [Consecratio. 1.] num. 1. Et potest exemplo ceteris et facili declarari.

declarari, sicut in ordinatione sacerdotum, licet omnes ordi-
nati simul consecrent decessariam cum Episcopo ordi-
nante, ob solemnitatem ordinationis, id tamen tunc ut ex
instituzione Christi, sive Ecclesie, non est de necessitate sa-
cramenti, quia quilibet per se habet integram, et suffi-
cientem potestatem ad conficiendum sacramentum, sicut
sunt nos valde probabilia, ac verisimilia.

Quarta dubitatio.

Utrum minister in ordinatione agat per modum
causae uniuersae.

Prima sententia est affirmans, quam docuisse videtur
diuus Thomas in 4. d. 24. q. 1. art. 1. q. 4. ad 1. dicens
hoc esse peculiare in sacramento ordinis, ut institutus
sit ad producendum similem effectum ad potestati, scilicet
dum quam dispensatur sacramentum. Unde inquit in
hoc est communicatio quasi uniuersa. Et ideo dicit for-
mam exprimi per modum imperatiui, nam in alijs sa-
cramentis tantum exprimitur aliquid ex parte diuina vis-
tibus, cui effectus sacramenti est imitatus. In ordine vero
per verbum imperatiui significatur quaedam auctoritas,
quamuis enim in Episcopo ordinante non sit auctoritas respec-
tu collationis sacramenti, et effectus; et tamen aliqua po-
testas, a qua deriuatur potestas collata ei, qui ordinatur.
Hoc idem dixerat Albertus mag. dist. 24. et solus sequi-
tur q. 1. art. 1. post. 1. conclu. qui omnes conueniunt, quod
in ceteris sacramentis intentio ministri sit suscipientem
quasi in salute Deo, in ordine vero intentio sit, ab imi-
tatione sibi, licet hoc ipsum faciat ut minister Dei,
et non potestate auctoritatis, vel excellentia, sed potestate
quasi instrumenti, et ministri.

Dicendum tamen est, ministrum in sacramento ordinis
non operari ut causam uniuersam. Neque oppositum docent
auctores citati, sed semper d. Thomas in 4. lib. sent. et
in 3. p. q. 64. art. 1. docet ministrum in sacramentis so-
lum esse causam instrumentalem gratiae et caritatis, et
cuius sit effectus, et solum Deum esse causam principa-
lem. Ex quo satis effacitor confirmatur nostra sententia
quam tradidimus 3. p. q. 13. et dum eginus de sacramen-
tis in genere. 3. p. q. ar. quid sacramenta non sint
causae physicae, sed tantum morale. Nam si potestas
ordinis Episcopi esset causa physica ordinationis aliorum,
nulla esset ratio, quare esset ab Episcopali, respectu
charakterum inferiorum esset causa instrumentalis, vel
enim esset causa uniuersa, et eiusdem speciei, ut respectu
alterius characteris Episcopalis, vel aequiuoca, et ordinis
superioris, ut respectu aliorum omnium inferiorum or-
dinum, et characterum. Et utroque modo esset causa prin-
cipalis.

quod ergo dicant illi auctores in hoc sacramento esse
communem causam, nempe quasi uniuersam, intelligendum est, eo
quod

quod suscipienti ordinem communicatur ab ordinante cha-
 racter, et potestas ordinis, quamvis non semper communica-
 tur character, et potestas eiusdem speciei, sed saltem in
 genere character ordinis, pertinent ad idem genus cum eo,
 qui est in ordinante, et cuius virtute derivatur character
 in ordinatum. Cum autem character inferiori sint di-
 versae speciei a characteri Episcopi, vel Presbyteri, a quo
 produuntur, non certe fuit ab ipso, tanquam a causa
 uniuoca. Imo licet sint eiusdem speciei, ut character Episco-
 pi ordinati, et ordinantis, imo et character Episcopi cum cha-
 ractere sacerdotali, adhuc character ordinantis non agit per
 modum cause uniuoca, quia non producit per modum cau-
 sae principalis, sed tantum instrumentalit. Non ergo lo-
 quitur d. Thomas de variatione uniuoca proprie, id est in spe-
 cie atomata. Et constat, quia Episcopus non confert charac-
 tere minorum ordinum, neque maiorum, per characterem
 Presbyteri, ut sic, sed solum per characterem Episcopalem,
 et modum proprium eius, superadditum characteri sacer-
 dotali.

Est tamen ratio uniuoca in genere, et late, et cum ana-
 logia quadam, ut supra diximus; quia sicut inferiores cha-
 racteres in ordinatis sunt potestates quaedam, in delibitatis ad
 operandum circa sacramenta. Ita etiam character ordi-
 nantis, est potestas quaedam ordinis, et in delibitatis, et actiua
 circa administrationem sacramentorum. Non tamen pro-
 ducit, ut causa physica, sed solum ut instrumentum motu-
 le. Ex quibus non obscure sequitur id, quod supra dixi-
 mus, adhuc ex doctrina d. Thomae m. q. ubi oppositum
 dixisse videbatur, scilicet potestatem Episcopalem ut sic,
 vere esse etiam characterem ordinis, cum quia necessarius
 concedendum est quasi connexum, consecrationem Episco-
 pi supra Presbyteratum, esse verum sacramentum,
 ut late supra probauimus.

Sed ad huc obijci potest contra illam rationem de
 forma Imperatiui, non ideo eam eo modo proferri, ut
 significetur si mihi potestas ei, quam habet ordinans,
 sed solum ut significetur certa, et determinata pote-
 stas, quam ordinans habet ad conferendam eam pos-
 tehabem, quam confert ordinato. Sunt qui ita dicunt,
 et combinant, quia etiam in forma baptismi Graeci utun-
 tur Imperatiuo modo. Et in sacramento penitentiiae va-
 lida est forma per modum Imperatiui, et si non sit
 licita.

Respondetur tamen communem esse, et
 optimam rationem Theologorum, ut merito sic in bap-
 tismo forma suiui sacramenti, quia in sacramento bap-
 tismi potest non esse character in baptizante, ut si bap-
 tizant sit infidelis, in penitentiis vero licet sit potestas, et
 character in absolvente, nullus tamen character communi-
 catur ipsi penitenti. In sacramento vero ordinis per eum
 modum

nudum imperatiui meriti, significatur & saluiter ordinis
nigra oblatio, et cum in ipsum deriuari a carnaliter ordi-
ni existente in ordinante.

Hic quari poterat, quando sit non solum valida, sed
etiam licita ordinatio ex parte ministri. Et quando ex illi-
cita ordinatione Episcopus incurrat poenam suspensionis
nis, vel impedimentum irregularitatis. Sed Sac. Facultas
sunt. et legi possunt apud Syluestrum [Ordo. 3.] q. 8. ex
iure arbitrio. Et apud Nauarrum cap. 22. num. 13. et
cap. 25. num. 69. et cap. 27. num. 241. ex iure etiam
novo concilij Tridentini. sess. 14. cap. 2. de reformatione,
ubi in ponitur specialis poena Episcopis titularibus, et
Sectis. 23. cap. 8. Vbi agitur de poena aliorum Episcopos:
num.

Quis etiam possit concedere literas dimissionis ad ordi-
nes, constat ex cap. Cum nullus. de tempo. ordm. in 6.
et ex Tridenti. sess. 7. cap. 10. de reformat. et sess. 23.
cap. 8. et 10. de reformat. Pri mo, possunt Episcopi
ordinarij oriundi ex sua diocesi, vel Sabentibus ibi
domicilium, vel beneficium, quo ratione pensionis solent
dari. Secundo iam ex privilegio omnnes Praelati,
vel Praepositi religionum. Tertio etiam Vicarij offi-
cialis Episcopi, quando Episcopus est in remotis parti-
bus, ut Sabetur cap. illo [Cum nullus] Remota autem
partes videtur intelligenda a bitio prudentis iuxta
locum et tempus distantiam. q. 1. ibi assignat,
si sit extra diocesim per duas, aut tres dietas. Sed adden-
dum videtur si non sit spet breuis reditus, et tempus
miser. Quarto potest Sacerdos dimissionis, seu Reueren-
dal concedere ~~potest~~ Capitulum sedevacante post an-
num, non ante, nisi quis beneficio Sacrosanctis recepto,
vel recipiendo, arbitrio sit, et alioqui imponitur poena
interdicti. Ita Sabetur in Tridentino loci citatis.

Ad quem vero pertineat electio ministrorum, dixi-
mus supra art. 1. Videndi sunt Rossensis art. 13. con-
tra Lutherum. Auardus art. 17. Valencia in Sac. dispu-
tat. q. 3. juncto. 1. Haec de hac questione.

Quaestio quarta.

De suscipientibus sacramentum ordinis.

Articulus primus.

Utrum sacramentum ordinis impediatur dese-
ctu naturae?

Conclusio est affirmandi. Verbi gratia sexus foemineus,
et pueritia, et omnia, quae tollunt usum rationis, im-
pediunt sacramentum ordinis.

Prima dubitatio

Prima dubitatio.

Utrum sexus foemineus impediatur sacramentum ordinis?

Error fuit Secreti corum, dicentium etiam foeminas posse ordi-
 nari. Sic errarunt Montani, ut refert Epiphanius Saresi 49.
 Priscilliani etiam, Quintilian, et Teputiani, qui omnes nomi-
 ne tantum videntur fuisse diversi; Imo fuerunt etiam dicti
 Cataphrygae. His tribuit hunc errorem glossa 27. q. 1. cap.
 [Diaconissam] Imo et alios catholicos videtur ibi referre di-
 centes, sendi monialem, si ordinetur, recipere Saraherem.
 Probatur primo sunt prophetae, ut constat 4. Regum.
 cap. 1. et Luca 2. Prophetae autem videntur esse maiores,
 quam sacerdotibus, quia sunt medij inter Deum, et sacerdo-
 tem, sicut sacerdos inter Deum, et populum. Secundo
 quia datur mulieribus prelatio, tum in veteri lege, De lbo:
 ra Judic. 4. et in nova Abbatisis. cur igitur non ordo, cum
 utriusque pertineat ad dignitatem. Tertio, quia potest
 ordinis est in anima, in qua non est sexus. Quarto quia
 in iure leguntur quaedam fuisse diaconissae, aliae sacerdo-
 tisse, quae sunt nomina ordinum. ut dist. 32. cap. mulie-
 ribus et 27. q. 1. cap. [Diaconissam] Quinto quia ad Galat.
 3. In christo Iesu non est masculus, neque foemina, id est
 in lege nova nullum debet esse discrimen.

Dicendum tamen est sexum virilem esse de necesse
 sacramenti ordinis, et per foemineum omnino impe-
 diri substantiam eius; et foemine si ordinetur non con-
 ferri gratiam, neque Saraherem. In hoc conveniunt
 omnes Theologi cum Magistro in 4. d. 25. D. Thomae
 q. 2. ar. 1. q. 1. Bonae. ar. 2. q. 3. Ricard. art. 4. q. 1.
 Scot. q. 2 Duran. q. 2. Paluda. q. 3. Supplem. q. 1. conc.
 9. Argenti. q. 1. art. 2. Almain. q. 2. Maior. d. 24. q. 1.
 s. circa hanc partem. Sotus dist. 25. q. 1. art. 2. Valen-
 tianus ad disputa. q. 9. 4. puncto. 1. Angel.ordo. 3. Sylvester
 ordo 4. 7. q. 1. et ver. foemina 7. 3. Vignery Insitu.
 cap. 16. s. 6. versu. 7. Bellarmi. lib. 1. de sacram. cap. 1.
 Henrriques lib. 10. cap. 16. n. 1. ubi refert Ledeznam,
 Castro, et alios.

Probatur primo, quia Paulus i. ad Timoth. 2. mulie-
 res docere in Ecclesia non permittit, neque dominari in
 viris; ordo autem et dominium dicit, et officium do-
 ctinae. Secundo, quia foemine non permittitur ton-
 sura i. Corin. 11. Turpe enim est si decalvetur; neque
 ergo eis conceduntur ordines. Tertio precipue, quia
 sacramentum est signum, et in iis, quae in sacramen-
 to aguntur, debet esse significatio propria tibi sacra-
 menti. Sic enim in extrema unctione exigitur, ut susci-
 pient sit infirmus, ut significatur quasi curatio in
 digno. Cum ergo sacramentum ordinis significet emi-
 nentiam gradus, et potestatem super alios, si delect, non

debit

debuit dari sexui femineo, quia femina statum subie-
 ctioni sabet, et ita est quasi incapax ordinis, licet non
 de potentia Dei absoluta. Quartus, qui suscipit ordinem,
 capax est etiam episcopatus, et Episcopus est scilicet
 sponsus; mulierem autem non decet esse Ecclesia spon-
 sam, neque representare Christum mediatorem, et igitur
 sum. Quintus ex facto Christi, qui nullam feminam
 instituit sacerdotem, vel Episcopum, aut alterius or-
 dinis, cum tamen Beatissima Virgo dignissima esset,
 et Magdalenam valde diligeret, et alia fuerint, et mo-
 do sunt sanctissima. Sextus tandem ex praxi Ecclē-
 siæ, nam si non esset contra institutionem Christi et
 fœmine essent capaces ordinis, merito Ecclesiasti-
 cum sexum femineum rejiceret ad dignitatem iustis-
 simum. Et ut dicit Epiphanius Saresi. 75. nunquam
 ab initio mundi, saltem iussu Dei vidimus sacrificium
 a femina oblatum. Ideo Cap. 1. noua. de penit. et re-
 missionibus. 7. ut execrabile damnatur quod abbatissæ
 proprias moniales benedicant, vel earum confessiones
 audiant, aut legentur Euangelium publice prædicent.
 et cap. 1. Sacratas dist. 23. etiam sanctimonialia pro-
 hibentur sacratis palli contingere, et incensum ad
 altare deferre.

Ad primum in oppositum respondetur, propretiam
 non esse sacramentum, sed donum, ideo non exigit
 specialem significationem, sed cuius aptari potest sub-
 lecto, et rei. Et quia quoad animam femina non
 differt a viro, nisi aliquando est melior, ideo potest acci-
 pere donum propretiæ, et alia, non tamen sacramen-
 tum ordinis ob significationem eminentiæ, ut diximus.

Ad secundum, prelatus solum datur feminis per
 se in temporalibus, et ita Delbora non profuit in sa-
 cerdo talibus. Et abbatissæ dicit d. Thomas tantum
 dari prelationem ex quadam commissione, et non ordi-
 nariam. Sunt ergo vice et loco ordinarij superiores,
 ob peniculum consuetudinis virorum, ac mulierum. Li-
 cardus addit, abbatissæ solum esse prelatas femina-
 rum, non virorum, ordinati vero eminent dignita-
 te supra omnes fideles.

Ad tertium potestatis ordinis significat eminentiam
 improbatam per sacramentum, quod est signum exter-
 num eminentiæ, et administratur in corpore; ideo non
 imputatur character ordinis, nisi in anima coniuncta
 corpori sexus virilis.

Ad quartum varie respondetur, Primum d. Thomas,
 Dicar. et alij dicunt illas diaconissas fuisse sanctimo-
 niales designatas inter ceteras, et forsan cum bene-
 dictione aliqua, ad lectiones somiliarum, et euangelio-
 rum meliorum. Presbyteræ vero, et sacerdotissæ dice-
 bantur seniores viduæ, aut femine, que forte ali-
 quam

quam aram habebant in rebus Ecclesie. Ita glossa
 in cap. illud [malicee] 7 ubi dicuntur [Matricurie] id est
 Sabental curam rerum Ecclesie. et est sumptum illud ca-
 put ex concilio Laddice. cap. 11. Ubi dem autem dicitur
 eas in Ecclesia non constitui tanquam ordinales. Et
 licet diaconissa in concilio Calcedon. cap. 15. dican-
 tur non debere ordinari ante annos 40. Quibus thau-
 mal, glossa, et alij, ordinationem explicant de be-
 nedictione illa ad legendas Similia.

Secundo glossa et quibusdam alijs per has diacon-
 issas, et presbyteras intelligit abbatisas, sicut olim
 profeta Vestalibus sacerdotissa dicebantur apud
 Romanos. Maior intelligit Prophetissas, vel Deus-
 tas; sic Sybilla a Virgilio Aenei. 6. sacerdos appella-
 tur.

Tertio alij subdiaconas, diaconas, presbyteras, et
 Episcopissas dicunt fuisse uxores talium, presbiterum in
 Ecclesia Græca. Et videtur colligi ex synodo Turoni-
 ca cap. 13. 14. et 20. et ex Antiochorensi. cap. 21. ubi
 iubentur. votum castitatis emittere cum sint viri.

Quarto presbyteras, et diaconissas dicebantur, quæ pre-
 fectas orant ad instruendas catechumenas. ex concilio Ladi-
 censi cap. 11. et ex Hieronymo ad Genoviam de mono-
 gamia, et ex concilio Carthaginiensi. cap. 12. et ex Epipha-
 nio aduersus Colyridianos. Forte etiam habebant aliam mi-
 nisteria circa feminas baptizandas, ut sonare nudaerentur,
 et vestirentur, ut habet Salmeron ad Roman. cap. 16. disput.
 16. et videtur colligi ex 3. lib. Constitutio. Clemens. cap. 15.
 Tandem curam habebant intra Ecclesiam, presbiterarum
 circa ianuas seruandas, intra quas femina orabant se:
 regate avizit tempore sacrificij, ut colligitur ex 2.
 lib. Constitutio. Clem. cap. 6. et ex 3. lib. ubi supra. et ex
 Ignatio in epist. ad Antiochenos. Et ex eo ad Roman.
 16. salutem Vobis nostram, quæ est in ministerio Ecclæ-
 siæ 7 græce diaconam. ut notavit Salmeron ibi. Ex his
 non sequitur quid habeant viliam characterem ordinis.

Secunda dubitatio

De Hermaphroditis, seu Androgynis, an possint
 ordinari?

Hi sunt, qui habent utrumque sexum simul, virilem et
 femineum. De his querunt Paludan. et Maior, ubi
 supra. Antoni. 2. par. tit. 28. cap. 6. §. 5. Syluester ver.
 Corpore vitiatos et ver. Hermaphroditus Arnul. eodem
 verbo. n. 2. Nauar. cap. 27. num. 203. Supplem. Sotul.
 et Henrriques ubi supra. Et omnes conuenire viden-
 tur sub non esse ordinandos, id est non licite eis ordi-
 nari, maxime donec confet, qui sexus in eis preualeat
 at, quia monstruosi sunt, et ancipital. Et si preualeat
 sexus femi

sexus foemineus, non sunt capaces ordinis, quia reuera foeminae sunt. ut glossa. in caput Item. q. 9. 3. cap. 2.

Si autem praevaleret sexus virilis, viri censendi sunt; t. l. quaeitur. ff. de statu hominum et de falso possessor: d. nari, id est capaces sunt. Non tamen debent ordinari ex cap. Illiteratus. dist. 36. 7. et dist. 49. cap. vltimo. nempe quia monstruosi sunt et vitiosi et ita non licet eis fieri. Imo si sexus sint parvi, ut tam sint foemina, quam viri, non sunt capaces ordinis, ut Sylvester ex glossa citata; licet eo casu ad contrahendum matrimonium detur eis optio sexui. Praevallere autem dicitur sexus, qui magis incalescit, ut notat glossa citata. ex Baldo etiam in legem illam quaeitur sic colligitur. si autem est aequalis usus, ad matrimonium solum datur optio, non ad ordinem, ut diximus, et Av. nullatenus tenet, et omnes. Aristoteles vero. 4. lib. de generatione animal. non admittit parum posse esse utrumque sexum, scilicet ut idem et generare possit et concipere.

Sed subtiliter adhuc, et curiosa manet dubitatio, quam attigit Joannes Maior, si verum sit id, quod notat Plinius, et ipse Maior in 4. dist. 43. scilicet posse hominem de uno sexu mutari in alterum, scilicet ut foeminam in masculinum, e contra. Tunc ergo si vir iam sacerdos mutetur in foeminam, iam foemina erit sacerdos, cum character in anima impressus sit indelibilis. Maior respondet concedi posse, quod mulier erit sacerdos, vel fuit sacerdos, non tamen quod mulier in presenti sit sacerdos, sicut nunquam album de presenti potest esse nigrum. Si tamen (inquit) prius fuit vir ordinatus, et postea mutetur in foeminam, tunc mulier habet characterem sacerdotalem, non tamen est sacerdos. Sed contra est, quia character sacerdotalis est forma constituens sacerdotem, ita ut eum habent necessario formaliter et intrinsicè sit sacerdos, sicut habent albedinem, necessario est album. Et si tali characteri verè illa mulier, necessario consecraret, quid ergo ei daretur ad rationem sacerdotis.

Dicendum igitur est eo casu negari non posse quod mulier illa esset sacerdos, eaque argo quibus alludit, ob indelibilem characterem, qui maneret in anima. Id tamen esset per accidentem, quatenus prius fuit vir, et tunc potuit imprimi characterem, qui semel impressus, indelibilis semper manet in anima adhuc separata a corpore, quamvis usum hunc potestatis, et effectum non habeat nisi in corpore. Imo si illa foemina sic ex viro facta, maneret cum barba, et signis externis viri in facie, probabile nobis est, quod celebrare posset extra scandalum, nempe apud eos qui certò sciverint verè fuisse virum sacerdotem. Conclusio ergo unius articuli intelligitur

gitur de femina per se, ut femina est, id est quam
quam fuit vir. Nam si prius fuit vir ordinatus, alia
est ratio. Hunc tamen casum vix admittet Aristote-
lei natura possibilem. Sed sine naturali potentia id
contingeret, sine supernaturali, tenendum est id, quod
diximus, nempe mutatione illa facta feminam manere sa-
cerdotem, id est virum mutatum in sexum femininum.

Tertia dubitatio.

Utrum pueritia, vel amentia impediat
ordinem?

Prima sententia est affirmans, et dicit necessarium esse
usum rationis, non solum ut licite, sed et ut valide con-
feratur sacramentum ordinis, ita ut sine eo nulla sit
substantia sacramenti, neque factum teneat. Hanc re-
fert d. Thomas, et Bonaventura. et tenet Durand. d. 25.
q. 1. n. 3. et sub dubio Petrus Sotus lect. 5. de ordine, sal-
tem quoad maiorem ordinem, maxime sacerdotium quod con-
feratur sub conditione iterandum si conferatur pueris, vel
amenti.

Probatur Sac sententia, primo, quia durum
videtur, quod quis sit sacerdos, vel Episcopus ante usum
rationis. Secundo, quia in omni sacramento necessa-
ria est voluntas recipientis, vel propria, ut in adultis,
vel aliena, scilicet parentum, aut aliorum, ut in par-
vulis. In hoc autem casu neque est propria voluntas, neque
etiam aliena, quia Sac tantum videtur admittenda in
baptismo propter eius necessitatem; cum parentel, vel
altravrel habeant interpretativam voluntatem pro suis
parvulis. Sacramentum vero ordinis non est tantum ne-
cessitatis, et ita eius dispensatio non debuit committi vo-
luntati aliena, imo Sac expressè prohibetur iure scilicet
faciendi.

Tertio, ratione præcipua, sumpta ex
verbis formæ [Accipe potestatem etc.] quibus videtur
certè exigi consensum, et voluntatem propriam ex parte
recipientis.

Secunda sententia dicit in reliquis omnibus non
esse necessarium usum rationis, in Episcopatu vero
esse necessarium, et ita puerum ante usum rationis
non esse capacem Episcopatus. Tenet expressè d. Tho-
mas in 4. d. 25. q. 1. ar. 1. gl. 2. Bonau. art. 2. q. 2.
Sylvester (Br 20 4. q. 1. Henricus lib. 10. de ordine
cap. 16. n. 1. et antea cap. 14. n. 3. et lib. de sacramen-
tis in genere. cap. 21. n. 4. et dicit esse communem.
Datis est, quia in Episcopatu accipitur potestas in corpore
mysticum, et cura pastoralis exa ecclesiam, Sac autem
potestas, et cura videtur exigere propriam voluntate-
tem, et consensum. Secundo, quia Episcopatus est
matrimonium spirituale Episcopi, ut sponsi, cum sua
Ecclesia

Ecclesia. nullus autem debet esse sponfus alterius sine propria voluntate.

Dicendum tamen est primo, usum rationis non esse de necessitate sacramenti ordinis. Si ergo parvulus et perpetuo amentel, ordinentur applicata materia et forma, materia manent ordinati, et recipiunt charitatem, et gratiam. Ita sentitur de ordinibus citra spic. scopatum divus Thom. et Doct. Alij de omnibus, etiam de Episcopatu. Ricard. ar. 4. q. 2. Palud. q. 3. Argenti. q. vñca. ar. 3. Supplem. q. 1. ar. 2. conc. 2. Almam. q. 2. Sotus. q. 1. ar. 2. Valencia. q. 4. pum. 10. Suar. to. 8. disputa. ult. sect. 1.

Et primo de ordinibus minoribus constat ex cap. vñca [de ijs qui per saltum ordiantur] ubi dicitur, non esse iterum ordinandos qui minor vel ordinel accipiunt ante annum discretio nis. Et de facto, ut dicitur per vñca, saepe pueri minoribus ordiantur ante annum discretio nis, praesertim cum alicui religioni traduntur in perpetuum. Et constat cap. [Quicumq] d. 77. [quomodo] ab solute, ut dicit Palud. prohibitum sit pueris ordinaré ex cap. pueri. i. q. 1. Respondet Petrus Sotus, hoc tantum esse verum de minoribus licet sint sacramenta, non de maioribus, et sacra, non pe quia maiora sunt, et sacra. Sed contra est, quia nulla videtur esse ratio discriminis, in omnibus enim videtur esse eadem ratio, nempe significatio formae, et applicatio materiae. Si ergo in minoribus non requiritur voluntas propria, imo neq. parentum, sed sufficit sola voluntas conferentis, ut in baptismo, et confirmatione, nulla est ratio, quare necessaria sit in maioribus.

Secundo ratione divi Thomae, et Ricardi, quia solum in illis sacramentis videtur necessaria voluntas susipientis, quae si aut alium proprium in ipso sit, scilicet pro materia, aut pro forma; cuius modi sunt matrimonium, et poenitentia. Baptismus vero, confirmatio, ordo, et reliqua, non dicunt alium ipsum recipientis, sed materiam diversam, et formam prolatam a conferente. igitur non necessario exigunt ad suam essentiam consensum, et alium proprium ipsius susipientis. Confirmatur, quia si quis baptizetur absq. ulla voluntate, etiam parentum, aut Ecclesiae, parvulus salicet, aut amentis, manet baptizatus, quia haec est institutio Christi, et vis sacramenti. Eadem autem videtur esse ratio, et institutio in ordine.

Secundo idem dicendum est de Episcopatu. Et licet d. Thom. in 4. et reliqui citati in secundam sententiam, oppositum doceant, ideo id dixisse videntur, quia simul

Dicunt

dicant Episcopatum non esse sacramentum, neq; improprie
 more characterem. Ita Bonau. Syluester, et alij
 alij. licet Bonauem locutatio exprobre dicat non da-
 ri sacramentum, et consecrationem Episcopalem ante
 usum rationis. Sed iam antea dixerat sane consecra-
 tionem non esse proprie sacramentalem, neq; per eam
 conferri ordinem proprium, sed solum dignitatem quam
 iam ex cure diuino. Henricusq; vero, qui supra di-
 xerat Episcopatum esse sacramentum proprie, et per eum
 improprie characterem, non ita consentaneè loquitur.
 Imo, et Paludanus, et Sobel, quamuis dicant eum diuis
 Thoma, et alijs Episcopatum non esse vere sacramentum,
 qua tamen per consecrationem illam dicunt dari aliquod
 de cure diuino, concedunt quasi consequenter, posse etiam
 presum consecrari in Episcopum. Et ita absolute di-
 cendum est iuxta doctrinam diui Thoma in 2. 2. et in 3.
 parte; supra explicatam q. 2. art. 2. dem egimus de
 characteris Episcopali, quod scilicet Episcopatus sit sacra-
 mentum, et improprie characterem nouum, et potestatem
 additam supra sacerdotalem, actiuam circa administra-
 tionem sacramentorum. Ex hoc enim fundamento se-
 quitur, sicut ad substantiam aliorum sacramentorum, improprie
 characterem, et ad reliquos etiam ordines
 qui impriunt suos characteres, non requiritur consensus,
 et voluntas suscipientis, ita neq; ad consecrationem Episco-
 pi, vel ad characterem specialem, quem impriunt, exigi
 consensum, et voluntatem recipientis. Et ita potest con-
 ferri hoc sacramentum consecrationis Episcopi, et chara-
 cteris proprius eius, ante usum rationis.

Et certe d. Thomas in 4. et Bonauentura, non tam
 videntur loqui de ipsa substantia consecrationis Episcopi,
 quam de cura, et obligatione muneris Episcopalis, et de
 matrimonio spirituali, quo scilicet consecratus Episcopus,
 eo ipso manet obligatus ad curam, et administrationem
 tabis Salsgia. Tabi enim obligatio non potest aliam
 iniungi ante suum proprium consensum, ac voluntate-
 tem, iuxta ea qua dicemus dubit. sequenti. Et in hoc
 sensu nihil scilicet si doctoral contra nostram sententiam.

Ad primum in oppositum respondetur, illicitum quidem
 esse, et valde absurdum, quod vilius Episcopus audeat
 quorum ordinare, vel amittere, maxime ordinibus sacris.
 nihil tamen esse absurdum, aut durum, in hoc, quod sic
 ordinatus maneat sacerdos, vel Episcopus, quia ad potestatem
 pertinet ad virtutem efficacem institutionis Christi in tali
 Sacramento.

Ad secundum respondetur, in omnibus quidem sacramen-
 tis exigi voluntatem propriam, si suscipient sit ad ultus. Pro
 infantibus vero, aut amentibus non exigi aliam voluntate-
 tem, nisi ministri. Quod si aliquando dicitur adesse volun-
 tatis Ecclesia, diximus in disputatione de baptismo, hoc
 modo

Sic modo loquendi tantum significari virtutem, et effici-
causam sacramenti, scilicet quia et ea institutio Christi
fuit, ut quoties minister sic confert baptismum, sit vali-
dum sacramentum, et habeat effectum. et eadem est ratio
de sacramento ordinis, et eo ipso dicitur esse voluntas
Ecclesie, quia eadem est cum voluntate Christi.

Ad tertium respondetur, illud certe esse apparendi argu-
mentum, et si omnes fere Theologi oppositum non dice-
rent, forte inclinassetur in sententiam Durandi. Ad
hoc tamen respondetur, totius illud esse apparendi, quam
firmum, quia verbum [Accipe] non necessario signi-
ficat, neque exigit actionem voluntariam ex parte susci-
piantis; sed solum significat certam, et efficacem tradi-
tionem potestatis, ex parte conferentis. Potest ergo dici
aliquando verbum [Accipe] etiam non intelligenti, ut in
baptismo infanti dicitur [Accipe signum crucis] et
[Accipe sal sapientia]. Neque de habet minister in ordi-
ne solum, ut offerent materiam, sed etiam ut conferent
potestatem per talem materiam traditionem. Et licet ali-
qui occasione huius argumenti dicant ex parte suscipien-
tis non esse necessarium contactum, cum Alberto mag.
Victoria, et alijs, nos tamen oppositum diximus q. 1.
art. 2. cum duo Iho. Ricar. Bonau. Palud. & lustro,
Caetano, et fere omnibus. Et in ea sententia standum est.
quamvis enim facilius solueretur hoc argumentum, si con-
tactus non esset necessarius, quia tunc non esset videre-
tur voluntas, et consensus ex parte suscipientis. tamen
etiam cum hoc nostra sententia respondetur, et conta-
ctum esse necessarium, et sufficere physiolum, seu nati-
valem ex parte suscipientis absque ulla libertate, et
scientia, quia cum hoc est sufficienti applicatio mate-
rie et forme, et substantia sacramenti in subiecto
capaci totius effectus, et absque impedimento ex parte
recipientis, et eo ipso recipit effectum et conservat eum
et gratia. Et nihil in hoc apparet absurdum.

Quarta dubitatio.

An ordinatus in pueritia, vel coacte, teneatur voto continentia.²

Primo videndum est de pueris ante usum rationis.
Et potest alicui probabiliter videri eos sacros ordinatos,
postquam cum adultis fuerint, teneri ad continentiam.
Et refert Ricardus art. illo. q. 2. ad 3. qui ita sen-
tiant. Et probari potest argumento a similibus. quam
sancti baptizati ante usum rationis, etiam multis pa-
rentibus, postquam adulti tenentur servare fidem, et pre-
cepta. Sic igitur et ordinatus in pueritia tenetur ser-
vare continentiam annexam ordini sacro. In hoc re-
fertur glossa Bernardi in cap. unicum [Deijs, qui per
saltum

64
saltem ordines suscipiunt. Et confirmari potest, quia
continentia iure diuino, vel saltem humano est anne-
xa ordinibus sacris.

Dicendum tamen est non teneri ad continentiam. Ita
Nicardus ibi, Bonau. eadem illo art. et. g. Palus. g. 3. Al-
main. Sotus, et maior. ubi supra. Henricus cap. 14. n.
3. in fine. ubi refert hederman, Victoriam, et alios. Syl-
[ordo. 4. g. 1.] Nauar. c. 22. n. 55. Valen. ca. g. 4. qua. 1.
Et quamuis sunt qui putent dispensationem esse necessa-
riam, alij merito id negant. Ut Syluest. Tabien. Supplem.
Artil. sum. Pisa. et cum his Henricus. Datis est, quia
puer sic ordinatus, nec tenetur ratione voti, hoc enim non
fit sine animo, et voluntate vouentis, et enim promissio
Deo facta cum deliberatione, quam puer nondum habet.
Sed neq. tenetur ratione iuris diuini, aut humani. nam
iure diuino, non est annexa continentia ordini sacro, sed
tantum humano, ut bene contra alios dicunt Alman,
et alij. Et licet iure diuino est annexa, id solum est
verum, et obligaret, in eo, qui sua sponte ordines sus-
cepit, non autem in eo, qui in infantia, et absq. propria
voluntate. obligatio enim continentiae, est praeter pre-
cepta, et solum in consilio, et non de necessitate salutis.
Et nemini imponenda, nisi ex propria voluntate eliga-
tur. Et multo diuersa est ratio de obligatione fidei,
et preceptorum in eo, qui baptizatur in infantia, quia
hoc est medium necessarium ad eius salutem; et ideo merito
postea iam adultus manet obligatus ad seruandam fi-
dem, et precepta; quia adultus etiam non baptizatus te-
netur recipere fidem, et baptismum cum primam possit,
et aliqui peccat.

Secundo queritur de eo, qui coacte, et metu nor-
tis suscipit ordinem sacrum, an teneatur ad continen-
tiam? Prima sententia absolute dicit non teneri. Ita
maior d. 24. g. 2. Sotus dist. 25. g. 1. ar. 2. Angel. et No-
sella, ver. [ordo.] Assensio. Panormita. Maius, quod,
et alios sequitur Henricus ubi supra. Probant ex
cap. [Perlatum de ijs, qua vi, metulue causa] et ex cap.
[A] aurel. de etat. et qualit. in quibus votum ex metu
sacrum non videtur obligare.

Secunda sententia est Syluest. d. [ordo.] g. 1. et re-
fert Supplem. ac sum. Pisa. quod prima sententia sit
vera, solum quando ordinatus habet uxorem; alij qui di-
cunt teneri voto continentiae.

Ita dicendum videtur primo de habente uxorem nega-
ri non posse, nam neq. votum absolutum continentiae obli-
gat in prauidicium uxoris, sed potest irritari ab ipsa.
igitur neq. votum continentiae eos metu factum obligat
eum, qui habet uxorem.

Secundo dicendum est, etiam alteram partem senten-
tia.

tra Sy lustru videri valde probabilem, licet forte aliter aliquando dicitur dixerint cum Henrriques, et alijs, nullum enim apparet ut diuinum, vel humanum, ex quo irritum sit tale votum, etiam ex metu factum. Primum non naturale, vel diuinum. quia voluntas ex metu, sicut sufficiens est ad peccatum, ita etiam videtur sufficiens ad obligationem voti ex natura rei. Hoc enim est regula diuina: me, et omnium, quod deliberatio sufficiens ad peccatum, sit sufficiens ad votum. Et constat cum, qui in agritudine, aut periculo naufragij, ex metu mortis vouet aliquid Deo, teneri tali voto; et parum referre videtur quod metus mortis sit iustus, vel iniustus, ab intrinseco, vel ab extrinseco; modo cum tali metu adsit sufficiens voluntas, et deliberatio voti, si igitur coacte ordinatus, ob metum mortis, vere scilicet voluntatem suscipiendi sacramentum ordinis sacri, et ab iustissimo eius, consequenter etiam ~~valde~~ ^{salte} videtur se obligare voto continentie annexo tali ordini. In tali ergo casu est voluntas, saltem indirecta, de qua dicit Augustinus, et scilicet. 18. q. 1. c. Merito voluit facere, quod auoluit viuere. Et idem colligitur ex dist. 45. c. de iudicij et dist. 74. c. Vbi ista et. 1. q. 1. [quod quidam]. Et conueniunt etiam Gopodius, et Hostien.

Secundo nullum videtur esse ut humanum. Potius enim ex cap. [ad aurel] de ijs, que vi, metuue causat colligitur iramantum, aut votum ex metu factum obligare. Vbi enim renunciatio plebani facta terrore laicorum, [nisi iuramento, vel interposita fide sit confirmata] non impedit, quominus renunciatio iterum preficiatur eidem Ecclesie. Vbi ergo flemens. 3. docet iuramentum de non repetenda illa Ecclesia, obligare, etiam ex metu factum. nempe si adsit voluntas vere iurandi. Eadem autem et maior ratio est in doctrina diuina de voto, quia strictius obligat, ut suo loco diximus. De iuramento vero coacte extorto, quod obliget, si adsit voluntas obligandi: armenunt Theologi in 3. d. 39. et in 4. dist. 29. Et d. Tho. Sic loquitur, et 22. q. 89. et Canonista in cap. [falsitate] et cap. [si vero] et cap. [verum] 15. q. 6. ut referunt etiam, et sequuntur Summis. Verbo iuramentum Syluester iuramentum. 4. 7. q. 7. Et ita qui iurauit latroni se daturum centum aureos, si penon occidat, animo vere se obligandi, tenetur, nisi petat relaxationem iuramenti. Imo etiam in dubio an velit se obligare, ut ibi Syluester ex multis, nulla vers est ratio, quare iuramentum coacte, vel metu extortum obliget, et non votum.

Ad caput illud [Perlatum] quidam in Sac. sententia respondent, ibi iure tantum canonico irritari votum, ex metu factum, et tantum irritari si sit factum in religione, non extra religionem. Sed quamuis caput illud capitis fuit de voto facto in religione, si tamen illud est irritum iure canonico, merito prima sententia colligeret omne votum factum ex metu, esse irritum.

tum iure Sumano, quia nulla est ratio discriminis inter votum factum in religione, et extra, si utrumque est ex metu, et utrumque ex voluntate, ino in religione est votum solenne, et minus irritum, extra vero simplex tantum, quod semper facilius dispensatur iure Sumano.

Aliter ergo responderetur, ex eo cap. potius colligi non: bram sententiam; ibi enim quadam uxor metu mariti, et ad eius instantiam fuit intrusa in monasterium. Et Episcopus, qui tunc aderant, seor Im testata est, ex isto metu se intrasse in monasterium, et eisdem verbis expressis dixit, et serio proposuit exire postea, quando postea, et mul autem ex Episcopi, ut viri tyrannidi satis facere videretur, muliere velum se imponere si multavit, postea marito mortuo mulier de monasterio exiens alterum accepit, et monialit congesa sunt. Respondet Alexander 3. si probatum fuerit a monialibus illam mulierem, non timore mortis religionem intrasse, aut quod fecit post modum ratum sabuisse, ad monasterium redire compellatur. Ex qua Pontifical decisione constat ibi non fuisse veram voluntatem religioni, neque ratum, aut professionem fuisse ex animo, sed si mulatam tantum extorrit metu mariti. Et eo ipso si vera fuisse et ex animo facta professio, licet ex metu, teneretur, et ita decernit ibidem quod si probetur veram fuisse voluntatem, aut quod metu fecit postea ratum sabuisse, compellatur redire in monasterium. Vbi ergo est vera voluntas, licet sit ex metu obligat votum, sed iudicat Pontifex metum mortis, si probetur illatum fuisse, esse sufficient signum, et argumentum, ad probandum id, quod fit, non fieri ex animo, et eo ipso neque obligare.

Sic etiam cap. Dilatub. eodem tit. de ijs qua vi. etc. dicitur votum et iuramentum factum sine metu mortis, aut cruciatul corporali, non cadere in constantem virum, et ideo seruandum esse. quasi e contra, si est factum ex tali metu graui, et cadente in constantem virum, non est seruandum. Hoc igitur ita est intelligendum, non quod semper votum, aut iuramentum factum ex metu graui, et cadente in constantem virum, licet ex animo sit factum, non obliget; oppositum enim constat ex cap. [ad auel. et ex cap. perlatum. ca. tit.] sed quia quoties probatur talem fuisse metum, eo ipso merito dubitatur de voluntate interna vouentis, aut iurantis, et dicenti se animum internum non sabuisse vouendi, aut iurandi, eo ipso fidem habet Ecclesia, probato tali metu graui. Et hoc constat ex cap. [perlatum] et talem videtur fuisse casus illius Barthusiani, quem refert Henricus 4. cap. 14. n. 3. littera 2. cum quo scilicet ~~omnino~~ quoniam professo, et initiatu ex metu graui, dispensauit Gregor. 13. anno. 1533. ut matrimonium contra daret, aut votum declarauit eum, ad nihil teneri nampe quia non fuit voluntas ulla professionis, neque ordinum. Et in hoc

Et in hoc sensu aptissimum, et valde accommodatum est
si miles Syllvestri de eo, qui coacte baptizatur. Si enim ad-
sit vera voluntas baptismi, licet coacta, revera manet
baptizatus, et tenetur ad fidem, et praecepta. ut Sabetur
cap. [de iudic. q. s. dist. ex conatus Tolatano, 4. et cap.
[Mais vel de baptismo, et eius effectu? ubi optime declarat
Innocent. 3. utrumque quodam conditionibus, scilicet vel cum
voluntate interna, vel sine illa. si autem simulata fuit
baptizatus, ~~vel sine illa~~, et omnino ficta, non manet re-
vera baptizatus, neque tenetur praeceptis fidelium, ut ex-
presse tibi docerunt Innocentius.

Quinta dubitatio.

De etate ad singulos ordines ex iure re-
quisita?

Primo pro consuetudine nulla et etate determinata iure velle,
antiquo, aut novo. Ut docent d. Thomae, et omnes, et ex mul-
tis Henricus lib. 10. cap. 19. n. 1. ex Maiolo lib. 1. de
irregularitat. cap. 30. n. 5. Tabien. ver. [ordo 4.] glossa
in Clemens. [Generaliter de etate et qualitate?] Et olim
tempore dicitur Thomae pueri ante usum rationis da-
batur consuetudo, maxime si monasterio, et altari Dei
dicabantur. Et Sabetur expresse. cap. [Nullus de tempo-
ordinat. in 60.] ubi ~~namque~~ expresse prohibetur con-
suetudinem dari infanti, nisi forte ~~intra~~ religionem imponat
[verba sunt Pontificis]. dicitur etiam prohibetur ibidem
dari illiterato, vel aliena diocesis. Et Episcopus conse-
crant manet per annum suspensus a collatione consue-
tuda. ubi per ingressum religionis, non videtur intelli-
gi posse voluntarium ingressum, cum non Sabent usum
rationis infantis. sed quia a parentibus offeruntur, ut
glossa ibi, et Suer. to. 5. disputa. 31. sect. 5. n. 1. Et in-
nuit d. Thom. 22. q. 139. ar. 5.

In iure etiam novo Tridentini non certa assigna-
tur etas. Tamen sess. 23. cap. 4. de reformatione, vide-
tur exigi usum rationis, licet non expresse. dicitur enim.
[Prima consuetudo non mittitur, qui sacramentum con-
firmationis non susceperint, et fidei rudimenta edocti
non fuerint, quique legere, et scribere nesciat, et de quibus
probabiliter conjectura non fit, eos non secularis iudicij
sugendi fraude, sed ut Deo fidelem altum praesent,
sive vita genus elegerit.] Quibus non obesse exigentiam
usum rationis, quo eligatur vita clericali ad altum Dei,
Literatura vero illa, posset Saberi etiam ante septen-
nium, et usum rationis. Et hinc constat quomodo sit
intelligendum cap. illud [Nullus?] quod illiteratos.

Sed circa suspensionem illam Episcopi, dubitatio
est, an extendi debeat etiam ad collationem minorum
ordinum, vel maiorum, si conferantur infanti. Negant
Henricus lib. 10. ut. et Suer. n. 3. quod nullus sit tempo-
tus, et quia in materia praenatum si nihil ratio non
valeat.

valeat. Et sit in hoc probabilis ratio in p[ro]nunciandi sane p[ro]p[ri]e nam in hac prima mutatione ex statu laico, ad clericatum.

No[n] tamen probabilior est sententia opposita, quam sequuntur Sylvester, et alij Summistae, et Ansoni. 3. p[ar]t. 2. s. cap. 4. et Sobel sic dist. 25. q. 1. art. 2. quia etiam in p[re]s[ent]is valet identital ratio[n]is, aut maior ratio. si enim p[re]terit[er] excommunicatus est percussor clerici p[ri]m[ar]io i[n] iura, multo magis excommunicatus erit percussor clericus in ordinibus constituti minoribus, et multo magis si in maioribus; quia multo maior est ratio. sic si episcopus per quorum confusa iurians, per annum suspendentur est, multo magis p[er]uenit ordinem quous ordi[n]e, n[on] i[n] iura aut maioris, quia maior est hoc peccatum irreverentia, cum in hoc iura nullum sit sacramentum, sit vel eo in quous ordi[n]e. non dubito firmiorem esse sane sententiam, et rationem. ut si esset suspensio eo collatione minorum, multo magis co[m]p[ar]aretur ex collatione maiorum, et si ex subdiaconatu, aut diaconatu, multo magis ex sacerdotio, quia ratio p[re]na in ferenda; (s[ci]licet non bona, neq[ue] digna munerat, et officij functione) multo maior esset, quo maior, et superior est ordo; ut per se patet.

Secundo dicendum est de etate requisita ad minores. Sylvester ver. Tetat et Henrriquet ubi supra dicunt ad hunc minores sufficere septennium completum. quod etiam iuxta Nauor. cap. 27. num. 202. sufficit ad transiendum et ita Sabetar in Pontificali. Pro aolyto vero dicunt idem exigi an num duodecimum completum. et videtur colligi ex glossa. cap. finali de tempore. ordina[m]t. in 6. 7. et cap. in singulis dist. 77. ubi p[re]cipitur is, qui minoribus et iuribus, aut infanti an quinq[ue] annis exerceri in officio letioris; id est post septennium.

Dicendum certe videtur nullam esse etatem certam pro illis minoribus, ut tandem fatetur etiam Henrriquet, et tenet Palud. d. 25. q. 2. ar. 2. et docuit Raban. 1. lib. de institutione clericor. Conuent suaver disputat. 2. sect. 1. num. 22. Jam enim interstitia antiqua capituli in singulis non sunt in usu, sed manent arbitrio sp[irit]us pi. et in Tridenti. sess. 23. cap. 11. et 12. tantum assignatur certa etas pro maioribus. Imo expresse d. Thom. in 4. d. 25. q. 1. ar. 1. q. 2. et Bonau. ar. 2. q. 2. dicunt ad minores ordinem solum de bonitate exigi usum rationis; quamuis Sotus, Henrriquet, et alij saltem exigant usum rationis. et Sotus inclinat in hoc quod sit mortale ordinare aliquem minoribus ante septennium. At Bonauentura dicit, suo tempore passim parvulos ad minores fuisse promovendos, qui nec faciebant quid sit ordo, nec quid ibi datur. Tantum ergo de bonitate dicit requiri propter officia, non solum usum rationis, sed etiam leturaturam. si tamen sit aliqua necessitas concedit posse

X Constat non exigi
usum rationis ad va-
lorem sacra^{ti}. in nuno-
riat, idem videtur
dicendum de mai-
oribus, quia in primis
sua adherent, vali-
dum esse sacramen-
tum etiam in sa-
cris, licet ad votum
castitatis non obli-
getur, et tamen
peccati. Item pecca-
tum sic ordinare
conuenit in his Henrici.
quor. lib. 10. de sacra-
m. c. 19. §. 3. ex illis
p. d. 25. §. 25. Ricar.
Bonau. sylv. notat. 2.
§. 12. De spo negat va-
lens eo qd sit sponsus scde-
sac. ex l. 25. Ricar. di-
nan. sylv. c. 4. §. 1. di-
soto tunc q. d. 25. q. 1.
ar. 7. de valore au-
ctis, neg. diu. in cap.
parat. inter alios ordi-
ner. et sp. sp. patum, cum
in primis non sit valens
et ratio sponsi non sit
alia preter potestatem
quod videtur numerata est
valens illy.

ead. promoueri ante annos discretionis. et Henricus di-
cit non esse mortale. X Quod tamen puen passim promo-
uantur, inquit Bonauen. et beneficia Ecclesiarum dicitur
tutur, vix potest esse sine contemptu Canonum, et scandalo
Sominum, et penalis animarum. Quod satis consona
sunt cum doctrina concilii Tridenti. sess. 23. cap. 6. vbi
decurritur nullum prima consensura mitiatum, aut
in minoribus ^{ordinibus} constitutum, ante decimum quartum annum
posse beneficium obtinere? Olim autem habent consensum
eo ipso erat beneficium capax sex cap. Idies tempore, et
cap. statim ubi, de respectu in 6.º cap. neq. erat illa assigna-
ta etal nisi pro beneficio curato. [cap. in cunctis de elec-
tioni]

Tertio dicendum est de maioribus, et sacris. et Henricus
quor. ibi ex iure antiquo dicit subdiaconum potuisse ordi-
nari anno 14. et eo completo statim diaconum. At
Sylvester ver. etal. q. 1. dicto 3. dicit potuisse subdia-
conum ordinari anno 17. diaconum 20. presbyterum
28. ex Clementina illa [generalis] vbi tamen ad sub-
diaconatum exigitur annus decimus octauus. forte sen-
sus est idem, quia annus decimus septimus completus,
et decimus octauus inceptus. Ad Presbyteratum anti-
quus exigebatur annus trigessimus, ex Concilio Neocasa-
niensi cap. 11. et habetur [73. distin. cap. presbyteri] 7 ex
concilio etiam Agathensi cap. 16. et ex 6.º synodo. Et tunc
ad diaconatum exigebatur annus 25.

Sed tamen iure nouo concilii Tridentini sess. 23.
cap. 12. ad subdiaconatum sufficit, et requiritur annus
22. inceptus; ad diaconatum 23. ad presbyteratum
25. nempe inceptus. X

Quarto dicendum est de etate necessaria ad beneficia.
Et iuxta declarationem Cardinalium sess. 23. cap. 6.º
sufficit annus 14.º inceptus ad communia beneficia, mo-
do et ad Canonicatum in sclesia collegiata, de hoc enim ni-
hil noui decernit Tridentinum. Ad Canonicatum vero
in sclesia cathedrali requiritur annus vigesimus se-
xtus inceptus ex Tridenti. sess. 22. cap. 4. vt possit
statim ordinari subdiaconus. Ita Nauar. cap. 25. num.
116. Henricus cap. 19. num. 2. Duxda de Beneficijs.
1.º par. cap. ult. Ad beneficium curatum exigitur an-
nus vigesimus quintus inceptus, vt possit ordinari sa-
cerdos. Eadem etal exigitur ad beneficium commendatum,
et ut sit Abbas [cap. in cunctis, et cap. licet. de electi-
one]. Ad Abbatiam, aut Prioratum requiritur annus
trigesimus. Similiter etiam ad ordinem Episcopatus, et
curam de iure exigitur annus trigessimus completus. vt
et constat ex Tridenti sess. 24. cap. 1. de reformatis. Ad
n. 32. d. 2. dicitur de iure non
q. 1. pro suspensum in Cardinalatum eadem etal annorum triginta videtur
q. 1. dicitur, plangit etiam
dicitur non potest in iure exigi ex Concl. Basiliensi sess. 23. et ita Henricus
20 ante electionem, in glo. cap. 19. num. 3. Sed passim in hoc dispensat Pontifex.
Covarr. Taberna. Scauter, Au-
la, Hennigall. et Rodiguer. q. illa 23.
no. 22. et. 14.

X Et si quis ante etatem
sacris ordinatur, si id sit
ex dolo, aut contumacia, si
de ex ipso affectu, nisi
non suspensus, si vero ex
ignora. hinc causa, non
est suspensus suspensio
conferret. Henricus tamen
de iuramento in dolo, et
in potestate vt possit mini-
strare. etal glo. 1. et Covar.
in etal. in dolo. Clem.
de purgati. q. 1. §. 1. n. 4.
Tab. q. 1. ver. ordo. n. 17.
ind. in n. 8. 2. ad finem
Henricus lib. 10. de
ex commutat. c. 75. n. 4.
de purgati. hinc p. d. 25.
lib. 7. §. notandum ad de-
i. n. 1. et ad d. in dolo.
Bernardus Dial. cap. 16.
lib. 1. d. 25. §. 1. vero. in
ar. to. 5. de censuris, disp.
31. to. 1. n. 13. Emanuel in 6.º
Rodiguer. to. 3. q. 27. art.
n. 116. ex Cardinali in l. 1.
ment. 1. q. 28. de promul-
et ex Nauar. c. 27. n. 155. bene
et in cap. accepta. opus. §. et
n. 32. d. 2. dicitur de iure non
q. 1. pro suspensum in
q. 1. dicitur, plangit etiam
dicitur non potest in iure
20 ante electionem, in glo. cap. 19. num. 3. Sed passim in hoc dispensat Pontifex.
Covarr. Taberna. Scauter, Au-
la, Hennigall. et Rodiguer. q. illa 23.
no. 22. et. 14.

Pro

Pro Papatu dicit Henricus nullam esse certam etatem. Sed si infans eligeretur reijcienda esse electio: nem. ex Maisto lib. 1. cap. 30. Sed cum debeat consecrari Episcopus, videtur exigi annus trigessimus. quamvis si alius sacerdos, aut diaconus in minori etate eligeretur, posset suo iussu consecrari. Ex natura tamen rei, et ratione naturali videtur exigi etas matuta ut qui ad supremam sedem, et ut sit summus Pastor, et Sacerdos, Pontifex, et omnium Pater, assumatur.

Notandum est in anno Bisexto, posse vltimum diem non ex parte pro ordinibus, sed completum esse annum in penultimo. Hoc colligi videtur ex Sylvestro ver. Obi. q. 3. et 4. et ver. Religio. 3. q. 19. Obi dicit posse non computari diem aliquando iuxta fauorem, vel odia. quod etiam notauit Henricus ibi. Verbi gratia, si quis suspensus sit per mensem, poterit vltimo die Februarij celebrare anno Bisexto, quia in hoc est fauor, in oppositis vltimum. Similiter si compleatur annus 24. die illa penultima, poterit statim ordinari. Sic anno 1532. in quo fuit facta correctio Calendarij a Gregorio. 13. et delecti fuerunt dies decem, computandus fuit ille annus pro integro, quantum ad etatem requisitam; sicut etiam tempore concilij Niceni, quando fuit facta altera mendatio Calendarij, eodem modo fuit annus integer. Sic sentit Henricus, cap. 19. num. 2. ex Theostylo, et Turibio: vltis a se consultis. Et quidem de hoc vltimo, scilicet annum illum correctio nis, prima vel vltima, debere computari pro integro, parum dubitarem, quia erat annus Ecclesiasticus, et eo ipso sic computandus quasi integer, a reliquis diuersus. Illud tamen est diffidens, quod mensis ille Februarij in anno Bisexto, potest haberi pro completo in die penultima. Hoc certe nulla videtur mihi ratioe firma, quia mensis ille sic iustus est in computatione, Ecclesia, eo cyclo, et anno, ut non sit completus vsq; ad vigesimam octauam diem, que non est eo anno, quousq; dies dictum sit sexto Kalendas Martij.

Dubitari potest, an mendicantes per sua priuilegia ordinari possint ante etatem in Tridentino assignatam. Nam in priuilegij minorum verbo Dispensatio habetur ex Innocen. 3. quod Generales, et Prouinciales Minorum dispensare possint cum fratribus ad sacerdotium, post completum annum vigesimum secundum, et licet hoc priuilegium reuocatum sit in Tridentino, hoc non obstante, idem concebit iterum Paul. 5. et licet id postea reuocauerit Gregorius. 13. ut refert Nauarrus in motu proprio in fine summa. idem tamen Gregorius. 13. dicitur iterum restituisse, ut possint hoc vbi priuilegio in foro conscientie. Et id testantur Cardinales Congregationis Concilij.

Hinc tamen quidam dicunt non posse minorales ordinari ante legitimum etatem.

Ita refert Emmanuel Sa. vltimo Religio. n. 56. et tenet posse eos ordinari ante legitimum etatem.

Soc. pu.

Soc privilegio, quia non possunt ordinari sine literis
dimissorijs Provinciali, et in ijs debet exprimi veritas
de legitima aetate. Et si ea expressa non viderentur ab
vi. Dicunt tamen potest posse, ut ordinetur bona fi:
de ante legitimum aetatem, possit in ordine ministrari.

X quod tamen nullum iam
extat tale privilegium
tenet Emanuel Rodriguez
de 3. q. regula. q. 14.
av. 6. in fine. q. 14. ex
de 10. 3. et Clem. 8. di
de reuocata omnia eius
modi privilegia nauicant
in iud. et decreta Tridenti
sin. omnia in suam boni
reprobationem, ut dicit etiam
ferr. legistimum nullus
etiam regulari possit
ordinari.

An autem annus ordi
debeat esse completus,
ut neq. unus dies, vel
dies vel tres desint, non
videt ab illo explicari
certe in iure nihil sit
expressum, de iure iura
neratione, et in Trid.
solum assignatur tempo
pus, et si aliter Nauier
alij solum dant si ordi ne
bit ante aetatem, non de
bere exercere officium
hunc eam habere. Pro
babile sane est, si etiam
non sit ad iura regulari
quod parum distat mi
li di. hanc vid. et parum
pro nihil de reprobatione. Et
et sic Nauierus pra.
lid. 9. n. 10. parui
tal rei in omni mada
et excusat. Ita ergo
etiam hic paruitat.
Temporis, et quamvis
anillo videtur affirmari
tum, neque etiam in re
nis negatum. solum
dicunt ordinatum ante
aetatem non debere
exercere ordinem. Et
sic omnes concedunt
quoniam Henricus lib.
10. c. 19. ex q. ad sacra.
dotium 25. annum que
solum saltem per diem
et similiter ad bene
uicium. c. cum in iuribus
de elect. et in iuribus fe
cere apponit quibus, aut si
ne aetate respicit bene
uicium. Nam. c. 25.
n. 11. q. 1. de iuris. c. 25.
p. 7. item c. 15. Cetero
si quis sic exprimit
solum in fine lator no
aut in consuet. si simul
cum dicit tempore ad
25. annum. hanc etiam
concedunt.

ex forma privilegij, et probabile est, si tale extet
privilegium, posse Provinciale dicere in litoris di:
missorijs, statem ordinandum habere iam legitimum
aetatem, ac sufficientem, nempe iuxta privilegium.
et hoc quodammodo pertinet ad forum consuetudis,
et tenentur Episcopi non amplius examinare, sed ad
mittere, si alibi examinatus, sit sufficienti, iuxta
ea que refert etiam in simili privilegio Emanuel
Rodriguez. i. tomo quast. Regula. q. 18. art. 8. ex
quodam Constitutione Clem. 8. et ex altera quam
refert ibi art. 6. Gregorij. 13. in fauorem
Societatis. X

Sexta dubitatio

Quibus temporibus ordines debeant con
ferri?

Legendi sunt Magister, et Theologi in a. d. 25. circa
litavam, Gratianus dist. 75. sy Theologus s. ver. ordo. 2.
q. 6. 7. Henricus lib. 10. cap. 12. Tridenti. sess.
23. cap. 3. de reformatione. et omnia similia. Et
eodem verbo (ordo). Rosalia. Tabiena, Pisana. etc.

Primo certum est. pro consueta nullum aetatem
pus determinatum, sed quouis die, et quouis hora
potest conferri; et hoc constat etiam ex praxi.

Secundo de minoribus, quidam dicunt posse priua
tim conferri duobus, aut tribus, quouis die domini
cas, aut festo, tum ab Episcopo, tum ab Abbate, sicut
regularibus. Ita limitant Hostiensis, et alij sed ple
nius dicunt, etiam pluribus posse conferri. Syluester. Ta
bien. Pisan. Rosal. cum Innocentio, et alij, et hoc sequi
tur Henricus num. 2. et in idem inclinat Suarez tom.
5. disputa. 21. sect. 1. n. 30. Vbi notat suspensionem
in Tridenti. latam, modo que extra tempora ordi mantur,
et in extravaug. l. y. 2. tantum intelligi quoad sacros
ordines, quia minores non habent tempora determinata.
Iuxta cap. de eo de temp. ordinar. 7. Communis autem con
suetudo est, ut vespere Venens ante sabbatum ordi num
conferantur minores, quibusdam relicti in sabbatum
pro ordinibus generalibus. et dicit Henricus Sancra:
X in esse iustas rationes nisi horarum, quae vespera sit pro
die sequenti.

Concedit etiam Henricus ex glossa Bernardi in
cap. ordinationel. 2. dist. 75. posse conferri minores feria
4. que

4^a. quatuor temporum. Ex quibus omnibus fit, ut nulli
libi videatur esse preceptum graue promissoribus quod
tempus, diem, vel horam. et videtur conuenire Nauar.
cap. 25. n. 70. et Suar. ubi supra. Et conueniunt omnes
saltem nullam esse censuram contra recipientem ordi-
nes extra tempora, vel sine aetate.

Tertio, maiores ordines duntur sabbatis quatuor tem-
porum, et sabbatis ante dominicam passionis, et sabbat-
to sancto. Et si extra haec tempora conferantur, suspensio
manet Episcopus [sex cap. Episcopos dist. 24. et ex cap.
ordinationes dist. 76. et ex Tridenti. sess. 23. cap. 8.]
Ita Henricus cap. 12. n. 1. Sed Nauar. cap. 25. n. 70.
et cap. 27. n. 150. et n. 241. non meminit alicuius cen-
surae. Suar. vero ubi supra. n. 6. dicit sane suspen-
sionem iuxta us antiquum non esse latam, sed ferendam,
ex Hostien. Innoc. et Panormita. licet Syluester, et An-
gelus oppositum dicant. Et vero suspensionem latam
Saberius in extravaganti Dy. V. [cum ex sacrorum]. In
Tridenti. autem sess. 23. cap. 8. vult poenam suspensio-
nis non imponi, pro collatione, aut susceptione ordi-
num extra tempora, sed solum pro susceptione ordinum
sacrorum ab Episcopo non suo, sine licentia diuinitatis sui
ordinarij; ut poena, qua ibi ponitur in fine capituli refe-
ratur ad verba proxima, et non ad omnia, quae ab in-
itio capituli dicta fuerant, et dicit id euidenter colligi
ex contextu. Nobis non ita euidenter videtur, licet sit
satis probabile. et Henricus non improbabiler ex-
tendit poenam ad utrumque casum, et nobis probabile
est non minus graue, magis inuitatum videri ordi-
nes sacros celebrari, et conferri, vel suscipi extra tempo-
ra, quam ab Episcopo non suo absq[ue] licentia sui ordina-
rii. Et cum Dist. V. imponat poenam suspensionis illi
etiam casui, probabile est ita ipsum intellexisse cona-
tum Tridentinum.

Quarto dubitatio est, an possint eadem die suscipi
plures ordines? Primo de minoribus certum est posse sal-
tem ex praxi noua, praesertim in Hispania, et in Tri-
dantino relinquitur arbitrio Episcoporum.

Secundo de duobus simul maioribus, vel sacris, certum
etiam est, non posse conferri eadem die [ex cap. dilectus
de tempor. ordinat. et ex Tridenti. sess. 23. cap. 13.]
expressè enim prohibetur, ne duo sacri ordines eadem
die etiam regularibus conferantur, non obstantibus
quibuslibet privilegijs.

Dubitatio igitur restat de minoribus simul, et sub-
diaconatu. Et praxis quidem esse videtur, ut non si-
mul recipiantur vna die. Ideo qui sabbatis sunt ordi-
nandi subdiaconi, solent veperere ante diem venerit
minoribus ordinari. Et ita tenent Syluester [ordo. 2.
q. 7. et ver. Irregularitas. q. 4.] Anonim. 3. p. tit. 14.
cap. 14. Nauar. cap. 27. num. 241. Innocen. et Hostien.

[in cap.

In cap. cum dilectus de tempor. ordinat. Et suar. sect. illa
1^a. n. 41. tenet cum Navar. graviter id esse prohibendum,
prosertim in Tridenti. sess. 23. cap. 11. Et ibi quidem com-
mendatur, ut minores per temporum interstalia conferan-
tur, et de gradu in gradum, eadem vite, et doctine merito
ascendant; et post annum apostremo gradu ad subdia-
conatum accedant. Utrumque tamen ibi arbitrio Episcopi
relinquitur iuxta Ecclesie necessitatem. Non ergo pro-
hibetur expresse eadem die suscipi minores, et subdia-
conatum, cum tamen cap. 13. expresse prohibeatur ea-
dem die suscipi duos sacros ordines.

Ideo alij volent nihil circa hoc esse expressum in
iure. Sed saltem cap. 2. de eo, qui fortuito ordinem susce-
pit Caelystinus 3. dicit quendam, ministrum una die iuxta
consuetudinem patrie initiatum, temerario ausu etiam
subdiaconatum suscepisse, et in eo factis multum excelsis-
se. Et mandat Episcopo ut eum tantum in ministrum
celebrare permittat. Vbi constat esse suspensionem a sub-
diaconatu, ferendam mandato Episcopi, licet Navar. et
alij dicant latam. Id saltem certum est, scilicet prohi-
bitum factum, et vocari ausum temerarium. Congregatio
etiam Cardinalium, ut ibi refert suar. in sessio. illam
23. Tridenti. cap. 13. dicit eum, qui ex consuetudine re-
gionis, quatuor minores ordines, et subdiaconatum ea-
dem die suscipiunt, non esse suspensos, quasi hoc non li-
ceat nisi ex consuetudine. Forte tamen eadem ratio
est, et consuetudo eadem, quod suscipiantur in eadem die
natione quatuor temporum vesperarum accidenti minores,
ut in Hispania, vel eodem sabbato.

Quinto dicendum est de interstitijs. Et quidem promi-
ssio iam non est tempus certum post Tridenti. sess.
23. cap. 11. Inter maiores ponitur annus integer. Sed ex
iusta causa relinquitur arbitrio Episcopi. Videtur tamen
maior exigi necessitas, aut utilitas ad dispensandum in
interstitijs a diaconatu ad sacerdotium, ut colligitur ex
Tridenti. sess. 23. cap. 13. et 14. et Sixtus V. post suspen-
sionem ipso facto, Clementis vero 8. reduxit ad ius com-
mune. Ordinatus iam sacerdos potest statim dominica
proxima, sequente sabbatum, consecrari Episcopus, ex
communi sententia, ut notat Henricus cap. 12. n. 2.
Rationem ipse reddit, eo quod character sacerdotis, et
Episcopi sit unus. quod quo modo sit verum diximus su-
pra. Rationem tamen est satis apta, et congruentem, eo
quod Episcopus sit quasi consummatus, et perfectus sa-
cerdos. Regulariter saltem societatis debent privi-
legium Gregor. 13. ut sine interstitijs debeant privi-
leget Episcopo ordinari suis temporibus. Ita in Compendio
privileg. Verbo Ordinat. §. 3. Et ex hoc motu proprio
plura refert Emanuel Rodriguez tom. 1. q. 13. tit. 6.
Et addit hoc privilegium fuisse revocatum a Sixto V. man-
datione contra male promissum. Sed id certe non constat.

Sexto non licet ordinari per saltum, et sic ordinatus est suspensus ab executione ordinis suscepti, Immox in ista men negat Hugo suscipi characterem, nisi saltem procedat tonsura. Et merito oppositum docent omnes, quia tonsura solum est ex precepto Ecclesie, et non de necessitate sacramenti. ut bene Sylvester [ordo. s. q. s. et ordo. 2. q. 1. Sotus d. 25. q. 1. art. 3. Nauar. cap. 25. n. 71. et cap. 27. n. 242. Suarez. to. 5. disputat. illa. 31. sect. 1. n. 44. satis late, ex Tridenti. 24. 27. cap. 14. Et si sic ordinatus audeat ministrare in ordine omisso, manet irregularis etiam ad illum suscipiendum, ut notat Suarez. disputat. 42. sect. 4. n. 3.

Septimo tandem tempore interdicti non licet conferre ordines, neq. in Ecclesia interdicta ex Nauar. cap. 27. n. 179. Henricus cap. 17. n. 9. et cap. 11. n. 9. Sylvester Interdictum. 5. 5. 7. Talud. d. 13. q. 8. art. 2. Sot. d. 22. q. 3. art. 1. Inno cen. Panormi. Calder. in cap. [non est

Articulus secundus.

Utrum Conditio fortuna impediatur sacramentum ordinis?

Conclusio est affirmant. nam, verbi gratia, seruitus, et obligatio natiocinij, homicidium, illegimitas, infamia, defectus membrorum, et similia impediunt sacramentum ordinis, non quidem quantum ad substantiam, et quasi de necessitate sacramenti, sed de necessitate precepti, et uelicite suscipiatur.

Dubitatio unica.

Que nam ex iure impediunt licitam susceptionem sacramenti ordinis?

Quarimus de licita susceptione, quia ius humanum impedi non potest substantiam sacramenti, vel effectum characteris, si adsint omnia ex institutione requisita, scilicet substantiam capax, minister legitimus, debita materia, et forma, intentio nec essentia utriusq. Et hoc uniuersale est in omnibus sacramentis, que non dicunt alterum nostrum per modum contractus, sicut iurisdictionis, id est in omnibus preter matrimonium, et poenitentiam. Reliqua enim consistunt vel in quadam applicatione materie externa, cum sua forma, vel in consecratione materie externa, ut Eucharistia. Et nihil horum pendet ex voluntate Ecclesie. modo igitur solum est dubitatio, que sunt impedimenta iure humano definita, ob que illicita redditur ordinum susceptio, ita ut non sit sine peccato.

Primo dicendum est plurima esse huiusmodi impedimenta.

Quid est

Dimenta. Et omnia posse redigi ad ea quae diuisi dho mal
in 4. d. 25. q. 2. ar. 2. vocat ex conditione fortuna et
Bonau. ar. 2. q. 4. Dicar. ar. 5. q. 1. 2. et 3. Antoni. 3. par.
tit. 18. cap. 6. s. 6. Socus d. 25. q. 1. ar. 3. et 4. Summis
Iste omnes dum agunt de ordinē, vel de irregularitate,
et suavel v. s. Num agit de irregularitate, vel de excep-
tione, aut interdicto.

Primo loco ponunt seruitutem. d. Thom. ar. 2. q. 1.
Bonau. q. 4. Dicar. q. 1. Sobol art. 3. conc. 3. Henrriq[ue]
lib. 14. cap. 3. n. 7. Syluester [ver. Seruitut] q. 67 Suar.
disputat. 51. sect. 3. ex Theologit, et ex Nauar. cap. 27.
n. 204. Maiolo lib. 1. cap. 35. et alijs. Omnes conue-
niunt seruum ordinari non posse, nisi ex licentia do-
mini. et dicitur [Dist. 54. cap. nulli] et per totam, et
tit. de seruis non ordinandis. Ratio diui Thome est,
quia homo per ordinem mancipatur diuini officijs.
nullus autem dare potest quod suum non est, et ita
neq[ue] seruus seipsum alicui obligare, vel mancipa-
re citra domini voluntatem, quia sui potestatem non
habet. Igitur licet libertas non sit de necessitate sa-
cramenti, seruitus enim non impedit potestatem in-
ternam, sed solum aeternam, et exco[m]m[un]icem. Et tamen
de necessitate precepti, quia sac[ra] executio fit per corpo-
ralem aeternam, et ideo impeditur per corporalem subie-
ctionem.

Ubi notat Syluester sane rationem eodem modo pro-
bare in seruis hereticis, atq[ue] cuiuscumq[ue] alterius heresi-
ti, ut nisi corpus mancipetur domino, ordinari li-
cite non potest. In hoc enim aet[er]na aliqua iniusticia
respectu domini. Et ita sac[ra] irregularitas, seu im-
pedimentum differt ab impedimento, et irregularitate
infantia, siue sac[ra] infantia sit ex defectu morum, si-
ue ex defectu naturalium. Ut ex omnibus constat, qui sac[ra]
irregularitates ponunt ducesal, et ex Can. 2. Apo-
stolorum. nam in impedimento seruitutis, ut sic, et per
se, non consideratur defectus claritatis, sed solum nul-
licitas respectu domini, si sit contra eius voluntatem, vel
respectu religionis, si functiones perfici non possunt
ordinato. Bonauerura videtur etiam redigere ad
defectum claritatis, sed verius et quod diximus, ali-
qui enim alicui et naturalitate, et ingenio nobilitate, ac
ingenio, potest fortuna in seruitutem redigi.

Secundo omnes notant, si dominus sciat, et non
contradiat, sic ordinatum manere liberum ex quo libet
ordine [cap. si dominus sciente dist. 54.] Si autem dominus
nesciat, sicut autem Episcopus, vel presentator, vel
vicerex, vel alter tenetur ad duplum precium domini.
[cap. si seruus absente eadem dist. 7] et est exco[m]m[un]icatus
relicto. Si ipsi nesciunt, et seruus ordinatus habeat
peculium, teneatur seipsum redimere, aut dare vicarium,

praesertim

profectum si maioribus sit ordinatus, nam si solum minoribus redit in servitutem absolutam, Imo etiam si maioribus, si non possit redimi. Ita docet d. Tho. absq; distinctione sacerdotij. Addunt tamen Ricar. Sylvestr. et alij sacerdotem solum in bonis debere servire dominis, et quae ordinem non dedeant, ut in bonis canonicis, in missa, et similibus; Et forte in alijs etiam tempore validus officijs, quae cum sacerdotio non pugnent. Id etiam addunt debere servum ordinatum ad omnia repeti intra annum, qui iuxta quosdam computari debet adie ordinationis, sic Hugo, iuxta alios adie scientiae, quae scilicet dominus sit esse ordinatum. Ita Ricar. Hostien. Sylvestr. Suarez. et alij. Qui etiam bene explicant quomodo in ammissio quodammodo debeat ordinari praeterire, quomodo etiam possit compleri ipsa ordinatione.

Sic etiam irregularis est libertus, si in aliquod obsequium minus liberum retineatur a Patrono, quia hae quaedam servitutis est in iure, et habetur cap. ult. dist. 3. q. 1. et si dominus in ordines conferat, desinit esse libertus quoad ritus conditionales, et obligationes. Operae autem vel manumate sevel consecratae, etiam invigilante domino, ipsi non reddantur, reddatur autem servus consecratus, vel ordinatus, explicant Sylvestr. Hostien. et alij, quia in hoc dolus est, non in illis, et illa facile compensant, ac redimi possunt, et consecrationem habent externam in superficie, ut ad usus profanos tanquam non debeant.

Ad hanc eandem irregularitatem redigit quasi consequentiam d. Thomae, et omnes, alteram, quae est obligatio ad ratiocinia. de qua agit etiam Sylvestr. [Ver. Ratiocinia. Henrriquer cap. illo. d. Supplem. d. 25. q. 1. conc. 10. Suar. disputat. 51. sect. 3. n. 14. et habetur cap. unico de obligatis ad ratiocinia. Exempla sunt, ut procuratores, excoisores, tutores, curiales, et omnes ad publica civilia officia obligati. Plura ad hanc irregularitatem pertinentia, habent auctoritas praedicti, et de piatutela an excuset, Pertinent ad tractatum de censuris.

Secundo agit d. Thomae de impedimento homicidij. q. 2. Ricar. ar. 5. q. 3. Bonau. art. 2. q. 4. Omnes summissae [Verb. Irregularitas] Henrriquer lib. 14. a cap. 10. vsq; ad 16. Suar. tom. 5. a disputat. 44. vsq; ad 47. Ratio huius impedimenti ex d. Thoma ord, quia omnes ordinati, per characterem dicuntur esse divino cultui, ut ministri Christi, et eo ipso debent esse conformes Christo; et omnia sacramenta referuntur ad sacrificium, quae est sacramentum pacis per sanguinem Christi. Homicida autem potius sunt conformes occidentibus Christo, quam Christo occiso. Ideo omnes ordinarium homicidium, etiam iustum, ut in iudice, et ministris, impedit ex precepto, licet non ex necessitate sacramenti. De homicidio casuali multa sunt dubitationes, et quomodo

de sit intelligendum an detur opera rei illicita, an non.
Videndi sunt auctores predicti.

Tertium impedimentum iuxta diuum Thomam, est de-
fectus natalium, vel morum, ut in illegitimis, infamibus,
et publicis poenitentibus. Ratio est, quia sacramentum ordi-
nis dicitur dignitatem quandam, et eminentiam, ideo exigit ali-
quid in personis, scilicet bona fama, et morum. Clari-
tas autem obscuratur ex vitiosa origine in illegitimis, et
eo est difficilior dispensatio, quanto est turpius origo. Obscu-
ratur etiam in fama morum, ut in criminosis, et publi-
cis poenitentibus.

Quartum impedimentum est defectus membrorum, ra-
tione cuius ordo exerceri non potest, vel saltem non nisi cum
periculo, aut indecentia: vel quia obscurat claritatem per-
sonae, ob notabilem maculam, ut abscissio nasi. Vide Hen-
ricum (ver. cap. de vitiatis) et (ver. Irregularitas). Hen-
ricus lib. 14. cap. 3. suaves disputat si. sect. 2. Ra-
tione huius defectus agunt de mutilatione actiua, et pas-
siua, et de notabili deformitate, et de mutatio ne sexus,
de stermaproditio. Hic etiam agunt de defectu morbi, ut
de lepra, Epilepsia, de dampniat, de debilitate mem-
brorum, aut virtutis, de defectu etiam mentis, ut furor,
vel amentia, et de ignorantia, in idiota. Haec sunt quae
docet d. Thomas. et nihil scilicet amplius.

Syluester vero [Ordo. 4. g. 1.] omnes casus quibus ex
iure impeditur ordo, redigit ad viginti. Primo non da-
bent etatem. Secundo illiteratus. Tertio Criminosus, vel
existens in mortali, praesertim publico. Quarto bigamus.
Quinto solenniter poenitens. Sexto Neophytus. Septimo
Cruialis. Octauo ratiocinis obligatus. Nono seruus. Deci-
mo carnis vitiatus. Undecimo illegitimus. Duodecimo pe-
regimus non habens literas authenticas, et ignotus. Decimo-
tertio infamis. Decimo quarto quilibet irregularis, ut
Somicida. Decimo quinto, suspensus, interdictus, vel ex-
communicatus. Decimo sexto ordinatus a Papa in subdia-
conum, vel diaconum, quia sine eius licentia non potest
ab alio ad superiores promoueri. Decimo septimo Hen-
ricus dicitur. Decimo octauo coniugatus, nisi velis intra
re veli gionem, aut ad sacros promoueri ex consensu vxo-
ris. Decimo nono obligatus ad aliqua indecentia, ut
ad ministrandum in balneis, vel in balernis, vel in cloaca.
Obligatio autem ad aliquid longam etiam cum usumon-
to non impedit, et manet etiam post ordinem. Viges-
imo Sitionat, qui iuxta Panormitanum, et alios sunt
in famel, si ex officio, vel in publico, et ex consuetu-
dine exercuerunt. Et hoc inter publicos peccatores
enumerat Henricus lib. 3. de Eucharistia cap. 16.
n. 4. et parafitio, et tyrocinia exercenda, id est tor-
neamenta iure prohibita.

Quinto dicendum est de qualitatibus ordinandorum,
et quale debeat fieri scrutinium ab Episcopo circa ordi-
nandos

novitas. de quo Navar. cap. 25. n. 69. Sylvestri Verb. Or.
 do. 2. q. 2. et Ver. Archidiaconus q. 6. et 7. Henrici
 quel lib. 10. cap. 17. Vide Tridentinum sess. 7. cap. 11.
 de reformat. et sess. 27. cap. 7. et 8. et seq. de reformat.
 et secretales de stat. et qualit. ordinand. Primo
 quantum de etate, et de tempore, praesertim si miseri-
 cordia sint servanda. ~~Secundi~~ Secundi ex parte qua-
 litatum, quantum libertati, integritati mentis et cor-
 poris, bonum testimonium morum, et sufficientis sci-
 entiae, bona conscientia, facultas sui ordinarij, et
 ut nulla obset confusio, vel irregularitas. Examen so-
 rum omnium pertinet ad ordinarium. ordinarius
 autem regularium et suus superior. Sed examen
 literaturae etiam regularium pertinet ad Episcopum,
 ex Tridenti. sess. 23. cap. 17. cum tamen examen
 vitae et morum relinquatur ordinario, eadem sess. cap.
 3. de reformat.

Literatura, vel doctrina necessaria ad confuram, di-
 cta est supra ex. 6. et ex Tridentino. Ad minores
 in Tridenti. sess. 23. cap. 11. exigitur Latina lingua.
 ad subdiaconatum, et diaconatum. cap. 13. ut sint in scru-
 tibus literis, et ijs, quae ad ordinem exercendum perti-
 nent, id est ut sciant suum munus. Ad sacerdotium
 cap. 14. ut possint etiam populum docere de necessarijs
 ad salutem, et sacramenta ministrare. At pro peniten-
 tiae sacramento iterum sunt examinandi ab Episco-
 po, ita sess. 23. cap. 15. Sed regulari Societatis
 specialis privilegio Gregor. 13. alijs non communica-
 do, debent ordinari a quolibet Episcopo, etiam sine exa-
 mine doctrinae. Et numerito Emanuel Rodvi. co. 1.
 q. regular. q. 12. art. 6. in secunda editione, dixit
 reitocatum esse hoc privilegium a Sixto V. in constitut.
 contra male promotos; et se id ostensurum co. 2. sed
 certe non ostendit, et potius confirmatur privilegium
 a Sixto V. quia agent de ordinibus sine Interdictijs,
 vel extra tempora etc. dicit non posse eisd suscipi, nisi
 si forte ex dispensatione, vel indulto Pontificis. sed
 objicit Rodvial hoc privilegium esse contra Tridenti-
 num. Respondetur esse id concessum a Greg. 13. non
 obstante Tridentino, et ita non est contra Tridentinum,
 nisi eo modo, quo privilegium est praeter, aut contra
 ius commune.

Tandem in Tridentino sess. 21. cap. 2. de carnitu,
 ne quis deinceps ordinetur titulo pensionis, aut patri-
 monij, nisi tantum titulo beneficij Ecclesiastici, nisi forte
 ex iusta causa dispenset Episcopus: Nullus etiam sine congrua
 sustentatione, nisi titulo paupertatis. Haec de hac questione.

C; S. et ult.

Quaestio quinta, et ultima. De annexis sacramento ordinis.

Annexa huic sacramento, quaedam sunt in ipsa ordinatione, ut ceremonia, eorumque, quae tunc fiunt. Alia de quaestur post ordinem iam susceptum. ut ritus, et significatio status clericali, huiusmodi sunt nomen, tonsura, et vestes. Vel etiam ea, quae ad dignitatem, et praerogativam pertinent, ut illa ad beneficia, immunitas, vel exemptio. Vel quae ad onus et obligationem consentaneam huic dignitati, ut recitatio Sorarum, continentia, et huiusmodi. Sunt qui haec omnia tractent hoc loco, ut de beneficijs, et de recitatione Sorarum, de quibus nos Deo dante agemus alibi. Breuiter ergo de alijs alijs qua dicemus.

Articulus primus.

Utrum conuenienter sint ceremonia, et ritus ordinationis?

Conclusio est affirmans.

Dubitatio unica.

circa veritatem huius conclusionis.

Sectarij impie, ut solent, has sacras ceremonias respiciunt, praecipue vero vunctionem sacerdotum, et dicunt eas omnes esse contempnendas. Sic loquitur Henricus in sessio. 23. Tridentini. Probant primo, quia non sunt a Deo instituta, vel praecipite, id est potius videntur esse idololatrica. Secundo, quia videntur ceremonias iudaicas. Tertio quia nouae sunt, et non a tempore Apostolorum, neque communes sunt Ecclesiae Graecae, quae eas non admittit. Quarto, quia iniuste in Tridentino vinctio sacerdotum censetur, quasi praecipua substantia sacramenti ordinis.

Dicendum tamen est conclusio nem esse de fide, ut optime Bellarmi. lib. de ordine cap. ult. Valencia disputat. 9. q. 5. puncto 1.º Henrriquez lib. 15. cap. 11. n. 2. Ayala de traditionibus 3. par. tit. de ordine, consideratione. 4. Ruesdul Tapes art. 17. Et constat ex praese ex Tridenti. sess. 7. Can. 13. de sacramenti in genere. ubi ita decernitur de omnibus ceremonijs omnium sacramentorum. et sess. 22. Can. 6. et 7. de ceremonijs sacrificij missae. et sess. 23. Can. 5. de ceremonijs sacramenti ordinis, ubi sic decernitur [Si quis dixerit sacram vunctionem, quae Ecclesia in sacra ordinatione vtitur, non tantum non requiri, sed contempnendam, et permisciam esse, similiter et alias ordinis ceremonias, Anathema sit.]

Secundo

Secundo antiquissimam esse sane praxim a tempore
 Apostolorum contra mendacium Apostolorum constat, ex
 Dionysio lib. de Ecclesiastica Hierar. cap. 4. ubi Pontificum
 dicit unguentis, vel oleo sancto vti ad omnem ferme sa-
 cramentalis officij functionem. Inter omnia autem sacra-
 menta unum ex praecipuis est ordo. Idem constat ex
 Cipriano serm. de coena domini, quem esse Cipriani, vel
 saltem grauis, aut antiqui auctori, mixte negat Kem-
 tius. Ex Clemen. epist. 2. ex Hegeffio lib. 4. Susebio
 lib. 10. historia cap. 4. et lib. 4. de demonstratione. cap.
 18. ex Basilio lib. de spiritu sancto. cap. 12. ex Nasti-
 aneno in Apologeticis. ex Hieronymo in Isai. 45. ex
 Augustino tract. 33 in Joannem. et quast. 46. noui, et vet.
 testamen. Ius etiam a. parte decreti. cap. 151. refert Augu-
 stanum Presbyteros alloquentem, vt memores sint con-
 secrationis sacra in manibus suscepta, et ne pollutant
 manus sacro unguine delibatas. Pacianus coetanens
 Ambrosij epist. 3. ad Sympronianum nouatianum, sacra-
 cis nouatianis reprobat quod spiritum plebi dare vellent,
 sacerdotal non vincti.

Tertio ratione firmatur, quia omnis administratio sa-
 cramentorum, et sacrificij a Christo domino commissae est
 ecclesiae suae, et eius capiti Pontifici maximo, vicario
 suo, ita ut seminat ipsi, quae de essentia, vel substantia
 fuerunt ab ipso domino instituta, caetera pertinentia ad
 modum, accidentia, et circumstantiali disponantur ab eade-
 sia, eo modo, quo magis ad cultum Dei, et reuerentiam sa-
 cramentorum, et fidelium devotionem, ac deuotionem per-
 nere videbuntur. Et hoc munus ad ecclesiam pertinere pro-
 bat Tridentinum sess. 21. cap. 2. ex eo. i. ad Corin. 11.
 Caetera cum venere disponam. Disponebat enim Lau-
 del multa pertinentia ad celebrationem Eucharistiae,
 et vj. et ex eo. ii. ad Corin. 4. Sic nos existimet homo,
 vt ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei. Itaque
 in Sacramentorum dispensatione, salua eorum substantia,
 perpetuo in ecclesia fuit potestas, statuendi, vel mutandi,
 quae suscipientium utilitati, vel ipsorum sacramentorum
 venerationi, pro rerum, temporum, et locorum varietate ma-
 gis expedire iudicauerit.

Ad primum in oppositum respondetur non omnia ad
 cultum Dei pertinentia debere esse de iure diuino, et im-
 mediate a Deo instituta, neque idololatriam esse, cum non
 diuisus cultus creaturae, ratione sui exhibetur.

Ad secundum, a Iudeis olim usurpata fuisse veticio-
 nam in figuram futurorum mysteriorum, modo vero
 ab ecclesia usurpata, in significationem praesentis iam,
 et vberis gratiae, neque Iudaismus est in vbi verum, qui-
 bus vocabantur Iudaei, si vbi sit sub alio ritu, et forma,
 et in finem diuersum. Aliique etiam aqua vsui in ba-
 ptismo, et panis in Eucharistia et Iudaismus, quia
 Iudaei

Judei aquam Sabebant expiationis, et panem propositionis, et alia similia, quae et modo sunt in usu.

Ad textum constat non esse novum inventum, sed a tempore Apostolorum, et suscepit ubi supra, et Notaphrasin in vita Chrysostomi, apud Surium to. 1. meminerunt unctio nisi sacerdotum, etiam in Ecclesia Graeca. Et idem colligitur ex Innoc. 3. [cap. cum venisset. de sacra unctio].

Ad quartum respondetur sacram unctio non id docere, quod scilicet unctio sit substantia, vel praeiudicium in sacramenti, maxime in ordine, potius inquit esse ceremoniam, et sacramentale. quod item docet d. Thomas de unctio in ordine, in 4. d. 24. q. 1. et fere omnes Theologi. Omnia quae obijcit Kemnitius mendacia sunt.

Articulus secundus.

Utrum concemens sit nomen, tonsura, et habitus clericorum?

Conclusio est affirmans.

Dubitatio unica.

De nomine, tonsura, et habitu clericorum?

Primo de nomine clerici, Lutherus, Calvinus, et alij heretici dixerunt, id inopia traditione, et errore tituli ministris Ecclesiae, et nullatenus eorum vel nomine distingui a laicis, id est plebeis.

Dicendum tamen est oppositum esse certum ex praesentibus Ecclesiae, ut optimè Bellarminus. to. 1. contra u. s. generalis lib. 1. de clericis cap. 1. et Valencia. to. 4. disput. 9. q. 5. puncto. 2. Et constat aperte ex Hieronymo, in epistola ad Nepotianum, ex Epiphano. saepe, et ex Clemente. Can. 12. Apostoli ex Tertulliano lib. de monogamia. Item ex scriptura, Jeremi. 12. iuxta septuaginta. et Numer. 18. et Deuter. 18. Levites dicebantur de sorte Domini, et Dominus illorum sortis. sic in Trident. sess. 22. cap. 1. de reformat. clerici dicuntur de sorte Domini, et passim constat in concilijs. Et quamvis omnes fideles dicantur etiam de sorte Domini, et hereditas eius, peculiaris tamen ratione id convenit ministris ordinatis, et cum res significat peculiari ratione ipsi competat merito et nomen ipsius peculiariter, et convenientius aptatur. Et ob similem insolentiam Dathan, et Abiron absorpti fuerunt a terra Num. 16. quod obijcerent sacerdotibus, [Omni multitudine sanctorum et, cur elevari super populum Domini?]

Et quamvis id. 1. Petri. 5. [non dominantel in clericis] licet referri possit ad omnes fideles, probabilius est proprie
cipue

cipue intelligi de ministris Ecclesie, quibus proxime, et maxime dominantur Episcopi. ut beccumen. cbi. et Hieron. ad Nepota. Inapte etiam obijciunt id ad Galat. 4. [Non est Judaeus, neq; Graecus etc.] eo enim significatur unitas, et simplicitas corporis Ecclesie, quoad unitatem fidei, et Baptismi, et Dei, et sensus, et spiritus, non tamen quoad unitatem munerum, locorum, et dignitatum, nempe et in unitate corporis naturalis est diversitas membrorum, et officiorum. Et alioqui non solum nomina, sed et res negarentur, et non essent in Ecclesia Christi servu, et liberi, masculi, et femina, etc.

Secundo ijdem heretici tonsuram, et rasuram iradent, praesertim Hortensius Lambul lib. de persecutione barbarum. Primo ex eo Deuter. 19. [Non attolletis comam in rotundum] et Jeremi. 9. [Disperdam omnes circumtonsos in coma.] Et Levit. 21. [Sacerdotes non radent caput, neq; barbam] Et Esai. 41. caput radere prohibetur. Tandem in lege veteri sacerdotes, et Levitae non radabantur, sed soli Nazarei, et si non semper, et omnino absq; corona.

Decendum tamen est tonsuram in modum canonicam decere ministris Ecclesie ordinatis. Ita d. Thoma. 4. 2. 24. q. 3. art. 1. q. 1. Dicar. ar. 2. q. 1. Bonau. art. 1. q. 1. Palud. q. 3. ar. 2. Supplem. q. unica. ar. 3. dub. 1. Sotus q. 2. ar. 1. Valencia q. 5. p. 3. Bellarini. controu. illa. 5. lib. 2. qui est de monachi cap. 40. Henricus Vriquet lib. 10. de ordine cap. 11. n. 1. Omnes Summistae [Vobis Tonsuras et ver. Clericis] Et conueniunt omnes sane praesum fuisse in Ecclesia a tempore Apostolorum. ex Isidoro lib. 2. de officijs diuinis cap. 4. et ex Beda lib. 5. Historia Anglica cap. 22. ubi refert diuum Petrum primum omnium gestasse coronam circulaorem, et ad eius imitationem clericos, et monachos eandem usurpasse.

Secundo ex concil. cartagin. 4. cap. 4. vbi prohibetur clericis comam, aut barbam alere. et ex conal. Tolosa. 4. cap. 40. vbi praecipitur vt solum circulum capillorum supra aures relinquunt. Videtur ergo omni eadem fuisse corona clericorum, et monachorum, modo tamen consuetudine in multis regionibus alia est corona clericorum.

Tertio ex Dionysio. 6. cap. Ecclesiasticae Hierar. vbi dicit monachum futurum primo esse tonsendum. Suius praesens meminit Athanasius lib. de virginitate. Hierony. ad Sabrianum. Epipiani. Ser. 30. Augusti. lib. de opere monach. cap. vlt. Hierony. ad Augusti. epist. 26. in ter epistolae Augustini. et idem Augusti. epist. 147. vbi vtrq; meminit aduirationis per vestiam, aut nostram coronam. Clemens Alexandrinus lib. 3. Pedagogi cap. 11. Optatus lib. 2. contra Parmenianum. et Hieronymus in Ecclesiast. li. caput. 44. vbi dicunt rasuram sane olim non fuisse nouacilla satam.

Datio

Ratio praxia suum a caluino ea redditur, quod tempore
d. Augustini molliores, et effeminati laici comas gestabant
uere, a quibus ut differrent clerici, vsus parum conser-
uam. Sed contra est, primo quia tonsura clericorum
antiquior est Augustini no. Secundo quia tempore Augu-
stini etiam penitentes laici comas gestabant, ut modo
etiam est in vsu in quibusdam prouincijs. de vsu uero ca-
me olim constat, quia poenitentes tondebantur in si-
quum dotoni, ex concilio Agathen. can. u. et Tolosa.
3. can. 12. Et flosi clerici coronam gestabant capillo-
rum.

Prima ergo ratio inter catholicos, est que redditur
a d. Thoma, et Bonauen. ad distinctionem clericorum a
laicis, et signaculum regale. Secunda ad eruditionem,
et myserum. Nam quatenus amouentur capilli super-
flui, significatur amouenda superfluitas terrenorum,
et quatenus humilitas, et vertex capitis demudatur, si-
gnificatur specialis amor, et desiderium supernorum et
caelestium, quod debet feruore in clericis, nempe ut con-
uexatio ipsorum in caelis fit. Nasura uero ex inferiori
parte, et sobrijs simul proximis, medietas capitulum
significat usum mediocrem terrenorum. Tertio in
figura orbiculari, que simplici prima est, significatur eorum
debere esse simplices mente, et quia capacissima est, ut
sunt dilatati affectione, iuxta id Pauli scilicet nostrum dila-
tatum est cor uost. Et quia pulcherrima, ut pulcherrimi
sunt in conuersatione per munditiam vite, iuxta
id ambulans in via immaculata sic mihi in iustabat.
Significatur ergo uita aperta, et pura, et contemplatio
uiciorum, et sensus expeditus a temporalibus. Multa
in hanc sententiam uide apud Gulielmum Durandum.
lib. 2. de officijs sacerdotum cap. 1. an. 26. que su-
muntur ex Isidoro, et Rabano, et Gregorio in Dec. et
in Saborali. Beda etiam refert Petrum Antiochie fuisse
de tonsura in opprobrium ab infidelibus, fideles uero
in bonam uertesse tonsuram in memoriam illius de-
decoris Petri, et per modum corona in memoriam spi-
neae corona. Hinc autem tonsura dicatur, uolunt, siue
nasura, ut modo est in vsu, eadem est significatio.

Ad primum in oppositum, D. Tho. Bonau. et omnes
dicunt id tantum fuisse prohibitum fieri in cultum de-
monum, ut etiam Theodoretus q. 22. in leuitico, et alij ple-
nig. docent. Et Dec. 44. prohibentur uari sacerdotibus
propter uiciniam sacerdotum gentilium, qui uaso capite
idoli sacrificabant, imo et tempore Ambrosij, ut constat
epist. 36. quod idem refert Hieronymus in Dec. 44.
de sacerdotibus Iudis. In leuitico prohibebantur sa-
cerdotes uadere capite et barbam, scilicet in morte pro-
prium quoniam in signum doloris, ne affectibus sumantis ton-
moueri uiderentur. Nasurae uero, qui erant quasi
religiosi uotessi legis figurabant perfectiorem ministrorum
uolunt Ecclesiae, et illi tondebantur. licet absq. corona
nempc

76
nempe quia nondum aduenerat regale sacerdotium, neque
perfectio legis euangelicae.

Tertio et ultimo dicendum est de habitu clericorum.
hic debet esse conuenienti status, non solum quoad uellessa
oral, sed etiam quoad uellessa, et communel, de quibus mo-
do loquimur. Ita canes Summisthe [ver. Clericus, et ver. Ha-
bitus] Valenciae puncto 3. in fine. Henrriques, cap. 11. n. 1.
et constat [cap. 1. de uita, et sonst. clericorum. Et in Tridea.
secl. 14. cap. 6. et secl. 22. cap. 1. ubi inuuantur decreta
concliorum, et patrum circa habitum, gestum, morem, ple-
monem, ut nihil nisi graue, moderatum, ac religione ple-
num praeseferant. Unde sacris initiatus si omnino rece-
dat ab habitu, censetur Apostata, ut Summisthe [ver.
Apostata. Nauor. cap. 27. n. 131. Tolaty, lib. 4. in probis-
his cap. 12.

Dubitatio est, an sit necesse sub mortali gestare tonsu-
ram, et habitum? Quidam dicunt sacris ordinibus omnino
feneri sub mortali. Sic Valenciae pun. 3. Nauor. c. 25.
n. 110. et sane sententiam Armil. dicit esse falsam,
Daumonta, et aliorum. Similiter de Sabente beneficium
Ecclesiasticum [lex c. si quis, et c. clericus, de uita, et sonst.
clericorum]. Sed Castram. in dno. [uero] clericorum pecca-
ta. et Armil. ver. Clericus n. 117. dicunt, quomodo p[er] se
in p[er]nanent in uia, non esse mortale, nisi fiat excon-
temptus, vel cum scandalo.

Diuidendum uidetur, si ex consuetudine fiat, id est sapienter,
et absq[ue] ulla causa necessitatis, vel utilitatis, esse peccatum
mortale: cum Nauor. Valon. Syluest. [ver. Clericus. r. 9.
1. s. 1. et Toledo lib. 4. in fruct. c. 18. et in p[er]it Suez. to. 5.
Disput. 31. sect. 3. n. 1. Et ratio est, quia in hoc iam est con-
temptus interpretatiuus, et non est omisio sine scan-
dalo. maxime omisio habitus, nam contusura, aut cas-
na, forte non est ita grauis. Omisio uero habitus fa-
cit Apostatam, et eo ipso est grauis; quomodo, Syluester
[uero] Apostasia. q. 2. n. 6. Apostatam a clericatu solum
dicat esse eum, qui relinquit habitum clericalem, ut laice
uiuat. Dicit tamen cum qui continue uetem desert laica-
lem, licet non renunciet clericatu, peccare mortaliter,
idq[ue] probat lex Clementi. ex libere. Sacram. ver. Cle-
ricus. n. ult. refert ex Sixto. V. Sabentem beneficium,
aut pensum excedentem sexaginta aureos, teneri
ad habitum, et aliq[ui] ipso facto priuari beneficio, et officio.
et Syluester ubi supra, dicit esse Apostatam, cum qui habitus
beneficium laice uiuit, et in matrimonio, licet habitum des-
ferat clericalem, ut distinet. Si autem etiam Apostata
est clericus in sacris, qui habitum deserit clericalem, uolui-
tate uiuat.

Si autem non sit ita contumata omisio habitus, sed ali-
quoties, non uidetur esse mortale, nisi sit scandalum, aut
contemptus. Ita Syluester ubi supra. et [ver. Clericus. r.
q. 2. Et conuenit Valenciae cum Caetano. Henrriques
etiam

metodo brevi, ita tamen ut nihil ad sanam rem perti-
 nent mutatum, vel aliquantum longior tamen eius dispu-
 tatio aduersus hereticos alio admittatur. Sunt plerique
 qui eam latissime trahunt, maxime Michael Medina
 quum quodam libris, de sacrorum hominum continentia. Bellar-
 mi. l. 1. controu. s. generali. lib. 1. de Clericis. Valen-
 tia sic disputa. 9. lib. 5. puncto 5. Sotus 7. lib. de iust.
 9. 6. Franciscus Turmanti lib. 2. de Dogmaticis verbi
 Dei characteribus, et lib. 5. pro Episcopi Pontificum.
 Rossensis, et Bernardus Tapet contra Sacerdotium
 temporis, et Alphonsus a Castro aduersus Savages, et
 Christouent de continentia Sacerdotum.

Prima dubitatio.

An coelibatus clericorum sit de iure diuino,
 an tantum humano?

Error est hereticorum negantium coelibatum esse an-
 nexum ordini sacro, sic Calvinus dixit o mnia reuel.
 Patet approbata coniugium etiam in Episcopi, quod idem
 etiam quoad vsum intellexit. Et Philippus Melancthon
 legem coelibatus dixi repugnare antiquis conciliis, et
 a solo Papa esse sancitam contra auctoritatem conciliorum.
 Item dicit Kemnitius in Examine can. 9. se-
 sess. 24. itaque nullum esse ius diuinum, vel huma-
 num quod obliget, co ncedunt isti heretici. Et pro-
 bantur ex eo. ad Timotheo 3. Vbi inter conditio-
 nes Episcopi vna est, oportet esse vixit uxorem,
 doctus sit bene praeparatum, filius sit autem sub-
 dicat. Secundo, quia Petrus, et plerique alij Apostoli
 dicuntur fuisse uxorati. Et hoc testatur alijs conciliis
 et decretis antiquis hoc idem constat, ut ex can. 6.
 Apostolum. Episcopus aut Presbyter, uxorem prophanam
 nequaquam obtentu religionis abiciat. et can. 30. Apo-
 stoliam, Episcopus, aut Sacerdos, aut diaconus amplexibus absti-
 neat, aut corrigatur, aut deponatur, aut abiciatur ab
 Ecclesia. Plurima sunt huius modi alia, quae videbi-
 mus infra, ob quae heretici irridunt sanctionem quasi
 a solo Pontifice et curia Romana introductam.

Certum tamen est, et de fide coelibatum esse an-
 nexum ordini sacro, ut constat ex praxi Ecclesiae Latinae, et
 commemorat omnes catholici supra citati. Hanc autem
 legem coelibatus, et continentiae dicunt sitam esse in
 scriptis, ad quae obligat. Primum est, ut nemo coniugatus
 ordinis sacri initiatur, nisi uxor uoueatur perpetuum
 castitatem. Et hoc constat [cap. 11. canon. de elec. coniug.] et
 [cap. coniugatus, de conuers. coniugato.] et can. schiatum
 dist. 72. et can. Episcopus 77. dist. Secundo est,
 ut nemo unquam sacri ordinis uocem ducat, ut consta-
 bit infra. Tertium, ut qui iam sacri ordinis est
 initiatus

initiatum, ita perpetuam seruet continentiam, ut non modo
 ab illicitis abstinere venentis, sed etiam a licito usu matimo-
 nij, si forte antea licet coniugatus, ab usu uere teneatur.
 Et propter hoc tertium precipuum obligat ad duo pri-
 ma. Et hoc est votum solenne continentie, quod dicitur
 annexum ordini sacro, licet enim non fiat votum ex-
 pressum, est tamen implicitum, quatenus sub hoc pre-
 cepto, et obligatione perpetue continentie, suscipitur
 ordinator, et eius admonetur ordinari ab Episco-
 po, dum accedunt ad subdiaconatum suscipiendum.
 Et hoc votum dicitur solenne, quia non solum im-
 pedit, et dirimit matrimonium, si forte contrahi
 intentetur, et est annexum publico et solenni vi-
 tui ordinis sacri.

Dubitatis ergo presens est, an hac lex continentie
 et votum an recedatur ordini sacro iure diuino, an so-
 lum Ecclesiastico, et Summo? Prima sententia mi-
 ser catholica est, illos secundum, ne ordinatus dicatur
 uxorem esse de iure diuino, reliqua duo de iure solum
 Summo. Ita Chichouent lib. illo de continentia
 Sacerdotum cap. 4.º Ratio esse potest, quia nunquam
 in Ecclesiasticum est, quod quis sacerdoti ordinatus ux-
 orem ducat. Id autem iuris diuini iudicium est. Con-
 tra legimus multos ex antiquis Episcopis uxores
 habuisse, et illis cohabitasse. Primum ergo, et tertium,
 que impediunt usum matrimonij iam contra-
 cti, non videntur esse de iure diuino. Et confirmat
 si ex eo i. ad Timotheum 3.º [oparet Episcopum esse
 habitatis significatur Episcopi cum uxore et filiis;
 cum domui suae debeat esse bene prepositus, et fi-
 lios habere subditos.]

Hanc sententiam merito sequuntur alij, Sotus
 ar. 2.º q. citata, et Valentinus puncto. s. citato. s. i.
 quia si hoc quod quis ordinatus dicit uxorem, prohibi-
 tum est iure diuino, non videtur esse alia ratio, nisi
 si quia usus matrimonij non deat talem statum,
 si vero usus non est prohibitus iure diuino, nulla
 est ratio quare ambatur ipse prohibeatur, cum hic
 non sit ita iudicium, sed potius sanctus, et Sotus
 et quoddam sacramentum.

Ad primum Respondetur id non esse iudicium i-
 ris diuini, sed antiquissimum iuris Summi, et etiam
 ipse Apostolicum. Ad alteram partem, solum
 sequi cohabitasse quidem ordinatos qui uxori bus, et
 filiis, sed non ideo colligi, quod usum habuerint ma-
 trimonij, sed solum curam uxoris, et filiorum cum omni
 castitate, vbi idem addit Apostolus in loco obiecto. Et
 qui coniugati eligebantur ad sacerdotium, et Episco-
 patum

+ Vuald. lib. de sacra-
 cap. 124. et lib. de ga-
 namental. cap. 60. et
 Medina. lib. 1. de con-
 tinentia. et lib. 5.º cap.
 99. et 100. circa nota
 loquuntur, ut infra refe-
 rentur.

+ filios Sabentem
 subditos

x Et certe Chichouent
 et Medina de xpianita-
 que loquuntur, sed hunc
 dicunt iure diuino prohi-
 ditum esse, ut ordinatus
 cohabitare eius obligatio
 post ordinis susceptio-
 nem si prohibetur
 matrimonio, licet actus
 ante ipsos ordinis.

patum, erant vix insignes doctriua, sanctitate, et continetia, qui facile ab usu absteruerent, licet castitarent uxori bus. Et quidem apostolus ibi neq; cohabitacionem exigit, ut Ambrosius, et Hieronymus notant, sed solum explicare vult quod si conjugatus fuerit, et factus suscepit, non plurali habuerit uxores, sed unam tantum. et factis aduocauerit subditos, et domum suam praesbe sciuert, ut Ecclesiam Dei gubernare suat.

Secunda sententia dicit omnia illa tria pertinentia ad legem coelibatus esse de iure diuino. Ita Maurin q. d. 24. q. 2. et Michael Medina lib. 5. de continentia cap. 99. et 100. qui ita intelligunt hanc sententiam, ut usus matrimonij non possit stare simul cum usu et executione ordinis sacri, et in hoc Pontifex dispensare non possit, quia id omnino sit vetitum diuino iure. At vero possit Pontifex dispensare ut quis etiam sacerdos, vel Episcopus, diaconus, aut subdiaconus, amisso ordinis executione, atq; exercitio omnino relicto, possit inire matrimonium, ut saepe de facto cum diaconis, et subdiaconis dispensatum videmus, et eodem modo propter etiam cum sacerdotibus dispensari, non solum ad contractum matrimonij, sed et ad usum eius. Et quando dicit Medina usum matrimonij et executionem ordinis sacri iure diuino prohiberi ita ut simul stare non possint, loquitur de matrimonio contracto post susceptos sacros ordines. nam loquitur de matrimonio contracto ante susceptos sacros ordines, non pugnare cum ipso ordinibus, neq; usum cum usu eorum, dixerat late ipse Medina lib. 2. a cap. 16. Imo sic potest intelligi apostolum 1. ad Timotheo 3. loco citato, de matrimonio, et usu eius, quando prius fuit contractum ante Episcopatum.

referitur

Sic Medina tribuit
 Sac. sententia a Valen
 cap. s. illo. 1.º quibus
 5.º. Sed Medina o nui
 no videtur loqui cum
 clickhouse, de

Sed hac sententia ex eo videtur difficilis, quod eodem modo videtur usus matrimonij opponi, ut videtur usui et executioni ordinum, siue sit matrimonij prius contracti, siue post susceptos sacros ordines, non ergo usus magis prohibetur iure diuino in vno casu, quam in altero. Quod vero usus matrimonij prius contracti licitus fuerit in Ecclesia, et permissus probat Medina ibi, et capitulum sequentibus, hoc loci infra explicandis, similia enim sunt fere cum istis, quae supra probare titulis obuiabamus.

Dicendum ergo est votum continentia, quod omnia illa tria, quae nullius, solum iure humano Ecclesiastico, esse auctoritatem sacro. Ita docet d. Thom. 2. 2. q. 88. ar. 11. et ibi Caiet. et Magister a. Theologi m. q. d. 34. et 37. Dur. Paludang. Ricar. et alij. Solut ibi q. 1. ar. 2. et lib. 7. de iustitia q. 6. ar. 2. Caietam. b. p. 1.º opusc. 27. Petrus Solut in respicit. Sacerdotum lect. 5. de matrimonio. Henrigoz lib. 10. cap. 14. n. 6. et 7. Valencia p. n. c. illo 5.º p. 1. Bellarming lib. 1. de Clerico cap. 13. et passim alij scriptores.

Et probatur quia nullibi extat ius diuinum eiusmodi, neq; ratione vlla naturali potest id probari, cum dicitur
 matri

matrimonij non sit vel mala, et prohibita, sed ex se licita et iusta. Secundo quia in Ecclēgia graeca videtur iam olim per se ueniale usus matrimonij, quod contracti, quam consuetudinem licet minus probet Ecclēgia Romana, neq. tamen improbat prorsus, sed potius concedit, et nihilget, ut patet [cap. cum olim de clericis conjugatis] quamuis Henricus, n. 7. ab. in scholio lit. o. putet in hoc Innocentium loqui ut prout abundo. clarem. Tertio quia in eadem Ecclēgia iuxta probabilem sententiam conceditur matrimonij contractus, etiam post susceptam sacerdotum. Ut Castranus habet opusc. 27. q. 24. Et Volaterra. lib. 23. in Constanti. 48. et Gregorius lib. 1.º Registari epist. 42. subdiaconi sicilie ante. Sit ut possent ubi existeret iustitiae ante admet. Et in concilio Ancyrano can. 10. conceditur, ut diaconi etiam post susceptum ordinem possint uxorem ducere, Sabita ab Spiro. p.º facultate. Et concilium hoc approbatum fuit a Leone p.º cano. de libelli. dist. 24. Tandem in Trid. sess. 24. can. 9. decoruitur anathema ijs, qui dicunt clericos in sacris constitutos, vel religiosis castitatem solenniter professos, non obstante lege Ecclesiastica, vel potius, ad huc usque matrimonium contrahere, quo minus legem hanc solum Ecclesiasticam. quamuis respondere in concilio docerem in quod certum est, scilicet dari legem Ecclesiasticam. An autem sit lex diuina vel non sit, ibi non decoratur.

Quae vero obijciuntur in oppositum parum probant. Po. illud Lucae 21. Attendite ne corda uestra grauentur crapula, aut ebrietate, vel curis huius seculi. quae specialiter dictum de ministris Ecclesiae. Respondetur illud omnibus fidelibus dici, ut habet Leo serm. 3. de ieiunio decem mensis, et tantum eo prohiberi nisi ad curam huius seculi, quibus nempe impediatur cura necessaria rerum spiritualium; aliqua enim cura familiae et filiorum etiam Episcopi percipitur ab Apost. 1.º Timotheo. 3.º Domini sua bene prepositi.

Secundo quod castitas ministrorum noui testamenti alleganda, ac propheticè commendata sit Deutor. 33. in benedictione Leuitarum. [filios suos reseruiunt.] id est filios non debuerunt, id enim non potest ad literam verum esse de Leuitis antiquis. Respondetur licet alij aliter admittant sensum prophetiam, et dicant impleri lege Ecclesiastica, et Summana, ut respondet Valerius, nobis melius videtur ad literam verba illa intelligi de Leuitis antiquis, cum significari, eos maxime dicantur esse diuino cultui, non tamen quod reuera filios non habeant, sed quod eos nesciant vel ignorent propter cultum Dei, quia ibidem de eisdem dicitur qui dixit patri suo, et matri suae nescio vos, et fratres suos ignoro vos et statim additur et nesciunt filios suos.

Et alijs locis Pauli, et Petri colligitur Sane legem de caeli

Et Henricus cap. 14. n. 8. dicit posse hoc statutum a Pontifice abrogari, quamuis generalis haec abrogatio non admitteretur, ut minus conueniat Ecclesiae. cum vno autem, vel altero, etiam sacerdote, vel Episcopo possit dispensari, etiam ut mutet matrimonium.

+ Bellarmine at

de celibatu esse in Ecclesia ab initio eius, et a tempore
 Apostolorum, non tamen inde fit esse etiam de iure di-
 uino. ut id. i. ad Timoth. 3. de Episcopo, [et filius Saben-
 tem subditos cum omni castitate] et diaconos [et sepu-
 dicat] et ad Titum. 2. 1. de Episcopo, quod sponteate esse
 [solium, iustum, continentem] et 2. ad Timoth. 2.
 [Nemo militans Deo implicat se negotijs secularibus]
 et 1. Petri. 3. Pastoribus Ecclesia dicit Petrus [So-
 brij estote, et vigilate etc.] et multa ex his come-
 niant etiam fideles laici, ut non se implicent ne-
 gotijs, id est omnino distrabantur, et absorbentur, et
 eternorum obliuiscuntur secularibus seruiant. Sic ad Titum
 2. [abnegare] precepimus omni impicitatem, et secula-
 ria desideria, id est mundana, vana, ac terrena. Et
 ut sancti loquuntur, non attendere ad seculum, sed ad
 letitia meditari.

Tandem si uicini Papa in Episto. ad Hymenium Episco-
 pum Tarracensem sanciuit legem de celibatu. et con-
 firmat [quia Christus uoluit in Ecclesia sua castita-
 tem radicare] sed ad hoc non sequitur legem celli-
 batus esse ex institutione Christi, sed solum conueni-
 entem maxime esse cum uoluntate Christi, qua omnes
 fideles suos, presentium clericos, uult esse castos, sed
 cum castitate stare potest matrimonio, nisi sit
 perfecta et consummata castitas, qualiam statuit
 Ecclesia sua lege.

Secunda dubitatio.

Quam antiqua sit hac lex celibatus cle-
 ricorum?

Primo egregie errant, ac mentiuntur Saresbici, Calici-
 nus, Melancthon, et Kemnitius, dum putant anti-
 quos patres, et concilia, matrimonia etiam Episcopo-
 rum approbare, quod et de usu intelligunt. et a fide
 Pontifice Romano, contra omnium uoluntatem sanc-
 legem fuisse introductam, et non nisi quadringentis
 ante annis in Germania receptam. Caluini Institutio.
 lib. 4. cap. 12. sect. 25. Melancthon in Apologia con-
 fessionis Augustanae. Kemnitius in Examine canonis
 9. septio. 24. Tridentini. Petrus Vermeilus Martyr, et
 Brentius, et alij heretici eodem capti sunt errore. Eorum
 fundamenta uel uana mendacia sunt, uel communia cum
 sententia catholicorum statim referenda.

Secunda sententia est catholicorum dicentium sanc-
 legem non esse Apostolicam, id est a tempore Apostolorum in-
 stitutam, sed post multos annos ab alijs Pontificibus, et
 concilijs. Ita Slichtouent lib. illo de continentia cap. 4. di-
 cit ab a Syricio Papa fuisse introductam sanc legem, qui rexit
 circa annum 390. Michael etiam Medina lib. 3. de
 continen

continentia refert ad tempora Pelagij secundi, et Gra-
gorij primi. Refert Chictoneum, Henrriquel lib. 10.
cap. 24. n. 5. lit. C. et non rejicit, a quo decretum di-
cit primo, ne diaconi, aut subdiaconi uxorem
ducant, cum solum cum licentia Episcopi uxorem possent,
ex concilio Ancon. c. 10. et Braclar. 3. c. 34. et cap.
diaconi 8. dist. Postea reuocatum est in concilio Vi-
letano 3. cap. 7. sub Martino. 1. et a Subiniano No-
tella 123. Imo ipse Henrriquel ibidem num. 7.
lit. O, hanc legem celibatus respectu diaconi et sub-
diaconi a officio fuisse extensam, velle Gregorius
1. lib. 1. Registri epist. 42. ubi refert subdiaconos
siculos iustos ab uxoriis separari a predecebatorepisc.
Pelagij, sed Gregorius eos qui ante ordinem habebant
uxorem permittit, eis vti. sed deinceps precipit ne-
minem ordinari, nisi prius voueat continentiam. Et
conueniunt in his Bellarmin. lib. 1. de clericis cap.
22. titul. 4. d. 27. q. 3. ar. 3. et confirmant Inoc.
3. [cap. Quanto. de duobus.] et Alexander. 1. [de cleri-
cis conjugatis. cap. 1.] Hi tamen concedunt saltem
continentiam sacerdotum esse antiquiorem, et aperi-
tate Apostolorum, mo et aliorum in sacri,

+ licet varij fuerint
vires in sedecia pro
temporum diuersitate.

+ et omnium qui sacri
sunt initiati,
x idem habet carmina.
L. Baroniol. to. 1. an.
natum. anno Christi
13. et sequen-
tibus. et Iovinianum
licet inuixisset, non
non negat se docet huius
conuictus, lib. 1. aduersus
Iovinianum. Episcopi
ut Graecis fatetur hoc.
idem de qua scilicet a
entali. in compendio. Batet
de capite iam stragis
condemnat, quod presb-
tam, id est uxorem in
canonum relictam, uis
in domum admittit, gra-
te rone pat. et uis dmi-
stat ex communicationem
et communitur.

Dicendum videtur legem celibatus Episcoporum
et sacerdotum esse attempte Apostolorum. Ita dicitur
lib. 7. de instit. q. 6. ar. 2. Bellarmin. lib. 1. de
clericis cap. 18. et 19. Valencia puncto 5. d. 2. Pro-
batur primo ex eo. 1. ad Timoth. 3. ubi de Episcopis et
sacerdotibus dicitur, quod domui suae praesse debeant,
et filios habere subditos [cum omni castitate.] salicet
significat ab amplexibus etiam alias licitis, vxorali.
sic etiam intelligit d. Hierony. id ad Titum. 1. [op-
tem.] nam per [continentem] intelligit etiam ab vxor-
ali amplexibus abstinentem. Alij vt Castranz notant,
legunt [temperantem] quo intelligunt ab omni eo, quod
sacro indiget abstinente.

Secundo ex concilio Carthagini. 2. can. 2. ubi de-
cer nitur, sacros Antistites, et Dei sacerdotes, ac leu-
tali continentel debere esse in omnibus. Et additur. [ut
quod Apostoli docuerunt, et ipsa seruaunt antiquital, nos
quoque custodi amul.] Inueniunt autem, et in re Kemni-
tunt calumniatur, mendacium esse, quod patet i fluitan-
dij dixerunt, Apostolos continentiam sacrorum virorum
docuisse. x

Tertio adhuc antiquus est decretum Calixti Papa, et
refert Gratianus. 27. distin. can. Presbyteris [salicet] Pres-
byteris, diaconibus, et subdiaconibus, et monachis mter-
dictum matrimonia contrahere, et ab eis contracta debere
disingri, iuxta sacrorum canonum definitionel. 7. quod
etiam

x Hieronymus etiam
in epist. ad Pammachi-
um. 50. in fine, hanc
fuisse praxem Apostolo-
rum.

etiam decretum Sacerdotia nupie calumniantur contenti-
 tum esse. cum ~~antiqua~~ ^{antiqua} sint in Ecclesia Dei,
 et recepta. Suius modi epistola decretales summo rum
 Pontificum. Et canone. 27. Apostolorum, ex clericis
 sibi laboribus, et cantozibus, et alijs in mirabilibus, per-
 mittitur uxores ducere. sed ex istis, quibus dubitat.
 sequenti asserunt sane legem calibatus non esse iniquam,
 sed rectam, firmiter magis antiquitat eunt.

Sed iam respondeamus ad ea quae obijciuntur. Pri-
 mum est ex can. 6. Apostolorum, ubi sic decernitur [Episco-
 pus, aut Presbyter uxorem propriam nequaquam obtentu
 religionis abijciat.] Respondetur ex hoc non colligi le-
 gem et religionem calibatus, cum ex parte prohibetur
 ne praebeatur Suius religionis, qua usum matrimonij ca-
 none debet, curam etiam eius, qua illi tenetur prohi-
 dere, abijciat. Ita respondent omnes, totus, Bellarminus,
 Valencia, et Iurians lib. 5. pro epistola Pontificum,
 et ante sibi Umberto legatur Leonis 9. lib. aduersus
 Nicetam abbatem graecum de sacre.

Secundo cap. 13. v. 67. 26. q. 2. dicitur, copulam sacer-
 dotalem, neq. legalem, neq. Sanguineticam, neq. Apostolicam autori-
 tate prohiberi. sed illa verba non sunt gratiani, non alius
 Pontificis, quod fraudulenter dissimulat Kenenibus. Sicut
 etiam quod obijat ex can. [si quis auado de. dist. 7] et ex
 cap. 1. de. et cap. si qui clericus, de clericis coniugatis. ubi
 vtitatum dicitur ut sacerdotes acciperent uxores. quamuis
 enim dicatur vtitatum, sed ibidem constat non fuisse per-
 missum, sed vltima prohibuit, ac penitum ab Ecclesia.

Tertio cano. 4. conaly Gangrensis, anathema dicitur
 ijs, qui a sacrificio, et oblatione sacerdotil abstinant, qui
 uxorem habuit. sed hoc contra eos decernitur qui mati-
 monium putabant esse illicitum, et ideo abhorrebant a sa-
 cerdote, qui uxorem habuit, licet iam non haberet, aut
 ab ea abstineret. constat etiam ex can. 1. eiusdem
 conaly, vbi anathema dicitur ijs qui dicebant mati-
 monium esse peccatum. Et eodem modo loquitur ca-
 non. 50. Apostolorum, dum Episcopi, Presbyteri, diaconi,
 et quicunq. ex sacerdotali consuetudine amuptijs abstinent
 et a carnalibus, et vino; non quo mens sit exortatio
 ad Dei cultum, sed propter abominacionem, si aut corrigi
 praecipuntur aut deponi, aut ab Ecclesia eici. Itaq.
 sic Canon loquitur contra abominantes matrimonium,
 quasi malum, sicut et carnes, et vinum, nam aliqui
 conceditur abstinentia ab his omnibus quo mens sit pa-
 catio.

Quarta obijciunt canonem. 13. 6°. synodi in Trullo,
 ubi damnatur haec consuetudo Ecclesiae Romanae de cali-
 bato. sed synodus Trullana profana est, et admisit
 uxorem vigilantijs de prius tractando matrimonio nro ante
 ordinem sacerdotil. Itaq. Canon illi non sunt sextae syno-
 di, quae nullod edidit canonem, vt constat ex 7. synodo

Et secundo dicitur et
 diaconi, et subdiaconi
 aliquando licuisse et
 ante post ordinationem
 uxores ducere, ex
 licentia Episcopi. de diaconi
 constat in concil. An-
 vano can. 10. de subdia-
 conis ex Gregorio magno
 colligi videntur quidam,
 sed ipse solum dicit per-
 misit cum subdiaconi
 Sicilia, vt Sabini vte-
 rentur, non tamen ut
 deinceps eal dicerent.
 In hac dispensatio si-
 gnificat antiqua le-
 gel. Et ex consuetudine
 laicis constat can. 3.
 clericis uxores consti-
 tute non debere in sa-
 comas fii. Et demum
 bet Cyriano, vel qui
 suis tunc author libe de
 singularitate clericis
 rum. per consuetudine
 ro intelligit, quae con-
 tinentiam iam ser-
 uant.

x Similiter obijciuntur ex
 35. q. 1. cap. cum i-
 tur ubi etiam gratia
 nunt insinuat loquutione
 non esse Apostolicam
 sed Ecclologia. sed non fiat
 verba figurati, sed gra-
 tiani.

actione 4^a. et 5^a. sed quidam Episcopi conuenerunt
absq; autoritate concilij in Trullo, post in palatio
sic dicto Iustiniani imperatoris, et ediderunt illud
canonem, vt notauit Francisus Iurianus lib. 2. di-
to circa hoc canonem sexte, septime, et octauae syno-
di, et a nullo unquam Pontifice fuerunt approba-
ti illi canonem Trullani, sed reprobatum potius statum
a Sergio tunc regente. vt refert Boetius de sex etati-
bus in Iustiniano, et vocat erraticam synodum, et
Paulus diaconus lib. 3. de rebus Romanis cap. 9. dicit
reprobatur ab eodem Sergio. Et synodus illa Trulla-
na solum concedit usum uxorum, quae fuerant duxer
ante ordinationem, et tunc non Episcopi, sed infe-
rioribus, vt constat can. 6. 12. et 43. Seditarij ve-
ro etiam Episcopi, et post consecrationem volunt
nubere.

Falsò etiam obijciuntur canon 3. concilij Constantin.
5. Vbi Episcopi, Presbyteri, et diaconi iubentur ab oro-
ribus abstinere [in proprijs terminis] id est in ordine
vicijs suis, dum ministrant. et habetur can. 43. Trulla-
no. Sed Graeci male vertunt verba concilij Latini
Constantinensis, non enim habetur illud in proprijs ter-
minis, sed secundum priora statuta, namque con-
cilij secundi, vt habetur etiam [dist. 32. can. Pla-
uit] et ita potius omnis usus prohibetur, vt etiam illi
docet lib. 2. de adulterinis coniugijs. cap. 20. Vbi de con-
tinentia clericorum loquitur, qui etiam multi ad Sane-
sarinam subandam capiuntur, eamq; susceptam, vix
ad debitum finem domino adiuuante perducunt.

Obijciuntur etiam caput Alter 31. dist. ex stephano papa,
ubi dicit in orientali Ecclesia vsitatum esse licentiam
Presbyteris, diaconis, et subdiaconis matris monio
copulari, in occidentali non esse licentiam habendi
coniugium. quo docere videtur saltem in Ecclesia
Graeca etiam post ordinem nisi matrimonium, et eo
ipso non esse antiquam, neq; Apostolicam istam legem
celebratam. Caietanus tract. illo 27. tom. 1. concedit
fuisse hanc licentiam in Ecclesia Graeca. Sotus Bellar-
minus, Valencia et alij non admittunt hanc Caietani
sententiam, et dicunt esse contra communem doctri-
nam. Secunda solutio est glossa ibi, per hoc pula-
ri matrimonio intelligi vt matrimonium prout intro-
duciunt ex antiochia, quae in Ecclesia occidentali non
licere sibi coniugium.

Tertia solutio est Soti Valenciae, et aliorum, [ma-
trimonio copulari] idem esse, atq; manere copulatos,
scilicet matrimonium ante contractum, quod in orientali
possunt esse et manere copulati matrimonium prout
intro, et eo vti, non autem in occidentali. Hac tamen
solutio si quid habet veri, in eam recidit glossa, quam
reijciunt, quia matrimonio copulati manent, praeter
usum

ipsum in occidentali etiam ecclesia. si quod ergo et dicitur.
crimen solum est in usu post ordinet, qui conceditur
preterea tempus oblationis in orientali ecclesia, non
in occidentali, ut patet eadem [dist. 31. cap. quoni-
am. ex 6. syno.] Ita qz, sortiri matrimonium, id est
nomen nuptiarum, neqz in orientali licet, copulari, id est
manere copulatos, id est obligatos. ut alteri nubere
non possint, in usu etiam occidentalis ecclesia ma-
net.

Solum ergo discrimen est, quod orientalibus ma-
net copula et usus prius nuptiarum, non occidentalibus. Ut explicat etiam Hen-
ricus cap. 14. num.
5. lit. 5. ex 1. d. 27.
q. 3. et ex Ballarum.
1. lib. de Clericis cap.
21. ad 5.

Id etiam minus est in Gratiano, quod non refertur
sit Stephanus ille qui id statuit. Quod autem neqz orien-
taliibus licet post ordinet copulari matrimonio, id est
illud nuptiarum. constat ex 6. synodo, et scilicet. [32. dist.
can. si quis eorum] et quod id sit a tempore Aposto-
lorum scilicet ubi glossa et probat [ex dist. 84. can. cum
in preterito] et ubi scilicet, non dist. 33. ut male arguit Henricus,
cap. 14. n. 7. in 1. lib.
lit. N. contra 80. bon.

Obijci solet Leo epist. 35. vel 37. ubi dicit, t de
multiere sacerdotis eligenda, ne alterius viri sit
experta concubina. Sed non ita scilicet [sed de
multiere sacerdotis eligendi] quia iuxta Apostolum,
ut idem Leo scilicet epist. 34. [Episcopum oportet esse
vnius uxoris virum.]

Ex Epist. quadam Clementis, quod eligantur ad offi-
cia dominica, qui ante ordinationem uxores suas no-
uerint. Respondet bene solus sensus esse negati-
uum, qui post ordinationem eas non nouerint, nam
alii qui uirginel aut in nuptiis ordinari non possent.

Ex Isidoro lib. 2. de officiis. cap. 2. [Clerici casti-
tatem corporis perpetuam seruent, aut vnius ma-
trimonii vincto fcederentur.] Hoc videtur
sed primum de omnibus clericis, secundum de solis
minoribus intelligitur. nam de maioribus expresse
ibi cap. 5. 8. et 10. dicit debere eos seruare conti-
nentiam.

Multos ex antiquis Episcopis habuisse uxores, ut
Hilarium, et Polybratem, qui septem ~~pro~~ parentel
suos refert fuisse Episcopos, et de ipse octauum, apud
Eusebium lib. 5. h. historia cap. 25. Sed respondetur
scilicet habuerint uxores nullas fuisse vros in ipse,
neqz post ordinationem eas duxisse, ut constat ex
epistola Iacobi Papa ad Bonifacium. neqz oppo-
situm scilicet de presbyteris Macedonia Innoc. 1. epist.
22. ut falso obijciunt Centuriatores. Illud de ipse
erat, licet darentur septem ex progenitoribus aut
fuisse Episcopos, non inde sequitur iam consecratos
fuisse matrimonios vros. Secundo per parentes non ne-
cessario progenitores intelliguntur. sed iuxta vocem
græcam

græcam τὸ υἱοῦ υἱοῦ] consanguinei, seu cognati. Similia sunt alia quæ falsè mentiuntur hæretici. et plura conspiciantur dubitatione sequenti.

Tertia dubitatio

An pia, et recta sit hæc lex coelibatus clericorum?

Primus error fuit Græcorum, qui sanc legem ut ministri redam abijcunt, quatenus usum uxorum post se habet post ordinationem, licet enim admittant uxorem ducendam non esse post ordinationem, dicunt tamen bonum esse prout dicitur, etiam post ordinationem; Imo ducendam esse cuius prius quam ordinetur. Hic error tribuitur Nicæto illi vni ex septem diaconis, vt Turrianus, Bellarmi. et alij dicunt. et Vigilantius expressè tenuit, ut refert Hieronymus in hoc libri aduersus ipsum. et secuti sunt illi Latæus Trullani can. 13. vt clerici ante subdiaconatum uxores ducant. circa annum domini. 673. et postea greci et hæc inter alia discernerunt ab Ecclēgia Romana, tempore Leonis .9. circa annum. 1050. et eius legatus Humbertus confutauit librum Nicæti cuiusdam abbatis de hac questione, vt refert Turrianus, de canonibus .6. et .7. synodi. et Bellarmi. lib. 1. de Clericis cap. 19.

Secundus error est dicentium etiam post ordinationem licere uxorem ducere. Huius erroris prima fundamenta iecit Iovinianus, quatenus matrimonio nūm prætulit Virginitati. eo enim ipso melius esset clericis nubere. Hic eo audito allegatus nupserunt sanctimonialibus, vt refert Augustinus lib. de Sacerdotibus c. 82. qui vero aperte hunc errorem protulit primus fuit Vuicleps, vt refert Waldensius. to. 2. de sacram. cap. 128. et 129. et to. 3. de sacramentalibus. cap. 66. et 67. Et cum vt in plerisque secutus et huiusmodi lib. de abroganda missa priuata. Tomorus lib. de coniugio Episcoporum. Centuriatorum de re. Beza, Petrus Martyr, Melancthon, Caluinus, Brentius, et reliqui hæretici.

Tertius error parum ab hoc distat, qui legem coelibatus licet non improbet, vt malam, ad huc tamen putat conducere magis Ecclēgia Dei, si coniugium ministris Ecclēsiæ permittatur. Ita Panoritanus vix centi catholici, et doctissimi in cap. cum olim de clericis coniuga. et Erasmus in declam. de laudibus matrimonij. et alij, quos pro se refert Kemnitius in Exam. c. 24. can. 9. vbi etiam refert Marsilium de Padua, vixum ob alios etiam errores ab Ecclēgia damnatum. Hi tamen omnes errores et lege

et lege, et proxi Ecclesia antiquissima, et vestissima da-
mnati sunt, et contra eos omnes oppositum nostris et
certo probandum, et serio probandum est.

Dicendum igitur est legem sanc coelibatus rebus si-
mam esse, et Ecclesie Dei quam maxime vtilissimam,
et votum continentie iure optimo annexum ab Ecclesia
ordinibus sacris. Ita omnes ea solia. Sotus vbi supra. De-
larumq. 2. lib. de clericis cap. 19. Valencia puncto. illo
s. s. d. Henrriquez lib. 10. cap. 14. Et primo contra
ex dictis, quia saclex antiquissima est, et Apostolica;
ergo et optima.

Secundo quia Paulus. 1. ad Corin. 7. etiam laicos pre-
cipit a coniugio abstinere ad tempus, ut orationi vacare di-
ligentius possint, multo ergo melius ministris precipi-
re et ipse Apostolus, et Ecclesia potest, ut in perpetuum
a coniugio abstineant, cum semper, et quot die ora-
tioni vacare diligentur debeant. ut bene ex hoc loco Pa-
tres argumentantur. Origen. Somil. 23. super Num. 23.
Epiphani. Ser. 59. Diuus Hierony. in epist. ad Titum cap.
1. et lib. 1. aduersus Iovinianum.

Tercio quia olim in veteri lege ad res minus sanctas
non ad mittebantur nisi a coniugio continentel. ut
1. Reg. 12. Dauid et Soud ad panes propositionis, ergo
optimus Hierony. Vbi supra ad Titum arguit, ammissi
ad manus, multo magis rationale esse ut Ecclesia quod
ministris ad diuinam Eucharistia panem, vel prope
ipsum non admittat nisi a coniugio cautos, et mun-
dos. Sic Exod. 19. Israclite legem accepturi, nisi ne
uxoribus uterentur. ex quo ad nostrum coelibatum argumen-
tatur D. Ambros. lib. 1. de offic. cap. vlt. 2. 20. 12. Argum-
tatur D. Gregor. Somil. 12. in Genes. 1. Paralip.
cap. 24. et Sabetur etiam huic. 1. sacerdotes antiqui-
dum ministrabant tempore vicis sue, ab foro, et domo
aberant. qui ergo perpetuo vacare debent ministerio
sacro, debent etiam perpetuo abstinere, ut bene argu-
mentatur Hieronimus ad Himerium Iavacoraus sem. Episto-
lam, et Innocen. 1. ad Victricium. et Beda in huic
1. m. cap. Caluinus respondet merito illis antiquos ab-
stinere quia Christum significabant, nostri non signifi-
cant. Sed contra est, quia non solum significant Chri-
stum, et ministrantur, sed et trahunt manibus, et eius
personam in sacrificio representant. Et illi ad sanctita-
tem ministerij continentant in figura, multo ergo magis
isti in veritate.

Quarto in hac lege coelibatus sancienda fuit consensus
totius Ecclesie Græcæ et Latine, ex qua necessario sequi-
tur eius dignitas et vtilitas. In Italia. in concilio Ro-
mano, sub Syluestro. can. 8. [ne subdiaconi uxores ducere
audeant]

audeant, multo minus ceteri superiores. In Hispania.
in Concilio Elbertino, ante Graciaj tempora. can. 73.
[Placuit in totum precipere Episcopis, Presbyteris, diaconis,
et subdiaconis, abstinere se a coniugibus, et non
generare filios.] Idem in Tolosan. 2. can. 1. et Tolosan.
2. can. 26. et Tolosan. 2. can. 6.

In Gallia. Arelaten. 2. can. 2. ut conjugatus non
asumatur, nisi fuerit promissa comessio, id est conti-
nentia ab uxoribus. Ita Turonen. 1. can. 1. et 2. Turon.
nen. 2. can. 15. Agathensi can. 12. Auxiliaren. 3.
can. 1. ne quis ducatur, vel habita utatur.

In Germania. in Wormaciensi cap. 9. repetitur decre-
tum illud Elbertini. in Aquiggranen. 1. cap. 1. ut casti,
et continentel sint ab uxoribus. In Moguntino cap. 10.
ut nulla mulier constabret, ne soror quidem. et in alio
Moguntino cap. 10. [ut castitatem inuicelati corporis
perpetuo conservare studeant] qualiter sumpta sunt
ex Fridoso lib. 2. de officio clericorum cap. 2. meritis,
omissa sunt alia verba ab Fridoso ibi addita [vel ut
ut matrimonio fredere copulenter]. Fridaus enim gge:
bat de omnibus clericis etiam minoribus, concilium ve:
ro solum de maioribus [qui saeculum reliquerunt] id est
sacris initiati sunt. Fuit autem illud primum Mogun-
tinum circa annum domini. 888. ex quo satis apparet
mendaciam Sareticorum, qui dicunt legem sanc coelibat-
us in Germania in usum esse ante annos. 500.

In Africa, in Carthagen. 2. can. 2. de carnis sanc
legem fuisse ab Apostolis traditam. et in Carthagen. 1.
can. 3. horum pleraque recitantur a Gregatione varijs
locis.

Sanc de Ecclēgia orientali constat, ex concil. Ancyra-
no. ante annos 1200. can. 10. constat de professione
continentia in ordinatione diaconi, quamvis dispensatio
concedatur Episcopis, si in ordinatione protestentur se
velle uxorem ducere. In Neocaesarian. cap. 1. et in illa
synodo Trullana. can. 6. et 43. Sabetur ne uxorem ducant,
vel subdiaconi. Et in Niceno. 1. cap. 3. ut Sabetur to. 1. con:
alio. et refertur a Rufino lib. 10. historia. cap. 6. et in
concilio Carthagen. 6. [ne Episcopus, Presbyter, et dia:
conus, neque ullus clericus domi mulierem habeat ullam,
praeter matrem, sororem, matrem, aut amitam, aut
tandem eam solas personas, quae ab omni suspitione
sunt alienae.] si autem uxoribus constabiterent, et
etiam notasset concilium, quamvis ibi generaliter ager-
etur de honestate omnium clericorum etiam in minoribus,
quibus solas suspectas prohibet feminas, et in his resal.

Sed respondet, Kemnitius ides toties, et sit in mundi
partibus fuisse sanc legem coelibatus repetitam, quin
plerique illi, ut mutili, et in con mod a off. stabant. Sed
proterva est responsio, si enim rebelles obsequant, sem-
per Ecclēgia Patres, ac Pastores eam statuunt, ac de-
cernunt, eorumque iudicio notis standum est.

Quinto

x et non falsari-
obijāt Kemnitius

Quinto Pontifices Romani antiquitus eam legem
 sanxerunt. Clement Romanus can. 27. Apollolium.
 Calixtus I can. Pres byperus dist. 27. Syriacus nepist.
 ad Hymerium cap. 7. Innocentius I. nepist. ad vi-
 ctimum cap. 9. et epist. ad Exuperium. cap. 1. Leo
 mag. epist. 32. cap. 4. et epist. 90. cap. 5. Gregor.
 lib. 1. epist. 42. et lib. 3. epist. 34. Zacharias in
 epist. ad Bonifacium, et alij.

Sexto expatibul tam Graeci quam Latini. Origen.
 Eusebio, Epiphanis, Chrysost. Gregorio Nissenso.
 Cyrillo Hierosolymita. Aecumenio, quorum testimo-
 nia refert Bellarminus lib. 1. de Clerical cap.
 19. et Valencia p. 100. illo. s. Cipriani etiam,
 Ambrosij, Hieronymi, Augustini, Gregorij magni,
 et Gregorij Turonensis, Sidonij, Anselmi, et
 aliorum. Vide haec etiam apud Solum 7. lib. de iust.
 7. 6. arti. 2.

Septimo eadem lex habetur etiam in iure civili. Cod.
 de Episcopis, et clericis. l. Sum qui. 7. et in varijs etiam
 authent. Et exemplo omnium Episcoporum, qui
 celebres et sancti in Ecclesia extiterunt, omnes enim
 post consecrationem celibet omnino fuerunt etiam
 ab uxorelib p. 100. habitis.

Octavo tandem ratione officij dignitas, antiquis
 et utilitas huius legis demonstratur. Eo quod munere
 et officio sacrorum ordinum obstat valde, sitque ma-
 gnum impedimentum vsul coniugij. Munera enim
 sacra sunt sacrificare, orare, ministrare in alta-
 ri, psallere in choro, plebem docere, et exhortari,
 quae virum exigunt, solium, iustum sanctum, con-
 tinentem, lectum et orationi insistentem, ut Apollol.
 lib. docet in epistolis ad Timotheum, et ad Titum, et
 maiorem puritatis ac sanctitatis gradum, quem sit
 in vsu coniugij, ut probat Hieronymus lib. 1. aduersus
 Iovinianum. et Chrysostomus lib. 6. de Sacerdotio.

Et vsul coniugij orationem impedit. i. ad Corin. 7.
 Sebetat enim mentis aciem iuxta Augusti. lib.
 14. de Civitate. cap. 16. Impedit vna exhortatio-
 ni, quomodo enim coniugatus viduat ac virgines
 poterit exhortari. Et curam pastoralium, quia
 non tam filiorum spiritalium in curam habebit,
 quam carnalium, vide Ambrosium. 2. lib. de offe.
 cap. 7. Sic etiam impedit curam pauperum et
 domesticam uxoris et filiorum. Et sacramen-
 tum administrationem, propter vitae paritatem
 communis plebis ac sacerdotum, Ideo ut Epiphan.
 Seresi. 59. dixit necessaria est continentia ad so-
 lum sacerdotum. Sic Naucletus et alij refe-
 runt tempore Gregorij VII. sacerdotes in Germania
 coeuisse

causasse noscitur ducere, plebem vero in eum venisse
idcirco, ac sacramentorum contemptum, ut
etiam laici passim sacramenta administrarent, ad
quod nullum viderent inter se et sacerdotem vitae
differenciam. Iure igitur optimo Ecclēgia Dei sta-
bit legem sanc delibatur sacrorum virorum.

Plurima sunt argumenta Særeticorum, quæ
longe referunt, ac citantur Sotus, ubi supra, Bellar-
mi. 1.º lib. de Clericis cap. 20. Valencia puncto. illo
8.º. Obijciunt quod matrimonium sit liberum, et
iuris naturalis ac divini Gen. 1. et præceptum omni-
bus a Paulo. 1. Cor. 7. [Vnusquisque uxorem suam sa-
beat propter fornicationem.] Respondetur abso-
lutè esse liberum, et iure naturali ac divino per-
missum, sed ex hypotesi iam prohibitum, et Aposto-
lus ibi consiliū dat de virginitate servanda. Illud
ergo non est præceptum, sed permissio, et secundum
indulgentiam, ut ipse ibidem dicit, et certum est usum
conjugij non esse vitium, et necessarium remedium
ad sedandam carnis stimulos etiam in conjugatis, ut
bene August. lib. 2. de adulteriis conjugij per-
plura capita. 10. 19. 20. imò quodam modo libidi-
nem auget et tribulationem carnis. 1. Cor. 7. [Tri-
bulationem tamen carnis habebunt Suis modi.]

Secundo quod melius sit nubere quam viri-
7. Sed respondetur [Virgo loco non significare si-
biline tentari, sed superari; et sic melius est nu-
bere, quam tentationi succumbere, sed non ideo
est præceptum nubendi, sed permissio ante votum
coelibatus.]

Tertio. 1. Timot. 4. prædicit Apostolus in no-
visimis temporibus fore homines tradentes doctri-
nas demoniorum, et prohibentes nubere. Respon-
detur ibi notari Særeticos post futurum, qui matri-
monium quasi per se malum prohiberent. Tales
fuerunt Marcion, Tatianus, et Manichæi. Ecclēgia
vero minister prohibet matrimonium, non ut per
se malum, sed ut eorum status ac numeri minus
conveniant.

Quarto Apostolus præcipit Episcopum esse viri-
us uxoris virum. 1. Timot. 3. et ad Titum. 1.º
Respondetur id non præcipi nega-
tario affirmatiue, quasi Episcopus non possit
esse virgo, et coelatus, sed solum negativè, ne plu-
res saltem habeant uxores, iuxta Chrysostomum
et patres. In quo et convenit Ritus Særeticis libro de
Cægama.

Quinto. Heb. 13. dicitur [Honorabile coniugium
in omnibus] Respondetur non significare in omni
condi

82
conditione et statu esse honorabile. sed vel in omni-
bus que ad ipsum coniugium pertinent. qualia sunt
fidel, prolat, sacramentum. Vel in omnibus bene-
ficientibus, vel in omnibus gentibus; et conditioni-
bus hominum, qui legitime coniungi possunt, siue graui
siue latini sint, siue senes, siue iuuehat.

Sexto quod de nuptiis continentia difficillimum
sit, et parit concubum. Matts. 19. [qui potest cape-
re capiat.] et 1. Cor. 7. [Vnus quisq; suum domum
sabet.] Respondetur omnibus qui ad id tenentur
a Deo donari, et eos tenere, ac posse capere, qui voto
sunt affecti; et eorum donum esse si velint, et eos
iam ad id esse affectos, sicut alij de coniugio obligantur, cum possent

Septimo. quod Apostoli uxores habuerunt, ut Dau-
lus de se ait. 1. Cor. 9. [Potestatem habemus mulie-
rem uxorem circumdandi, et ad Phil. 4. iuxta
graciam textum, [et te germana compar, aut amicus]
ergo et alij sacerdotes possunt esse coniugati. Respon-
detur cum D. Hieronymo. 1. lib. contra Iovinianum. De
sola Petrus inter Apostolos, certum esse, quod uxorem
habuerit. Et ipse Hieronymus cum Tertulliano
lib. de Monogamia putat nullum alium fuisse con-
iugatum. Ignatius vero in episto. ad Philadelphos.
omnes fuisse coniugatos, preter Joannem, Iulij, et
Clementis Alexandri. lib. 3. Stromatum, Paulum, et
aliquos alios fuisse coniugatos. Sed quicquid sit de
hoc, de omnibus certum est post vocationem ad Apo-
stolatam ab uxoribus abstinuisse. ex eo Matts. 19
[Ecce nos reliquimus omnia.] Et dominus id expli-
cat, [Omnes qui reliquerit patrem, aut matrem,
aut uxorem etc.] In loco ergo theolo perthoro-
rem mulierem. Paulus non uxorem, sed piam fe-
minam intelligit, quales sequebantur, et ministra-
bant, domino suo tempore, et postea Apostolici. Sic
omnes ex portu in eum locum. Clemens vero
Alexandrinus licet de uxoribus intelligat, sed agi-
bit omnino abstinere.

Quod ad Philipp. non dicit [germana] sed Ger-
mane compar, loquitur cum aliquo viro siue com-
pare, et coniugali in labore bilangely. et Paulum
non fuisse coniugatum pleriq; sentiunt. Hiero-
nymus. 1. contra Iovinianum. et in epist. ad Eusebium
de virginibus. Augustinus lib. de gratia et libe-
ro arbitrio. Epiphanius Saresi. 58. Ambrosius
in exortat. ad virginem. et pleriq; alij in cum
loquunt. Cyprianus, Theodoretus, Epiphanius Saresi. 58.

Octavo obijciunt ex Socrate, et Solomono, patres
concilij Niceni, cum prout vellent legem ferre coliba-
tus, tandem intercedente quodam Deipnuto, tandem
liberum

ut ibi Theodo-
retus, Flavianus,
Dionysius Thoma et
alij. sic etiam Ada-
mus ibi.

liberum coniugij usum omnibus ordinatis reliquisse.
Respondetur ex Plano Corpore dialogo 1.º cap. 23. et
Turriano de canonibus sexte synodi, et alijs. Socrate-
tem, et Sozomenum in hoc non esse fide dignos, ut pla-
ribus argumentis probant, eos et alia multa fuisse
mentitos Bellarminus, Valencia et alij, circa celebra-
tionem pasche, circa ieiunium quadragesimae, et alia.
Sic Sac de Paschnatio Hispania vel tota est falsa, vel
magna ex parte. non enim ille in concilio contra coeli-
batum obicit, cum Episcopus Saresi. 59. et Hierony-
mus lib. contra Vigilantium, qui paulo post concilium
fuerunt, dicant contra canones Ecclesiasticos esse, quod
sacerdos, vel diaconus liberus gignat. neq; in oriente
et Aegypto id licuisse. Socrates, vero et Sozomenus
fuerunt Saretici, et multi post concilium Nicenum, qui
dicit etiam fuit post Socratem.

nono obijciunt epistolam Vdalrici Episcopi Augu-
stani ad Nicolaum papam, in qua scribit Gregorium
papam cum sacrum praesentiam egisset, suamq;
legem reuocasse de coelibatu ministrorum, ob sex milia
infantium capita in quodam stagno suo muenta a p[ro]-
bitis, nempe sic occidebantur ob occultanda supra
ministrorum. Respondetur per se esse incredibile
numerum hunc infantum occisum. Et Vdalricum
ut ex chronologis colligitur fuisse multo post Nico-
laum. i. saltem 40. circiter annis, et ante Nico-
laum .11. 100. annis. ad nullum ergo Nicolaum scri-
bere potuit.

deci mo, quod Saeclex multa scandala, et Sorren-
dal gignat libidines ministrorum. Respondetur haec
non ex ea lege gigni, sed ex prauitate ac licentia ma-
lorum. nam per se potuit Saeclex plurimos facere
ministros sanctos, qui cogitant quae domini sunt, et
curam vnam habent, quomodo placeant Deo, et sunt
sancti carere et episcopi, et facultatem habent sine
impedimento dominum obsecrandi, et quamuis occa-
sione huius legit sunt flagitia, et praedicationis,
non ideo Saeclex quo alioqui dignissima est, et utili-
ssima, debet tolli, alioqui plurima alia ac iusti-
ssima leges hac ratione tollerentur. Non ergo
legitima sunt matrimonia ministrorum, sed flagi-
tia maxima, scorta, et sacrilegia, quae quid Sere-
tia mentiantur, et meritis a deo cuius consilijs obpa-
tiant, debitis penis puniuntur. Vt in Toletano 2.
can. 1. et Toletano 3. can. 6. sacerdos, qui uxorem du-
xerit, sacrilegi reus, ab ecclesia extrahatur 47. et in
monasterio secludi iubetur, ut seuerissimum ibi peni-
tentiam agat. Et Hieronymus lib. 1.º aduersus Iu-
nianum Episcopus qui filios facit, quasi adulter da-
murabitur. forte eo tempore extremo supplicio mul-
ctaban

88
ctabantur, Sac enim adulteri puniebantur, iuxta
Hieronymum ibi, et epist. 49.

Articulus quartus.

Utrum conueniens sit clericos exemptos et im-
munes esse a potestate seculari?

Conclusio est affirmans.

Immunitas, et exemptio annexa etiam est ordini
sui, et statui clericorum. opportune igitur Socloco de
eadicemus, quid sit, et quo iure introducta, et quam
late pateat, scilicet quoad personos, quoad res, quoad
causas, et controuersias clericorum. de quibus le-
gendi sunt Summistat[us] verbo Clericali, et ver. Immuni-
tat[is]. et ver. Exemptio. quamvis Socloco non tam
de exemptione, quam de priuilegio clericali et immu-
nitate agamus, ac libertate ecclesie respectu potesta-
tis secularis, nam exemptio dicitur etiam respectu
potestatis ecclesiasticae, ut dicemus.

Prima dubitatio.

Quid sit immunitas, et quid exemptio? et quod duplex?

Primo immunitas, quoad quid nominis, est quasi
non munitas, et dicit negationem munium, id est
officiorum, vel onerum, a quibus persona, vel res sa-
crae sunt immunel. Dicit etiam exemptionem a muni-
tibus vilibus, ac fœdibus, calat coguenda, arcus fidi-
enda, et similitum seruiliū opemine. ut bene Sylue-
ster ver. Immunitat. l. n. i. Rot[us] alijs dicitur. [Imuni-
tat] ut Goffred. in summa Soc verbo. et sum. Armut.
et refert etiam Syluester, et significat libertatem extra
munia, vel munera. Quoad quid rei iuxta Goffre-
dum, Syluestrum, et alios est libertas concessa eccle-
sijs, vel ecclesiasticis personis, vel rebus ad eos spectan-
tibus. Vel est priuilegium ecclesiasticae libertatis, vel
personarum, aut rerum ad eam pertinentium. Idem
ergo sunt ecclesiastica immunitas, et libertas. Conue-
nit Caietanus in sum. verbo immunitatis Violatio.

Exemptio vniuersa sumpta continet etiam im-
munitatem, et significat libertatem, et quasieductio-
nem a quodlibet subiectione, aut seruitute, tam civili,
quam ecclesiastica. At precise et specialiter sumpta
significat libertatem, ac priuilegium, quo quis liberatur
a potestate ordinarij inferioris Papa, id est, qui non
subest iurisdictioni ordinarij, et immediate subditus
manet Papa. ex cap. cum persona. de priuilegijs. lib.
6. Et ita eximere proprie est Apostolica sedis. Et solus
Papa, vel legatus a latere comparuit de causis contra
exemptum. Vide Syluestrum. Ver. Exemptio. n. i.

Secundo

nam. dicitur, esse omnino exemptos a potestate seculari. Ita solus ubi supra conc. 2. 3. et 5. Victoria
 relict. i. de potestate Ecclesie q. ult. Covar. practicum
 quest. cap. 31. Henricus et Valensia, ubi supra. [†] Spec.
 per verb. Cleric. i. q. 5. et alij sumuntur eod. ver.
 60. et Juris crema. [lib. 4. summa Ecclesiastica par.
 2. cap. 37.] Vbi refertur error Martij de Padua, et
 Joanni de Janduno damnatos in extrava. Joannib.
 22. inter quos unus erat [Ad imperatorem pertinet
 corrigere papam, ac instituire.] Alter. [omnes sa-
 cerdotes, siue sint Papa, Archiepiscopi, siue sim-
 plex sacerdos, ex institutione Christi sunt equalis
 auctoritatis, et iurisdictionis, quod autem unus plus
 sciat, alter minus, hoc est ex concessione imperato-
 ris, et sicut concessit ita revocare potest.] Imo etiam
 descendunt Christi sum solus staterem Casari, non con-
 descensio, et liberalitate, sed necessitate coactum. [†] Eod.
 dem error, tenent Calvinus et alij sectarij, et con-
 tra Joann. Bunclepl definitum est in concilio Constantien-
 si, et in multis alijs concilijs definitum est clericos
 esse exemptos a potestate seculari. in Chalcedonen.
 can. 9. Carthagen. 3. can. 9. Toleta. 3. can. 13. Matisco-
 nen. 2. can. 9. [†] Idem docet Caius Papa in epist. ad
 Felicem episcopum. Et di. Gregorius. lib. 10. Registri
 epist. 14.

† Bellarmus to. 1.
 controu. 5. gene.
 val. lib. 1. de elec.
 vic. cap. 38. 7

† Adversus Sime-
 Martium Datum
 unum legendum
 est Albertus Testis
 lib. 5. Siccar. Eccl.
 siastica 7

† Conci. Agathen.
 can. 32.

Sic Justinianus Imperator Varijs locis exemptionem
 et immunitatem Ecclesiasticam precipit. ut nouella. 9.
 79. 83. et 123. qui in civilibus causis vult clericos
 ad suos Ecclesiasticos iudices vocari, licet in criminali-
 bus causa cognitionem concedat iudici seculari, sed
 non damnationem. sed ius canonicum, quod prestantis
 est, eximit etiam causa cognitionem. [cap. 6. diligenti-
 de foro competenti.] Et ratio naturalis inclinatur cum
 enim Clerici sunt iudices secularium in spiritualibus,
 non decebat eos etiam in temporalibus causis, a sece-
 laribus iudicari. Nam ut Constantinus Mag. respondit,
 [Vobis Deus potestatem dedit de nobis quozq. iudicari;
 et quasi Deus quorundam constituit; conuenient non
 est, ut homo Deus iudicet.] quod refert Rufinus lib.
 10. sist. cap. 2. D. Gregor. lib. 4. Registri epist. 75. ad
 Mauritium Imperatorem Gratianus. [2. q. 1. can. Con-
 tinua.]

Tertio etiam bona clericorum et Ecclesiastica, et see-
 cularia, libera sunt a tributis Principum seculari-
 um. Constat ex concilio Lateranen. sub Alexan. 3. par.
 1. cap. 19. et ex Lateranen. sub Innocen. 3. cap. 46.
 [ex cap. Sancta Maria. extra de constitutionibus.] et
 [ex cap. Quoniam de censibus in 6. 7.] et cap. Quia
 nonnulli. [ex cap. Clericis. de immunitate Ecclesiarum
 in 6. 7.] et extrava. [quod olim] de immunitate

Ecclesiarum

Ecclesiarum. Idem combat ex legibus Principum,
 ut ex Cod. Theodosiano. lib. 16. tit. 2. leg. 16. et 26.
 et ex Cod. Justinianus. sancimus. de sacrosanctis
 Ecclesijs. et alijs. Ante quod tamen liberi erant
 ab onere huius personalibus, non tamen attributis
 possessionum. ut Bellarmi. eo Valencia notant,
 et colligitur ex Hierony. in cap. 17. Mattsei, et
 ex Ambrosio in oratione de tradendis basilicis.

Et ratio naturalis inclinatur, qui patres sunt spi-
 ritualis, et iudicis animarum, liberi esse, et exem-
 ptos, etiam quoad bona. Sic Joseph in lege nati-
 vae exemit sacerdotel Aegypti absolutum tribu-
 tum Pharaoni. Sic ergo decet magis sacerdotel et
 clericos Ecclesie Christi, sicut quoad personalia, ita
 quoad bonorum tributa, liberi esse. Sed enim liberi-
 tate quoad bona, pendet tanquam a radice aliteri-
 tate quoad personalia.

Et falsum est quod sectarij obijciunt ex Paulo
 ad Romanos. 13. ubi omnem animam vult subiciam
 esse potestatibus sublimioribus, et solum tributa, cui
 debentur. non enim vult eos loco Apostolus quem li-
 bet hominem cuiusvis status, et ordinis debere esse
 cuius potestati subiectum quoad omnia, ex iure di-
 vino; sed quemlibet debere esse subditum sua veli-
 miori potestati iuxta suum gradum, et ordinem
 ut laici subditi sunt potestatibus secularibus quoad tem-
 poralia; spiritualibus quoad spiritualia, Clericos
 vero directe subditos esse potestatibus spiritualibus,
 seu Ecclesiasticis; et solum, in indirecte quoad aliqua
 potestatibus secularibus, iuxta vim directam, ut
 supra diximus, vel etiam directe quoad exhibitio-
 nem honoris, et reverentiae. Vel forte initio Eccle-
 siae, etiam quoad tributa, et controversias apud
 principes infidelis, quoniam non poterant profici-
 pi, et potestates Ecclesiasticae, suo iure, et autori-
 tate uti.

Tertia dubitatio.

Quo iure sint immunes clerici, Divino ne,
 an tantum humano?

Primum certum est contra Sacerdotes, clericos quoad
 causas, et controversias materiae Ecclesiasticae, scilicet
 quoad quae stant fidei, et gubernationem spirituali-
 am Ecclesiae, exemptos esse a potestatibus seculari-
 bus, non solum iure humano, sed etiam Divino. Ita
 sacrum scripturam interpretatur in 4. d. 28. q. 2. ar. 2. con. 2. et Valen-
 tianus scilicet, excommunicatum inter omnes Catholicos, contra Melancthonem
 fionem, in epistola, nem, Brentium et alios sectarios. et Bellarmus
 tes, interdicta, ministros
 Ecclesiae, huiusmodi, creare, visitare, confirmare, deponere etc. Ab. 1.º

x Huiusmodi et admini-
 stratio sacramentorum
 et officiorum sacrorum
 sacrum scripturam inter-
 pretari, poenaliter Ecclesia
 fionem, in epistola, nem,
 tes, interdicta, ministros
 Ecclesiae, huiusmodi,

lib. 1. de Clerical cap. 32. propos. 1. Probatur primò, quia iure diuino ista causas Ecclesiasticas distincte sunt dregi- mine politico et pertinent ad alios regimor seculari- us, scilicet ad potestatem diuinam, in mediata a Chri- sto datam Ecclesie, per Apostolos, presertim, Petros, et successoribus eius. Matts. 16. et 18. et Joan. 21. et omnes laici in his rebus Ecclesiasticis sunt oues, et subditi, non pastores, aut iudices.

Secundo, quia sociudium pendet ex scriptura, et sa- cris canonibus, que non pertinent ad secularem pote- statem. Tertio ex concil. Mileuita cap. 13. et ex Matificonensia. cap. 3. Augusti. epist. 162. Ambrosi. epist. 73. Iustitia. in Nouel. constitut. 37. et ex dicto Constantini relato dubit. precedenti. Et confirmatur ex Act. 15. ubi soli Apostoli ptege vlla potestate seculi sui suum primum concilium sabauerunt.

Quarto ita Innocen. 3m cap. Nouit. de iudicij. In spi- ritualibus Papa et supremus iudex, etiam seculari: uni, nemine excepto. Sed aduertit bene solus conc. 2. ex Caietano Apologia de Potestate Papae. cap. 27. 1. principet seculares habere quasi ius naturale iuran- di Ecclesiam; si forte summus Pontifex, vel episco- pi, tyrannice uterentur in nouementum communitatis spirituali, et dissiparent bona Ecclesie.

Iste potius dubitatio hec si hinc et de immunitate quantum ad alias causas temporales, et bona, hinc causas sunt personalis, siue reales, an in his exem- ptio, et immunitas a potestate seculari, sit de iure diuino, an solum de iure humano, Ecclesiastico, et ciuili; scilicet Pontificum; et principum?

Prima sententia est dicentium hec de iure diuino, hanc tenent Canonistae, ut glossa, Abbas, et Felinus, et alij in cap. [Quamquam de censuris. in 6o] et in cap. [Tributum 23. q. 3. 7] et cap. [Si Imperator 96. dist. 7] et alij etiam in 2vestigi. Alman. tracta. de suprema Ecclesie potestate cap. 3. Angel. in sum. Verbo. [Im] # Syluester etiam immunitat. c. 9. t. 5. secundum. Ad exemptionem c. [et] focu- nel. 120. vbi. 1. 2. t. 5. cap. 12. Pan- ul. Comito. lib. 1. moralium resposito- rum. q. 97.

na. cap. 9. Valencia. puncta. illo. 4. a. 1. et 2. et alij. Et probant multi. Primò quia exscriptio- na videtur colligi, in qua cum quadam commendatio- ne memoratur in veteri testamento hec sacerdotibus exemptio etiam gentilibus quoad personalis, et bona; ut Gen. 47. vbi sacerdotet Egypti Joseph liberor relati- gunt attribuit. et sacerdotet populi Dei similiter videtur liberi fuisse ex ijs, que narrantur Exodi 30. Numer. 1. 3. et 18. vbi dono xati dicuntur Aaron summo sacerdoti, quasi exempti ab omni alia potestate. Sic etiam eos excimit, et omnes ministros Arca

reges. 1.º lib. 2.º de iur. cap. 7. consona ergo est iuri naturali, ac diuino Sac. immunitas ministrorum, in Ecclesia cum multis magis Deus modo, quam olim vellet innovari clericos suos.

Secundo ex scriptura etiam noui testamenti. sicut enim filius naturalis Regis ex voluntate patris natus est, et liber omnino attribuitur, ita esse solent et familiares eius, ac domestici, peculiariter eius, quibus addicti. At Christus, ut filius naturalis Dei liber fuit, ut ipse satis ex presertim matth. 17. Ergo liberi sunt filij. Igitur et clerici quasi familiares et domestici eius liberi sunt. quod et insinuare videtur illi verbis. Ne autem scandalum sit eis, sicut ue pro me, et pro te. Igitur quasi etiam Petrus non neretur, nisi propter scandalum.

Tertio ex decretis Pontificum, et conciliorum. Bonifacius 8.º cap. quinquagesimo de censibus. in 6.º expresse dicit esse de iure etiam diuino. et Joannes 23.º Imperator. 96.º dist. et Alexand. 3.º cap. non minus de immunitate Ecclesiarum. Concilium Romanum sub 3.º sub Symmacho, lateranen. sub Innoc. 3.º cap. 43. lateranen. sub Leone. 10.º sess. 3.º et in Tridenti. sess. 25.º cap. 20. Ecclesiastica immunitas dicitur Dei ordinatio, et canonici fundamentis constituta.

Quarto ratione naturali, quia absorrentur, et ut qui in Imperio statum et ordine sunt, ab ijs qui in inferiori sunt statu et ordine, in vlla re pendunt, et regantur, et qui in spiritualibus, patres sunt pastores et iudices, in temporalibus, et humanis sunt filij, subditi ac rei. Naturali ergo, ac diuino iure clerici exempti sunt etiam quoad personam et bona, a potestate seculari ac civili. Et omnes fere gentes in Sac. sacerdotum immunitate consentiunt. de Aegyptijs constat Gen. 47. de Persis. 1.º Esdr. 7. de alijs gentibus ex Aristot. lib. 2.º economicorum, et ex Casare lib. 6.º de bello gallico. et ex alijs. In hac sententiam refert Valencius Bellarminum in dissertatione de immunitate Ecclesiastica postremo ab ipso edita, quam non vidi.

Dicendum tamen est sane exemptionem solam esse de iure humano, canonico, et civili, quamuis valde consona sit iuri diuino. Ita tenent plerique Theologi. Soto. d. 25. q. 2. ar. 2. Victoria relect. 1.º de potestate Ecclesiastica. q. 4. Joann. Medina Cod. de rebus restituendis. q. 15. Ledesma in 4.º part. 2.º q. 20. ar. 4.º Palacios in 4.º d. 25. disp. 3.º conc. 3.º Salon. 22.º q. 67. art. 1.º controuer. 1.º Banes eadem. q. 67. ar. 1.º Couar. practic. quest. cap. 3.º lmo et d. Thom. ad Roman. 13.º lect. 1.º et alij. et Bellarmin. lib. 1.º de clericis cap. 28. proposit. 8.º x

Primo probatur ex eo ad Roman. 13.º [Omnia autem] (ma-
nifeste precipue ibi loquens de immunitate loci sacri. sed de immunitate personarum, et bonorum. [num. 11.]

Caleta. Ver. Excom-
municatio. §. 7.º et
27.º Nauar. cap. 27.
n. 119. et n. 128.
Molina do. 1.º dist. pta.
3.º con. 3.º et 5.º et
6.º 3.º de tributi, disp.
67.º.
Henriques lib. 10.
de ordine. cap. 15.º n.
1.º et lib. de indul-
gentijs. cap. 24. §. 1.
Casus lib. 2.º cap.
33.º dubia. 4.º. In
uis. precipue ibi loquens
de immunitate personarum, et bonorum. [num. 11.]

ma potestati sublimioribus subdita est. et idem
Sabbat. i. Petri. 2. ut supra diximus; quod Chrysostomus
Thomas, et alij extendunt etiam ad clericos.
Et ibidem addit Paulus inferius [Ideo tributa presbiteri] quod etiam videtur extendi ad clericos. unde
d. Thomas ibi lect. i. dicit clericos privilegio principum
exemptos esse ab hoc onere, quamvis exemptio hoc
consona valde sit equitati naturali.

Secundo id videtur docere Urbanus Papa. 23. q.
3. [con. tributum.] De exterioribus suis scilicet tribu-
tum sicut reddidit quod iterum repetit. Et Ambrosius
sunt in oratione de tradendis basilicis [Agri ecclesie
solvunt tributum] Et Gregorius [lib. 11. Registr. epist.
34. Ad Joannem defensorum] ex eo probat presbiteri-
um non debere trahi ad tribunal iudicis secularis,
quia ita ordinavit Iustinianus Imperator. Theodoretus
[lib. 4. sup. cap. 7. refert Valentinianum senatorem in epi-
sto. ad Episcopos Africa dicere, bonos Episcopos tributa
regibus penfitare.]

Tertio nullum extat divinum ius antiquum, aut no-
vum, quo constat hoc immunitatis Ecclesiastica, neq. ex
scriptura, aut ratione naturali per necessariam conse-
quentiam colligitur, licet per bonam probabilitatem ita
colligatur, ut statuto humano canonico, vel civili non
obsecratur. Et ex hoc quit ratio quadam opposita
sententia apud Valenciam.

Quarto et dominus de facto videtur fuisse subiectus
potestati seculari Pilati. Joan. 19. [non haberes ullam
potestatem, nisi tibi datum esset desuper.] Ita Caiet 22. q. 67.
et Paulus Act. 25. appellavit Casarem. non ergo
videtur esse de iure divino ista exemptio iudicis se-
culari. Et si de iure divino esset, non debuissent
ita facile subijci potestati seculari, sicut neq. subij-
ci deberent iudici non suo, aut aliam non iudici. Neq.
voluntate clericorum deberent tributa secularibus
similibus, ut Valencia fatetur soluta fuisse; quam-
vis id putet factum concessionem Ecclesie. Sed certe
diximus esset ab Ecclesia cogi clericos ad prestanda
tributa potestati seculari, et subiectionem principi
liberandam, si aliam a Christo domino iure divi-
no, aut antiquius olim a tota Trinitate Deo essent
exempti. Hinc nobis probabiliter videtur hoc sen-
tentia; ~~in primam sententiam~~ Joannem
Azo licet questionem hanc non tangat, dum parte
2. in principio num. lib. 3. cap. 3. in principio agere de
immunitate, dicit esse in iuracanonico titulum de
Immunitate Ecclesie. Tractat rem latius. i. p. in fi-
nibus moralium lib. 5. cap. 12. et refert Sylvestrum in prima senten-
tiam, et Angelum ut supra. et Almainum. tracta-
de suprema potestate Ecclesie cap. 3. proposit. 3.
ad finem

ars. i. et dicit ibi
putantur sum. ut
minem fuisse conu-
audiam Pilato, et
valiquos iudic. d.
Thomas putat ibi
saltem qua libertate
se addidisse Pi-
lato, ut iudici arbi-
trio, quomodo etiam
Pontifex aliquando
se addit iudicio hu-
manis, ut Leo, 4.
Imperatorii Quomodo
et dicitur. 2. q. 7. can.
[Nos 2.]

in primam senten-
tiam Sylvestri

inde non apte colligitur immunitatis lex; id enim
[Nolite tangere] significat [nolite manum aut mole-
stia afficere, Reges ac principes mundi. quod statim
addita particula magis declarat [et in propriis
sicut notare malignari? Ad litteram certum est parvo-
nem esse de predictis patriarchis, et eorum filijs, quod
apud exteras gentes diuina grauentia illorum exuat
lit.

Ad secundum ex nouo testamento, plerique Theologi
dicunt, ibi Christum dominum de se ipso loqui, non de
reliquis filijs Dei adoptiuis, seu iustis. Sic D. Thom.
Bonau. Duran. in 2. d. 44. D. Tho. q. 2. ar. 2. ad 1.
Bonau. ar. 3. q. 1. ad 1. Duran. q. 4. ad finem. Sobri et
am, et alij loco cit. Itaqz dominus vult se ut filium
naturalem supremi regis immunem esse a tributis
licet gloria Augustini lib. 1. de consensu euangelista.
cap. 23. ad omnes fideles iustos id extendere videatur.
mensis d. Thomae. 22. q. 104. art. 6. ad 1. dicit fide-
les esse modo filios Dei quantum ad animam, et sic
liberati a seculi iure peccati, non vedigalibus, at quan-
tum ad corpus est esse seruos. Et quamuis Conuul-
Jansenius, Bellarminus, et alij nolunt sanc-
tionem admittere, quasi amēte Augustini alie-
nam. et ipse extendant ad vedigalia tempora-
lia, a quibus iurata Augustinum dicunt liberati filios
regni, vel naturales, ut Jansenius, vel etiam
adoptiuos, ut Bellarminus, et partim Caietanus
articulum citatam tamen nihil ita apte conue-
nit gloria Augustini, atqz explicatio diuina.
neqz enim Augustinus de ecclis filijs naturalibus
loquitur, de omnibus filijs regni illius sub quo sunt
omnia regna terre. Neqz tamen verum esse so-
let omnes eos filios Dei modo non esse vedigales
quoad corpus, licet futuri sint liberi in vita futura.
Quod autem non solum loquatur de Episcopis, sacer-
dotibus, et monachis, qui futuri sunt iudicari in die
iudicij, ut putat Caietanus, et partim Bellarminus,
legenti patet.

Tandem de quibusvis loquatur certum est ibi so-
lum de filijs naturalibus haberi exemptionem, non
de reliquis iure naturali, aut diuino. Itaqz de Petro
non habetur certa exemptio; neqz de reliquis fide-
libus, de quibus tamen omnibus videtur loqui Augusti-
nus. Sed quod exemptio a vedigalibus non sit iurata
Augustinum de iure naturali, aut diuino in ijs, daque
liber loquitur, docet expressè Bellarminus, neqz oppo-
situm habet Caietanus.

In exodo cap. 30. solum habetur Aaron et Leui
primi et secundarii esse sanctificatos domino. Num. 1. 3. et. 18.
semitas, non esse numeratos inter filios Israel
ad pugandum, sed per se ad ministrandum domi-

+ certè ex eo lo-
catis probabile est et
am sicut in mun Pontis
ficam, ut firmum
omnium Patrem esse
iure diuino Christi li-
berum a tributis, cum
Christus suam exem-
tionem conuincere
re videtur etiam
Petro, cum pro se
et pro Petro, solue-
re iussit tributum
ad vitandum scandala-
rum, quasi ratione i-
sta, et iure uterqz
esset exemptus, et
arguere non tunc ho-
minat disputa. illa
3. conc. 3. in 2. p.
conclusio. de reli-
quis vero Apostolis
in d. et Episcopi qui non
est eadem ratio, et
ideo neqz idem int.

huic ad
primi et
argum
them.

no in

in tabernaculo; et sic dicuntur dati Aaroni, ut mi-
nistri eius, cui serviebant ac ministrabant, quasi sum-
mo sacerdoti. Neq; ibi aliquid aliud sabetur de exem-
ptione; quin potius ex cap. 3. et 13. constat hevi-
tat, et sacerdotel nullal sabuisse possessionel
bonorum, prater decemal, qua illi dabantur ab
omnibus tribubus, in eorum sustentationem. Ideo
tunc nulla potuit esse immunitas bonorum. De im-
munitate alia personarum non sabetur aliquid ex
præsum in scriptura.

Ad tertium respondet quidam in cap. [quan-
quam] et reliquis obiectis [ius divinum] sumi la-
tuit prout opponitur iuri civili] et sic continet
se sub se ut etiam canonicum. sed id difficile
est, quia initio illius capituli [quamquam] Bo-
nifacius 3. dixerat pedagiorum exactiones tam
iure canonico, quam civili merito esse damnatas;
cum igitur postea dicat, [Ecclésiast, et Ecclésiasti-
cal personæ, ac res, non solum iure humano,
quinimo et divino a secularium personarum exa-
ctionibus esse immunes] ut divinum distinguisset
videtur a iure canonico, et ab omni humano.

Alij respondent licet sit ut humanum, dici divi-
num, quod sit valde consonum iuri naturali, ac
divino. sed hoc etiam solutio non placet, eo quod
minimè in propria reddat locutionem Pontifical.
maximè cum prius aperte distinguit ut canonicum,
et civile, et postea ita divinum a iure humano; hypo-
ta sunt solutio nem omne ius humanum potest dici
divinum eo quod sit consonum iuri divino et natura-
li. In hac quoque sententia dubitatur.

Notis dicendum videtur ibi ut divinum dici, id
quod continetur in scriptura divina, et in ea refer-
tur, et laudatur, licet ipsum non fuerit ut divinum
proprie, id est a Deo latum. Et ita glossa in cap. [quan-
quam] explicat ut divinum contineri genes. 47. 66.
Joseph omnia terram Aegypti Pharaoni subiecit
pater terram sacerdotalem. Et 1. Esdræ cap. 7.
Vbi rex Persarum eandem immunitatem concepit le-
uitis ac ministris domus Dei. Constat autem dat duct
concedit non fuisse a Deo facta, mo neq; de iure
canonico, sed fuisse a principibus secularibus, ideoq;
de iure divino potius dici posse, sed ut iam de iure
civili. sed quia conlatantur, et laudantur in scriptu-
ra divina, deo dicuntur de iure divino, prout est
divinum distinguitur a iure canonico Pontificum, et
a iure civili principum. Hac mihi intelligentia occu-
rit, et omnino placet. X

In cap. [Non mirum] nihil sabetur expresse de
iure divino. Solum dicitur ex concilio Lateranensi,
deserit vit conditionis factum sacerdotum sub quibus-
dam conditionibus, et rationibus civitatum, quæ sub
iure divino, et humano introducta. nempè quia in
scriptura sabetur et iure humano. et ita ibi referuntur factum Joseph Gen. 47.

x In hac solutione
quæ sit legunt dubit.
Alia. 4. dicto. 21
et inquit eandem
duay. cap. illo 3. n.
11

x In hoc eodemo sen-
su intelligo. concilio Joseph
lape saxi sub hco. x.
sel. 9. dum sic dicit
[tam a iure tam divi-
no quam humano sanc-
titis ac ministris domus Dei. Constat autem dat duct
concedit non fuisse a Deo facta, mo neq; de iure
canonico, sed fuisse a principibus secularibus, ideoq;
de iure divino potius dici posse, sed ut iam de iure
civili. sed quia conlatantur, et laudantur in scriptu-
ra divina, deo dicuntur de iure divino, prout est
divinum distinguitur a iure canonico Pontificum, et
a iure civili principum. Hac mihi intelligentia occu-
rit, et omnino placet. X

Plavane, qui legit divinae notitiam non habebat, et
ecclesiam augustinus affligunt. [Angaria] autem ius-
ta gloriam sibi dicuntur perfortalia obsequia pro-
prijis sumptibus praestata. nihil amplius scabatur
de iure divino.

Cap. [Nimis] de iuramentis [Coelabimul. 3. in concilio
Generali] dicit, Nimis de iure divino quidam laici vni-
verse nituntur, cum vicis ecclesiasticos, nihil tempora-
le obtinentes ab eis, ad praestandum sibi fidelitatis
iuramenta compellunt. Hic etiam per ius dicitur
videatur intelligi vel scriptura ipsa, in qua sacrodo-
tes excimuntur a principibus secularibus concessio-
ne ipsorum. Aut forte per ius divinum intelli-
tur ius canonicum, ad quod proprie pertinet regi-
men ecclesiasticorum. Aut certe proprie ius divi-
num, quo ecclesiastici sunt Dei tertii, ac ministri,
et eo ipso non senu principum secularium, et
ita iuramentum fidelitatis exaliam quasi aferunt
Et haec ratio reddatur in eo cap. [Nimis] his verbis,
[Quia vero servus in domino stat aut cadit, sacro-
dotibus conilio prohibemus, ne talis clericus per
sonis secularibus praestare cogantur diuini modum
ramenta.] Certe Innocen. 3. [De foro competenti
cap. si diligenti.] iuramentum clericum de aduendo iudi-
ce seculari, dicit esse contra canonica statuta, et
iuramentum toti collegio ecclesiastico publice indulta.
et ubi refert concilium Milevitanum, et scabatur [cap.
molit] 11. q. 1. et concilium [artsagmen. 3. et habe-
tur. [can. placuit 11. q. 1.] Hoc ergo privilegium
et de iure canonicis. § 6. dist.] Joannet. 3. dicit cau-

sal ecclesiasticas non pertinere ad Imperatorem,
quia quod ad religionem pertinet, scire ei come-
nit non docere. Et omnipotens Deus Christianae
religionis clericos a Pontificibus et sacerdotibus vo-
luit ordinari et discuti, et recipi de errore reman-
tes, non agor statibus secularibus. Itaque, cocapi-
te sermo videtur esse de causis mere secularibus,
ad fidem vel ad sacramenta civiles et personales
us etiam quoad alias causas civiles et personales
plura sunt privilegia principum, et canonicata-
tura, et ubi refert Gratianus. 96. dist. privilegi-
um Constantini Magni Deap hylustas et successo-
ribus concessum, de principatu, b. rono, et sone
Imperiali Romanae ecclesiae, et de corona aurea et
multis alijs, ad que dicit se licentiam dare. Sed
ergo nullis probabiliter videtur nondum extare ius
naturale et divinum de exemptione et immunita-
te clericorum quoad bona, imo neq. quoad personales,
et causas iudiciales civiles, aut criminales, nisi
forte quoad personales et causas Pontificias, et

x ubi etiam lex diu-
na, pro scriptura
sumitur sacra, me-
nempe continetur
sae immunitas, ut
constat. cu. q. 7. et
3. de Reg. cap. 2. ubi
Iob fugit ad tabernaculum
domini, et appre-
hendit cor suum altari,
sed cor ibi non fuit
in munus. Et cod. et
am 22. per m. ad
al. aut per industria
occidens proximum
ab altari extra h. ubi,
ubi a contrario sensu
videtur si non per
m. dicit occidat non
extrahendus. ut
ex Remigio de Rom.
refert Joann. Gualterus
ref. f. lib. p. h. h.
q. 1. n. 3. Erant

et contra hoc ius
divinum.
etiam olim in lege
sex verbes re fugi po-
pro fugi ius. [um.
cap. 37. et Deuter.
cap. 19. et Jo. h. e.
cap. 20.]

et supra diximus
et cap. 30

+ Ad quartam dictam ponam, Si enim cum sint patres et pastores suorum
 ferret, neq[ue] enim omnium subditorum, eo ipso videntur iure natura-
 ratione naturali de omni-
 omnibus clericis in rali, ac diuino impune esse et exempti a potestate
 tet quod sint patres, te secularium, et Episcopi esse debent
 et pastores, ac iur-
 cet, et quidem de his sub iudicio Pontificis; Pontifex vero sub iud-
 Et sic, et Episcopi Respon-
 dicitur sub iudicio Dei, et in casu necessitatis, si forte cadat a si-
 the subditos, et de
 sacerdotibus respec-
 parochialium scrib-
 probabile est, ratio-
 ne ipsa naturalis est
 que exemptos, qui a
 sunt patres, et pasto-
 res, sed neq[ue] sacerdo-
 tal respectualium
 primium, quorum non
 sunt patres, neq[ue] Episcopi
 si respec-
 quilibet principum
 sunt patres, et pasto-
 res, multi etiam ordi-
 nis et gradus clericali-
 non sunt patres et pa-
 stors, vt qui in mi-
 noribus sunt in statu
 sacerdotum, et quidem
 de solo summo Pon-
 tifice videtur
 valde probabile cum
 iure naturali, et di-
 uino que omnino
 exemptam ab omni
 potestate seculari, am-
 sit potestas omnium,
 sed neq[ue] hoc est omni-
 no certum, vt a sent
 Molina conc. illa 31

Quarta dubitatio.

An clerici vi consuetudinis possint subdi-
 Laica potestate?

Prima sententia est affirmans, quam sub dubio
 tenet Nauar. in sum. cap. 27. n. 70. Couar. practic.
 quod b. cap. 35. n. 3. Guilielm. in cap. Raynuitus.
 et quidam alij. et dicunt saltem in Gallia & de quor-
 dam casus, ut delationem armum, et similia, in
 quibus clerici a iudicibus secularibus iudicantur, quod
 Nauarrus dicit factum privilegij Pontificum illis
 Regionibus concessi ob plurima munera, et obsequia
 Ecclesie collata. Et quoniam hoc diffinito reuocari
 deantur in excommunicatione illa. es. concedo.
 nisi, vix tamen dicit Nauarrus eos ab hereticis
 quod sint privilegia remuneratoria, immemorabilia,
 et super leuibus criminibus concessa; ita rem ad-
 D. N. remittit.

Dicendum nobis videtur in hoc nullam posse esse
 consuetudinem iustam, nisi forte ex privilegio Do-
 mini Pontificis, quia plurima sunt decreta sacro-
 rum canonum in oppositum, et quotidie in Roma et
 alia Romana iudicatur eam sententiam esse con-
 tra Ecclesiam, et canonum auctoritatem, quia concilia,
 et Pontifices semper decernunt, et ~~prohibent~~ causas
 clericorum nullatenus apud secularia iudicia esse
 tractandas. Vt, patet in cap. multa. cap. placuit. cap.
 si clericus. cap. si quis ex fratribus. cap. paruenit.
 11. q. 5. Item cap. decernimus de iudic. et cap. si diligan-
 ti. et cap. significasti, de foro competent. et ex quibus
 patet id neq[ue] ex consensu ipsius clerici, immo neq[ue]
 ex consensu Episcopi, posse fieri. Imo neq[ue] in causa
 neglecta, aut denegata iustitie, neq[ue] in materia
 contentia. vt habetur in cap. qualiter et quando de iudi-
 c. vt ibi notant gloss. Hostiensis. Ioan. And. in
 A. nebarva. et ex his et alijs multis tenet Azor in
 stitu. moral. lib. 5. cap. 62. d. Sed dubitari potest
 ubi canonem et inter preter allegat multos.

Et cum ipsidem notat nullam posse esse in pote-
 state civili prescriptionem contra immunitatem
 Ecclesiasticam, ista consuetudine absq[ue] Pontificis
 concessione introductam. licet talis prescriptio sit
 tanti

tanti temporis, ut in iij memoria non extet. Ratio
 est quia potestatis laici incapax et talis potestati,
 neq; potest eam civiliter possidere, nisi privilegio
 expresso, vel tacito Pontificum, et ideo neq; prescri-
 bere successu temporis. ex cap. [causam. de prescri-
 ptio. 7. et hanc. Andre. et alij in cap. 2. de pra-
 scrip. in 6. et Panor. in cap. [quarto. de consuetu-
 num. 2. Decius in cap. [decernimus de iudic. n.
 38. sed neq; ulla allegari iam potest prescriptio
 aut consuetudo contra sanc. ecclesiasticam immuni-
 tatem, cum Roma capite Regni ecclesiastici, quoran-
 nis in die uener. Bulla pro multatior, qua omni
 eiusmodi prescriptio, et consuetudo ex communi-
 catione priuata afficitur, ac prohibetur.

Secundo tamen concedendum videtur, id quod ex-
 parte concedit A. Nor. cum Innoc. Panor. Felino, Dec.
 et alijs, laicos posse in clericos potestatem habere,
 et exercere, ex concessione Pontificum. Et certe ex-
 perimento, et vfu constat, saepe enim clerici, mo-
 et sa. ardet, licet degradati, brachio saeculari tra-
 duntur puniendi. Et iudex saecularis sententiam
 profert, et exequitur, licet iuxta ordinem iuris ca-
 notici id fiat, fit tamen a iudice et potestate saeculari.
 Quod si verum est, certe non leue esse debet
 mul argumentum immunitatem sanc. clericorum, quoad
 personam, et causas, non esse stricte, et proprie de
 iure diuino, cum prohib. Pontifex privilegium conce-
 dere principibus saecularibus contra immunitatem
 predictam. Si enim de iure diuino esset, non posset
 nisi maxima urgente causa, et non pro liberta-
 te eam concedere, vt tamen concedere posse vide-
 tur iuxta predictos auctores. Quamuis enim modo
 Ecclesia dum clericos degradatos tradit brachio sae-
 culari puniendos, eo quasi minister utatur et in-
 strumento ad finem suae gubernationis, quod causam
 sanguinis non deceat exequi potestatem spiri-
 tualem perseipsam. tamen non solum hoc modo
 sed et alijs clericis essent remitti in tribunal
 saeculare. idq; videtur fieri ex sola potestate. Et to-
 limitate Pontificum; vt in ijs qui ordinati sunt mi-
 noribus, et non gaudent privilegio clericali.

Hinc elicio non facile debere dicere, ex ratum
 quod dixit Scotus in 4. d. 13. q. 2. ff. Respondeo non
 esse essentialiter [quod] dicitur, art. 1. ubi dicit privilegium
 clericale non esse essentialiter annexum ordini, sed an-
 nexum ab Imperatore Constantino, scilicet quod in cau-
 sa sanguinis, vel quasi causa sanguinis, non possit
 iudicari nisi a iudice ecclesiastico. Quamuis enim pro-
 babilius sit id quod contra hoc dicitur, dicit Paulus

Constituta, ante concessionem Constantini fuisse sicut
modi privilegium, ne clericorum causa in saecula-
rum tribunalibus ageretur, idq; decretis Pontificum
Constantino antiquiorum probet, nempe ex Petro,
apud Clementem in 2. epist. decretali, ex Anacleto
Caio, Marcellino, et alijs; tamen non inde constat

X Et primo Constantini hoc privilegium fuisse in usu, vel ante Constantinum,
exemptis clericorum vel omnino esse de iure divino etiam in causa sangu-
neribus personalibus; Cum enim ante Constantinum principes et iudi-
ces i. cap. 3. in qualicet fere essent infidelis, fere ecclesia non gaudebat
bet 23. q. 3. 7. et a sua immunitate a Pontificibus concessa et ideo po-
sitione publici cen-
sus ex dolo. lib. tot. diu. cam immunitatem quodam sancto privilegio
i. cap. 3. in reliquis se a Constantino concessam. Sane constantini
non essent subiecti
Post a Justiniano hie legia ecclesia, et vixit ecclesiastica a Constantino,
tantum exempti in cau et alijs Imperatoribus concessa. C. de sacrosancti
sit civibus pro prima ecclesijs, et tit. de Episcopis et Clericis. 7. Imo ubi
stantia solum, in ci-
ni n. alibus sub iudice l. 2. etiam coniuges clericorum, et mores liberi, et
saeculari. patet ex
ministris omnes, mores, ac familia ab omni exactione
Novella 33. et 23. etiam honesta negotiationis immunes sunt. Quae certum
idem concessit immu-
nitatem a quibusdam
tribus l. 1. Sanius
C. de sacros. 2. et 3.

Tandem a posterioribus
principibus fuerunt
bonis exempti. Et
ut infra l. 1. Sanius
me confusione et
nomine si bene si a
non solum, neq; esse
sic de iure, vel aliter
solum in his
confusionem aut
atque Pontificis, quod
suas. rebus ut infra
et l. 1. cap. 3. illo
33. lib. 2. dubita. Et
dicit iuste fuisse ut
notum contra ut
nomen cap. quoniam
de causis voluntate
men et permisso
bificium, propter
notia principum, et
multitudinem talium
clericorum qui sine
no viderentur ad
dicitur ob idam
pensionem clericis
sunt.

Tandem si obijcias, posito eo quod in muni-
clericorum qui sine
no viderentur ad
dicitur ob idam
pensionem clericis
sunt.

Constat etiam privi-
legio sui non quidem
tongra, aut in non
m. d. n. q. si benefi-
nem subiecti, aut de
vicalem subiectum, et
torturam deferens, ab
fuit ecclesia ex man-
de de Episcopo in ser-
de, vel in aliquo s-
sunt aut universitate
mandato Episcopi qua-
si ad maiorem ob met
insu privilegio venisset, ex Tiden. sess. 23. cap. 6. de reformat. 7

Decretis

decretis Pontificum postea fuerunt confirmata, et sedes ius Sabot acquisitum, ac possessionum, sicut circa bona temporalia, redditus, ac redditus, donatione Regum sibi auocabat, et ita Principibus reuocari. Posset tamen Pontifex ex iusta causa in gratiam aliamus de quibus talia privilegia, saltem aliqua reuocare, et in unitati cadere. sicut supra probabile est vidimus, ex multorum, non leuissimi uirorum sententia, Reges Gallie Sabote ius et consuetudinem circa aliquas causas clericorum, quod argumentum valde efficax est talem in unitatem non esse de iure diuino, sed solum de Pontificio ac civili. *

Quinta dubitatio.

An Papa possit se alicui laico subijcere?

Quod de Papa, summo omnium pastore, ac iudice dicitur, facilius dicitur de quouis alio inferiori pastore, Archiepiscopi scilicet, Episcopi, et alijs sacerdotibus ac clericis. Difficultas autem precipua est de Papa, reliqui enim, saltem ex voluntate, et commisso, ac delegatione Papa subijci possunt, etiam laico, num iudicio. De ipso vero Papa difficile id intelligitur, quia cum superiorum non habeat, non apparet quomodo ratione, aut potestate, alicui alteri potestati, ac iudicio subdere se possit. Confirmatur ex concilio Sinneriano, aut Romano, et habetur dist. 21. can. Nunc ubi Marcellinus Papa, qui se concilio iudicandum submittabat, eo tunc concilio non iudicatur a quo causam tuam, prima enim sedes non iudicatur a quoquam. Secundo quia ad iudicem pertinet potestas directiua, et coactiua, qua compellat eum quem iudicat, ut docet d. Thom. 2. 2. q. 67. ar. 1. Papa autem cum non habeat potestatem superiorem, a nemine cogitur, aut compelli, nisi forte in casu secessus a concilio iure ipso naturali defensionis, tunc enim si secessus sit, vel suspensus, dis autem potest iudicari, deponi ac puniri. In nullo alio casu est vis coactiua in Papam, neque ipse in se habet imperium, ergo neque habere potest, cum non nisi ab ipso delegatam habere possit.

Dicendum tamen est, quomodo in causis que se pertinent ad potestatem ipsius Pape, quales sunt causa fidei, et morum, et que pertinent ad gubernationem vniuersalis sedes, in nullo iudicio potest

et concedit Nam licitum esse vsum in Gallia. lib. 3. consil. tit. de sent. ex com. consil. 45. n. 20

Et ut ex Couar. ubi tractat cap. illo 71. n. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

potest Papa se alicuius iudicio submittere. Dicitur
est quia hoc iudicium proprium est summe Con-
tinentie auctoritatis. sicut ergo Papa non potest
alterum supra se Papam constituere, ita neq[ue]
in his alicui se submittere. Et iudicium non
erant in talibus soli concessum est sedi Petri,
ita ut in alium transferri non possit extra hoc
privilegium.

Secundo similiter in illis rebus, et causis, in
quibus non potest Papa seipsum punire; neq[ue] eti-
am potest alteri potestatem iudicandi delegare,
quasi iudici arbitro, aut alio modo. Sic nemini
potest auctoritatem dare ipsum excommunicandi,
suspendendi, vel deponendi. Sic tenent de corre[ptione]
in 4°. d. 13. Nic[ea]. ar. 5. q. 1. Palud. q. 2. D. Tho.
2. 19. q. 1. ar. 3. Sylvester [verbo Papa q. 4.] ex cap.
[nos si. 2. q. 7.] et cap. [nemo. 9. q. 3.] et ibi Syl-
vester ex alijs dicit Papam non esse deponendum
pro crimine quantumvis notorio, nisi pro sacrerij,
et hoc nisi velit emendari. Sic Augusti. de An[im]a. et
Sugo dist. 21. et gloss. dist. 40. [si papa.] et Petrus
de Palud. in lib. de potest. papa. quod Papa quan-
dum est papa deponi non potest ob quodcumq[ue] crimen,
neq[ue] a concilio, neq[ue] a tota Ecclesia, neq[ue] a toto mun-
do, quia Deus sibi eius iudicium reservavit. 19. q.
3. aliorum. Si tamen labitur in sacrerij, eo ipso
est percussus, et desinit esse caput Ecclesie, nec
veliqua crimina et caput languidum, sed non pra-
cipuum. Unde falsa et contra textum est glossa in
cap. [si papa. d. 40.] dum dicit pro quovis crimi-
ne notorio, adulterij, vel simonice, et similibus, po-
t[est]e excommunicari accusari, quia si sit incorrigibilis,
quia contumacia (inquit) est sacrerij. sed Palud.
Sylvester, et alij merito rejiciunt hanc glossam, et
alii canonistae, praesertim Lanuiganus, qui
fuit schismaticus in concilio Basiliensi, et sem-
per factus concilij contra Papam.

Contra quem convenit etiam Innocentius. lib. 2.
de Ecclesia cap. 104. et 105. quem refert et sequi-
tur Sylvester ibi. et sunt multa decreta in iure
Canonico. [cap. nemo. cap. ipse sunt. cap. cum ita. 9.
q. 3.] et [in cap. ejectionem dist. 79.] et [in cap.
suet. 2. q. 7.] Si tamen moribus deturatus
siam, vel scandalizet. dicit Palud. in multis non esse
obediendum, sed honeste resistendum, ac reprehen-
dendum, quia in detrahendo nihil habet potestatis. se-
cundo Deum esse invocandum, ut eum corrigeret, aut
de medio tolleret, posse etiam concilium contra eius
voluntatem convocari, et eum monere, et Deum in-

uo caret, et resistendo remedium mali adhiberet.
sed nullatenus eum daponere posset, ac punire.
In his conveniunt omnes!

Tertio dicendum est in causis alijs, et licet sit, in quibus
potest Papa se ipsum iudicare, potest etiam alteri
iudicium delegare, ut si inter ipsum et aliquem ali-
um sit oriatur de aliquo debito pecunie, aut de
altero gravamine, quo quis queratur se a Papa
fuisse gravatum. Et in libris pertinentibus ad ca-
meram Apostolicam et alias personas, aut si quis
petat corrigi sententiam a Papa contra se latam.
In his enim Papa et se iudicat, et potest alteri iudi-
cium delegare. Tale vero iudicium siue sit laico,
siue clerico delegatum, non erit ex potestate ordi-
naria, sed ex commissione ipsius Pontificalis, et consen-
su litigantium. Et quantum sit potestas in causam,
non est potestas in personam, ut Papam compellere
possit, et punire. Sic d. Thoma. 2. 2. q. 67. ar. 1.
ad 2. et ibi Caiet. Bonel. Salon, et alij dicunt Pa-
pam posse se aliam arbitrio submittere, tam nonnullis
Pontificalis fecisse. Et convenit Mor. lib. 5. cap. illo
12. Vbi etiam late disputat, an de facto Reges his-
pania, et alij privilegium habeant, aut vel acqui-
situm, ut in quibusdam causis cognoscant de causis
Pape clericorum, aut bullis Pontificalibus; et an vis
inferatur alicui talibus bullis ex minime vera narra-
tione facta Pontifici etc. Vide ibi plarimodum in
partem affirmantem. Ipse tamen putat nullum
extare privilegium eius modi, neque ambuebidinis
pretextu posse defendi, quod quo Ferrnis Roma ex-
communicatio in tales Pontificia diplomata impe-
diunt promulgetur, et est. 24. Bulla contra do-
mini. nos nihil de hac redecommuni, quia pura
nulla controversiam hanc nunquam finem habita-
ram. Sual enim quocumque pars habet rationes, et
Ium ac gratiam sua sententia.

Ad primum in oppositum respondetur, Pa-
pa nullum esse superiorem, et ideo neque iudicium
ordinarium esse posse. Sed in quibus ipse se ipsum
ratione, ac iure naturali iudicare potest, etiam
arbitrio potest iudicium sui committere sequenti-
bus ergo. Ad confirmationem respondetur ibi
agi de re iudicata Papae, ideoque merito id respon-
sum fuisse Marcello, qui tura id est obale-
rat ex timore.

Ad secundum, vim coactivam et potentiam coer-
civam pertinere ad iudicium ordinariis, aut a superio-
ribus delegatos. et hoc modo nullus potest esse iu-
dex

deus Papa, cum neq; superior esse possit. Ex am-
 missione tamen et voluntate Papae potestati
 quis esse arbiter super negotio aliquo, licet non
 habeat vim coactivam in ipsum. Neq; d. Thomas
 loquitur de tali iudice. Sufficit enim quod possit
 in conscientia ad istam sententiam obligare,
 licet cogere in foro externo, aut punire non po-
 sit. Et ita nisi iuxta exigente causa Papa in-
 dicem senel ita assignatum revocare non potest.
 id enim esset contra legem fidelitatis ac iustitiae,
 qua iure naturali tenetur.

Sexta dubitatio.

^{Loca sacra.}
 Quae immunitate gaudent? ~~locorum sacrorum~~

Primo loca immunitate gaudentia sunt ecclesiae,
 non solum consecratae, sed etiam non consecratae,
 modo sint fundatae auctoritate Episcopi primum vel
 ipidem in fundatione ponentis. [ex cap. ecclesiae
 de Immunita.] Et quamvis gloria ibi exigere vi-
 deatur quod divina sunt in ea celebrata. Probatur
 biliter et immunitatem esse, licet non sint ad huc ce-
 lebrata, modo, sic dicata sit ad usum divinum. Ut
 ibi Hostien. Abbas. Joannes Lignatus, Cardinalis,
 Laurentius. Sylvest. [Immunita. l. 1. q. 1. §. 1.] cum Jo-
 nocen. Ray. et verbo [Loca §. 4.] Afor. c. 2.
 [Institu. moral. lib. 3. cap. 3. q. 1.] quia caput illud
 [Ecclesiae] solum exigit quiddam auctoritate Episcopi sit
 fundata, et ad divina obsequia deputata, et quan-
 vis aliqua alia praesententur, non sunt de ratione
 legis, quae ad plura se extendit. ut constat ex iura
 civili. l. non dubium C. de legibus et cap. ult.
 de regu. iuris in 6. Et certe ratio illius capitis
 est, quia est divini obsequijs deputata.

Secundo Ecclesia etiam interdicta gaudet
 in immunitate. Sic Abbas in cap. [Ecclesiae] n. 3.
 et refert Goffredum, Hostiensem, Vincentium.
 quod et Archidiaconum sequuntur plerique Afor.
 cap. illo 3. q. 2. Sylvest. ubi supra §. 2. et ra-
 tio affimili esse potest, quia etiam clericali inter-
 dictis gaudet in immunitate; et quidem non est effe-
 ctus interdicti privare in immunitate.

Tertio Hospitalia domus, et privata oratoria,
 modo sint auctoritate Episcopi fundata. Sic Abbas
 ibi. n. 7. Goffredus in cap. fin. de ecclesijs adifi. [et
 Laurentius] Item. [de pœnit. et remissio.] Sylvest.
 §. 3. Afor. q. 2. et 3. ubi notat oratoria privata
 in edificiis secularium dicata, non gaudere immuni-
 tate, quia non proprie sunt loca sacra, licet pia,
 et possunt

et possunt potius ad profanos vsus reuerti. Sic Goffe.
Abb. In not. et alij. Suarez lib. 7.º cap. 9. n. 10.

Quarto, palatium Episcopi. Vt Syluester ibi. §. 1.
Mor. g. s. ex glossa, et Innoc. in cap. Constitutum.
ff. q. 4. et Abbas eos sequitur, quia et familia Episco-
pi gaudet priuilegio. et cap. Constitutum ab solu-
to dicit domum Episcopi gaudere priuilegio. Imme-
rito ergo Hostien. cap. Inter alia de immunitate
dicit debere domum Episcopi debere esse intra quin-
quaginta passus deputatos ad Ecclesie atrium, et
vicinitatem. Hugo etiam dicit non gaudere immuni-
tate, nisi in domo Episcopi sit capella extructa, et
diuini vsibus deputata. Igitur sine his limitibus
vera est communis sententia.

Quinto cimiterium Ecclesie. [cap. si quis conti-
nuax 17. q. 4.] siue sit contiguum Ecclesie, siue non,
cum tamen interdicta Ecclesia non sit interdictum
cimiterium si separatum sit, eo non contiguum,
quamuis qui interdictus est ingressu Ecclesie, inter-
dictus etiam sit ingressu cimiterij separati, quia
hoc interdictum personale priuilegium cum ingressu
loci sacri, unde neq. sepeliri potest in cimiterio
ad sepulturam Christianorum dicato.

Sexto portus Ecclesie, seu atrium gaudet im-
munitate. Vt Panor. in cap. Ecclesie de immunitate
num. 10. et alij, et colligitur ex 17. q. 4. cap. si
quis contumax, et iuxta Bartolum poena constitu-
ta in eod. qui veniunt in domum, locum scilicet
in vicum pertinet in partem domus in l. h. nemini iuste
ff. de offic. Procon. et in l. item ad labonem ff. de
iur. i. x

x olim etiam q.ºº
patent circa eccle-
siam maiorem et
30. circue prius
vel ut in pa. in-
bita. 3. Sed Panor. di-
cit non esse in v. h.
Gaudet immunitate
te v. h. ut q. h. h. h.
ripta. ut in pa. in-
bita. 3. q. un. 2.

Septima dubitatio.

Qua immunitate gaudeant loca sacra?

Primo in Ecclesia, aut cimiterio, aut locis predictis
non debet fieri sententia civilis, aut trahi causa
secularis, nam si causa sit criminalis, de causa san-
guinis, aut poena temporalis, prohibetur sub excom-
municatione. [cap. cum in Ecclesia de immunitate] et
omnis sententia ab lata a iudice seculari, etiam
in causa civilis, est nulla [cap. decet. de immunitate
in sexto.] Hinc sequitur, contrausus secularis
licet non debeant in locis sacris celebrari, si tamen
fiant, validos esse. Ita Panor. [cap. cum in Ecclesia]
Glossa [cap. decet.] et Syluester cum ipsis [Immu-
nitas. l. q. 2. §. 1. Mor. parte. 2. in spec. lib. 3.
cap. 9. §. 1. et alij.] Hinc etiam sequitur iudi-
cum Ecclesiasticum non prohiberi in locis sacris.
ex Panor.

Parox. et glossa. et Sylu. ibi. ex cap. 1. [De immuni-
ta. et cap. cum ecclesia. ibidem]. Si autem alibi
sit interdictum ab ecclesia, non potest ad iudicium in-
gredi, donec absoluitur, sed iudicio repellitur.
Ut Parox. [cap. cum ecclesia. 7 n. 5. Neus vers. vo-
catus licite ingreditur, necessitate mandati. cap.
intelleximus, de iudic.]

An saltem possit tutor aut curator minoris pupillo
in ecclesia dari? Anclarra. in cap. [cum ecclesia]
dicit posse, quia est causa pia. et conuenit Pa-
rox. ut. si causa iudicialis est voluntaria, et si
ne sceleris, quia solum iudicium cum strepitu pro-
hibetur [cap. decet.]. Si autem est causa contentiosa
licet pia, non debet in ecclesia tractari, ex eo cap.
et sic videtur probabiliter, ut etiam Nor. cap. illo
9. q. 2. et Sylu. ter. s. illo 1.

Similiter potest quibus in ecclesia ad gradum hie-
rarum Doctoris vel magistri promoueri, ut Joan.
And. et Parox. et Sylu. per, quia hoc nihil
indecentum. Sicut etiam librariae disputatio-
nes possunt, et solent fieri in locis sacris; nam si
entia res sancta dicitur. ff. 1. s. Et quidem ff. de
varijs, et extr. ad inoij's cognitio. x

Secundo non debent in ecclesia, vel cameris
fieri conclamationes, seditiones, negotiationes, pre-
sertim nuntiarum, vniuersitatis, societates, con-
cilia, conciones, et publica parlamenta secularium,
nisi forte pro causa aliqua pia, et spirituali. Ut
Joan. And. Parox. [cap. decet.]. Sylu. per etiam
neg. video quid refert. illa. 1. s. 2. Sic possunt conuenire ut aliqui
sacra, si ipsa non sit deo, vel sanctis offerant. Imo iuxta Angelum, et
alios possunt ibi vendi candelae, quod Rosella,
et Sylu. per. q. illa. 2. s. 5. solum putant verum, si

ordinarie fiat ad deuotionem fidei, nam ob
omne placitum centum prohibita et omnis negotiatio. Sed in par-
ticulari seculari, et interdicitur omnibus non videtur esse peccatum mor-
tale, nisi magna sit irreuerentia, et impedian-
tur diuina officia, aut oratio, et deuotio fide-
lium, et loco sacro fiat iniuria, ex magna iroueren-
tia, ut spectantia ad sanguinem, quae ideo sub ana-
themate prohibentur, et fluita, quae ex se mala sunt,
et polluantur licet alibi licite, quae magnam sa-
crosanctam feditatem, et irreuerentiam loci, nisi forte
excusantur co nuges ex minima diei mora in sale!

Tertio in ecclesia sepeliri non debent, nisi Episcopi,
abbates, aut digni presbyteri, aut laici fide-
les. [3. q. 2. Nullus.] Hoc de laici quidam intel-
ligunt de insignibus in fide, ut refert Sylu. per,
ita
Non et alij in sepant, sed solum dicunt non
prohibita, aut posita esse iustitia, sed solum iuxta materia grauitatem

X An autem iudex
secularis possit iudici-
care in domo ecclesie?
Parox. Sylu. et. et alij
dicunt, non debere, si
auctoritate publica ibi
eligat manere, sicut
si conditum habeat,
aut gratia concessam
ab ecclesia. De factis
causis valida erunt
acta ibi, quia si iurum
[cap. decet.] dicitur ne
rata fuit, aut firma,
quae iudex secularis
facit in ecclesia, quod
expedi non debet,
ad domum ecclesie.
neg. video quid refert.
pat. domum ecclesie
sic, si ipsa non sit de
ecclesia, aut locus in mu-
ni.

X quamuis suar. lib. 3.
de relig. cap. 4. n. 12.
omne placitum centum
dicunt seculari, et interdicitur
aut licet de pro. ibi
tunc in ecclesia sub mor-
tali. contra Sylu. per.
s. illo. 5. [ex eo cap. de
cet.] probat, quia ma-
teria et ex se grauis,
et principaliter omnia
24. ut interdicitur ob-
seruari faciant, et re-
culari conueniant. Sa-
bi probabiliter senten-
tia, sed non omni no-
minum. Postea cap. 1.
o. n. 2. [satis officia
eter. 3. cap. 1. s. 2.
cet multa habere pre-
cepta obligantia, et
non solum praeuena
quod dicit contra Nau.
De orat. cap. 5. n. 2. [satis
et con. via Angel. Tabari
Sylu. [ver. impunita.] et neg. Non et alij in sepant, sed solum dicunt non
omni a in eo cap. prohibita, aut posita esse iustitia, sed solum iuxta materia grauitatem

ita ut virtute fidei faciant miracula. Hostiensis
 de illislibus dignitate, comite, rege, imperatore.
 gloffa de quolibet Christiano. Et hoc dicit Syluester
 ipse in usu, esse tamen contra ius, quia in iura civili
 [C. de sacro sanctis Ecclie. l. Nemo Apostolorum] nullus
 debet in Ecclesia sepeliri. Id certum est sepulchro
 deli quolibet Christiano non possit Ecclesiam, nisi per
 excommunicatus. ut constat ex cap. Eccliam. 2. de
 consec. dist. 1. Ex concilio Agrippinensi. Per infidelium
 sepulchrum polluitur. Si tamen non possint
 fidelium et infidelium corpora discerni, nulla sunt
 exhumanda. [Extra de sepulchris sacris.]

Quarto non debet Ecclesia in castellum, neque fieri
 propugnaculum pro bello contra hostes, ex cap. Non
 auctoram 10. q. 1. Sic Innoc. Hostien. Panor. cap. cum
 Ecclesia. de immuni. Exigente vero necessitate potest
 ex hostien. auctoritate Episcopi, si commode possit
 haberi. [de custodia dicit. cap. velingui] ut boni
 viri a malis sine infidelibus, sine fidelibus defen-
 dantur. Ita Panor. ex doctoribus cap. cum Ecclie-
 sia.

Quinto non debent in Ecclesia, aut cimiterio, vel
 tel excipi, neque conuincari. [ex cap. 1. de immuni.]
 nisi sint ob hostes in cursu, et exigente neces-
 sitate; quia cessante debent omnia reijci. Potest
 tamen qui quati iure patronatus, auctoritate et
 consensu Episcopi sibi hospitium in Ecclesia regere
 uare, sed hoc necessario videtur debere fieri loco
 decenti, et non infra Ecclesiam vel cimiterium.
 Et ita hoc exceptio quam affert Mox. cap. illo. q. 9.
 8. ex Panor. non multum ad rem pertinet, quam
 loco decenti etiam sine auctoritate Episcopi, et absq[ue]
 necessitate videtur, quod posse hospitio recipi.

Sexto. nulla debet violentia fieri in Ecclesia, vel
 cimiterio, aut qui inde per vim extrahi; aut con-
 finia frangi. [1. q. 4. can. sicut antiquibus] neque
 quid in ea positum perfructum aut rapinam ex-
 trahi; et erit sacrilegium; et uix tamen rationem irre-
 uerentie erit mortale. sed de speciali immuni-
 tate confugientium ad Ecclesiam dicemus dubita.
 sequenti.

Septimo Ecclesia non debet in habitationem, et usum
 secularium conuerti. [de consec. d. 1. ligna. et per
 quinq[ue] capita sequentia] et [de religiosis domi. cap.
 ad sec.] Unde neque ludii theatrali debent in ea
 fieri cum laruis insonantibus. [cap. de uocem. de uita
 et sonat. cler. 7. Secul. et de de sonantibus, ut de mysperis
 domine. [de consec. dist. 2. semel.] et sepe.

octaua

Ostava Dubitatio.

Qualis sit immunitas Ecclesie, quoad confu-
gentes ad ipsam.

Primo Sac immunitas confugientium ad ecclesiam, sita est in hoc, quod malefactores ad eam con-
fugientes vi extracti non possunt, vel a loci ar-
bitrariam privilegio gaudetibus. Secundo quod de-
inceps pro eo malefactis non debeat puniri morte,
vel pœna corporali, sed debeat ab Ecclesia defen-
di. Ita Panor. et alij, ex c. inter alia, de immuni-
ta. 7. et cap. sicut antiquitus. et cap. metentes, et
cap. definiunt. 17. q. 4. Idem in iure civili. l. pra-
fenti. C. de his, qui ad ecclesiam confugiunt. Di-
citur autem spatium circa Ecclesiam, privilegio
gaudent, quoad maiorem, id est matricem. 40. pa-
suum; quoad minores. 30. ex l. 7. q. 4. can. sicut

x. Imo iuxta Nauar.
in sum. cap. 25. n. 18.
Iam non est in usu
neq; servatur, nisi quo
ad finis coemeterij, fo-
rentis, claustrorum, gra-
dium, et sepulchrorum
re l. 3. de reliq. cap.
3. n. 3. in fine

Passus autem iuxta glossam ibi ex Isidorus est
mensura quinq; pedum, passus vero mensura. 25.
digitonum. Sed hoc non servatur in capellis que
sunt in archiepis cathedralium, quia propter loci angu-
stiam observari non potest. l. 7. q. 4. qui quis. Negq;
in Religiosis monasterijs.

Eodem privilegio gaudet corpus Christi iuxta Ar-
chid. Hosten. Sylvestrum, Immunitas. 2. q. 1. Ut autem
fugient ad ipsum sit tutus, nempe si obviet sacra-
doti Eucharistiam deferenti, et ei se adiungat, et
optime probant, quia vbi est ratio maior, debet ut
esse maior. Si igitur Ecclesia consecrata, aut be-
nedicta ad sacrificium Eucharistice, et sacramen-
tum conservandum, vel consecrandum, gaudet, et
reuerentiam tanti sacramenti ac sacrificij, Sac-
immunitate, multo magis ipsum Eucharistia sa-
cramentum debet ea gaudere. Negq; tamen sic fal-
sus sit, et liber, damnatus ad mortem, recipient E-
ucharistiam, sed altera die occiditur. Natis est, quia
Eucharistia confertur tam damnato, qui vero ad Eccl-
siam, vel Eucharistiam confugit, adhuc est liber.

l. licet glossa in cap.
que si bene. l. 7. q. 2.
Oppositi tunc dicit. et
conuenit. l. 1. de varia.
cap. 20. n. 6. Sic da-
sunt. In cap. conuenit
in nostra sententia. lib.
allo. 1. de relig. cap.
9. n. 13. in fine.

Secundo notandum tria genera malefactorum
excludi ab hoc privilegio immunitatis. Primo la-
trones publici, id est iuxta Panor. c. inter alia
et alios, qui publice furantur, et vias publicas
offident, ut transientes spolient, vel occidant. Ex
l. 7. q. 4. sicut et cap. inter alia de immuni. 7. de
cunctis nocturni populatorum, id est qui nocte, vel oc-
culte agros et hœdas vastant, iuxta Innocent.
vel etiam qui nocturni insidijs vias offident,
iuxta Panor. Sylvestrum, et alios. Tertio, qui enor-
me aliquod delictum in Ecclesia, vel coemeterio
committunt spe immunitatis Ecclesie. Ex cap. Im-

munita:

* Notandum iuxta multos iam etiam excipi contra badi ne simpliciter fuerit
per quod nonne et consensu dicitur in ordi. univ. delicti. Ita Couar. n. 10.
et in univ. cap. 11. num. 2. et multos referens in fratribus. 19.
et in univ. de immunitate et iuxta Hostiens. semper

talis spei profertur, quando non probatur contra
quum? Et licet. cap. Immunitatem? loquatur de
Somicidio, et mutilatione, eadem tamen videtur
esse ratio de quovis exvni, et gravi delicto iuxta
Panor. et Sylvest. propter identitatem rationis.

Hinc fit ut delictum grave gaudeat immunitate,
si fiat non spe immunitatis, ut si casu, et non ex
proposito, ut si occidens, vel mutilans sit inuoluntarius.
Vel etiam si delictum non sit grave, licet
at spe immunitatis? Veletiam qui extrahit
sua ad, aut cimiterium delictum grave committit
spe immunitatis, gaudet ea.

An autem qui in una Ecclesia delictum grave com-
mittit, in alia sit immunitis? Veruec. dicit non esse,
quia cum delicta per orbem fit una, licet sint
plures particulares, ideo qui facit iniuriam in
omnibus facit. Sylvest. 9. illa. 2. dicit opposi-
tam consuetudine esse alicubi.

sicut minor contra aliam minorem suo privile-
gio vitatur, ita una delicta contra aliam. Et licet
sic ita probabile relinquunt Sylvest. et Azor.
cap. 9. 9. 9. nisi primum videtur esse certum de
iure quia Gregor. 9. cap. illo immunitatem aper-
te tenet dicit talis non debere gaudere immunitate
quod faciunt se indignos? Vbi negatio
generalis est, et alicubi gaudent immunitate
non vere diceretur eos tali privilegio non gau-
dere. Et sic idem colligitur ex 17. 9. 4. can. parat.
et Capis copul. et cap. sequenti? Vbi qui in unadicle
siam deliquerant, ab omnibus excluduntur. Et utrum

93 est Gelasij Papa.
Quarto excipi potest veruus, qui fugit ob domi-
ni suam, nam hic etiam postquam dominus
sacrali profertur iuramentum impunitatis, adfer-
ritur domini redire compellitur etiam iuramentum, et
alioqui ad domino poterit occupari. Hac verba sunt
Innocen. 3. cap. inter alia. de immuni. 7 ubi sic
rescribit illi regi Scotia. Idem habetur 17.
9. 4. can. motuvel. et can. id constitutum et l.
de his qui ad Sceleriam confugiunt. l. dixerunt. et l.
presenti? Domini autem profertur iuramentum
seruare tenetur, alioqui a communi ne fidelium
separatur. De didonis crimine vide infra.

Quinto quidam excipiunt, vaporel virginum,
adulteros, et Somicidas. Ita Anarra. fe. inter
alia. et ex Ant. Sen. de mandatis Princip. 6. quod
si delinquentes? Sed Sylvest. dicitur bene oppo-
situm esse communi sententia receptum, et illam

rationem. sed
probat et pro
inimicum, ut ibi.
quod non excipi-
unt eum qui per
inductiam, et mi-
dial occidit aliqui
videtur enim non ga-
dere immunitate. ex
cap. 1. de Somici-
di. voluit. 7 ubi
fatur ex exodo. 28.
altari meo euellat
eum, ut miraturus
et plerumque dicunt
communem senten-
tiam. Ex l. vlt. tit.
1. parti. 17. ita
de iur. de bonis
immuni. fallit. 13.
et 14. Couar. 17.
Ab. varia. res. tur.
cap. 20. n. 7. 7 de
voti. Gomer. 3. v.
varia. cap. 10. de
immuni. num. 17.
Ivan. Gutierrez. 17.
lib. practica. 9. 9. 4.
9. 2. n. 2. et per
tam. et in d. d. d.
ita in teleg. et
legitur de rebus
Gregorij. 9. 9. 9.
cap. illo 1. de bo-
na. et d. ex exodo
cap. 28. cum Fe-
lino, Anarra. et
Couar. et cum A.
Guler. 17. 16. et
21. in exodo
cap. 21. 7 ubi
at legem illam
exodo. 28. et a bon-
ti sic constitutum
in eo cap. Et et
satis probabitur
sacrosanctam. et
at tam grauium
aut breuiter. Long.
Somicida profertur
sacrosanctam. et
cuius iuramentum
annuum. 17.
Honar. 2. 16. vari-
ar. velt. cap. 20. n.
3. 1. sequitur Anar.
et dicit iura antiqua
esse in hac parte. Per
gata. Noster Suarez
probabiliter dicitur
sacrosanctam. 17.
de delictis. lib. 3. cap.
1. num. 17. 7 vel quia
cap. inter alia? non
decretum. Part. 1.
cum. sed neq. conu-
si. vlt. sed
Aurelianus. 1. pro
unicali, vel quia raptorel virginum possunt ad latro. et
non in eo capite redire. sed hactenus facit. quia caput an-
t. etiam et in lex de raptorel. et postea verbum est de bo. 1. imp. non

cap. 1.
on. 1.
ar. 1.
de. 1.
fene. 1.
fene. 1.
uni. 1.
at. 1.
L. pra. 1.
Di. 1.
pio. 1.
pa. 1.
cat. 1.
s. 1.
me. 1.
ign. 1.
reg. 1.
Ar. 1.
tam. 1.
er. 1.
et. 1.
ut. 1.
be. 1.
ren. 1.
ob. 1.
fac. 1.
a. 1.
Su. 1.
quin. 1.
iccle. 1.
im. 1.
a. 1.
7. 1.
x. 1.
oc. 1.
t. 1.
o. 1.
enor. 1.
o. 1.
lm. 1.
ta. 1.

unicali, vel quia raptorel virginum possunt ad latro. et
non in eo capite redire. sed hactenus facit. quia caput an-
t. etiam et in lex de raptorel. et postea verbum est de bo. 1. imp. non

x An etiam campfires publici, qui pecuniam alienam abscondunt, et deo-
choris dicuntur, aut obnoxii, sint inter publicos latrones numerandi, et ut non
gaudeant immunitate, quoniam quibus est iure iudicandi. iure canonico esse corredam, nempet cap. in
quo Casalla sex. l. in inter alia, in quo solum excipiuntur tria genera per-
sonar. 2. ab. 1. nonne colles-
ctio. 7. et alia multa, dicta in alia factorum, et illud cap. 10. sed et alij Pontifici
de qua questione vide-
phobylia, sententia
quod Joan. Gutier. l. 1.
aut immunitate Ecclesie. Panor. cap. inter alia?
negat, nisi amore fidei, et vera voluntate cam red-
diendi, et non fidei confugiant. Et de gloria in
C. de his, qui ad Ecclesiam confugiant. Dicit
Iudaeum non gaudere. sed communi sententia l.
certe non videtur que
iudicij oratione de qui-
bus loquitur in canon.
Bernard. Vernec. Sylvest. Immunitat. 3. q. 3. 7.
cum cap. inter alia de ratio est, quia nulla est exceptio in iure, nisi tamen
facto tamen aliquot sui illorum, nos ergo constitutionem amplam reser-
ve non debemus. Et eadem est ratio de heretico
multi, ut Couar. et po-
tius Joan. Gutier. et
alij. vide ibi latissimam
De heretico concedit
suar. lib. 3. de relig.
cap. 10. n. 13] contra
Couar. qui id negat, in
cum quo tamen et cum
Panor. et Angelo de
Ieo, et alij nisi deli-
bit, dixerat non gau-
dere. souar. traheret
lib. 6. varia. cap. 20.
n. 11. 7] Et quo debili-
et sententia, quia in-
n. 1. 2. [cap. inter
alia] dicit exceptio-
net et immunitate ibi
posita, esse iuxta
textu canonum, et tradi-
tio nel legum civilium
Lex autem civilis dicit
quod eam confugientem
et simul antem de valle
baptisani non esse ab
Ecclesia suscipiendum.
quod eadem modo dicitur
secundum videtur de ali-
paginis. vult. l. 1. c. 2.
et qui ad Ecclesiam
contra q. iunt. 7] quare in
si quis et ex animo ba-
ptisimum petere probe-
tur, non est admissio-
bit. Sed ad huc non
constat quod ob delictum
non sit defendendum.

Quare sac immunitate non gaudet cleri-
ci et religiosi, si sunt iudex Ecclesie, aut causa disci-
plinae veli eorum ab Ecclesia extrahere, et flagella-
re, aut in carcerem trahere. sic religiosi in suo
monasterio coercentur, ac puniuntur, et si prius
et etiam eiciuntur, et in arduos custodia de-
truduntur [cap. Universi de sent. ex communis
cat. 7] Vide Rodrig. l. 6. 2. q. 50. ar. 4. 1
Cumque, fugientem ad Ecclesiam tempore belligui-
dent hoc immunitate, non tamen si ea utantur loco
castris, aut in ea pugnent, ut offendant, nisi forte ma-
gna sit necessitas, et certa. sex cap. sicut antiquitus
7. q. 4. 7] sed in eo capite, licet a Sylvestro, et Al-
asseratur ad hoc institutum, nihil inuenio quod ad
idem faciat. solum id habetur. l. 10. q. 1. can. sancto-
rum [ex Calixto papa, non debere a laicis Ecclesi-
am in castellari, et in servitatem redigi.
Sexto, in carcere detentus, et sub iuramento re-
ditus dimissus, si fugiat ad Ecclesiam, si iurasse
detinebatur, non rediret ad Ecclesiam, sed petet
absolutionem iuramenti, maxime si imminet peri-
culum mortis, aut mutilationis. si vero iussu de-
legati. ff. de prem. et Joan. And. in additionibus
ad Speculatorem de iurisdiction. Sylvestro tamen
addit. l. q. illa 3. §. quintum] non debere pati sale-
ciam, ut multus abstrahatur, nisi precepta cautio-
ne de immunitate mortis, aut mutilationis. quod
refert Joan. And. [cap. illa. 9. q. 9. 7] transcripsit ex ipso, ut
vide Couar. l. 2. ab. fere omnia ibi. x] Nam tamen est satis dubia, si enim
varia. cap. 20. n. 3. carcer erat iustus, etiam in poenam mortis, aut
S. Decimo octavo.] muti

x Et conuenit suar. l. 11. num. ne de immunitate mortis, aut mutilationis. quod
refert Joan. And. [cap. illa. 9. q. 9. 7] transcripsit ex ipso, ut
vide Couar. l. 2. ab. fere omnia ibi. x] Nam tamen est satis dubia, si enim
varia. cap. 20. n. 3. carcer erat iustus, etiam in poenam mortis, aut
S. Decimo octavo.] muti

mutilationis, non videtur iuste liberari Violatione iuramenti; neq; in eo debet defendi ab Ecclesia, et quoad oppositum iure non constat, hoc nisi videtur probabile, scilicet posse iuramentum extractivum ad istam poenam pertinere.

Et occasione huius videtur dicendum ad aliud quod situm, quod Wleti contigit, et alio tempore quod situm fuit, an scilicet immunitate gaudeat is qui a seculari iudice ministris ferebatur in carcerem, et si vincle clericorum fuit illi abstrahit, et in Ecclesiam introducit; et postea fortiori coacta manu a iudice seculari fuit iterum ab Ecclesia per vim extrahit. Quasitio est, an ita non, sic vi abrogata ex manibus deferentium in carcerem, immunitate gauderet, et secundo an iudex secularis eum extraheret egerit contra immunitatem Ecclesie.

Nobis ergo probabile visum est, licet apud neminem inveniatur qui agitant hanc questionem, in istam fuisse illam vim clericorum contra ministrum vidualis secularis, et eo ipso tali medio iniuste persequi non fuisse, neq; debuisse esse immunitatem in Ecclesia, si quidem Ecclesia non debet iniustis favere, medijs, et factis. Et quamvis forte iudex ex seculari ob reverentiam loci sacri. Cum tamen reus non esset immunitatem non videtur aperte contra immunitatem egisse, et ideo neq; poenal contra eamgenitum incurrisse. Hoc non videtur probabile, quando oppositum vel iure, vel ratione non constat aperte. Et confirmatur quia auctores dum agunt de poenis violentium immunitatem, aperte loquuntur de eo qui vi extrahit ab Ecclesia confugam in casu illicito, vel de eo qui gaudet immunitate. Ita Sylvestr. [Immunitas] 3. q. 7. Armilla [Immunitas] 1. 15. et alij. Sicut enim qui iuste in carcere detinebatur, et propterea iuramentis redandi, redire compellitur secundum omnes, ita qui iuste in carcerem deferretur, iniuste, et per vim a ministris ereptus, debet abrog. iudicis restitui, et ipse eum recuperare, non facit contra immunitatem. Hoc ergo et rationi, et iuri videtur maxime consonantem.

X Et confirmatur quia vis illa clericorum fuit iniusta contra iudicem secularem, et eius ministrum iuste reum in carcerante; omnis quae committitur in iniuria commutatur a debet per restitutio; neq; ad equalitatem redit. Illi ergo tenentur reum iniuste ablatum ministris restituere, alioquin manent in sua iniuria.

+ fuit de ministris

Septimo eadem immunitate gaudet debitor alicui ad Ecclesiam confugient, ut vide vi abduci non possunt, et immerito glor. in Jussen. De mandati benci. pum. 8. Publicorum vero tutorum dicit posse extrahi si debitum sit tributi publici, id est principi, et quidem ita videtur in illa alien. Sed ea corrigunt iure Pontificis, quo solum excipiuntur tria illa genera malefactorum. et ita tenent Petrus, Laurentius, et Cynus. et Laurentius inter alia Sylvestr. illa 3. b. Secun. 7. et

Conar. Cap. illo 20. n. 14. Quor. Cap. idem 11. n. 307 et

idem postea statuitur in iure civili. [L. Presenti. C. de
 his, qui ad Ecclesiam confugiunt. §. sane]. Itaque
 debitor Principis citatus in Ecclesia, et si se defendit,
 liber euadit, alioquin proceditur in possessionem bono-
 rum, et ex illis soluitur debitum Principi. Si autem de-
 bitum sit priuatum, datur illi securitas, quae licet
 at exire, et commorari extra Ecclesiam per. 30. dies,
 et intra eos respondabit iudici, et si iudex ferat sen-
 tentiam intra eos dies, dabit ei optionem, an velit
 parere sententiae, aut redire in ecclesiam. Conueni-
 unt predicti. et addit Syluester, quod si nolit exire,
 constituet procuratorem.

Octauo, notandum eum qui gaudet in munitione defen-
 di ab Ecclesia, ita ut verborum ecclesiarum debeant
 illi seruare vitam, et membra, ab omni poena corpo-
 rali, seu personali. [17. q. 4. constituit. 7] Et non
 possunt illam petenti iudici reddere, nisi praesertim
 cautionem de in iuramentum, vel iuratorium, et si illi
 non satis fident, etiam fiduciosam, et poenam
 Cens. Et quando est in Ecclesia, vestes et vidualia
 et arma vetita non sunt, neque aliter se molestia illi in-
 ferenda. [L. presenti. C. ut supra.] X qui tamen sic de-
 fenduntur, possunt puniri poena pecuniaria, et aliter
 quam in persona, et agi contra ipsos non solum in
 iudicio, sed etiam criminaliter iuxta Canonem, et Syluester
 statuit in munitione 3. q. 4. 7 ubi etiam aduertit, quod
 licet exeat de Ecclesia, si semel confugit ad eam, iam
 non potest de illo maleficio corporaliter damnari. iuxta
 gloss. in cap. Neum 17. q. 4. et ibi Hugo. et Archid.

X neq. debet fuit bo-
 nis hostiarum. [ex cap.
 diffinitum. 17. q. 4.]
 sed alicui bona possunt
 et auctori. si aut vapo-
 ra. [cap. de verba
 horibus 36. q. 1.] illi negandi non sunt, neque aliter se molestia illi in-
 ferenda. [L. presenti. C. ut supra.] X qui tamen sic de-
 fenduntur, possunt puniri poena pecuniaria, et aliter
 quam in persona, et agi contra ipsos non solum in
 iudicio, sed etiam criminaliter iuxta Canonem, et Syluester
 statuit in munitione 3. q. 4. 7 ubi etiam aduertit, quod
 licet exeat de Ecclesia, si semel confugit ad eam, iam
 non potest de illo maleficio corporaliter damnari. iuxta
 gloss. in cap. Neum 17. q. 4. et ibi Hugo. et Archid.

sed nisi sub iuramen-
 to exeat, potest captus
 extra puniri quae poena
 etiam corporali, ut be-
 ne suant. [cap. 12. n.
 5.] Cap. etiam [13.
 num. 5.] bene notat Sule-
 gram et clericos non de-
 bere vti armis nisi spi-
 ritualibus ad defenden-
 dum. [cap. 12. n. 5.]
 inquit Cohay. [cap. illo
 20. ubi in ultimo.]

Si quareat que sit poena iudicis secularis in mu-
 nitatem sanc. violenti? Primo iura civili exi mine
 case maiestatis est irretitatus, et vltimo supplicis pu-
 niendus. [L. presenti. et l. 2. C. de his, qui ad Ecclie-
 siam confugiunt.] **Lex.** At iure canonico talis
 iudex debet excommunicari, et poena pecuniaria
 mulctari, et ad publicam penitentiam adigi, neque
 ad communionem admitti, donec Ecclesie restitua-
 at eum, quem per vim exstraxit. sic Augustinus
 ad Bonifacium. Et Sabetur scan miror. 17. q. 4. 7
 can. nullus. can. si quis contumax. et can. quis
 que. eadem au. et quat. 7 ut bene Syluester. [In-
 munitione 3. q. 7. vlt. 7 suar. [cap. 13. n. 6.]

Ad hic quareat, qui prouideat pro pensas ad victum
 et vestitum confugiens? Sunt qui putent Ecclesi-
 am tenere, si alio iudice loco laicam ad impensas
 cuius quem tenet in carcere. [L. iudic. C. de Spi-
 ritualibus. 7 et ext. presenti. at. 7 et ex scan. defeni-
 uit. 17. q. 4.] Sed dicendum cum Panuz. [C. inter
 alia] post Hugo. et Archid. aut enim ibi habet pro-
 pria, et ibi prouidebit, aut non habet, et potest
 manibus laborare, et sic etiam prouidebit, aut
 non potest

non potest

96 # Hic etiam no traditur
 est Sodomitan non pau-
 dere in unitate, si ad
 Ecclesiam confugiat: in
 Couar. [cap. illo. 20.
 n. 2. et 9.] et cum se
 quibus Anandanus
 ff. de exequendis non
 datus punitur i. p.
 cap. 22. Julii
 Clarus in practica
 crimina. q. 30. n. 117
 dicit standum esse
 consuetudini. Cetero
 in iure canonico nullus
 est huius criminis ex-
 ceptio, dignitate
 men est quod exci-
 piatur, ut gaudeat
 in unitate.

9. non potest, vel si habet propria, non potest eis uti,
 et sic Ecclesia ei providebit, quasi pauperi, sed
 quando propria habuerit, reddet Ecclesia, iuxta
 vestrum uti supra [q. 5. ex d. Thom. quodl. 5. ar. 17.]

Novo, quod modis violatur Sac. immunitas Eccl[esi]e
 si ea, quasi vni ei faciendo. Et primo dictum est
 violari per violentam extractionem licite confugi-
 entis. Est autem vis licet sola manu vsem appre-
 hendat intra Ecclesiam, sicut qui clericum trahebat
 veste apprehensa. Ita Alex. [cap. illo. 9. q. 10.] In hoc
 tamen pensanda est unitas traditionis, et vis, si
 quis autem confugientem vocaret, et sic mero
 unitate ipse maneret, vocans non esset violator.
 Si autem dolo abduceret, dolo pro vi reputatur,
 iuxta abbatem, Goffredum, Sylvestrum. [7. 6. §. xi.
 num. 7 et alios.]

Secundo qui a loco in unum percussit aliquem ex-
 tra, violatur, iuxta Panos. [c. fr. de immunit.] et non
 defenditur ab Ecclesia, nisi probet se non esse
 admisisse, ut defenditur ab Ecclesia. Ratio est,
 quia factum est illicitum omnino, et incipit in Eccl[esi]a,
 et est vna tantum proiesio teli aut lapidis. Sed
 Bartoli [m. l. quod ait. ff. de cul. dicit quod qui
 educit aliquam de platea, et extra plateam percus-
 sit, non punitur quasi percussit in platea, et ponit
 regulam, quando mitium et finit opert sunt, illicita,
 favore rei inspicimus finem; ne de utroq[ue] puniatur.
 si autem mitium est licitum ex causa licita illud nisi
 inspicimus. et exemplum est, si hitlex, quod quis iuste
 possit percutere ingrediens in suam possessionem,
 si ingrediens qui aggreditur, et extra illam pro-
 sequitur fugientem, et ibi eum percutit, licite per-
 cutit, et occidit, quia mitium fuit licitum. et addit
 Bartoli in maloficijs dici incontinenti fieri, quod vno
 impetu fit, licet illa iuxta duret per hora. Hoc ergo
 dictum Bartoli dicit Sylvestro esse verum, vbi fuit
 plures actiones, vt aggratio, secutio, et percussio.
 dictum vero Panos. esse verum, vbi vna tantum
 est actio, vt vna proiesio teli. Sed quicquid sit de
 regula Bartoli, si quis aliquem ex ecclesia edu-
 cit, ut occidat, et extra occidit, violatur, et est per-
 si percussus in Ecclesia, nempe quia mitium est
 illicitum, et inficit totam factum, in favorem Eccl[esi]e
 si ea. quando vero mitium est licitum, et vno impe-
 tu consumatur, totum videtur licitum, vt in exem-
 plo de ingrediente in possessionem.

Tertio qui existens in Ecclesia mandat deli-
 ctum committi extra ecclesiam, vel contra exi-
 stens extra, mandat committi in ecclesia, dubita-
 tur an uterq[ue] violatur in unitatem, et gaudeat
 in unum

immunitate. Et quidem videtur debet iudicari iuxta locum in quo committitur, et committitur, et ita si in Ecclesia committatur, non gaudet immunitate. Et hoc sequitur ex Bartolo fm. l. si ut propositum ff. de fideius. et m. l. non solum ff. de iur. iur. J. Sylveser vero dicit attribui etiam factum in loco in quo mandatur, quando exequens exequitur necessitate iuris. quod explicat A. ov. ut servus in J. su domini. sed non video, quod dominus mandavit in Ecclesia sermo, ut aliquem extra occidat, agat contra immunitatem, cum executio non fit in Ecclesia. Et ita gloria tenere videtur in cap. Pastora. de sent. et re iudica. J. ubi deliquisse, ubi delictum committitur. Et ita est tenendum cum ipsa et Bartolo. X

X quamvis quod tenent suar. lib. illo 2. cap. 11. n. 16. J. non dantem alterum in digne occidi. effectum se ab eo non gaudere, nisi et effectus non secutus. ut in cap. 1. de homici. in 607. sed de nostro casu loquitur dom. Hugo. l. 2. dom. cap. 11. n. 7. J. et dicit mandantem in Ecclesia non gaudere immunitate. sed non videtur eadem irrogantia in mandato, atq. in executione iuxta Ecclesiam. quamvis mandant nihil gaudet quam exequatur, quia est magis obnoxius in delictis, sed si exequens extra gaudet, videtur et mandant fieri extra gaudere.

Non tamen tandem quando quis contra immunitatem extrahatur est ab Ecclesia, posse et ipsum, et Ecclesiam agere contra iudicem, ut Augustinus. n. ut ad Bonifacium. et Sabertus [cap. Miror. 17. q. 4.] ita ut excommunicatione compellatur, et oblatio vel totius domus eius non recipiantur. Et est verum etiam in domino extrahente seruum, etiam si velit prestare iuramentum de immunitate, quia prius debet Ecclesie satisfieri pro iniuria, et iuramentum prestari debet ante exactionem. simile est, quod captus in alio no tenitur, potest iure parere ut restitatur. ut Barto. in l. si cui ff. de accusat. et in predictis convenit ipse in l. presenti. J. Old. [consil. 53.] Lanus. ap. inter alia.

Nonna dubitatio

Qua immunitate gaudeant bona Ecclesie, et pie cause?

Bona Ecclesie, et pie cause multis gaudent privilegiis. Primo testamentum factum in fauorem Ecclesie, vel pie cause valet coram duo bus solum testibus, licet in alijs plures testes exigantur. Ita iure canonico de preteritum est [cap. Relatum. 1. de testam. 7. et eodem Sabertus in iure civili. l. Hac conful. 1. si ma. §. ex imperfecto. C. de testam. 7. et iud. ex etiam secularibus debet iudicari in his iuxta ius canonicum. ut Panus. et alij in dictum [cap. Relatum. 7. ubi etiam Couar. n. 1. refert Bartol. Salic. Jago. et alij] Res est certa.

Secundum licet alius testamentum in foro externo de facto solemnitate sit inualidum, tamen legata in eo relicta Ecclesie, vel pie cause, valida sunt si

ad J. fruct

ad sint duo, vel tres testes. [cap. cum esset, de testam.]
 Imo licet testamentum alias sit nullum defectu testi-
 tationis heredis. tamen in Italia, Anania, Coruar. et
 alij, licet alij negent. Salice. Socin. Alexan. Et probat
 Couar. etiam hereditate non adita solui legala gratia.
 ex Anchar. Bartol. Baldo. Panormi. in cap. Ray.
 naldus. s. 2. de testam. n. 11. ut si extraneus in tes-
 tatus hereditatem vel repudiet, vel adire non po-
 sit morte preventus. tunc legata solvuntur officio
 iudicis.

Tertio quibus potest sua bona Ecclesia vel pre-
 cause velingere, aut etiam donare inter vivos
 ad huc vltra taxatam quantitatem, ad huc sine
 infirmatione apud iudicem, licet gloss. in Aut. Sen.
 de non alien. sub. Ecclesia. et idem et. Afferant pleris-
 que Hostien. Joan. And. Bartol. Syluester. in
 munitat. l. 9. s. secundum. Alor. in par. lib. 9.
 cap. 10. s. 3.

quarto, Dominium rei in Ecclesiam transfertur
 solo pacto, cum in alijs sit necessaria traditio,
 quamvis in emptione necessaria sit saltem solutio
 pretij, ita. l. ut inter duo num. C. de sacrosan.
 Eccles. Et idem est privilegium de promissione
 facta hoc potali, aut in redemptionem captivorum.
 sed promissio, et pactum debet esse cum homine, non
 sufficit votum Deo factum.

quinto, quicquid emptum est pecunia Ecclesie, si
 ut nomine ipsius, siue non, acquiritur Ecclesie. ex
 cap. A postulat. l. 2. q. 2. et cap. inquirendum.
 de peccal. cleri.

sexto, Ecclesia, Hospitalia, et monasteria non
 tenentur ad luxuriam descriptionem [23. q. 23. can. in qualibet
 s. sancim.] Luxuria descriptio est quarta pars
 bonorum, que a curialibus relinquebantur. de qui-
 bus sunt leges. in C. de off. de suppo. lucra. de sen-
 tias. 7. x

Septimo contra Ecclesiam proprio prelati ca-
 rentem prescriptio non currit, et superior pre-
 latus potest agere pro ea. Ita Innoc. in c. olim
 i. de testam. explicat. et ex cap. 1. de rebus Eccl.
 non alien. in 6. 7

Octavo Ecclesia fruitur iure minoris, et reipub.
 ut omnia privilegia Reip. concessa, eo ipso concedan-
 tur Ecclesie. glossa. et abo. in cap. audit. de in iur.
 quem restitu. Gaudet etiam iure Imperij. glossa in
 cap. 1. de immunita.]

Nono, Ecclesia, et eius vasa, et ornamenta, et
 candelabra non debent in usus profanos converti.

X Eodem privilegio
 gaudent et si species
 domus pauperum
 mulierum, in anti-
 mu. senum, quorum
 non una videbitur
 Ptochotrophia. ubi
 pauperes pauperum
 Brevi hospitalia. ubi
 in tanbel aluntur. ubi
 Gerontocomia, ubi
 firmi senel curantur.
 Orphanotrophia, ubi
 pauperes orphani
 aluntur.

[12. q. 2. Nulli licet] et [19. q. 3. c. quod semel] et
[cap. ligna, et seq. de consec. 2. 1.] Hoc tamen in
telligitur de Ecclesijs, et rebus Episcopi aut ritibus
te dicatis, non de alijs privata auctoritate. sed de le-
gatis Apostolicis, vel Archiepiscopi copus, aut Episcopus
reciperetur in domo Ecclesie, vel monasterio, aut
ab altero Episcopo, potest Sac domus rebus Ecclie
sive anan, ut ex glossa Ray. dicit Syluest. [Immu-
nitas 1. q. 3. s. 67.] et tibi idem putat verum si
in domo laici pararetur ei capella, aut altare.

Decimo nono, res ecclesie sine certa formula alienari
non possunt ut Syluester [ver. Alienatio.] et per
[2. p. lib. 9. cap. 1. q. 4.] de formula agitur [cap.
sine exceptione. 12. q. 11.] unde plura apud ipsos.

Undecimo, loca pia causa communis utilitatis
sunt extructa, ut Hospitalia domus, sicut in iurisdictio-
ne Ecclesie. [cap. ad Sac de religiof. domib. 7] et Cle-
menti. quia contingit de relig. domi. 7 unde quibus
causantur Sabentur pro sacrilegio, non sic qui res,
aut bona clericorum. ex [cap. cum sit generale, de
pro compet.]

Duodecimo, Ecclesie, et eorum possessiones pro
alienis debitis obligari non possunt, et ea obligant
suspensus est ab administratione spiritualium, et
temporalium [cap. 2. de solut.] Potest ab hac suspen-
sione Episcopus absolueri, si tamen Ecclesiam ser-
uet indemnem [cap. ex parte 1. de verb. signifi.] nec
Episcopus hanc suspensionem incurrit. [cap. quia
per alioquin. de sent. excom. in 6.]

Decimo tertio, Clericus obtinens Ecclesiam ex
laici collatione, si non dimittit suspensus est ab offi-
cio et beneficio, et laicus ipse excommunicandus, [cap.
preterea. de iure patronat.] [cap. cum non ab so-
mine de iudic. cap. si autem vobis 11. q. 3.]

Decimo quarto, Rustici, id est coloni Ecclesie,
qui dicuntur glebae affecti ad colendos agros, et vocan-
tur originarii, vel ascriptitii, de quibus Syluester
[verbo colonus] non possunt rura deserere, et alibi
se transferre. [cap. indicatum, de immunita.]

Decimo quinto excommunicati sunt qui iura
vel bona Ecclesiastica sibi usurpant.

Decimo sexto, Pastor Ecclesie qui potuit ali-
quid Ecclesie arguere, et non fecit, vel negligenter
pastor est rem Ecclesie praescribi, ipse de-
bet Ecclesie, ad instar tutoris. [12. q. 4. c. ult.]
Panor. [cap. ex presentium de pignori.] et tene-
tur de leui, sicut tutor.

Decimo septimo de rebus Ecclesie laici iudi-
care

cave non possunt [cap. de exco. de iudic. cap. be-
ne quidem dist. 96. cap. & ecclesia s. Mariae de con-
stit. 7 Et de re Ecclesiastica compromitti non potest
in laicam [cap. contingit de arbit. 7]

Decimo octavo, Ecclesia non debet gabellam, vehi-
gal, pedagium, si aliquid ei donebitur aut aliunde de-
feratur [23. q. 2. cap. quamuis, et dubius seq. 7] Imo
neq; si clericus vel Ecclesia deferat negotiatio nisi cau-
sa, quia delictum clerici Ecclesia notare non potest.
ex Panor. [cap. vlt. de vit. et honest. cleric. 7] Federic.
consil. 200.

Decimo nono, laici statuta de rebus Ecclesiasticis
condere non possunt, et si expressim ad Ecclesias, vel
res ecclesiasticas extendant, irrita sunt; si generali-
ter faciant, solum laicos comprehendunt. [cap. bene
quidem. 96. dist. cap. Ecclesia sancta Mariae de con-
stit. cap. cum laici de rebus eccle. non alien. 7]

Vigesimo neq; prelati, aut Ecclesiastica persona
possunt Ecclesiam bulas, vel exaltationes, aut nouos cen-
sus imponere, aut veteres augere, aut aliter grauare. vt
dicitur [Gabella. 2. s. i. Et Immunitat. 1. q. 3. p. 7. 7]
Eiusdem tamen Episcopi obuentionem sibi iura conueniam
a clericis exigere. [c. cum Apostolus de cens. 7] Et
sunt etiam ad caritativum subsidium compellendi
a via rationabili, et manifesta subdit. Pastor etiam
Ecclesiae potest pro sua, vel Ecclesiae necessitate, si esse
sit indigentem rem Ecclesiae obligare, vt si infirmus sit,
aut indigent veste, sic Joan. And. [cap. ex presenti-
um de pignor. 7] Panor. ibi concedit si Ecclesia sit
potens, non si ab initio, vel post reuocem defunctam
facta est impotent. X

Decima dubitatio.

Qua immunitate gaudeant Ecclesiasticae
personae?

Multis gaudent privilegijs. Primo illo canonico [si
quis haerente. 17. q. 3. 7] quo percutient clericum aut
excommunicatum, aut quibus iniuncta manus violen-
tata.

Secundo non possunt conueniri coram iudice sae-
culari. [cap. 2. de foro compet. 7] nec laici cum ipsis
ad esse in choro [de vit. et honest. cleric. cap. 1. de consec.
dist. 2. sacerdotium.] quamuis hoc quibusdam videatur
non esse speciale privilegium clericorum.

Tertio non possunt fatigari angustijs, id est obliga-
ri ad munera personalia. [cap. Ecclesiam. 12.
q. 2. et l. omnes. C. de Episcopis et clericis.] sine
munera

X Parem aduenit
bona patrimonialia clericorum non
gaudent regalari
ter privilegio bo-
norum Ecclesiarum
nisi solum tunc
si solum sit ordi-
natus. Ita tradit
Panor. ex commu-
ni sententia. Ab.
30. consil. tit. de
censibus et exarbi-
trarijs. consil. 12.
ex Panor. cap. fin.
de vit. et honest. cler.
et in cap. fin. de for.
compet. et plerisque
alijs quos refert et
sequitur Tralim. in
[cap. Ecclesia s. Ma-
riae de constit. 7]
glossa in cap. Episcopus
de p. reben. 7
Ab. tradit exce-
ptio nem dicitur.
et Tralim. ubi supra
et Denig in cap. 2.
piscopus. 7 n. 11. et
Trid. sess. 21. cap.
2. de reformat. pa-
tr. sicut tale patri-
monium alienari
nisi de licentia Epis-

munera sunt sordida, de quibus supra. ad que neq; man-
cipia, coloni, et familia clericorum non obligantur.
[cap. generaliter. et cap. iuxta sanctionem. et cap. pla-
cet. 16. q. 1. et l. 2. C. de episco. et cleri.] que sunt
honorabilia, ut magistratus, et officia reip. que sunt
plicitia, ut cura, vel tutela, aut testamenti execu-
tio. [cap. sacerdotibus, et cap. sed non pro uocatio-
nes, ne clerici, vel monachi.] Ita Angel. [Immu-
nitas. n. 37.] Syluester [Immunitas. l. 9. q. 8. se-
cundum.] Ad aliam etiam ciuitatis non obli-
gantur, nisi in casu graui necessitatis, quando fi-
ne eorum auxilio adhiberi non potest, siq; iudi-
cis et mandato episcopi fieri debet, quando
ipsum ius naturale obligat, nisi forte absit
conge episcopus, tunc enim ipsi suo iure tenen-
tur. [cap. potuerunt de immuni.] et ibi Panz. et
ex [cap. fin. de somici.] Unde constat eos non
esse de vniuersitate, neq; habent vocem. ut Immo.
[cap. dilata. de exeli. prelat.]

Sed tutelam legitimam possunt habere iux-
ta Syluestrum ibi, non testamentariam dato-
nam, sicut clerici, non episcopi vel monachi. sed
omnes possunt miserabiliter personarum vite-
lam accipere, quia est officium suum. [c. perue-
nit.] Habent predicta locum in muneribus tan-
tum maris, quam extra ordinis maris, tam iudicis,
quam super iudicis. que omnia ex plicita Syl-
uester. [q. gabella. l. 4.] Quod autem possunt
in necessitate pugnare, et non sunt irregulares,
licet vulnerent, et multi sunt occisi, modo nullum
proprios manibus occiderint. constat ex [cap. pen-
ult. de somici.]

Non etiam tenentur ire ad bella ubi impu-
gnandi sunt alij. [cap. peruenit] et Panz. ibi.
etiam si ageretur de recuperatione terra san-
cte, quia sunt inhabiles ad pugnam etiam cum
Sarracenis. [cap. ex multa. s. fin. de voto.]

Quarto non tenentur statuti laicorum contra:
non libertatem. nisi ea statuta condentes sunt ex-
comunicati. [cap. nouerit. et cap. grauem. de sent.
excomunicati.] et [cap. eos qui. de immuni. in 6.]
sic statuta laicorum in plicitia libertatem do-
nandi secularis vel clericis, non valent. Panz. in
[cap. velatum. de testam.] et l. 1. C. de sacros. Scilicet.
et quauis sit statutum laicorum, prohibent vendi,
aut donari externis, aut sub iurisdictioni non sub-
iectis. adhuc potest dari clericis, secularibus, monachis.
ut Panz. An. [cap. ult. de immuni. in 6.] et Syluest.
[Immunitas. 2. q. 7.]

Et si statuetur ne testamenta nisi intra sex menses infirmata valeant, adhuc si Ecclesia, vel clericus sit testator, valent non infirmata. ut Syluester ibi ex Bado.

Et si statuto latrum caueatur ne mulier donare, aut contrahere possit sine presentia duorum agnatorum, adhuc potest sine hac solemnitate se obligare Ecclesie, clericis, vel ad pial causas. ut Panor. Bui. tuius, Imola, et Barol. tenent.

Similiter si statutum sit, ut venditio non valeat, nisi si proclamatis fiat in palatio, aut nisi qui alienat sit. 30. annorum. adhuc si vendatur Ecclesie, vel clero, aut pial causa, non est necessaria talis conditio.

Et quamuis caueatur ne arma vendantur externis, adhuc clerici vendi possunt, licet Cardina. oppositum dicat. sed melius Sylu. [Immunitat. 2. q. 7. et Arzo. 2. p. lib. 9. q. 9. cap. 12. q. in 6. p. inuic.]

Sic contra immunitatem est statutum laicorum, ne illis ex ter mit beneficium habere, aut omni possessionem nem arripere possint nisi ex consensu senatus. sic Archid. Cardm. Syluester. q. 8.

Sic Syluester. q. 9. dicit. Violari immunitatem est an ab Ecclesiasticis. si. v. g. canonici statuunt ne qui Parochianus ad funus possit vocare vel religiosus, nisi vocato toto collegio canonicorum. quia est contra primum legum toti clero concessum, ut possit ad diuinas laudes vocari, et elemosinas accipere.

Et si militer statutum laicorum, ne nisi tot condole, vel denariis, possint in funere expendi est contra Ecclesiasticam immunitatem, quamuis circa pompam externam possint leges ferri. Vide plura de summi modi agud Arzo. 1. p. in fin. lib. 5. cap. 13. et. 14.

Primum privilegium est, licet clerici ad hoc sint sub potestate potestate, quicquid acquirunt ut clerici, sibi acquirunt, et possunt de eo disponere. [Rutben. Pres. bysserod. C. de Episc. et Cleric. 7] Et licet filii familiae sint, possunt sine patris consensu, lites et causas agere pro suis bonis recuperandis. [Archid. cap. ult. de iudic. in 6. 7] Nec possunt vendi aut distrahi a patre, etsi extremam famem patiatur. [l. 1. C. de patris qui filios distrahit. lib. 12.]

Septimum privilegium. si seruus fiat clericus domi no sciante, et non contradicente, manet liber. [cap. si seruus. dist. 54.]

Septimo, clerici gaudent privilegio militibus concessis, modo sibi non repugnent. [Panor. in cap. Episcopus de Patis.]

Octavo soli clerici possunt canonice, et legitime beneficia Ecclesiastica possidere. [cap. ex literis de trans. act.]

De privilegijs gabellarum, et in possessionum dicemus dubita. sequenti.

Undecima

Undecima dubitatio.

An clerici teneantur ad expensas communel
civitatis, ut circa muros, pontes etc.

Hic agitur de immunitate personarum Ecclesiasticarum respectu rerum quas possident, et expensarum. Et primo, quo ad mura mure realia sunt liberi, sicut licet quo inposita sunt rebus in subsidium Decip. sic non tenentur immenta, vel navigia, plantoria, et similia clericorum ad servitium Decip. neque portoria, ad arum ob subsidium aliquod solvendum, aut ipsi ad aliquam pecuniam quantitatem. Si autem possessio, vel aliqua minusquam ad Ecclesiam, aut clericum devenirent, erant gravate onere perpetuo annexo, certo, et invariabili, sive ex publica dispositio ne principis, aut privata alicuius, tunc Ecclesia, et clerici tenentur, quia vel transit cum onere. [Cap. pastoralis, de decimis par. cap. ex literis, de pignori.] ut bene Sylvester [Immunitas, l. q. s. s. 3.] ubi tamen notat Italiam modo tanquam principem Provinciarum non erant gravata, licet l. i. ff. de censu. Si autem non erant gravata ante onere certo et invariabili, sed solum incerto, et variabili, quali essent bona alicuius estimari, ut scilicet aliquid iuxta impositionem collecta, tunc Ecclesia non tenentur. Ita Ray. Panw. Joann. And. post And. id. quos refert Sylvest. ibi. quoniam circa hoc secum dum, si possessio vel erant ascripta, ut tantum solvatur pro libra, probabilem dicit aliam sententiam, quod Ecclesia teneatur.

Si tamen sint onera, quae ratione naturali in sunt ipsis rebus, tunc Ecclesia tenebitur. ut si reficienda sit via ante domum. si purgandus sit puteus necessarius toti vicinia. ut notat Sylvest. ibi. ex Bart. in l. ad instructiones C. de sacros. Eccles. Et solvere ad portam, vel pontem pro plantis ad ipsius portam, vel pontis conservationem. ut Bart. et Bald. et alij. et eadem est ratio de similibus.

Ad munera etiam mixta, quae partim sunt realia, aut patrimonialia, quia habent sumptum, partim personalia, quia habent onus annexum. [De qui bus l. i. ff. de mu. et honoribus.] ad hoc non tenentur Ecclesia, et clerici, sive sint inposita personis respectu rerum, sive solo respectu personarum, quae in proprio dicitur capitatione, quia per capita. de quibus bene Sylvest. l. 6. tit. et sic intelligit [Cap. non minus de munim.] et cap. sui. de vit. et honor. cleric.]

Sed specialis difficultas est in titulo portarum, ante reantur ad communem pertinentia ad pietatem, et usum omnium, ut ad instructionem viarum, reficiendos pontes, fundum conductum, et similia, murorum reparationem, et similia. Sunt sententiae oppositae. Prima asserent

absent eos teneri, et Ecclesiam. Ita Innoc. Hibern. Cardi.
Philip. Ansbarr. et referunt Dynum, et Oldra. Cynum
et alios. et probant lex. l. ad instructiones. c. de sacro. Eccl.
ubi Honorius et Theodorus obligant Ecclesiam. idem Theodo.
et Valentina. In l. vberibus co. tit. 7 *

Alter a sententia et communis Canonistarum, ut dicit
Gylster. Immunitas. l. q. s. p. quantum i quod nonte
keatur Ecclesia. Ex cap. fin. de bit. et bon. i. ex Clem.
presenti. de cen. 7. Sic Pauv. Butruis. Joan. And.
in cap. Inu minus de munim. 7 et leges Imperatorum
non esse tenendas, quia sunt nocive ecclesie, et contra
eius libertatem, tunc enim non obligat ecclesiam, nisi
expressit approbetur ab Ecclesia, iuxta communem
doct. in cap. fin. de sol. 7 et in cap. Ecclesia. s. Mari. de
constit. et cap. fin. de reb. Eccl. non aliam. Et dist. 10. si
in adiutorium. Prima est consentanea iuri civili, quo
deceperitur, communia omnibus omnium expensis debent
fieri, conservari, mnd et ornari. Secunda sententia vi
deatur magis consentanea iuri canonico.

Dicendum videtur, quibus si necessitas, vel pietas
aut utilitas, non aequo respiciat clericos, et ecclesiam, sed
solum remote, et quasi per consequentiam, tunc nonte
neatur Ecclesia, nec clerici, nisi sponte velint, appro
bante Episcopo cum clero, et prius consulto Romano
Pontifice. Huiusmodi sunt que ad ornatum murorum,
platearum, fontium, et recreationem civium pertinent,
et magnificentiam urbis, ut in edificijs, armit, fontibus
et similibus, licet non urgent modo necessitate, sed libe
resistent sumptus fieri. Et hoc est expressum in cap.
non minus. et cap. ad usus. de munim. 7 si tamen
tanta sit etiam in his, necessitas, ut non possit recurri
ad Romanum Pontificem prius sine scandalo, aut pericu
lo urbe, tunc sufficeret deliberatio cleri cum Episcopo.
idq; colligit Gylster ex cap. fin. de Eccl. edificand. 7
et ex ijs, que ibi notantur. Aut necessitas vel pietas
est communis, ita ut directe respiciat clericos simul
atq; laicos, vel utilitatem Ecclesiarum, sicut et laicorum.
Verbi gratia, quia prædonal territorium civitatis incen
dunt prædialia denudant; in quibus Ecclesia multas sa
set possessiones, aut urbem obsidet, et omnibus mina
tur. Tunc debet Ecclesia contribuere, et clerici, sed
non deliberatione solius populi. sed necesse est ut
populus, et clerici principaliter conveniant, et delibe
rent, quia omnes tangit, ideo debet ab omnibus ap
probari. Ita Gylster, et credo omnes, et colligitur ex
Clemen. 1. et 2. de cen. Et ex cap. ad hoc. de offi.
Archid. 7 Panatini. tamen, et cum Gylster, per faken
tur, quod si clerici absq; rationabili consensu nollet
posset populus implorare auxilium superioris Ecclie
hæretici, qui compellet eos. ut in cap. nullus. de iure
patro. 7 Et in hoc casu non habet locum dispositio cap.
ad usus. 7 scilicet de consultando Romano Pontifice.
Ita enim impensa non fit propter publicam popula
ritatem

et videtur idem
statu in Hispania
l. 11. tit. 3. lib. 1.
n. 1. non colligat
l. 12. Inu et l. 20
part. tit. 32. parti
3. et l. 5. tit. 6.
parti. 1. 7 Et quod
eo casu cogi possunt
audite et notata
te seculari venent
cleri, q. ut iurca a
Pena, Avilas, et
partem illius. in
fillem. l. 11. non colligat
no. 7 quod videtur
Joan. Gutierrez. l. 20.
1. practica. q. 3.
n. 5. et seq. n.
10. 7

+ aut etiam pietas,

+ Joan. Gutierrez. l. 11. illa
3. n. 6. et seq. 7.

utilitatem, sed propter privatam Ecclesie, et cleri. et ad hoc veniofalem. i. et 2. de consi. 7 ubi Clemens V. sic quasi generale docet principium, [Nature obsequium illis non recusare onera, qui rerum commodum complebuntur.] sic ergo si putent in vicinia fiti communitati etiam clerico, foris, via, aut iusta quarecundum, vel transeundum est etiam clericali ad maneris: tamen peragenda in his contribuere tenentur. neq; de hoc secundo casu loquuntur [cap. non minus. et cap. aduentus sui] sed expresse solum de prima necessitate, vel exigente reip. non proxime, et diverse pertinente ad clericos. Eadem est ratio de casu dicitur vrbis, murorum, agrorum, tempore pbs, belli, latro num. offendentium. nam et in his eadem est necessitas et utilitas cleri. comm. De hac quaestione agit Mor. v. p. Institu. moral. cap. 13. q. 3. Videtur illam secundum canonum statum sequi. sed ipsi et ipse ad sunt temperandi, et alia que quasi diuersa addit Mor. nescis quid la. beant discriminis.

Quoddecima dubitatio.

que sit in municipal Ecclesie circa gabellat.

Primo dubitari potest, an clerici legibus principum, aut laicorum teneantur, quibus precipitur, ut singuli viam publicam ante domum suam munitandam curent, vel ut hoc, aut illo modo edel constuant, aut fenestras aperiant, si mina constituant, aquam conducant. Et certe cum hoc non sint necessitatis, sed cuiusdam ornatus, non videntur obligare clericos vi legum civilium, aut secularium. sed quia naturalis ratio, et equitas, in his si non precepti, saltem suadet, ac monet, ut generatim id ferriatur ab omnibus, etiam clericis, quod cuiuslibet in commune preceptum est. Et tunc Episcopus sum et id edicere clericis. Ita habet Mor. v. p. § 116. § cap. 12. q. 5. in fine.] sed in his si vel sit grauis, videntur clerici iure ipso naturali tenere ut conformes sint reliquis diuitibus, ut in alijs, que pertinent ad preteritum, et contrarium iustitiam. ne alijsque et difformes sint et iniusti ceteris civilibus.

Secundo non tenentur Ecclesia, et cleri, soluere gabellam ex vino, fumo, et alijs, que ex suis beneficijs accipiunt, imo et si vendant. Ita Sullvester [In municipal. 2. q. 6. §. 3. 7 ex Baldo. Petro, et Cyno. in l. omnis. c. de Episc. et clericis. 7 negetiam de patrimonio. debent gabellam ex hylystros ibi. et ex Panw. in cap. fin. de vita et hon. cleri.] et colligitur

git ex selem. presenti. de cens. [et cap. quanguam. de cens. in 6° A. l. r. p. lib. 9. cap. 11. in 5° privilegio] dicit sede boni patrimonialibus dixisse [in s. p. lib. 5. cap. 12. q. 2] sed ibi de bonis Ecclesiasticis dixit esse libera iura diuina, et sumano, de patrimonialibus promittit alibi diciturum, et nihil fecerint.

Tertio an teneantur clerici ad gabellam, qua imponitur in vino, oleo, carne, et victualibus huiusmodi, et vulgo vocantur [sic] 7 Prima sententia afferit licitam esse hanc gabellam, et ad eam teneri etiam clericos indirebte. Ita Dicar. [quod. 2. q. 30] dummodo non imponatur annuo extorquendi a clericis, et probat Frimis, quia tantum indirebte imponitur clericis, et soluntur ab ipsis, quia nulli et si nulla essent clerici imponeretur. Secundo, quia imponitur ob communem Reip. necessitatem, ad solvendum ver. gratia, ad alienum, quod Princeps, vel Dep. contraxit ob communem omnium, etiam clericorum utilitatem. Secul. l. et si solum et in commendam laicorum, vel ad solvenda debita culpa ipsorum contracta. Tertio, quia etiam advena, peregrini, et pauperes talem gabellam solvunt indirebte, ergo non mirum si etiam clericis solvant. Eandem sententiam sequuntur Aysen. in sum. lib. 6. tit. 30. art. 4. [Regell. ver. Pedagium num. 17.] Angel. [ver. Immutabil. d. q. 7. v. m. q. 1. num. 41. et 42.]

Primum tamen vidatur illicitam esse et iniusam eiusmodi gabellam. Ita Sylvest. [in mamita. l. 9. 6. 5. 1.] A. l. r. p. lib. 9. cap. 11. in 5° privilegio laicorum. [Lana. in cap. non minus de mun. l. 2. Ruben. Item nulla communitas. C. de Episc. et cleri.] et Bald. in l. placet C. de sacrosan. Ecclesie. Et quidem vsu etiam receptum est ut clerici talem gabellam non solvant, aut si solvant, in fine et exitu anni reservationem, et compensationem a Principe, vel Depub. accipiant.

Sed notat Sylvester si forte talis gabella imponatur pro oneribus, ad quae tenentur etiam clerici, tunc succedere loco onerum, id est eos teneri. ut notavit Butrius [in l. ad instructiones.] et ita non videtur esse discrimen inter talis predictas sententias, quia Dicar. et reliqui qui prius loquuntur in hoc capite. Alij in aliis, quibus verum sic exigi consensum cleri iuxta dicta in p. preced. dubitatione, ad eiusmodi subsidia. quamvis Angelus in illo 42. loquatur etiam de remotis et indirebte utilitate clericorum. quod non est verum.

Quarto si clerici vel Ecclesia ad alium locum transferat negotiationis causa, non potest exigi pedagium, vel gabella. iuxta D. l. r. in cap. fin. de vit. et bon. cleri. [quod delictum Ecclesie nocere non potest. alia est ratio si res sunt sua, non Ecclesie. v. d. Frederi. car. fil. 200. et diximus de hoc supra.]

x Sed certe convenit etiam Sylvest. [in communitat. l. 9. 6. 5. 4.] omnino secutus Angelum. quod ex potestate non nisi temporali gabella, et quod clerici quia non possunt vel alibi accipere. Sed per se constat hoc esse magnum onus.

Circa

Circa Sal gabellat, qual Itali sic vocant, in carne, vi-
no, pane, grano, et similibus, qual fas panitrisal
vocat, Gallis Talliat, Navar. in sum. cap. 17. n.
201. I quomodo sint excommunicati ipso facto talia aeri-
gentia clericali, et vestigalia pro facultate venen-
di curru, aut mulos o mulos, aut vacuos. Itz por-
ret eos gravissime peccare, et esse excommunicatos
ipso facto sex cap. quanquam de cens. in 6. I et si
miles surrendat censuras incurrere etiam. Bulla
coena domini, et famosus in fringere canonem mul-
to. vt cap. Bene quidem 68. dist. cap. Ecclesia de
constit. cap. adversus de munim. cap. novenerint de
sent. excom. et cap. quanquam de cens. lib. 6. I

Secundo notat ex gloss. in Clem. presenti de cen-
si. I eius iudicio totam Italiam ob hoc esse interdictam,
et de alijs provincijs iudicare debere, qui canonica
ta novenerint. et dicit merito Navar. videri auditu
surrendum.

Tertio saxe ase et suis famulis talia vestigalia ex-
cta esse, et iure se vereri ne tandem aliquando Deus
omni potent principat, et eorum exaltos, et consuli-
tates, de predictis canonicis minus curant, seu
vult castiget.

Quarto se mirari maxime, cum tot Sal censuras
incurrant, tan pauci tamen confessarij eas pro
dignitate estimant, et tam pauci Episcopi sui pe-
sonat, et terrat, ubi hoc ita geruntur, excommunica-
tab, et interdictat, denantent. cum tamen demum
re preceptum eis sit ex concil. Viener. in dicta Clem.
menti. Presenti I ut sub pena peccati mortalit id faci-
ant cum primum eis confiterit. quamvis per gloriam
memorabilem tibi parte vocata, et audita id fieri de-
bet. Et notat multos Italia populos, et gubers-
natores et eorum exaltos diebus proximo a sum-
mo Poenitentiaris. S. D. N. petijse absolutiones a
censuris, qual incurrerant ob ista, restitutione pro-
missa servata, vel facta, quod vti nam (ait) alijs
nunc regnum populi et rebos mittentur. Itac
ubi Navar.

Decima tertia dubitatio.

Quomodo violetur immunitas Ecclesiastica?

Primo in immunitas dicitur violari, quatenus fit ali-
quid contra privilegia Ecclesie concessa. Haec autem
aut sunt data a Deo, vt quodcumq; ligaveris super
terram, aut a Pontifice, vt illa. I si quis sua-
dente etc. 17. q. 4. I quaedam ab imperatore. ut
multa. C. de Episcopis et clericis. et C. de sacros.
Ecclesijs. Et ex his quaedam conceduntur locis sacris,
quaedam personis. et aliquando generaliter omni-
bus

Qui

bus loci, vel personi, aliquando solum privatis loci
 vel personi. Alii adantur ab inferioribus. ut de vesti-
 tu. in integri. cap. auditis. et de fide instrum. cap. inter.
 et de deci. cap. dudum. Et de his est regula genera-
 lis, quod quilibet potest Ecclesia dare privilegium
 in iis quae ad se spectant. [cap. cum dilecti. de do-
 nat.]. Privilegium tamen generale concedere ad
 solum principem spectat, Papam, vel Imperato-
 rem, vel, ad quos solum spectat univ. et dis. pone-
 re de orde. [g. qu. 3. cum batt.]. et cap. [per principalem.
 de usu pal. ad honorem]. Quaedam privilegia
 sunt generalia concessa sibi Ecclesia, alia privata
 concessa privato ordini vel alicui Ecclesia. Quaedam
 personalia, quae respiciunt personas, quaedam rea-
 lia, quae pertinent ad vel et iura clericorum, et Eccl[esi-
 a]rum. De his Antism. [p. tit. 12. Et sylvest.

Immunitat. 2. 9. 1.].
 Hoc potius primo videtur Ecclesiastica immunitas
 violari cum agitur contra privilegia concessa Eccl[esi-
 a]e univ[er]sali. quod Labor. intelligit, etiam si tale
 privilegium negetur aut violatur privato Ecclesia,
 aut persona. Et si laici aliquid disponent de rebus
 Ecclesiasticis ex auctoritate. et sic consilium leg. opti-
 mus in iure canonico theoreticus, et practicus. Non ergo
 violatur immunitas Ecclesiastica, si solum agatur
 contra privilegium concessum privato Ecclesia,
 ordini. Sic si laici statuunt in aliqua communi-
 tate ne per suos iudicat reddatur ut alicui peccala-
 to. aut si quis clericus vocetur ad tribunal saecula-
 re, in his violatur immunitas Ecclesiastica generalis.
 Et si ab aliqua Ecclesia privata exigantur colle-
 ctae per laicos. ut patet ex multis decretis iuris
 [cap. si diligenti. de for. compet. et cap. novimus
 de immuni. et cap. clericali. de immuni. in 6.].

Sic turbant iurisdictionem unius Episcopi in iudicia-
 cefi, facit contra immunitatem Ecclesiae univ[er]sali, quia
 Episcopus de iure communi habet iurisdictionem infra
 diocesi. [cap. 1. de officio ordina. et cap. Episcopus eo-
 dem tit. in 6.].

Violatio vero particularium privilegiorum privata
 Ecclesiae, vel ordinis, non est violatio immunita-
 tis. ut si legatus Apostolicus viceo Cisterciensium
 ad respondendum coram se per rescriptum. tunc emi-
 citatus allegare debet privilegium sui ordinis, et
 probare se esse Cisterciensium. et quamvis nota-
 rium sit, tenetur venire ut proponat, licet enim
 excusetur ab onere probandi, non tamen propo-
 nendi. [cap. veniens. de accusa.].

Quaerit an statuto laicorum prohibente bona immo-
 bilia

Bilia vendi non subdito communit, et annullante con-
tractum, teneantur etiam Ecclesiastici, et non sit ratio:
latio immunitatis. Prima sententia dicit non vis:
sari, et teneri Ecclesiasticos. Ita Jabar. ex Evan.
de Albergo. quia tunc Ecclesia non fingitur iure
speciale, sed communi cum alijs, et in hoc non ver-
satur libertas Ecclesie, quae non omnibus com-
mit, sed potest Ecclesie. sed oppositum consuluit
Joan. Cal. et sequitur Joan. And. [cap. fin. de immu-
nita. Eccl. in 6.º] et tenet Oldra. de quo Feder. com-
pil. 75. et cum his tenet Sylvest. [Immunitat
2.º q. 2. d. sextimo.] Et probant quia si illes sta-
tutum ex primario clericos esset illicitum, pro-
hibent contractum licitum fieri cum Ecclesia. ex
[cap. illo fin. de immuni. in 6.º] ut in verbi
generalibus non includitur Ecclesia. [l. i. de mag.
comue.] Et sic intelligitur statutum ut compre-
henderet etiam Ecclesiam, et qui servare face-
rent essent excommunicati [ex cap. non erint
de confidit.] Et quia tali statuto impediretur
utilitas Ecclesie. [de arbi. c. penult.]

De statuto laico, quod donatio sit nulla, nisi
potestati denunciatur intra mensem, et septe-
mensem nisi denunciatum fuerit in archidiaconi com-
munitatis. Cal. tenet, ut supra, respectu Ecclie
si non esse de mandam istam formam. Et Ja-
bar. concedit si talia statuta derogent libertati
Ecclesiasticae. ut si in eis fiat mentio de Ecclesia, vel
Ecclesiastici parentis. [ex cap. fin. de rebis Eccl. non
alien.] aut si adiciat formam contractus, qui de sua
natura est de foro Ecclesiastico, ut si sit de legatis
ad pias causas, aut alijs donationibus, aut de po-
sitionibus ad pias causas. [ut cap. non quidem de testam.]
et [c. de clerico et Episco. et cleric. l. non nulli.]

Si autem statutum sit de alijs contractibus ad
forum iudicis secularis pertinentibus et sub forma, quae
facile possit observari, tunc non violatur libertas
Ecclesie, quia non debet transari iurisdictionis Lai-
corum. [cap. novus de iudic.] et ita alienationes
sine tali forma factae in Ecclesiam non va-
lent, ut nisi proclamatus venditionis fiat in pala-
tio, si forte quis velit contradicere. vel nisi alienatus
sit in manum Dei, vel nisi adfuit duo propinquiores.
In his enim nullo speciali iure munita est Ecclie
sua, neque ullum patitur praedictum.

Si vero forma adiecta est valde difficilis, et
ideo quasi impossibilis, est atque si contractus pra-

esse prohiberetur. et sic non valet contra Ecclesi-
 am. ut si statueretur, non fieri translationem immo-
 bilium in non subeuntem onera communitatis, nisi
 si delicta communitatis, vel Sabentis ius com-
 munitatis, tale non extenditur ad Ecclesiam, quia
 talis forma est valde difficilis, siue licentia sit a
 communitate, siue ab vno. Et eadem et ratio si
 difficultas sit magna, licet non ita maxima, ut
 sit quasi impossibilis. In quo debent attendi circum-
 stantia.

Si vero statuto prohiberetur contractus simpli-
 iter, si ille sit de foro Ecclesie, non extenditur
 neque valet. si de alijs, vel sequitur magnum
 preiudicium Ecclesie, et sic non extenditur ad
 clericos. ut si prohiberetur vendi non sustinentibus
 onera communitatis, quamuis enim non sustine-
 ant onera, non ideo debent minus bene trahi
 quam laici; aliquid essent deterioris conditionis.
 cap. quanto de piumle. Si vero paruum, aut
 nullam sequatur preiudicium, sustineri potest,
 ut si disponat arma non alienari in non possi-
 tos, vel quod gabella exigantur ab omnibus vel
 deferentibus causa negotiationis, nempe sac-
 omnia iure clericis prohibentur. Imo licet po-
 sent competere etiam clericis, modo non sit no-
 tabile detrimentum, et sit rationalis causa
 statuti laici, videntur tenari. Hec Zabarella.
 et Sylvester dicit procedere ex radice iuris, et
 maxima iuri equitate. Sic certe videmus et
 clericos obedire regio senatus circa curru, et
 quod aut mulas, aut pompam externam fu-
 nere, vel familia.

Si autem statueretur omnia predia esse tributa
 via communitatis, ut hic cum eodem onere trans-
 ant etiam ad ecclesiam, quod consilium dedit Barthol.
 ut Sylvester refert. Et communicatio. S. excom.
 sa. s. 4. I videretur esse contra libertatem Eccle-
 sie, et in fraudem eius factum. ut fuit factum
 Florentie anno. 428. ut refert Sylvester. Im-
 munitas. 2. q. 4. s. 6. in fine.

Sic statutum ut nullus forensis, aut civis
 possit obtinere Beneficium, nisi ex licentia Regis,
 aut principis, est contra immunitatem. ut ait
 Chod. et Zabara. In his paria autem, et alijs
 requis forte ex privilegio Pontifici, Sabentur
 Soc

Sed, ut forenses non admittantur nisi ex priuilegio et facultate Principis, qua sunt naturaliter.

Sic diximus supra violari libertatem statuto etiam clericorum, ut si canonici statuunt religio. sed non vocari ad funera ut supra, et peius et ab amico Violari et Syluest. [Immunitas. 2. q. 4. §. 9.]

Diximus supra de pena violentorum in munitionem. nam si statuto violatur, penam habet excommunicationis latae sententiae. Ut Syluest. [Excommunicationis. 9. §. 10.] si vero violatur simpliciter factum semper est mortale in re notabili, quia contra iustitiam debitam. Aliquando excommunicationis est ferenda [17. q. 4. nullus. 2. et. cap. si quis dempserit. Ita debent etiam penam pecuniarum maiorem vel minorum [17. q. 4. quilibet] quod iudici arbitrio relinquitur, et danda est pecunia personae vel loco, cui iniuria est facta. [eadem quest. si quis in atrio] Addunt etiam Albe. [in autsen. causa. C. de sacrosan. eccle.] et alij facientes statuta contra libertatem Ecclesiasticam puniri poena priuationis iurisdictio. nob. et mille marcesarium. Redores etiam, statutorios, scriptores, iudicantes secundum talia statuta, ipso facto esse infames, et eorum sententiae nullae. Ita ex corpore vide illa autsen. cumitur, et est constitutio Federici minoris. Resert etiam Panorm. [cap. aduersus de immuni. sale] do. Ant. in suis repetit. eos qui Ecclesijs vel clericis collectas imponunt, quam moniti fuerunt, et excommunicati per se. non minus sine volentibus, siue ignorantibus sententia ipsorum, aut statuta, ipso iure non teneant, siue sint contra scolasticos, siue contra laicos. Panorm. vero et alij volunt, statum ipso facto, postquam cessauerunt clerici, id est collectas imposuerunt, etiam absque ulla alia monitione, ipso iure eorum abesse nulla. Et haec sententia placet Syluestro [Immunitas. 2. in fine] quia videtur colligi ex cap. aduersus. Inam ex verbis quocumque collegiarum morum disponant. ff. de beneficijs. in si. l. fin. et per Barol. in l. ambrosiana. ff. de decre. ab or. fa. [Exce. regl. sa. ubi cap. aduersus] dicit sententias iudice excommunicationis latis esse nullas. et colligit ex cap. excommunicationis. ut. de heret. et conualescere non potest sententia ex cap. aduersus et retrahatur sententia publica excommunicati. [cap. ad probandum. de re iudi. et cap. exceptionem. de excep. 2.] Haec sunt que de his nobis probabilia videntur. Sed vocari non solum oportet aut aliquid de potestate ne Ecclesie dicere.

de cima quatuor

Decima quarta dubitatio
De consecratione, pollutione, aut violatione,
et reconciliacione loci sacri

Primo de consecratione Ecclesie, dicendum, eam de-
bere fieri ab Episcopo proprio, ab alieno non nisi ex
licentia proprii, neq; delegatur simplici sacerdoti,
Hoc colliguntur ex cap. nemo de consecrat. d. 1.
et cap. Tua fraternitas de consecr. Ecclesie vel al-
taris. et cap. quamuis dist. 68. Et solum reconci-
liationem dicit Innoc. posse committi simplici sa-
cerdoti delicta Papa, aqua prius per Episcopum
benedicta. sed licet Sylvester. [Consecratio. 2. q. 1.]
ita loquatur. et Moy. Fr. par. lib. 9. cap. 4. adhuc
nobis videtur etiam consecrationem posse committi
simplici sacerdoti, quia non est alius ordinis Episco-
pali ex institutione Christi, sed solum sacramenta-
le quoddam ex institutione Ecclesie, sicut benedictio
aque, et prima benedictio.

Secundo non debet consecratio sine missa fieri. De
consecra. d. 1. cap. 2. et cap. de fabrica. Non tamen
est de substantia consecrationis, ut Bern. Hostien.
et Hugo, quod refert et sequitur Sylvester, ubi
supra initio. Sufficere si presbyter ceter.
Potest consecrari in die festo, et non festo. Cap. Tua
fraternitas. de consecrat.

Censetur consecrata, si id constat ex instrumento
dotationis, vel ex libris Ecclesie, ex columna, aut
tabula marmorea, vel uno teste, qui se vidisse,
vel audivisse testetur. [Cap. Solennitas. et cap. Ecclie
sic. de consecr. dist. 1.] et cap. sane. 24. q. 2.
Vbi est mentio de dictibus Ecclesie, que sunt co-
lumne, vel tabula, in quibus aliqua dicuntur. Suffi-
cit ergo semiplena probatio, vbi non agitur de
preiudicio alterius. Secus est ubi est contentio. Sac-
enim exigit plenam probationem.

Indiget Ecclesia consecratione, propter execra-
tionem, aut non consecrationem in tribus casibus.
Primo si nescitur, vel dubitatur an fuerit consecra-
ta, neq; ulla est probatio ex predictis. [Cap. Solenni-
tatis. de consecr. d. 1.] secundo si maiori ex parte fuit
combusta, et parietes abradi, aut decurtati. [Cap. Ecclie
sic. de consecr. dist. 17] eo quod consecratio sit in parte
externa Ecclesie, in qua parietes etiam mar-
linuntur, et signum crucis apponitur. ut bene notavit Pau-
m. [Cap. Proposuit. de consecrat. Ecclie.] tunc fit
ut si solum restum sit combustum consecrari non de-
beat iterum Ecclesia. [Cap. in lignis. de consecr. Ecclie.]

Terzio

Tertio si parietes ita corrueant, ut debeant reparari, licet ex eisdem lapidibus. [cap. de fabrica. de consecra. di. 1.] quia iam est alia Ecclesia. Alia est ratio si solum tabernaculum fuerit. [cap. in lignis cit.]

Si autem parietes parua decidant, et paulatim reparantur. Quidam dicunt esse reuera ducendam ecclesiam, et ideo de nouo consecrandam. sic Panors. in cap. proposito. Inno. in fabrica de consecrat. scilicet. et cum his Angel. et Rosell. [ver. consecratio.] Nobis tamen videtur non fictione tantum, sed reuera esse una Ecclesia, et ideo non iterum consecrandam. Ita glossa. et Hostian. in cap. proposito. et Syluester. [consecratio. 2. q. 4. ver. 3.] dicit esse comunem, sum. confes. so. gum. Bysa. Archid. et Petr. de Balu. sicut enim nauis, qua paulatim reparatur, semper est una. [quod in reuam ff. de legi. et populis est vnus, et ciuitas vna, licet aliqui nascantur, et moriantur. [l. proponatur. ff. de iudicijs.] flumen idem, licet paruet carbo, et veniant noue; sic certe Ecclesia est vna, quandiu paulatim reuit, et reficitur. Quam diu autem est vna, consecratio manet indolebiti. ex d. Tho. [2. q. 39. ar. 3. et q. 63. ar. 5. et q. 82. ar. 2. et in q. d. 2. q. 1. ar. 3. q. 4. et in q. con. gon. cap. 59.] Et confirmatur, quia in ijs, qua successiue fiunt, vel accellione, et additione partium, digni ut trahit ad se minus dignum, ut si oleo, vel aqua benedicta addatur non benedictum oleum, aut aqua. [cap. quod in dubijs de consec. Ecclesia, vel altaris.] Et ita consecratio maioris partis extenditur ad minorem additam, quantum ad virtutem, et acceptationem diuinam, contra Panors. Alia est ratio si maior pars parietis ruat, et minor addatur. quia tunc minor non trahit ad se maiorem. ut Syluester loco citato, et alij notantur. Ibidem etiam dicit cum eisdem autoribus, Ecclesiam sic reparatam, modo quo diximus, licet reconsecranda non sit ob rationem dictam, et tamen reconciliandam sola aqua exorsilata, et cum solemnitate misse.

Secundo dicendum de pollutione, seu violatione Ecclesie, quot modis contingat. Communiunt omnes violari sex casibus. Primo propter homicidium voluntarium, cum irreuerentia ex parte occidentis. Ut si in dextera furem in Ecclesia suspendat, aut alius alium ex ira occidat, secus si ob iustam sui defensionem, sic enim non polluitur, aut si quis seipsum ex amantia occidat, secus si ex ira, aut desperatione voluntaria, sic enim polluitur. Ita Angel. et Syluester. [consecratio. 2. q. 5.] ex Gemin. et Innoc. Hugo. Hostian. et Panors. in cap. unico de homic. in 6.º. x

Secundo propter violentam sanguinis effusionem in Ecclesia factam. [cap. proposito.] non si casu, ut si a lra et in consideratis non sit quasi directa voluntas occidendi, vel est labi dubia. et non sit probabile ad caput non pollui.

¶ Ex cap. proposito. in fabrica de consec. Ecclesia.

¶ Item quis furem in hoc est.

x Inno. in cap. unico de relig. lib. 3. cap. 2. n. 2. etiam per homicidium capitale, hoc 2. q. 5. modo sit culpabilis, non si casu, et Panors. in cap. proposito. in fabrica de consec. in consideratis non sit quasi directa voluntas occidendi, vel est labi dubia.

de morbo diximus, ut cadente ligno, aut lapide, vel cum moderamine vitale. Et dicitur sanguinis effusio, simul: nus fiat intra Ecclesiam, licet sanguis in vase colligatur, aut non fluat nisi extra Ecclesiam. non contra si vulnus infligitur extra, et effusio sanguinis sequatur intra Ecclesiam, si enim non possunt. Unde dicitur effusio esse propria, dicitur vulnus grave, dicitur sanguinis. si enim sit modica, neque est propria effusio, neque sequitur violatio, neque ex qualibet alia mixtura, extra sanguinis effusionem. Sic ergo si vulnus fiat in Ecclesia, licet mors sequatur extra, sicut effusio, violatur, non e contra, si vulnus fit extra, et mors sequatur intra Ecclesiam, vel effusio.

Et sicut neque occidatur filius in Ecclesia, aut sub eius Ecclesia, mixta glos. cap. vni. co. lib. 6. de homic. 1.

quod dicitur quid si vir sanctus, aut martyr, occidatur, aut vulneretur in Ecclesia. Sunt qui dicant non violari. sed glossa in cap. m. i. de consecra. Ecclesiam in 6. Angel. Sylvestre, et alij, dicunt verè violari, non quia cum sanguine martyris, aut viri sancti, sed nefaria et impia actioe occidentis, aut tyrannus, unde et sanguis non est tergendus, nec laus lauandus, Ecclesia tamen ob iniuriam est reconculanda. sicut quando homicidium fit sine effusione sanguinis, quia par est mixtura.

tertio violatur propter voluntariam sumam seminis effusionem. [de consec. d. i. cap. Ecclesie et cap. significasti de adulterio.] Non ergo violatur pollutione in fornicis. neque modica summatio: ne etiam voluntaria iuxta Aponzem. sed quali: bet pollutione cum irreuerentia, per mollicitem, aut coitum cum masculo, aut femina. Quidam extendunt etiam ad copulam conjugalem, quia licet cum 4. ex se non sit peccatum, tamen est voluntaria est cum irreuerentia. Et sanc sequuntur Joan. And. Archid. sum. Difano. Imo in hoc refertur a Sylvestro d. Thom. Palud. et sanc ita sequitur Angelus, vt extendat etiam ad pollutionem in fornicis. sed quod diuersa est ratio, cum in vna sit voluntas, et irreuerentia, non in altera. Alij dicunt per copulam conjugalem non pollui, eo quod sit sine peccato. Ita Hugo. et sub. Rosell. Sed sacra: tentia iuxta Sylvestrum tantum est vera, quando non est irreuerentia, scilicet ob necebitatem, quando scilicet longo tempore obdidentur. sicut enim non violatur effusione sanguinis ob salutem corporalem, ita neque effusione seminis ob salutem spirituales, nimirum, quia tenent voluntariam effusionem illicitam. vt Sylvest. ibi, et ver. Debitum, q. 3. 1.

Et de hoc vide Theonem sanctum. Item de matris. lib. 9. disputa. 15. et super. B. p. tom. 3. 28. mt. d. i. sect. 4.

In hoc autem casu, et alijs prioribus, debet vitium esse publicum, nam si sit occultum non est vitium. ut Gul. Hostien. Joan. And. Sylu. Angel. et glossa in cap. unico lib. 6. 7 et dicitur ex cap. significasti. de adult. in verbo publice. Fit autem publicum vel confessio ipsorum, vel evidenti facti. Inter Ecclesia non iudicat de occultis.

Quarto polluitur si excommunicatus in ea sepelitur, et si erat consecrata, est reconcilianda et corpus si discerni possit extra projiciendum. [cap. Ecclesiam, de consec. d. 1. et cap. consulisti de consec. Eccl. vel alta.] Similiter si in ea sepelitur infidelis, aut paganus, et tunc radendi sunt parietes, et tigna [cap. Ecclesiam] Quod idem putant quidam verum in excommunicato, et non baptizato. ut Joan. And. ex Hostien. ex eo cap. sed Panor. in caput consulisti de consec. Eccl. dicit caput [Ecclesiam] solum loqui de Ecclesia non consecrata, tunc enim radendi sunt parietes, et reconcilianda, nisi Azor [lib. 9. cap. 5. in s. cap. 7] dicit esse consecrandam. Sed hoc non dicit Panor. neqz Sylu. Aser, quem ille sequitur, et difficile esset consecrare Ecclesiam, eo quod violata sit. Si autem consecrata sit, per blasphemiam parietum, dicit Panor. tolli consecrationem, et ita in nullo casu vult radi parietes. et cum

et hoc huar. 3. p. lo. cit. et tom. 5. d. 1. p. 12. sect. 4. et lib. 3. de relig. cap. 2. n. 3. dicit solum intelligi de excommunicato, nisi sit baptizatus, ut contra concilium Constantien. sed nullus autem tangit hanc exceptionem. Et quidem dicitur in faceret ipsius excommunicati, quem non intendit concilium Constantien. Ideo nobis oppositum est de quolibet excommunicato. ver. gratia sanctitas intelligi.

sed in cap. consulisti sequitur etiam Sylu. Aser. Sed in cap. Ecclesiam. i. et ratione excommunicati de consec. d. 1. dicitis corpus tunc infidelium radi parietes, et iterum readificari, id est rasura. radecbari, ut glossa dicit. An autem violatur Ecclesia, si mater fidelium factum in ventre sepeliatur? Respondetur non violari quia factum est quasi pars, ventris. Ita Hostien. Goffe. Bernar. et Sylu. Aser. [Consecratio. 2. q. 5. cap. 4. Angel. eodem verbo, et alij. et colligunt ex cap. si qua. de consec. d. 4. Hostien. notat hoc et aliam non certum sit factum esse mortuum, nam si certum non polluit, nisi sit in quolibet, sine genere: sit aut d. ubium, quod vivat, semidetur, vel aperiat. Mater interfecta, quod nulli ex, et factum extrahatur. et tunc alibi de: us corpus interdicti excommunicandi sit, nisi absolvetur. Vt in recorema. a. i. d. 1. sed verum est communis sententia. Quinto polluitur, quando consecratur ab Episcopo notorie excommunicato, aut etiam benedictus, et eadem est ratio de cimiterio. Itaqz, antequam reconsecrari iuxta quosdam dicitur non potest celebrari, neqz sepeliri. Hoc canon prescribit etiam in casu cimiterii, licet fidelis sit et infans, et ita non potest sepeliri, ita ita. Suar. cap. illo. 2. lib. 3. n. 14. sed nullo iure, neqz auctoritate probat. unde posset oppositum videri probabile, si constet de fide de funt.

sequitur etiam Sylu. Aser. Sed in cap. Ecclesiam. i. et ratione excommunicati de consec. d. 1. dicitis corpus tunc infidelium radi parietes, et iterum readificari, id est rasura. radecbari, ut glossa dicit. An autem violatur Ecclesia, si mater fidelium factum in ventre sepeliatur? Respondetur non violari quia factum est quasi pars, ventris. Ita Hostien. Goffe. Bernar. et Sylu. Aser. [Consecratio. 2. q. 5. cap. 4. Angel. eodem verbo, et alij. et colligunt ex cap. si qua. de consec. d. 4. Hostien. notat hoc et aliam non certum sit factum esse mortuum, nam si certum non polluit, nisi sit in quolibet, sine genere: sit aut d. ubium, quod vivat, semidetur, vel aperiat. Mater interfecta, quod nulli ex, et factum extrahatur. et tunc alibi de: us corpus interdicti excommunicandi sit, nisi absolvetur. Vt in recorema. a. i. d. 1. sed verum est communis sententia. Quinto polluitur, quando consecratur ab Episcopo notorie excommunicato, aut etiam benedictus, et eadem est ratio de cimiterio. Itaqz, antequam reconsecrari iuxta quosdam dicitur non potest celebrari, neqz sepeliri. Hoc canon prescribit etiam in casu cimiterii, licet fidelis sit et infans, et ita non potest sepeliri, ita ita. Suar. cap. illo. 2. lib. 3. n. 14. sed nullo iure, neqz auctoritate probat. unde posset oppositum videri probabile, si constet de fide de funt.

ita tenent Hostien. Joan. And. Abbas, in illud [cap. con-
suluit] et Syluester, Angel. et alij. licet enim non
sic expressum in iure, colligitur tamen ratione, si
cum sepultura excommunicati violatur, nulla
magis si ipsa benedictio, aut consecratio ipsi veniat
per manus excommunicati notorie.

sexto violatur iuxta gloss. in [cap. proposuisti] ⁷
quando parietes successiue reparantur, et tunc
dicit Angel. esse reconsecrandam. sed diximus
supra ^{consecrationem} in prima parte dubitationis, op-
positam esse probabiliter, et Syluester in 6.º cap.
dicit neq. esse necessario reconciliandam. cum ta-
men oppositum antea dixerat, non quidem esse re-
consecrandam, esse tamen reconciliandam a qua
benedicta. Et sic videtur tutius.

An violatur per furtum, aut vaginam in ea
factam. Partem affirmantem tenuit Specula-
tor [tit. de consec. sacel. d. i. 7] et Joan. Seluat de
benef. p. 1. q. 502. alicubi esse vñ receptum, vt
pro polluta habeatur, argumens sumptis. ex cap.
Permissus ne celebrat. missarum. 7 Sed commu-
nis sententia solum agnoscit casus predictos,
quia nullo iure habeatur alia violatio. Et conue-
nit in hoc in regno Hispanie, Anton. Gomez [2.º
tom. varia. resolut. cap. 10. n. 2] et partim Co-
uar. [lib. 2. varia. resol. cap. 20. n. 13. ad finem,
quamuis addat, consuetudinem iam esse clericorum,
et laicorum, vt fures, etiam simplices non gaudeant
templorum immunitate, et quod iam multo auidi-
abus secularibus extrahantur ex templis. Alij ta-
men dicunt seruandam non esse huiusmodi con-
suetudinem vt Julius Clauul. et Tiber. Decian. in
praxialibus criminalibus. locare fert Joan. Gutier.
[lib. 1.º Praxia. q. 1. n. 20.] Sed refert consuetu-
dinem hanc obtinuisse Burgos de Bar, ino et ex
Salon [22. q. 66. ar. 6. controu. 3. in fine] ipse
vero Joan. Gutier. dicit in dubio seruandam
esse ius commune [capit. inter alia de immuni. 7
nisi consuetudo legitime prescripta probetur, etiam
si fur rem alibi furto ablatam, in ecclesia con-
trectet, quamuis ibi possit ei auferri. quam tamen
aliqui sunt consulti consuetudinem intelligant,
et approbant, ino et ad ius commune referunt, casu, # ino et de fin
nisi sit famulus, et eo ipso non gaudet immuni-
tate. Ita Bar, et Gutier. et refert Anton.
Gomez. et Demigium de honi [de immuni. fallen
tra. 1. et 2.] #

ino et de fin
nisi sit famulus, quod
non gaudet im-
munitate recept-
am consuetudine
tenet suar. 2.º
lib de relig. cap
11. n. 4.º non
probat.

Phare

Quare autem alijs ad huc gravioribus, aut eque
gravioribus delictis non violatur ecclesia, ut blasphemis
in Deum, aut perinijs, aut magna rixa, et
comotione multoties citra sanguinem, aut vulne-
re gravi, etiam usq; ad tumorem, vel liorem, citra
sanguinis effusionem, imo et osium confractio-
nem, aut verberibus aliam inflictis, aut sententia
sanguinis prolata in ecclesia, neq; si quis ex con-
fugiens extrahat iniuste. Respondet Joan.
Selua [de benefi. par. 1. q. 5. num. 102.] Violatio-
nem ecclesie esse solius iuris canonici, in iure
vero solum violari in casibus predictis, non in
vllis alijs. Nichil aliud vel pondet, neq; etiam Alex.
[cap. illo 5. post sextum casum]. Ad huc tamen
quasi posset quare ecclesia in his potius casibus
sic dissonat, quam in alijs. Et tres iudicis ratio
est, quia consecratio, et benedictio fit per conta-
ctum quandam externum edisignis vel ague,
quibus quodam modo sanctificatur locus sacer. Cetero
prohibitis et violatis eius solum fit per aliquid sen-
sibile externum, quati contrarium tali consecra-
tioni, scilicet sanguinis effusionem, aut feminis,
aut arborum summi occasione, vel adaveris
excecrati sepulchram in eis locis.

Item autem aliqua peccata sunt sacrilegia con-
tra reverentiam loci sacro debitam, solum ex
prohibitione ecclesie, anetiam ex ipso iure na-
turali semel posita sanctitate loci. Nichil probat
liber est sententia Suerer. [lib. illo 3. cap. 4.] ubi
tenet dari aliqua que ex natura rei dicunt esse
verentiam, et in detentiam contra sanctitatem loci
etiam ante prohibitionem ecclesie. Huiusmodi est
fornicatio simplex occulta facta in ecclesia, de
qua oppositum dixit Valg. [2. disp. 98. n. 6.] et
fauet Lotul. [4. d. 32. av. 3. conc. 3.] et Chonul
Sanchez [lib. 9. de matrim. disput. 15. n. 12.] neq;
negare debuerunt isti auctores ut Valg. fornicationem
illam occultam esse sacrilegium, quia
etiam sac satis prohibita est ab ecclesia, vnde
si postea fiat publica per confessionem, polluta
manet ecclesia. Imo et copula coniugalit, licet
occulta, si sit absq; necessitate in loco sacro, non
solum est prohibita ab ecclesia, sed et iure ipso
naturali, et ita est sacri legum contra loci san-
ctitatem. ut Syluester. [trinitatis. 1. n. 5. 7.] Nauar.
[de orat. cap. 5. n. 42. et Alex. Alen. 2. par.
9. 147. m. 9. et. 9. 168. m. 3.] Imo sic auctor
absq; vlla distinctione necessitatis, semper dicit
copulam

copulam etiam maritalem & peccatum in loco sa-
cro. Et sequitur Palud. [q. d. 13. q. 3. ar. 4. co. diff.
31. q. 3. ar. 2.] Anton. [B. p. tit. 1. cap. 20. s. 3.]
Cacet. [in sum. ver. Matrimonium cap. 6. l. 7. Ar.
mil. [ver. Debitum. n. 6.] Nauar. in sum. cap. 16.
n. 32.]

Limitat autem Sanc. doctrinam suam. ibi [n. 6.
et 7.] ad actus externos, quia meretur interius au-
tat ex ista circumstantia loci sacri, in quo fiunt,
non ~~possunt~~ habere malitiam ullam sacrilegij, nisi
locus sacer se habeat ut circumstantia hec, nomi-
ne quia in eo quis vult efficere aliquem actum ex-
ternum malum, ut fornicari, aut furari in scela-
ria. Et in Sanc. sententiam refert Nauar. Syluest.
Cordum. Cano. [relect. de poenit. par. 5.] Ludou. lo-
pez [1. par. Instructio. cap. 33.]

Sed mihi probabilius est quod Sylu. dicit [ver. con-
fessio. l. q. 10.] etiam prout locus sacer est circum-
stantia solum operantis, dare conditionem sacri-
legij, nam cogitare turpia vel mrose, vel etiam
perpetranda alibi, non est dubium grauius esse,
saltem venialiter in loco sacro, quam profano, sal-
tem prope altare in quo offertur sacrificium,
aut ad est sacramentum, quam longe ab illo, illa
autem maiora grauitate huius peccati mentali non
potest ad aliam speciem redigi, quam ad sacrile-
gium, contra reuerentiam Deo specialem, in tali
loco debitam. et quidem Cordu. [q. illo 190.] omnia
mortalia peccata in sclesia facta, putat esse etiam
sacrilegia mortalia. quod tamen non est itacari-
tum, atqz omne peccatum saltem mortale, etiam
in externum, grauius esse in sclesia factum, quam
extra. De extornis vero etiam verbis, et tibi-
bus in iudicij dicunt fere omnes de sacrilegijs iux-
ta grauitatem materia. vt ibi suar. n. 11. ex syl-
uestro. Cordu. Ludou. Lopez. et ex in manuel. [c. 10.
sum. cap. 207. n. 1.] et ex Petros sed et in sum.
Sacram. cap. 19. circa loci circumstantiam. Et qui-
dem optimum signum noue malitiae est, quia omnes
prudenter videt talia quaeqz peccata, equi-
ta ferunt, et magis scandalizantur, aut ammo-
nentur contra operantes in loco sacro, quam extra.
Et eadem ratio meo iudicio est de adibus inter mi-
seros. Ergo Deo etiam magis displicent talia in locosa-
cro quam extra.

Tandem circa iudicium quia contra inuicem
reum extrahit ab sclesia, valde probabile nobis vide-
tur sententia dicentium, cum peccare non solum peccatis
sacrilegij contra religionem loco sacro debitam, sed et
peccato

peccato iniustitie contra ipsum seum, et tenari ad
restitutionem damnorum, quae ex tali extractione pa-
titur, quam quastionem antiqui fere non habebant,
recedunt vel addunt ita sententiam suam.
[lib. 3. tit. cap. 13. a. n. 9. Valenciam referunt] 2.
to. disput. 6. q. 18. qum. 1. et late ipse suav. pro-
bat, quia tyrannidem exercet in tali loco, et non
in jurisdictionis alium, cum persona ratione talis loci
sit exempta, sicut persona ecclesiastica vbius. Con-
tra Sanc. sententiam et difficultate loci dicit Thomae
q. 99. ar. 2. ad 3. ubi dicere videtur abum illum
extrahendi, non habere aliam malitiam, quam sacrile-
gij, et dari in eo aliu sacrilegium ab alio peccato sepa-
ratum. Responderi potest sensum dicit Thomae esse
aliquando sacrilegium dari perse, ita ut non funde-
tur in alio peccato, ut in homicidio, furo, et luxuria; et
ponit exemplum, ut dum iudex extrahit ab Ecclesia,
quem alibi posset capere. Datio ergo huius dicit et
quia tunc si qua est malitia iniustitie, non est fundam-
entum sacrilegij, sed potius in ea fundam. et sacrile-
gij. Et sic sufficit ad veritatem illius loci dicit Thomae.
ma.

An autem in casibus a iure exceptis, possit iudex
per vim extrahere reum absq. vlla facultate
vborum Ecclesie. Partem affirmantem tenet
Covar. [cap. illo. 20. n. 18.] cum Guidone Papae
et Guillelmo Benedicte, et eos sequitur Suarel
[cap. illo. 13. n. 1.] quia tunc in nihil agitur
contra immunitatem, et iud. dat facultatem, ergo
non est necesse eam ab homine petere. Quod
tamen oppositum tenuerunt ad huc iure antiquo.
[Ex Auten. si quis ei. C. ad legem nullam. de adul-
terij.] Et quamuis Covar. et Suav. dicant inde
nihil probari, ibi expresse dicitur suspectus adul-
teri, in oratorio alloquente inueniantur ama-
ritis, tibi adhibitis testibus, Ecclesia, et Episcopus
pro se tradendos in custodiam, ac tormentum, a quo
primis provincia postea tradentur punien-
di.

Hoc idem postea iure nouo statuit Gregorius
14. circa omnia crimina, quae non gaudent im-
munitate, in quadam decretali, quam refert Ema-
nuel Rodrig. [tom. 2. quast. Regul. 9. s. 5. ar. 3.]
In quibus licet in immunitate non gaudeant, non pos-
se ministros secularis perse et sua auctoritate,
ante a loci in munitibus extrahere, et facultas sim-
iliter, in ea decretali reuocatur, ut sine licentia
Episcopi, aut eius officialis, et nisi interueniente per-
sona Ecclesiastica ab eo auctoritatem habente, capere,
re, aut extrahere, vel in carcerare non possint, nisi
Episcopus assensu

10.

Episcopi, aut predictae personae Ecclesiasticae requisi-
 tae culpabiliter tradere, aut capturas, et incarcerationes,
 in interuenire, et assistere recusauerint. Secundo
 decernit ibidem, ut dum tales rei tradendi fuerint po-
 testati saeculari, iudex saecularis reuerentia Ecclē-
 siastica, et locis sacris debita memore, praedictos de-
 linquentes minori, quo id fieri possit, scandalo, et tur-
 multu ex babere auret. eorūq; postquam ab Ecclē-
 sijs, vel locis sacris extrahi, et capti fuerint, ad car-
 cere curia Ecclesiastica reponi, et mibi curis, et firmiter
 carere, ac opportuna custodia, data illis, si opus fuerit,
 percusiam saecularem, detinere debeant, nec inde ex-
 trahi, curiaeq; saeculari praedictae consignari, nec tradi
 possunt, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eode
 putatum, an crimina talia commiserint, tuncq; de-
 mum de mandato Episcopi per iudicem Ecclesiasticum
 curia saeculari, quacumq; appellatione postposita con-
 signentur. De crimine vero Saraceni tota cognitio
 ad forum Ecclesiasticum pertinet, neq; in ea curia
 saeculari se quopos modo inueniunt. et c. Haec et
 alia ibi decernit Grego. 14.

que videntur, et notat Rodrig. ibi ex Capuino, ita
 de p[ro]p[ri]e, ne malefactorum in Ecclesijs, et monasterijs ami-
 nistris iusticia saeculari, iuxta dispositionem Bullae
 Sixti. V. caperentur, et Religiosi se irregularitatis, et
 alijs censuris exponant, si contra praedictam con-
 stitutionem Grego. 14. capi permittant. Constitutio
 autem Sixti facta dicitur pro Regno Neapolita-
 no.

Hoc etiam, quod decernit, scilicet an delinquent
 gaudeat in munitate, an non, pertinere ad iudi-
 cem Ecclesiasticum, videtur conformum iuri commu-
 ni, ex quo cognitio talis pertinet ad iudicem Ecclē-
 siasticum, ut tradunt Couar. [cap. illo. 20. n. 17.
 in p[ro]m[iss]i. et lib. practica. q. 2. 33. n. 1.] et Julius
 Clar. [in practica crimina. lib. 5. q. 36. n. 21.] et
 Demij. a Gonny. [De munitate. q. 6. et 7.]

Adversari eandem Enam. se a quodam Doko suo
 condidit, Regio audire in Regno Portugaliae,
 accepisse, hanc constitutionem in illis regnis non fuisse
 receptam. an autem in Hispanijs fuerit recepta,
 manet dubius. Vix certe est in usu, quod iudicet
 saeculari solo potuit, quam scientia saeculari consti-
 tutionem utitur in captum, et iudicio malefactorum.
 Et tamen valde consona rationi illa consti-
 tutio, cum et iusticia saeculari, et munitati Ecclē-
 siastica, ita provideat, ut ea servata omnia paci-
 fice

fide, et debita cum reuerentia peragantur.

In hac dubitatione quaeritur quomodo Violatur
Ecclesia non consecrata. Respondetur iuxta Panor-
mita. et alios, quod sequitur Syluest. [Consecratio. 2.
q. 6.] Violari. effusione sanguinis, vel seminis, [Causa
fin. de consecr. Ecl. vel alt.] Et si in ea sepulti sint
excommunicati. [cap. Ecclesiam. de consecr. d. 1.] iux-
ta Panor. Et si ab Episcopo notorie excommuni-
catus benedicitur, vel reconciliatur. iuxta Panor.
in [cap. consulti. C.] Cœmeterium vero dicit Syl-
uest. ubi non violari diruptione, aut constructione parie-
tum.

Quaeritur etiam quomodo Ecclesia polluta recon-
ciliatur, siue sit consecrata, siue non consecrata.
Respondetur Ecclesiam consecratam reconciliari de-
bere aspersione aqua per Episcopum sacrate, cum
sale, et vino, et cinere. Si non sit consecrata, sed
tantum benedicta, reconciliatur, aspersione aqua be-
nedicta, qua lauetur. [cap. fin. de consecr. Ecl. vel alt.]
aqua autem sufficit benedicta a simplici sacerdote, qui
dicitur aqua exorsipata.

Similiter etiam constat a quo sit reconcilianda Eccle-
sia. nam si sit consecrata, a solo Episcopo pro papa
debet reconciliari, vel ab alio Episcopo de eius benedi-
ctione, neque potest a simplici sacerdote, nisi ex commi-
ssione Romani Pontificis, qui pluribus non Episco-
pis id concessit. quamuis Rayn. et Alb. dicant sanc-
tæ consuetudinem ex [cap. aqua extra eodem] sed
aqua debet esse per Episcopum benedicta. quod enim
potest hæc reconciliatio committi simplici sacerdo-
ti conueniunt Panor. gloss. et omnes eo cap. sicut
et omnia alia, que sunt de iure tantum humana
potest committi simplici sacerdoti, quamuis defac-
to pertineant ad ius Episcopale, quia in his Papa
habet plenitudinem potestatis, non in ijs, que de iure
re diuino pertinent ad aliquem ordinem. Eccle-
sia uero non consecrata potest per simplicem sacer-
dotem reconciliari. secundum gloss. in cap. finali.
extra eod. ubi Gregor. 9. absolute dicit eam aqua
exorsipata debere lauari, si autem hæc absolute de-
beret fieri per Episcopum, id exprædiceret. si aut in cap.
precedenti dum respondet de consecrata, cum idem
eodem scribat. Et quia tantum dicit ablatione fieri
aqua exorsipata, que scilicet a simplici sacerdo-
te potest benedici. et non cum aqua, vino, et cinere,
sicut consecrata. Et quia dicit ~~potest fieri~~ de hoc
[aqua protinuit exorsipata lauetur.] quod non
potest

posset ita fieri, si deberet Episcopi mandatum expedari, ut aliqui volunt.

Quaritur qua sit poena divina officia celebrantia in Ecclesia polluta? Hostiensis, ut multi referunt, dicit manere irregularem. Ratio esse potest, quia celebrat in Ecclesia polluta, qua eo ipso videtur interdicta. Sed Innoc. Panor. et alij. et Sylv. [consecratio 2. q. 9. It] negant, quamvis enim [cap. illo fri. de conse. sac. vel alt.] Gregor. 9. dicat pollutione Ecclesia divina laudib[us] organa suspendi, non tamen est propter interdicta Ecclesia. ideo neq[ue] scienter celebrans est irregularis, et id colligunt [ex cap. ibi qui. de sent. ex com. nuncia. in 6.º] Caput vero dicit talem ab irregularitate in Ecclesia esse suspensum. [ex cap. Episcoporum. de p[ro]v[er]b. in 6.º] Et si cum tali suspensione postea divina celebraret in Ecclesia, ut p[ro]v[er]b. non frangeret officia, fore irregularem. [ex dicto cap. is qui.] Et cum Sac[ra]mentia manet Sylv. [q. illa. 9.] Atq[ue] vero [lib. 9. in lib. cap. 5.º q. 9.] vlt. dicit id caput vix non probat, res, eo quod [cap. Episcoporum] solum loquatur de eo, qui celebrat, aut celebrare facit in loco interdicto. Et certe in iure constat Ecclesiam pollutam distingu[er]i ab interdicta. [cap. ibi qui de sent. ex com. in 6.º] vbi expresse Bonifa. 8. dicit eum qui divina celebrat in Ecclesia polluta temerarie quidem agere, non tamen esse irregularem; Eum vero, qui celebrat in Ecclesia interdicta esse suspensum. Itaq[ue], nullam censuram neq[ue] suspensionis meminit in eo qui in Ecclesia polluta celebrat.

Hic etiam quaritur de consecratione et benedictione coemeterij. Sed eadem est ratio. ab Episcopo cuius p[ro]p[ri]is consecratur, aut benedicitur, vel ab alio, de eius co[mm]un[is] sensu, non nisi Episcopo, nisi forte ex facultate Romani Pontificis. Ritib[us] consecrationis, et benedictionis et in particulari. Polluitur eisdem modis, quibus Ecclesia, et ubi tra etiam polluta Ecclesia, polluitur coemeterium, non est contra; sicut et interdicta Ecclesia interdictum coemeterium, modo sit illi contiguum. [cap. 1.º de conse. sac. in 6.º] Si autem coemeterium non sit coniunctum, polluta Ecclesia non polluitur coemeterium, ut constat ebi. Et si duo coemeteria sint coniuncta, modo sit pars et medius, et porta, polluto uno non polluitur alterum. [cap. illo 1.º] si autem effusio sanguinis, vel seminis, fit in porta. Gemini. et alij. ex ipso. Ang. Sylv. Atq[ue] [lib. 9. cap. 6.º] dicunt illud tantum esse pollutum, cuius causa porta fuit facta. Si autem id dubitetur, tunc pars et porta videtur facta, ut duo sint coemeteria, et sic utrumq[ue] manet pollutum. Si consecratum sit, a solo Episcopo

et Ang. [consecratio sac. n. 8.]

po reconciliatur, si non nisi benedictum, etiam a simplicia
Sacerdote aqua lustrali. Hoc modo sufficiant de hac
materia in munitatis Ecclesiasticae, et de hoc articu-
lo 4°.

Articulus Quintus.

Utrum potestas Ecclesiastica sit superior
potestate civili?

Unica dubitatio.

Quomodo se dua potestates distinguantur?

Hæretici, Caluini, Petrus Martyr, Brentius, Magde-
burgenses, et alij, Pontifici et Ecclesie omnem negant
potestatem temporalem, directam, et indirectam, vt refert
Bellarm. [vbi infra cap. 1.]

Secunda sententia est in altero extremo quorundam
catolice sententiarum, dicentium Potestatem spirituales Pontifi-
cis, ita iure diuino esse superiorem omni potestate
civili, atq; seculari, vt ad Romanum Pontificem per-
tineat etiam dominium directum omnium temporalium
Regnorum, ac constituta Reges, ac Principes, qui sunt
eius quasi Vicarij, ac delegati. In hanc refertur
Bellarm. de Ancona tract. de potest. Eccl[esi]e. et sequuntur
Panormi. et pleriq; alij canonista. et, quod maius est, au-
thentice ex hoc verbo. Papa. q. 2. et 10. et plures
alij. Plures refert rationes syluast. q. 2. nempe, quia
potestas Papæ instituit, confirmat, iudicat, et condemnat
omnem temporalem potestatem. Secundo, quia impera-
tor et omnes Principes secularis iurat fidelitatem, et obe-
dientiam Papæ. [Dist. 63. cap. tibi domino.] Et si aliquan-
do Imperator temporalia dedit Papæ, non est donatio,
sed restitutio. si contra Papa dedit Imperatori, non fuit
ad recognitionem, sed ad pacis conseruationem. Hinc di-
cunt vocariq; potestatem esse in summo Pontifice in sum-
mo, sed spirituales et quoad institutionem, et quoad exe-
cutionem, quantum ad omnes, et per omnia; Temporalem
vero, solum quantum ad immediatam institutionem, sed
non quantum ad immediatam executionem, nisi ex causa
[ex cap. per venerabilem, qui filij sunt legitimi.]

Dicendum tamen est mediam sententiam esse veram,
et tenendam cum plerisque, et explicabitur statim. Sam-
tenent [Palud. lib. de potest. Ecclesiastica.] Caiet. in Apo-
logia de potest. Papæ. Allex. Rigius lib. 5. Hieron. Eccl[esi]e.
Waldens. lib. 2. doctrinali fid. ar. 3. cap. 76. et sequen-
Turres. lib. 2. summa cap. 113. et seq. Driedo lib.
2. de libertate. Conistia. cap. 2. Solut. in 4. d. 25. q.
2. ar. 1. Sanderus lib. 1. de visitati. monach. cap. 4. Bal-
mezon. tom. in Acta. tract. 73. Bellarmi. to. 1. con-
trouers.

contro. 3. generali, de summo Pontifice. lib. 5. cap. propos. et refert Henricum quodl. 6. q. 23. et licet Bellarminus dubitet, et Sylvester, non aliud sensio d. Thomas. in 2. sent. dist. ult. in fine, dum dicit in summo Pontifice esse apicem utriusq. potestatis, intelligit enim in sensu, quem dicemus ex omnibus. Et ita se explicat 22. q. 40. ar. 2. dum dicit, prelati ecclesie sine posse disponere de bellis, quatenus ad bonum spirituale ordinantur. Dem colligitur ex opusc. 20. lib. 3. cap. 3. et ex Augusti. Ambro. et alijs Patribus.]

Primò ergo dicendum est Sal duas potestates, ecclesiasticam, et secularem esse inter se distinctas. Itado: cet Gelasius Papa. [96. dist. can. dicitur.] scilicet distincti ut solem et lunam. et [cap. licet de foro compet.] et [cap. per venerabilem, qui filij sunt legit.] et [cap. solita de maiorit. et obedi.] Primò differunt iuxta Arist. 2. 2. sicut omnes potentia et arte, penes adu et obiecta, et final. quia potestas civilis, vel seculari versatur circa finem naturalem, id est pacem, et gubernationem Reip. Ecclesiastica vero circa finem supernaturalem eterne beatitudinis. Secundo ex parte cause efficientis, quia potestas civilis derivatur a Deo in Rege, vel Principi media Reipub. vel media lege sola naturali. Et ita tantum est potestas naturalis. Potestas vero Ecclesiastica derivatur a Deo immediate per Christum, et est potestas clavium, et supernaturalis. Matts. 16. et 18. et Joan. 20. Hinc etiam leges sunt duce, et gladij quibus utuntur ista potestates, id est pena, et supplicia, civilis enim utitur gladio, et supplicio materiali; ecclesiastica gladio, et censura spirituali.

Secundo certum est potestatem spirituales superiores esse, et prestantiorem civili. [Cap. solita de maiorit. et obedi.] quia omnia pertinentia ad spiritualia digniora sunt, et omnis potestas supernaturalis superior est naturali, et ita se habet veluti anima ad corpus, et sicut sol qui preest diei, ad lunam, que preest nocti. ut habet Gelas. [Cap. duo sunt 96. dist.]

Tertio dicendum est contra secundam sententiam, excellentiam potestatis spiritualis, non solum esse in hoc, quod Papa sit dominus totius orbis in temporalibus. Conveniunt citati doctores, presertim totus, Salmeron, Bellarminus. Inno et Joan. Andr. Hugo, et alij Canonista ex cap. duo sunt. et ex cap. per venerabilem. et ex d. Bernardo ad 2. de considerat. ad Eugen. circa id iuxta 22. Principes gentium dominantur eorum. etc. ut autem non sic, sed qui maior est utrumque, et sicut minor.] Secundo ratione, quia neque Christus dominus, in quantum homo sicut sumus modi regnum

tempus

temporale, ita dixit Pilatus Jo. an. 19. [Regnum me-
um non est de hoc mundo.] Tercio quia Papanon
potest instituire Reges, neq; inter ipsos, videlicet in
re, nisi in causa fidei, et in bonum vniuersali
e legis sex cap. nouit de iudicijs. et cap. causam 2.
qui filij sunt legitimi.] Et licet Rex tyrannice guber-
net, si modo id sit circa iniuriam fidei, vel Ecclesie,
puniari, aut condemnari non potest a Papa, sed tan-
tum admoneri paterna correctione, sicut ouis errans
a Pastore, sicut potest etiam a suo Episcopo. Aliquan-
do vero ad Pontificem, et Episcopos deueniuntur cau-
se temporales, scilicet quando dantur principes sa-
culares proprii, id autem est indirecte, et per modum
necessitatis, ut notauit Bellarmin. cap. 5. ex cap.
licet de foro comper. Et ex Clementi. Pastoralis de
sent. et re iudic.] exempli gratia quando Vacat
imperium, in aliquibus causis Imperatoris iudicat
Romanus Pontifex.

Quarto dicendum est omnem potestatem sa-
cularem, ac civilem, subiectam esse Ecclesiasticae,
et spirituali, in ordine ad finem supernatura-
lem. Itaq; potest Pontifex non solum censuris,
sed etiam priuatione Regni punire principes ty-
rannice gubernantes in nocentium fidei, vel
Ecclesie. et haec est indirecta potestas spiritualis
temporali, nempe necessaria ad completam pote-
statem spiritualem. Ita intelligendi sunt, et se
explicant ipsi Pontifices Innocen. [cap. solite de
maiori. et obedi.] Nicolai [cap. omnes dist. 22.]
Bonifacii [Extrauag. vnam sanctam. de maiori.
et obedi.] dum dicunt in potestate Romani Pontifi-
cis esse duos gladios. Itaq; potestate Stephanus
Papa transfudit imperium a Graecis ad Germanos.
vt Sabell [capi. venerabilem de electione. et cap.
licet. de foro. comp.] In alijs autem causis circa
nocentium fidei, non habet Pontifex hanc et-
iam indirectam potestatem temporalem. Imo et in
causis fidei prius debet uti gladio spirituali. Plura
in hanc sententiam Sabell auctoritate citati.

Primo tandem notandum est, potestatem spiritu-
alem adhuc diuidi in potestatem ordinis, et iuris-
dictionis. vt omnes praedicti tradunt. et late ex-
plicat Salmeron tract. illo. 73. et sequen. Po-
testas quae conuenit ministris Ecclesie immediate
a Christo, media ordinatione facta per ministrum sa-
cramenti ordinis. Potestas vero iurisdictiois Eccle-
siasticae, praeter ordinationem exigit voluntatem

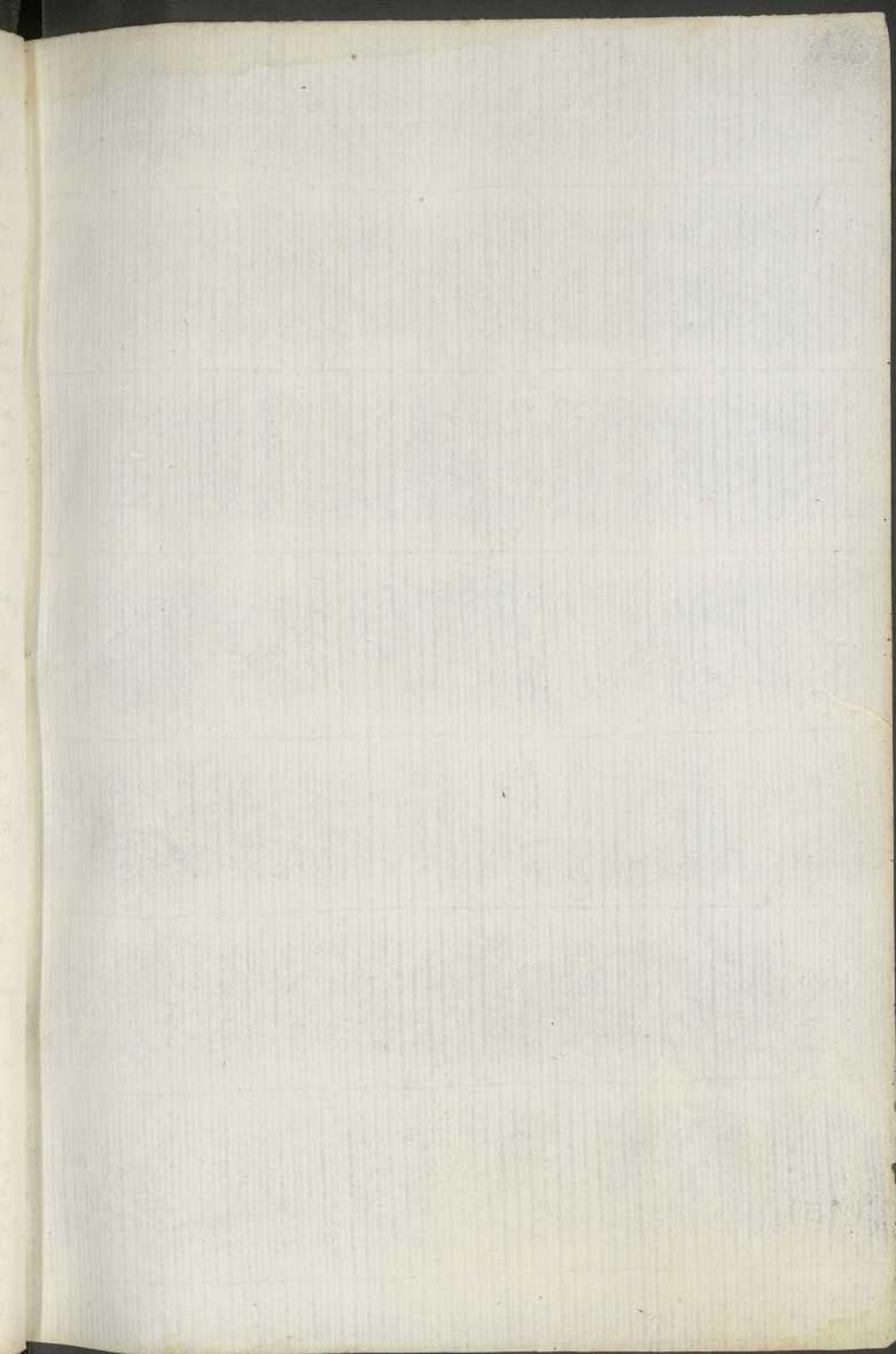
Non nam Pontifici mediata, vel immediata, et non
 concessit omnibus ordinatis, sed ijs tantum, quibus da-
 tur a Pontifice, vel Episcopo. Et de hac potestate uis
 iudiciorum Latius dici solet tract. de Sacramento poe-
 nitentiae. Et ex his facile soluntur argumenta
 secunda sententiae. Pontifex enim solum iudice-
 re, et res per se fidei conseruanda, potest iustificare,
 confirmare, iudicare, et condemnare potestate tem-
 porali in temporalibus. Et sic etiam Imperator,
 et Princeps ciuitatis ergo, ut fidei defensores iu-
 rant fidelitatem ac obedientiam Romano Pontifici,
 non in alijs causis. Ex his non sequitur diuinitatem domi-
 nium temporale in omnibus, sed solum in diuinitate.
 Et haec modo dicta sufficiant de Sacramento ordi-
 nis ad laudem Dei opt. Maxo. et Sanct. Virginis. ac doctri-
 nis Angelici diu Thomae.

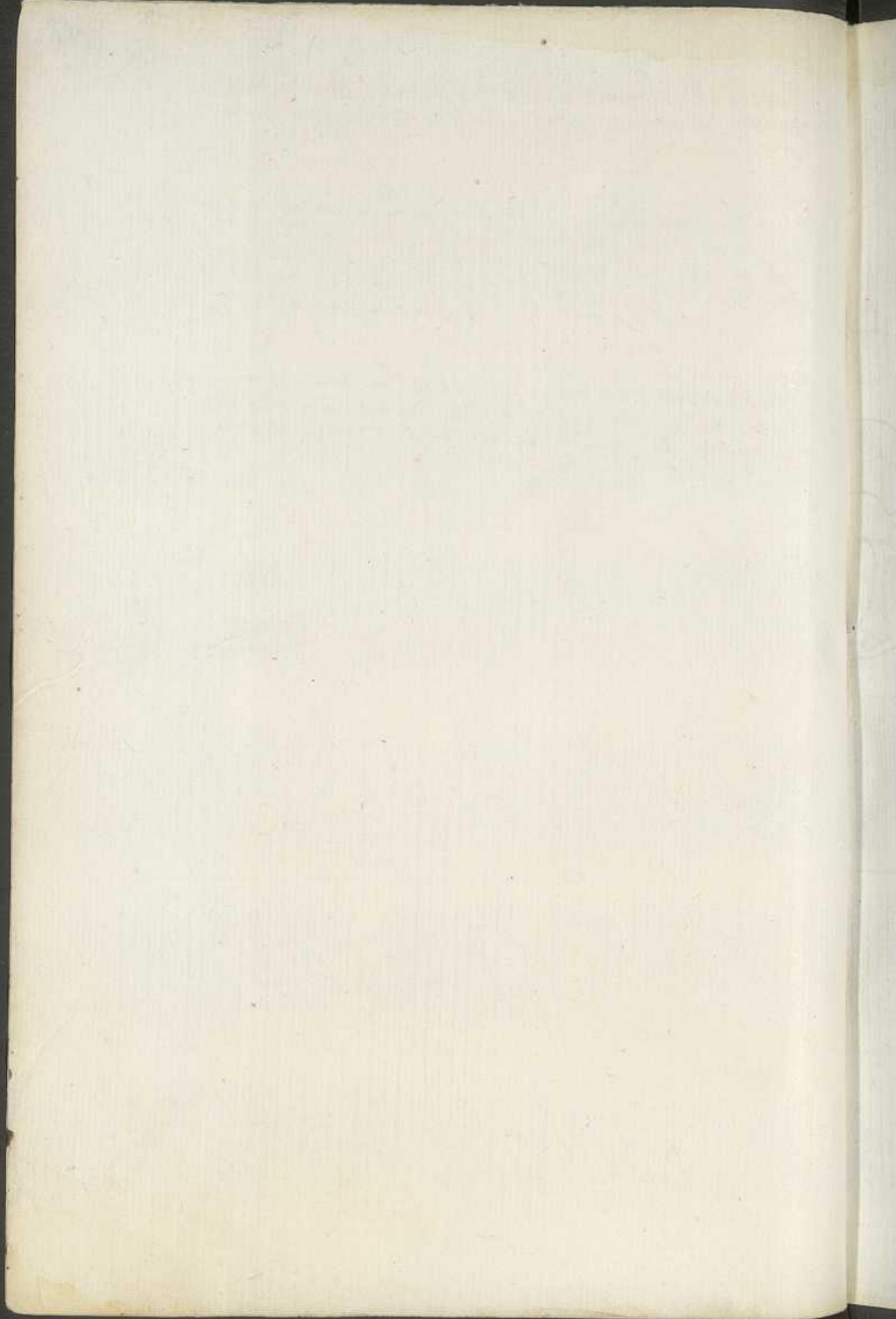

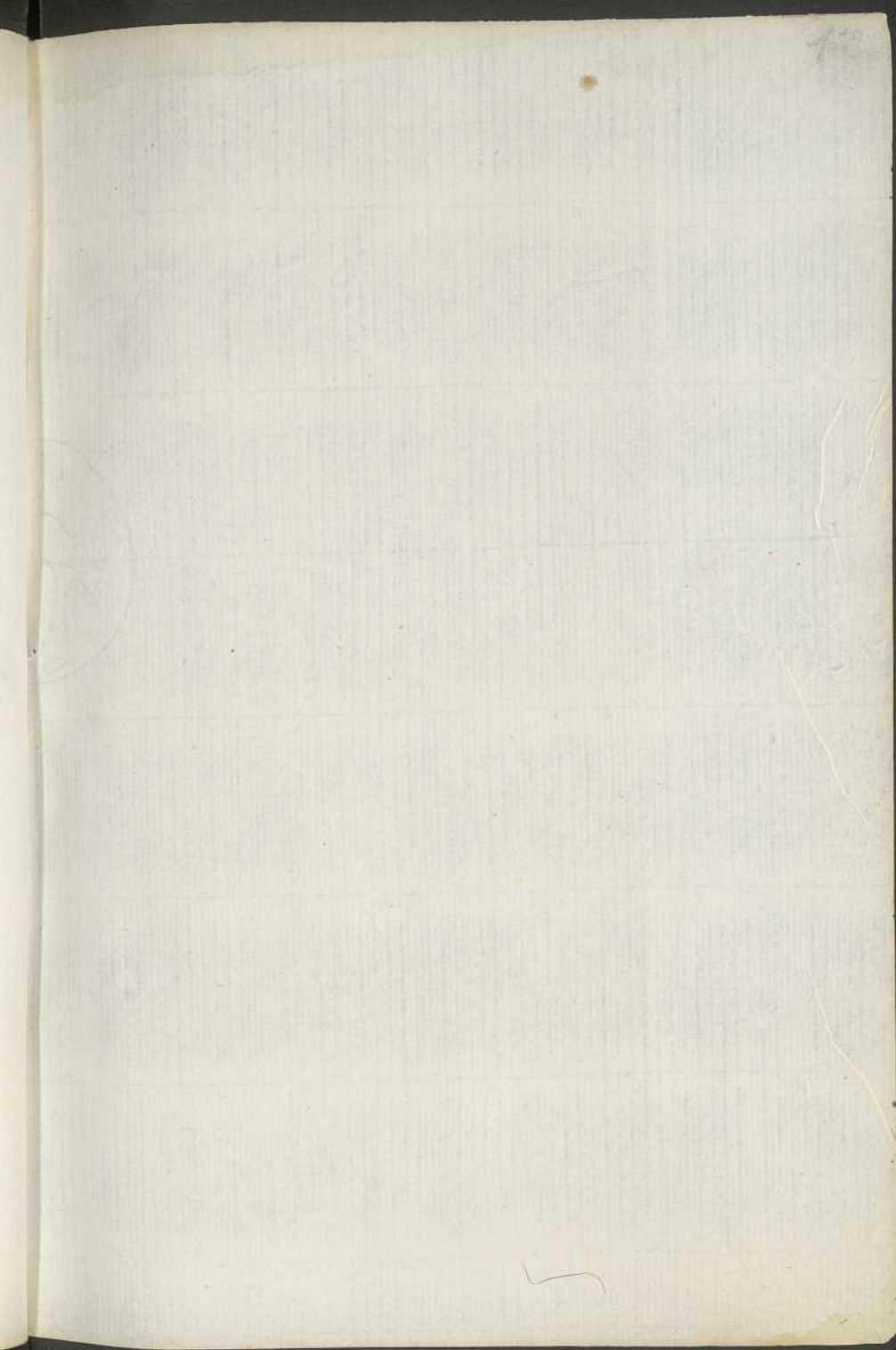
Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

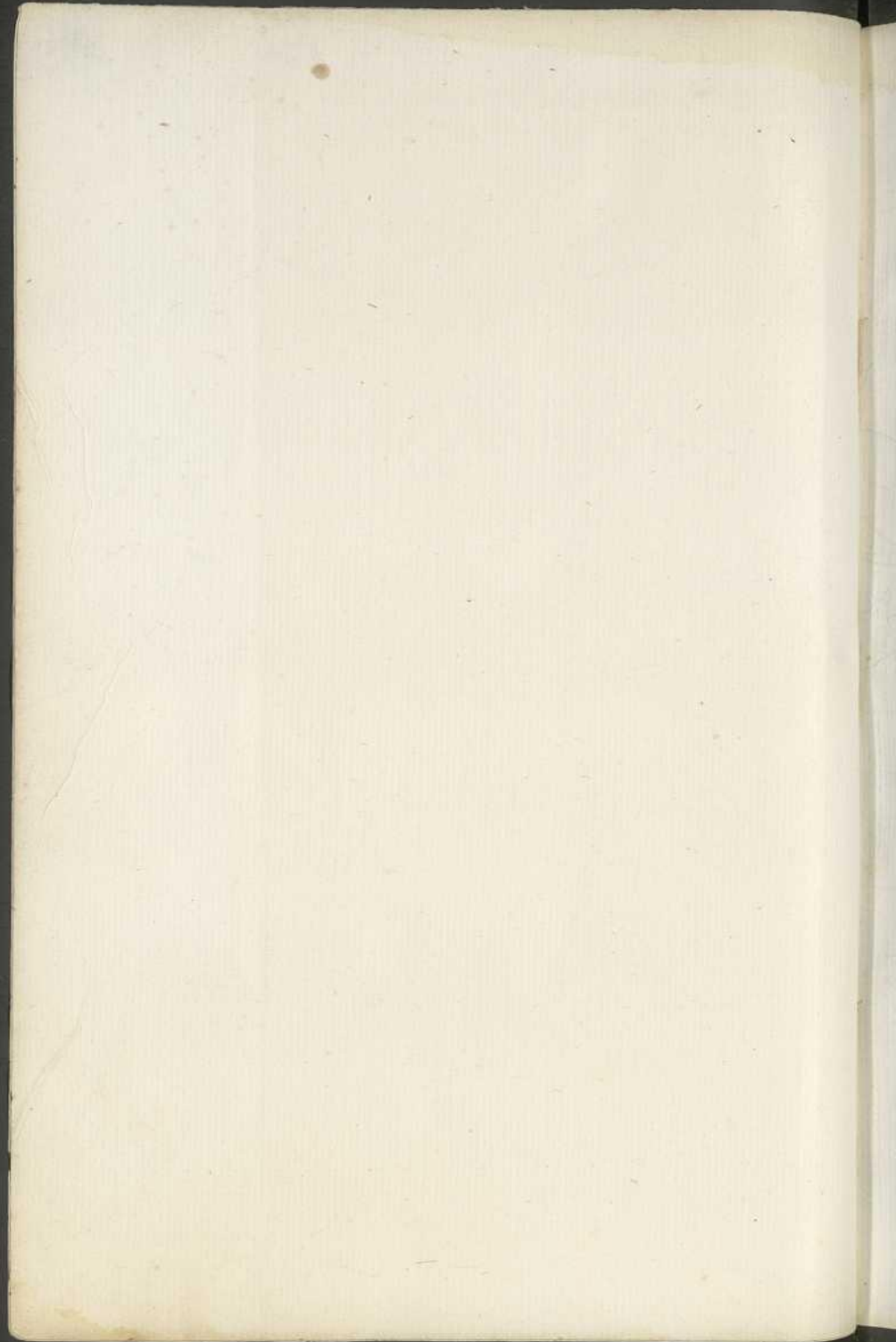
LIBRARY
DE
TOTTENHAM

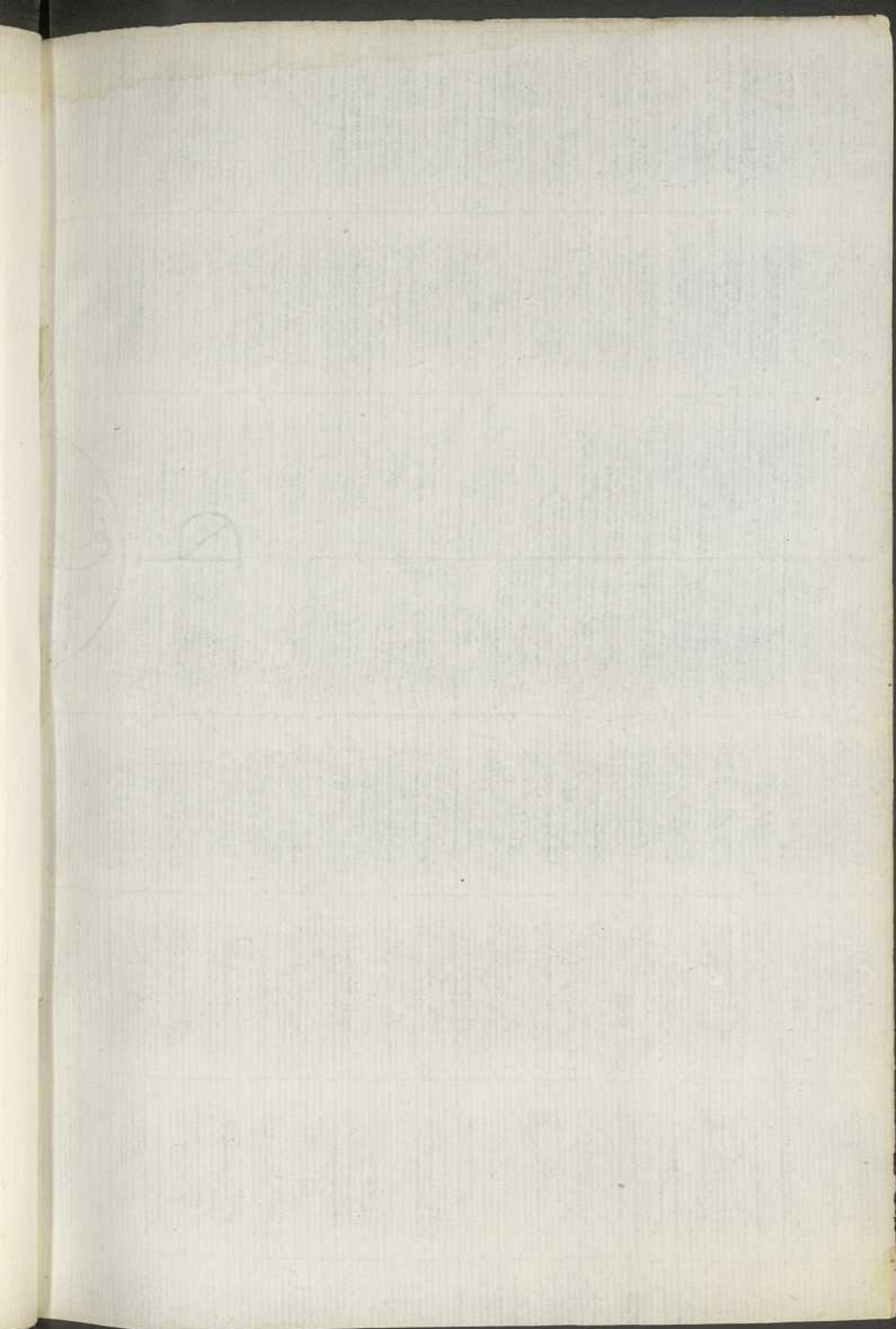
Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

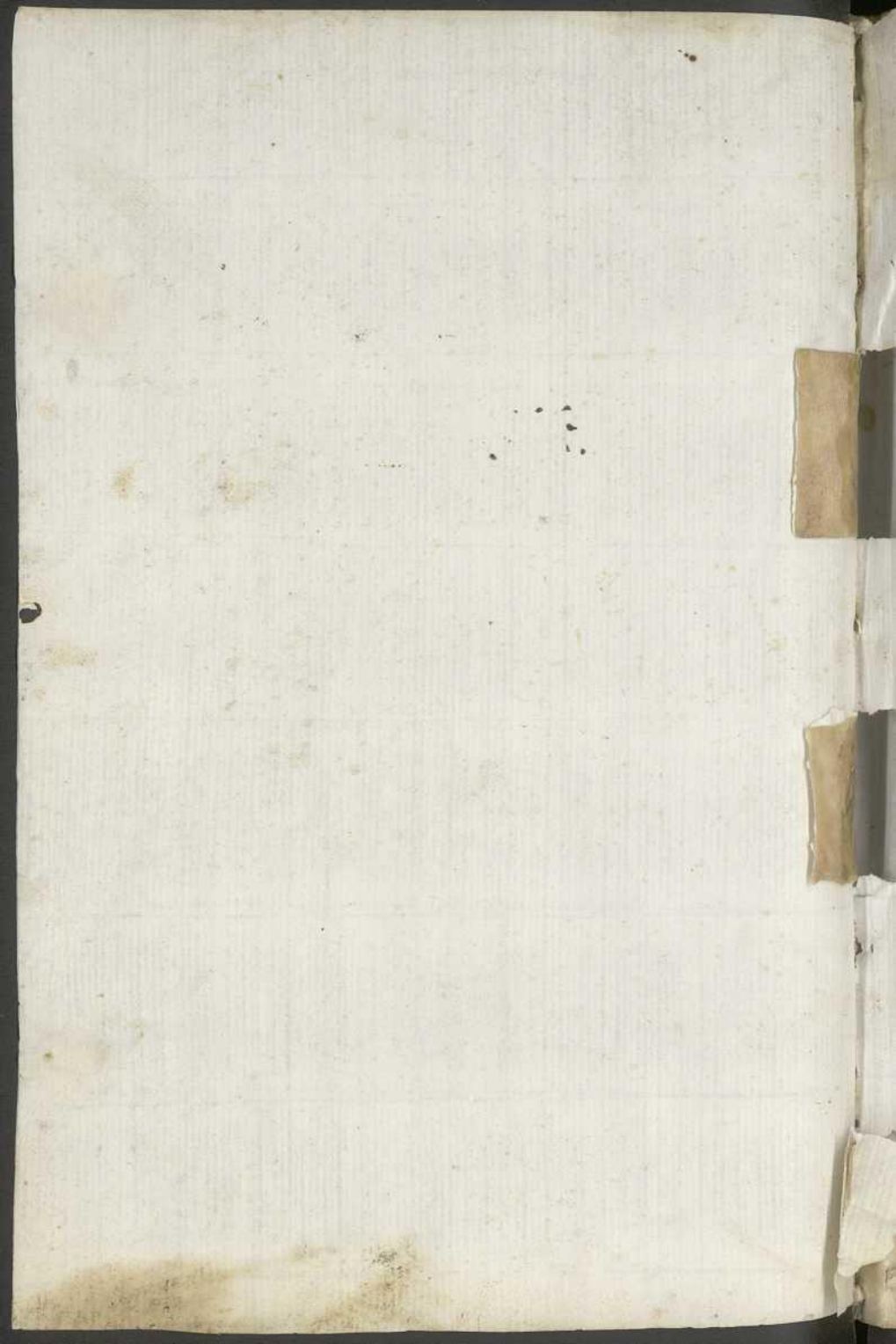

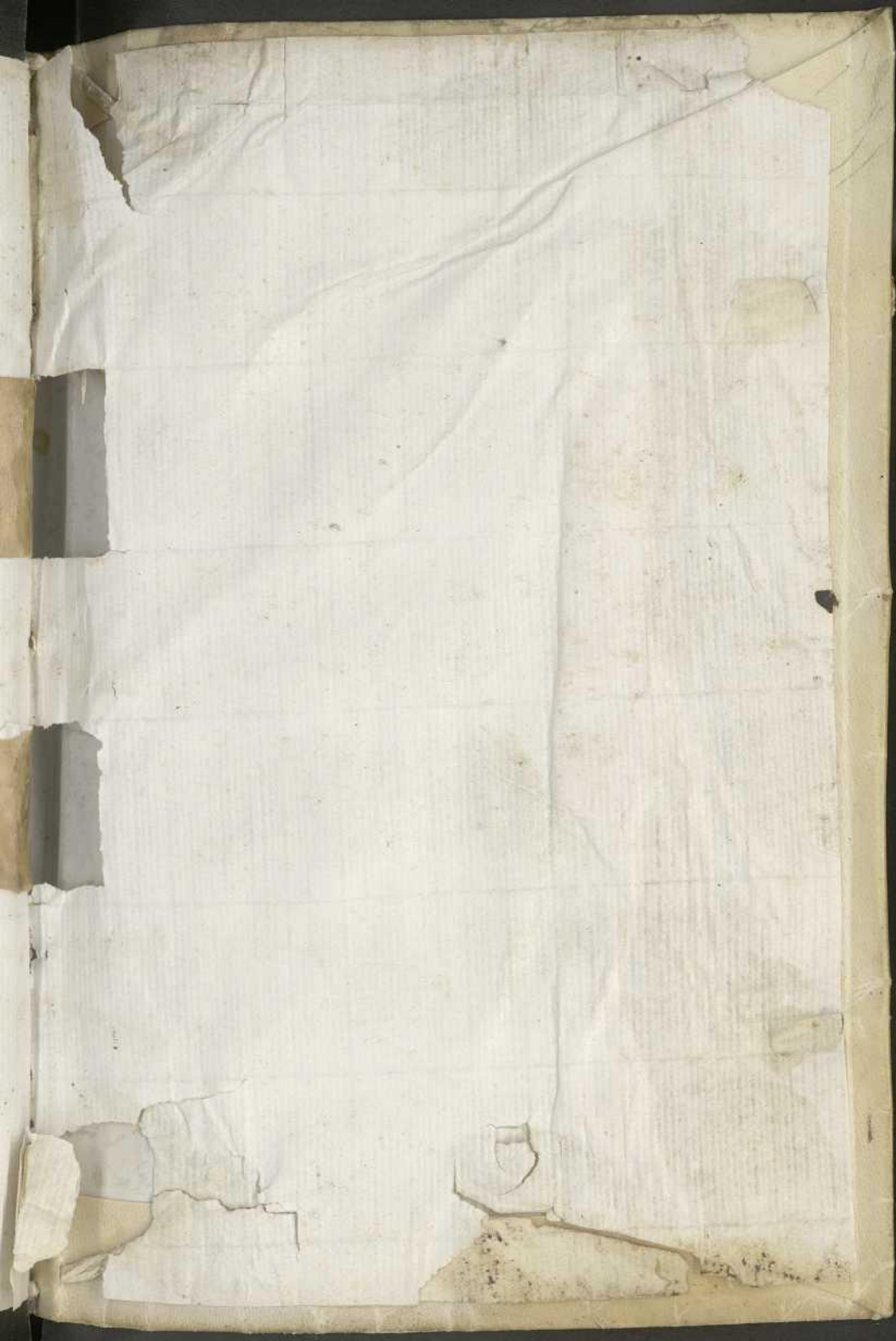

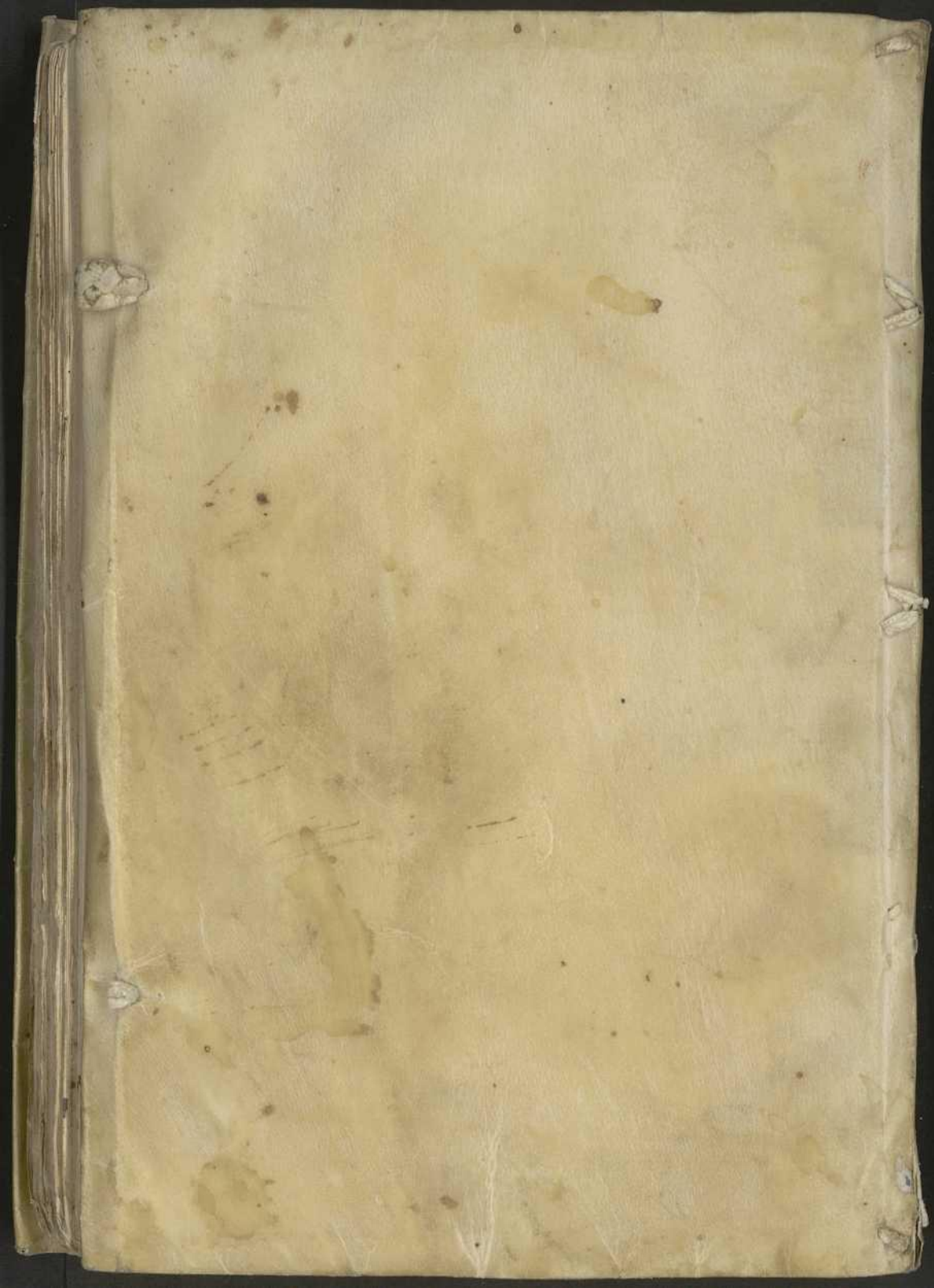

Journal
of
Thesology

R (Ms)
371